

“TOGETHER –TOWARDS A CULTURAL UNDERSTANDING OF THE OTHER”

Έκθεση Συγκριτικής Ανάλυσης IO1

**Ευαισθητοποίηση πάνω στο Διαπολιτισμικό Διάλογο
στην Ευρώπη**

**Published by: Culture Polis
2021**

Η παρούσα έκδοση δημιουργήθηκε από τους 6 εταίρους του έργου Erasmus + :
TOGETHER- TOWARDS a cultural understandinG of thE oTHER

No:2020-1-EL01-KA204-079099

<http://thetogetherproject.eu>

CULTUREPOLIS
Κέρκυρα, Ελλάδα,

E
W
O
R
X
Αθήνα, Ελλάδα

A
B
Πολιτισμικό Ανάπτυξης
Επιχειρηματικότητας

GEORGIAN ARTS AND
CULTURE CENTER
Τιφλίδα, Γεωργία

FATTORIA PUGLIESE DIFFUSA ASS. CULT.
Ταουρισάνο, Ιταλία

LEBANESE DEVELOPMENT
NETWORK
Βηρυτός, Λίβανος

Συγγραφείς:

Irine Surmanidze (Γεωργία)

Ξανθίππη Κοντογιάννη (Ελλάδα)

Αντώνιος Μόρας (Κύπρος)

Iulia Gabriela Badea (Ιταλία)

Evangelista Leuzzi (Ιταλία)

Adele Benlahouar (Ιταλία)

Guita Hourani (Λίβανος)

Συντελεστές:

Πάρης Παπαβλασόπουλος, Λώρα Χαρογιάννη, Ελευθερία Καραμήτρου, Διονυσία Κούτση, Βάγια Κυρατζούλη, Amin Nehme, Rita Nassif, Maka Dvalishvili, Natia Trapaidze, Mariam Kakhniashvili.

Γραφιστική Επιμέλεια: Antoinette Moubarak

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Αποποίηση ευθύνης:

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Πίνακας Περιεχομένων

<i>Σύνοψη</i>	6
Εισαγωγή	6
Μεθοδολογία.....	7
Βασικά Ευρήματα	7
Συμπερασματικές Παρατηρήσεις.....	9
<i>Μέρος 1 - Ανασκόπηση της Πολιτικής και των Στρατηγικών της ΕΕ για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο</i>	11
Εισαγωγή	12
Οι προκλήσεις του διαπολιτισμικού διαλόγου στην ΕΕ	12
Οι πολιτικές και οι στρατηγικές της ΕΕ για τον διαπολιτισμικό διάλογο, την πολιτιστική πολυμορφία και την πολιτιστική κληρονομιά	13
1. Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς.....	15
Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς.....	15
2. Λευκή Βίβλος για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο.....	18
3. Ευρωπαϊκή στρατηγική για τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις	23
4. Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών προς τα Κράτη Μέλη σχετικά με τη Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς για τον 21ο αιώνα	28
5. Νέα Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τον Πολιτισμό	32
6. Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με το Σχέδιο Εργασίας για τον Πολιτισμό 2019 – 2022 (2018/C 460/10).....	35
Συμπεράσματα	38
Παραπομπές.....	40
<i>Μέρος 2 - Καθορισμός Επίγνωσης του Διαπολιτισμικού Διαλόγου: οι Μελέτες Περίπτωσης της Ελλάδας, της Ιταλίας, της Κύπρου, της Γεωργίας, και του Λιβάνου</i>	42
<i>Καθορισμός Επίγνωσης του Διαπολιτισμικού Διαλόγου: ΚΥΠΡΟΣ</i>	42
1. Εισαγωγή	43
2. Περίληψη	45
3. Εθνικό Υπόβαθρο	46
4. Μεθοδολογία Έρευνας.....	48
5. Βασικά ευρήματα	52
6. Συμπεράσματα.....	58
7. Προτάσεις	60
8. Παραπομπές.....	62
9. Παραρτήματα	63
<i>Καθορισμός Επίγνωσης του Διαπολιτισμικού Διαλόγου: ΓΕΩΡΓΙΑ</i>	71

1. Εισαγωγή	71
2. Περίληψη	73
3. Εθνικό Υπόβαθρο	75
4. Μεθοδολογία Έρευνας.....	77
5. Βασικά ευρήματα	80
6. Συμπεράσματα.....	91
7. Προτάσεις	92
8. Παραπομπές.....	93
9. Παραρτήματα	94
Καθορισμός Επίγνωσης του Διαπολιτισμικού Διαλόγου: ΕΛΛΑΔΑ	100
1. Εισαγωγή	100
2. Περίληψη	102
3. Εθνικό Υπόβαθρο	103
4. Μεθοδολογία Έρευνας.....	107
5. Βασικά ευρήματα	109
6. Συμπεράσματα.....	119
7. Προτάσεις	120
8. Παραπομπές.....	122
9. Παραρτήματα	123
Καθορισμός Επίγνωσης του Διαπολιτισμικού Διαλόγου: ΙΤΑΛΙΑ.....	128
1. Εισαγωγή	128
2. Περίληψη	130
3. Εθνικό Υπόβαθρο.....	131
4. Μεθοδολογία Έρευνας.....	133
5. Βασικά ευρήματα	135
6. Συμπεράσματα.....	147
7. Συστάσεις.....	149
8. Παραπομπές.....	151
9. Παραρτήματα	153
Καθορισμός Επίγνωσης του Διαπολιτισμικού Διαλόγου: ΛΙΒΑΝΟΣ	158
1. Εισαγωγή	158
2. Περίληψη	160
3. Εθνικό Υπόβαθρο	162
4. Μεθοδολογία Έρευνας.....	165
5. Βασικά ευρήματα	168
6. Συμπεράσματα.....	181
7. Συστάσεις.....	182
8. Παραπομπές.....	183

9. Παραρτήματα..... 184
Παράρτημα..... 189

Σύνοψη

Εισαγωγή

Κατά την τελευταία δεκαετία, πολλές έρευνες έχουν αφιερωθεί στη διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο ο διαπολιτισμικός διάλογος (ΔΔ) μπορεί να συμβάλει στην οικοδόμηση πιο ειρηνικών και βιώσιμων κοινωνιών με μεγαλύτερη ευημερία. Στον παγκοσμιοποιημένο κόσμο μας, και με τον ταχύτατα αυξανόμενο ρυθμό των διαπολιτισμικών αλληλεπιδράσεων μέσα αλλά και ανάμεσα σε χώρες, κοινότητες και γειτονιές, η ανάγκη οικοδόμησης ισχυρών διαπολιτισμικών ικανοτήτων είναι υψίστης σημασίας. Το πεδίο εφαρμογής και η ελπίδα για τον διαπολιτισμικό διάλογο, όπως διατυπώνεται από πολλούς μελετητές και πολλές πολιτικές της ΕΕ, είναι να αναγνωρίσουμε και να αγκαλιάσουμε τόσο αυτά που μοιραζόμαστε όσο και αυτά που μας κάνουν να διαφέρουμε, και να δημιουργήσουμε ένα ειρηνικό περιβάλλον κοινωνικής συνοχής παρά τις διαφορετικές γλωσσικές, θρησκευτικές ή εθνοτικές ταυτότητες και τις διαφορετικές πολιτικές, ιστορικές ή οικονομικές θέσεις.

Το έργο TOGETHER έχει ως στόχο να ανταποκριθεί στις προκλήσεις αυτών των πολύπλοκων και διαφορετικών πολιτισμικών σχέσεων και να υποστηρίξει τις προσπάθειες για ειρήνη, συμφιλίωση και δημοκρατία μεταξύ των χωρών της ΕΕ και των γειτόνων τους, ενσωματώνοντας τον διαπολιτισμικό διάλογο στην ατζέντα των τοπικών κοινοτήτων. Το πρώτο αποτέλεσμα του έργου είναι μια έκθεση συγκριτικής ανάλυσης που παρουσιάζει την τρέχουσα κατάσταση της ευαισθητοποίησης και της ανάπτυξης του διαπολιτισμικού διαλόγου στις πέντε χώρες-εταίρους του έργου - Κύπρος, Γεωργία, Ελλάδα, Ιταλία και Λίβανος. Παρέχει πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο ο ΔΔ γίνεται κατανοητός, διαμορφώνεται και αντιστακλάται τόσο στην πολιτική όσο και στην πράξη, προσδιορίζει τις ανάγκες των τοπικών φορέων που εμπλέκονται στον ΔΔ και περιγράφει παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών σε κάθε χώρα.

Μεθοδολογία

Η έρευνα υιοθέτησε μια μικτή μεθοδολογική προσέγγιση που περιλάμβανε τόσο βιβλιογραφική έρευνα όσο και ένα πρωτογενές ερευνητικό εργαλείο:

- α) Η βιβλιογραφική έρευνα χρησιμοποιήθηκε για την επισκόπηση:
- i. των πολιτικών και στρατηγικών που έχουν καθοριστεί και εφαρμόζονται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να πλαισιωθεί η θέση του διαπολιτισμικού διαλόγου και να διερευνηθεί η διασύνδεσή του με τον πλούτο της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς και τις δυνατότητες της πολιτιστικής ποικιλομορφίας για ένα βιώσιμο μέλλον- και
 - ii. σχετικά έγγραφα πολιτικής και εκθέσεις σχετικά με τον ΔΔ σε κάθε χώρα.
- β) Η πρωτογενής έρευνα περιλαμβάνει μελέτη και συνεντεύξεις σε βάθος που επικεντρώθηκαν στα ακόλουθα θέματα: γενική ενημέρωση για τον ΔΔ, πολιτικές και πρακτικές και ανάγκες των τοπικών φορέων.

Η έρευνα αναπτύχθηκε μέσω μιας διαδικτυακής πλατφόρμας και διανεμήθηκε σε κυβερνητικούς οργανισμούς, κοινωνία των πολιτών και οργανώσεις της τοπικής κοινότητας (βλ. Παράρτημα 1). Το μέγεθος του δείγματος που επιτεύχθηκε αποτελούνταν από 195 απαντήσεις και στις πέντε χώρες. Όσον αφορά τις συνεντεύξεις, διεξήχθησαν συνολικά πενήντα (10 σε κάθε χώρα). Τα κριτήρια επιλογής των ερωτηθέντων και των συνεντευξιαζόμενων είχαν ως στόχο να καλύψουν ένα ευρύ φάσμα τομέων που αφορούσαν επαγγελματίες και τοπικούς φορείς τόσο σε επίπεδο πολιτικής όσο και σε επίπεδο πρακτικής.

Βασικά Ευρήματα

Τα αποτελέσματα παρέχουν μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των αναγκών και των ευκαιριών για την προώθηση του ΔΔ σε όλες τις χώρες εταίρους. Ως κοινές ανάγκες και προκλήσεις επισημάνθηκαν τα ακόλουθα:

- Υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για την ενίσχυση του ΔΔ και τη δημιουργία χώρων διαλόγου για την ενίσχυση της ανεκτικότητας και του σεβασμού της διαφορετικότητας στις τοπικές κοινότητες,
- Οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι ο ΔΔ αποτελεί εργαλείο για την οικοδόμηση ειρηνικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών και για την προώθηση της ανεκτικότητας και του ανοίγματος, την υπέρβαση των προκαταλήψεων και την ενίσχυση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,

- Η γνώση σχετικά με πολιτικές και προγράμματα διαπολιτισμικού διαλόγου είναι χαμηλή, όπως και οι ευκαιρίες χρηματοδότησης και η υποστήριξη για δραστηριότητες που σχετίζονται με το ΔΔ,
- Η ευαισθητοποίηση του κοινού και η γνώση των αναγκών και της σημασίας της ΔΔΣ είναι ανεπαρκής, όπως και τα πολιτιστικά, εκπαιδευτικά προγράμματα και τα προγράμματα των μέσων ενημέρωσης που θα ενίσχυαν τις προσπάθειες ευαισθητοποίησης του κοινού,
- Υπάρχει έλλειψη ευκαιριών επαγγελματικής ανάπτυξης και κατάρτισης για την ανάπτυξη διαπολιτισμικών ικανοτήτων, και
- Η έλλειψη πολιτικής βούλησης και τα χαμηλά επίπεδα ένταξης στην πολιτική και τις πρακτικές εφαρμογής επισημάνθηκαν επίσης από όλους τους ερωτηθέντες, ανεξαρτήτως χώρας.

Η παρούσα έκθεση αναδεικνύει επίσης ένα τεράστιο όγκο συσσωρευμένων ορθών πρακτικών και προσφέρει συστάσεις με βάση τα ευρήματα σχετικά με το τι πρέπει να γίνει για να ξεπεραστεί η πρόκληση της διαβίωσης σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες. Οι συστάσεις παρέχονται προς τις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- 1) Ενίσχυση των προσπαθειών για τη διδασκαλία διαπολιτισμικών ικανοτήτων σε εκπαιδευτικούς, δασκάλους, υπεύθυνους λήψης αποφάσεων και επαγγελματίες που ασχολούνται με το ΔΔ μέσω εκπαίδευσεων και εργαστηρίων, και δημιουργία διδακτικού υλικού, όπως εργαλειοθήκες, οδηγοί, βίντεο και άλλα διαδραστικά μαθήματα,
- 2) Ενίσχυση των πολιτικών που υποστηρίζουν το ΔΔ και ενσωμάτωση σχετικών πρακτικών εφαρμογής, με ιδιαίτερη έμφαση στην εκπαίδευση, τις τέχνες, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό,
- 3) Δημιουργία χρηματοδοτικών μηχανισμών και αυξημένων ευκαιριών χρηματοδότησης για δραστηριότητες που σχετίζονται με το ΔΔ σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών και εκπαιδευτικών έργων που αναδεικνύουν την πολιτιστική ποικιλομορφία, και ενίσχυση της συμμετοχής όλων των ομάδων των κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς,
- 4) Εκκίνηση εκστρατειών ευαισθητοποίησης προκειμένου να ενημερωθεί το ευρύ κοινό για την αξία του διαπολιτισμικού διαλόγου, με τους περισσότερους ερωτηθέντες να υπογραμμίζουν τη σημασία της διασφάλισης ισότιμης συμμετοχής της κυβέρνησης, της κοινωνίας των πολιτών, των τοπικών κοινοτήτων και των μέσων ενημέρωσης στις εκστρατείες αυτές, και
- 5) Ενίσχυση της εκπαίδευσης σε θέματα ΔΔ στα σχολεία και δημιουργία καινοτόμου διδακτικού υλικού για την υποστήριξη του πλουραλισμού και του σεβασμού της διαφορετικότητας.

Συμπερασματικές Παρατηρήσεις

Συνολικά, η έκθεση καταδεικνύει την αμοιβαία δυναμική των σημερινών προκλήσεων και ευκαιριών για τον διαπολιτισμικό διάλογο στην Κύπρο, τη Γεωργία, την Ελλάδα, την Ιταλία και τον Λίβανο, οι οποίες τείνουν να αλληλοσυμπληρώνονται παρά να έρχονται σε αντίθεση. Τούτου λεχθέντος, το πλαίσιο είναι προφανώς κρίσιμο για τον ορισμό και την εφαρμογή του ΔΔ στην πολιτική και στην πράξη. Θρησκευτικά, εθνοτικά, γλωσσικά ή άλλα χαρακτηριστικά δημιουργούν διαφορετικά τοπία για την ανάπτυξη του ΔΔ σε κάθε χώρα, και επομένως οι πολιτικές και οι προσεγγίσεις πρέπει να ενισχυθούν σύμφωνα με τα συγκεκριμένα πλαίσια (π.χ. οι προκλήσεις της μετανάστευσης προς την Ευρώπη, η σοβιετική κληρονομιά της Γεωργίας και οι εθνοπολιτικές συγκρούσεις, οι διαθρησκευτικές και διεθνολογικές διαμάχες στο Λίβανο). Παρ' όλα αυτά, τόσο αυτοί που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο όσο και αυτοί που απάντησαν στη συνέντευξη δήλωσαν με ομοφωνία ότι οι πολιτιστικές συναντήσεις με σεβασμό, η αμοιβαία κατανόηση και ο εποικοδομητικός διάλογος αποτελούν το θεμέλιο για την οικοδόμηση συνεκτικών και βιώσιμων κοινωνιών παρά τις διαφορές στον τρόπο ζωής, τις αξίες, τις παραδόσεις και τις πεποιθήσεις.

Προφανώς, υπάρχουν πολλά εμπόδια στον διαπολιτισμικό διάλογο. Ορισμένα πηγάζουν απλώς από τη δυσκολία της επικοινωνίας σε μια άλλη γλώσσα, όμως άλλα σχετίζονται με την εξουσία και την πολιτική, την ιστορική μνήμη, την πολιτιστική και κοινωνική τοποθέτηση, τη φτώχεια, την εκμετάλλευση και τις διακρίσεις και τη συχνά ενοχλητική καθημερινή εμπειρία των ατόμων που ανήκουν σε μειονεκτούσες και περιθωριοποιημένες ομάδες. Εξάλλου, όπως περιγράφουν οι εκθέσεις, βρισκόμαστε σήμερα αντιμέτωποι με την άνοδο ομάδων και πολιτικών παρατάξεων που κηρύσσουν την ξενοφοβία, την ομοφοβία, τον ρατσισμό και το μίσος για τον "άλλο", τον "μετανάστη", τον "ξένο" - περιορίζοντας έτσι τον χώρο για ανεκτικότητα και διαφάνεια και απορρίπτοντας την ίδια την έννοια του διαπολιτισμικού διαλόγου.

Όπως και να έχει, τα προβλήματα που περιγράφονται παραπάνω παρέχουν επίσης ευκαιρίες για παρέμβαση από τους φορείς του τομέα των πολιτών και ειδικότερα από το έργο TOGETHER. Ο ρόλος του ΔΔ εκτιμήθηκε ιδιαίτερα από τους περισσότερους ερωτηθέντες σε κάθε χώρα, ενώ παράλληλα τονίστηκε η ανάγκη ανάπτυξης περισσότερων ικανοτήτων και δεξιοτήτων στον τομέα αυτό. Η πολιτιστική κληρονομιά και η εκμάθηση των κοινών αξιών θεωρήθηκαν καθοριστικής σημασίας για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης και τη δημιουργία θετικού περιβάλλοντος για διάλογο. Με βάση αυτά τα ευρήματα, το δεύτερο παραδοτέο του έργου TOGETHER, "Πρόγραμμα σπουδών Πρεσβευτών" (IO2), θα επιβλέπει την ανάπτυξη καινοτόμων ενοτήτων μελέτης και εκπαιδευτικού υλικού για την ενίσχυση των διαπολιτισμικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων των τοπικών φορέων και επαγγελματιών, τη μεταφορά γνώσεων σχετικά με τον διαπολιτισμικό διάλογο και τις φιλελεύθερες

αξίες, καθώς και τις προσπάθειες παρακίνησης των τοπικών φορέων να γίνουν πρεσβευτές του ΔΔ στις κοινότητές τους.

Συνοψίζοντας, η ιδέα του διαπολιτισμικού διαλόγου, όπως φαίνεται μέσα από το πρίσμα των εκθέσεων που χαρτογράφησαν τις ανάγκες, τις ευκαιρίες και τα παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών, φαίνεται ότι υποστηρίζεται τόσο ως προϋπόθεση για ειρηνικές και ευημερούσες κοινωνίες όσο και αμφισβητείται από τις εμπειρίες του παρελθόντος και από τις τρέχουσες πρακτικές πόλωσης που χωρίζουν τις κοινότητες σε "εμάς" και "αυτούς". Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις, ο ΔΔ φαίνεται να παραμελείται ή να απουσιάζει από τις εθνικές κυβερνητικές ατζέντες. Όπως περιγράφει ένας από τους ερωτηθέντες, "η πολιτική επισκόπηση που σχετίζεται με την προώθηση του ΔΔ είναι σιωπηλή ή ίσως τόσο απύσχα που δεν μπορεί να αφήσει ίχνη". Όπως τονίζει η Λευκή Βίβλος για τον διαπολιτισμικό διάλογο (2008), χρειάζεται μια κοινοτική προσπάθεια για την προώθηση της ένταξης, της αλληλεγγύης και των ίσων ευκαιριών για όλους, και είναι κοινή μας ευθύνη να επιτύχουμε μια κοινωνία όπου "μπορούμε να ζούμε μαζί ως ίσοι με αξιοπρέπεια".

Μέρος 1 - Ανασκόπηση της Πολιτικής και των Στρατηγικών της ΕΕ για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο

By

institute of
Entrepreneurship
Development

Lebanese
Development
Network

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Εισαγωγή

Μία από τις θεμελιώδεις αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ο σεβασμός της ταυτότητας και της πολιτιστικής ποικιλομορφίας. Η σημασία αυτών των αρχών ως ζωτικών στοιχείων της Ευρωπαϊκής μας κοινωνίας έχει διατυπωθεί σε πολλές πολιτικές και στρατηγικές της ηπείρου. Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας να τίθεται σε ισχύ το 2009, η αξία της πολιτιστικής ποικιλομορφίας απέκτησε ακόμη μεγαλύτερη σημασία, δημιουργώντας δυναμική για την ειρηνική συνύπαρξη των Ευρωπαίων πολιτών. Αυτό διαφαίνεται και στο Προοίμιο του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Συμβούλιο της Ευρώπης & Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016), το οποίο αναφέρει ότι

*“η Ένωση θεμελιώνεται στις αδιαίρετες, οικουμενικές αξίες της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης - βασίζεται στις αρχές της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Θέτει τον άνθρωπο στο επίκεντρο των δραστηριοτήτων της, καθιερώνοντας την ιθαγένεια της Ένωσης [...]. Η Ένωση συμβάλλει στη διατήρηση και στην ανάπτυξη αυτών των κοινών αξιών, **σεβόμενη παράλληλα την ποικιλομορφία των πολιτισμών** και των παραδόσεων των λαών της Ευρώπης, καθώς και τις εθνικές ταυτότητες των κρατών μελών”.*

Η Ευρώπη είναι το σπίτι μιας μεγάλης ποικιλομορφίας ανθρώπων που ζουν στενά μαζί κάτω από το ενιαίο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Άλλωστε, η συνύπαρξή τους έχει ενταθεί με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και την τεχνολογική επικοινωνία, δημιουργώντας, έτσι, τις προϋποθέσεις για έναν πιο άμεσο διάλογο μεταξύ τους, αλλάζοντας ταυτόχρονα το οικονομικό και πολιτιστικό τοπίο όλων των κρατών μελών.

Οι προκλήσεις του διαπολιτισμικού διαλόγου στην ΕΕ

Παρόλο που άτομα και κοινότητες είναι περισσότερο συνδεδεμένα από ποτέ, οι συγκρούσεις και οι παρεξηγήσεις εξακολουθούν να υφίστανται μεταξύ και εντός των κοινωνιών. Ορισμένοι ερευνητές εξηγούν (Deardorff, 2020) ότι η ρητορική μίσους διαδίδει την ιδέα ότι η διαφορετικότητα και η ενότητα είναι ασυμβίβαστες και πυροδοτεί βίαιες πράξεις που μακροπρόθεσμα μπορούν να διαλύσουν τον κοινωνικό ιστό. Ο κόσμος σπαράσσεται από συγκρούσεις και πολέμους και νέες παγκόσμιες προκλήσεις και απειλές - όπως ο λαϊκισμός, οι βαθιές ανισότητες και ο βίαιος εξτρεμισμός - βρίσκονται σε έξαρση, υπονομεύοντας τις ικανότητες των γυναικών και των ανδρών να ζουν μαζί. Εν προκειμένω, οι διάφορες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη από την αρχή της 2ης χιλιετίας καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα περιπτώσεων, από την “κλιματική αλλαγή έως τις ανθρωπιστικές τραγωδίες και από τις πολιτικές αναταραχές και τις εξτρεμιστικές επιθέσεις έως τις κοινωνικές αντιξοότητες”, σε όλο το μήκος της επικράτειάς της (Lähdesmäki, 2020).

Τα τελευταία 10 χρόνια, ως μέρος ενός παγκοσμιοποιημένου κόσμου, η Ευρωπαϊκή Ένωση παλεύει με την οικονομική κρίση της Ευρωζώνης και των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών, καθώς και με την κρίση της δημοκρατικής νομιμοποίησης και την αύξηση των ευρωσκεπτικιστικών πολιτικών κομμάτων που επιδιώκουν την έξοδο από την Ευρωζώνη και την Ένωση. Επιπλέον, στο σημερινό ευρωπαϊκό τοπίο έχουν παρατηρηθεί και αυξήσεις στη μετακίνηση ανθρώπινων πληθυσμών, διεθνείς μεταναστευτικές ροές και φαινόμενα διαρροής επιστημόνων, που μετατρέπουν την ήπειρο, σε "έναν από τους κύριους προορισμούς στον παγκόσμιο χάρτη της διεθνούς μετανάστευσης" (Wilk-Woś, 2010). Παράλληλα με αυτό το φαινόμενο, η πρόσφατη προσφυγική κρίση (2015 - σήμερα) έφερε την Ευρώπη στο προσκήνιο τεράστιων ανθρωπιστικών προκλήσεων και πυροδότησε πολιτικές συγκρούσεις μεταξύ των πολιτικών φορέων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών.

Τέλος, από το 2020, η Ευρώπη αντιμετωπίζει τις εξαιρετικές συνθήκες μιας παγκόσμιας υγειονομικής κρίσης: την πανδημία COVID-19. Εκτός από τις καταστροφικές επιπτώσεις της στην υγεία, έχει καταστεί προφανές ότι η COVID-19 οδηγεί σε μια άνευ προηγουμένου οικονομική και γεωπολιτική κρίση (UNESCO, 2020). Σύμφωνα με σχετική έκθεση της UNESCO (2020) για τις κοινωνικές επιπτώσεις του COVID-19, αναμένονται: (i) ενίσχυση των κοινωνικών ανισοτήτων και των ευπαθειών, (ii) αύξηση της ξеноφοβίας και του εθνοπολιτισμικού ρατσισμού, (iii) αύξηση της βίας με βάση το φύλο και (iv) αύξηση των διακρίσεων σε βάρος των μη πολιτών.

Σε αυτό το ταχέως μεταβαλλόμενο τοπίο, ο ρόλος του πολιτισμού είναι πιο σημαντικός από ποτέ. Η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης έχει τη δυνατότητα να προάγει κοινές αξίες, την κοινωνική ένταξη και τον διαπολιτισμικό διάλογο εντός και εκτός Ευρώπης, δημιουργώντας μια αίσθηση του ανήκειν, αποτελώντας αντίδοτο σε κάθε αντιπαράθεση που αντιμετωπίζει σήμερα η κοινωνία. Ο διάλογος μεταξύ των πολιτισμών, ο παλαιότερος και πιο θεμελιώδης τρόπος δημοκρατικής συνομιλίας, επιτρέπει στους ανθρώπους να συμβιώνουν ειρηνικά και εποικοδομητικά σε έναν πολυπολιτισμικό κόσμο, αναπτύσσει την αίσθηση της κοινότητας, βελτιώνει τη ζωή, δημιουργεί θέσεις εργασίας και ανάπτυξη και δημιουργεί δευτερογενή αποτελέσματα σε πολλούς οικονομικούς τομείς (ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης). Με άλλα λόγια, ο διαπολιτισμικός διάλογος τονίζει την αξία της πολιτισμικής ποικιλομορφίας, η οποία σύμφωνα με τη θεωρία της βιώσιμης ανάπτυξης αποτελεί πλούσια πηγή καινοτομίας, ανθρώπινης εμπειρίας και ανταλλαγής γνώσεων, επιτρέποντας στις κοινότητες και τις κοινωνίες να κινηθούν προς ένα πιο βιώσιμο μέλλον (Tilbury & Mulà, 2009).

Οι πολιτικές και οι στρατηγικές της ΕΕ για τον διαπολιτισμικό διάλογο, την πολιτιστική πολυμορφία και την πολιτιστική κληρονομιά

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και τα Ηνωμένα Έθνη παίζουν βασικό ρόλο στην αντιμετώπιση των ευρωπαϊκών και παγκόσμιων προκλήσεων μέσω της εδραίωσης και της προώθησης της κατανόησης εντός και μεταξύ των κοινωνιών. Οι πολιτικές και οι στρατηγικές για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, για την προάσπιση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας αλλά και για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου αποτελούν ισχυρά εργαλεία για την οικοδόμηση γεφυρών μεταξύ των ανθρώπων, την ενίσχυση της αμοιβαίας κατανόησης, την τόνωση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και τη δυνατότητα της Ευρώπης και των γειτονικών της χωρών να αντιμετωπίσουν τις κοινές προκλήσεις ως ένα συνολικό πλαίσιο κοινωνικής συνοχής και βιωσιμότητας.

Η "Έκθεση για τις Πολιτικές και τις Στρατηγικές της ΕΕ" αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του πρώτου παραδοτέου του έργου TOGETHER, της "Έκθεσης Συγκριτικής Ανάλυσης". Σκοπός της είναι να παρουσιάσει μια σειρά από θεμελιώδεις πολιτικές και στρατηγικές, οι οποίες καθορίζονται και εφαρμόζονται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να πλαισιώσει τη θέση του διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ευρώπη και να διερευνήσει τη διασύνδεσή του με τον πλούτο της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς και το δυναμικό της πολιτιστικής ποικιλομορφίας για ένα βιώσιμο μέλλον.

1. Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών. Γενική Διάσκεψη κατά τη δέκατη έβδομη σύνοδό της – Παρίσι

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 16 Νοεμβρίου 1972

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ UNESCO
ΥΠΗΡΕΣΙΑ

URL <https://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf>

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

- Το πιο κρίσιμο χαρακτηριστικό της Σύμβασης για την Παγκόσμια Κληρονομιά του 1972 είναι ότι **συνδέει τις αρχές της προστασίας της φύσης και της διατήρησης των πολιτιστικών πόρων σε ένα ενιαίο κείμενο.**
- Η Σύμβαση αναγνωρίζει τον τρόπο με τον οποίο **οι άνθρωποι επικοινωνούν με τη φύση** και τη βασική ανάγκη διατήρησης της **αρμονίας** μεταξύ αυτών των δύο.
- Η Σύμβαση ορίζει το είδος των **φυσικών ή πολιτιστικών χώρων** που μπορούν να θεωρηθούν κατάλληλοι για εγγραφή στον **Κατάλογο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.**
- Η Σύμβαση καθορίζει **τα καθήκοντα των Κρατών Μελών.** Υπογράφοντας τη Σύμβαση, κάθε χώρα δεσμεύεται να διατηρήσει όχι μόνο τα μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς που βρίσκονται στο έδαφός της, αλλά και να προστατεύσει την εθνική της κληρονομιά.
- Εξηγεί τον τρόπο χρήσης και διαχείρισης του **Ταμείου Παγκόσμιας Κληρονομιάς** και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να παρασχεθεί διεθνής οικονομική βοήθεια.
- Η Σύμβαση προβλέπει **την υποχρέωση των κρατών-μελών να υποβάλουν τακτικά εκθέσεις στην Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς σχετικά με την κατάσταση διατήρησης των αγαθών τους που ανήκουν στην Παγκόσμια Κληρονομιά.**

ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- "Πολιτιστική κληρονομιά" είναι τα μνημεία, οι συστάδες κτιρίων και οι τοποθεσίες.
- "Φυσική κληρονομιά" είναι φυσικοί και βιολογικοί σχηματισμοί, γεωλογικοί και φυσιογραφικοί σχηματισμοί και φυσικές τοποθεσίες.
- Κάθε συμβαλλόμενο κράτος στην παρούσα σύμβαση προσδιορίζει και οριοθετεί τις διάφορες ιδιότητες που βρίσκονται στο έδαφός του. Κάθε Κράτος Μέλος αναγνωρίζει ότι είναι υπεύθυνο για τον εντοπισμό, την προστασία και τη διατήρηση αυτών των περιοχών και θα το πράξει χρησιμοποιώντας τους δικούς του πόρους και, όταν χρειάζεται, με διεθνή συνεργασία.

- Κάθε κράτος μέλος προσπαθεί: να υιοθετήσει μια γενική πολιτική για την ενσωμάτωση των μνημείων στη ζωή της κοινότητας και στα προγράμματα ολοκληρωμένου σχεδιασμού του - να δημιουργήσει στην επικράτειά του υπηρεσίες για την προστασία και τη διατήρηση των μνημείων - να αναπτύξει επιστημονικές και λειτουργικές μεθόδους που θα καταστήσουν το κράτος ικανό να αντιμετωπίσει τους κινδύνους που απειλούν την πολιτιστική ή φυσική κληρονομιά του - να λάβει τα κατάλληλα νομικά, επιστημονικά, τεχνικά, διοικητικά και οικονομικά μέτρα που είναι αναγκαία για τον εντοπισμό, την προστασία, τη διατήρηση, την παρουσίαση και την αποκατάσταση της κληρονομιάς αυτής - και να προωθήσει τη δημιουργία ή την ανάπτυξη εθνικών ή περιφερειακών κέντρων κατάρτισης σχετικά με την προστασία, τη διατήρηση και την παρουσίαση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και να ενθαρρύνει την επιστημονική έρευνα στον τομέα αυτό.
- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι η εν λόγω κληρονομιά αποτελεί παγκόσμια κληρονομιά για την προστασία της οποίας πρέπει να συνεργαστεί η διεθνής κοινότητα στο σύνολό της. Τα συμβαλλόμενα κράτη βοηθούν ένα κράτος μέλος κατόπιν αιτήματός του. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος δεν λαμβάνει σκόπιμα μέτρα που θα μπορούσαν να βλάψουν άμεσα ή έμμεσα την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά ενός άλλου κράτους μέλους
- "Η Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς" είναι μια διακυβερνητική επιτροπή υπό την UNESCO της οποίας τα 15 μέλη εκλέγονται από τη γενική συνέλευση. Κάθε Συμβαλλόμενο Κράτος υποβάλλει, στο μέτρο του δυνατού, στην Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς (ΕΠΚ) κατάλογο των αγαθών που αποτελούν μέρος της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, τα οποία βρίσκονται στην επικράτειά του και είναι κατάλληλα για να συμπεριληφθούν στον κατάλογο. Η ένταξη ενός αγαθού στον κατάλογο της παγκόσμιας κληρονομιάς απαιτεί τη συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου κράτους. Η WHC εκδίδει επίσης έναν "κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς που κινδυνεύει". Η ΕΠΚ μελετά τα προτεινόμενα από το κράτος μνημεία, προσδιορίζει την αξία τους, αποφασίζει για βοήθεια κ.λπ.
- Το "Ταμείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς" (ΤΠΚ) είναι ένα ταμείο που έχει συσταθεί για την προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς. Τα συμβαλλόμενα κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να καταβάλουν υποχρεωτική εισφορά, κάθε δύο χρόνια, στο ΤΠΚ, πέραν των τυχόν εθελοντικών συνδρομών και δωρεών. Κάθε κράτος ενθαρρύνεται να ιδρύσει εθνικά δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα ή ενώσεις με σκοπό την πρόσκληση δωρεών για την προστασία των χώρων πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.
- Για να λάβει οικονομική βοήθεια από το ΤΠΚ, κάθε κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει με το αίτημά του τις πληροφορίες και την τεκμηρίωση που θα επιτρέψουν στο ΤΠΚ να αποφασίσει. Οι αιτήσεις που βασίζονται σε συμφορές ή φυσικές καταστροφές θα πρέπει, λόγω των επείγουσών εργασιών που μπορεί να συνεπάγονται, να εξετάζονται άμεσα και κατά προτεραιότητα από την Επιτροπή. Η Επιτροπή διεξάγει τις δικές της μελέτες πριν λάβει αποφάσεις.
- Η βοήθεια που παρέχεται από το ΤΠΚ μπορεί να λάβει τις ακόλουθες μορφές: μελέτες, παροχή εμπειρογνομόνων, τεχνικών και εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, κατάρτιση, προμήθεια εξοπλισμού, χαμηλότοκα ή άτοκα δάνεια, τα οποία μπορούν να αποπληρωθούν σε μακροπρόθεσμη βάση, και χορήγηση, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για ειδικούς λόγους, μη επιστρεπτέων επιδοτήσεων.

- Η Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς μπορεί επίσης να παρέχει διεθνή βοήθεια για την κατάρτιση προσωπικού και ειδικών σε όλα τα επίπεδα και σε όλους τους τομείς. Η διεθνής βοήθεια σε μεγάλη κλίμακα βασίζεται σε λεπτομερείς επιστημονικές, οικονομικές και τεχνικές μελέτες. Τα κράτη που επωφελούνται από τη διεθνή βοήθεια πρέπει να γνωστοποιούν τη σημασία του αγαθού για το οποίο ελήφθη η βοήθεια και το ρόλο που διαδραμάτισε η βοήθεια αυτή. Η συμβολή του κράτους που επωφελείται από τη διεθνή βοήθεια πρέπει να αποτελεί σημαντικό μερίδιο των πόρων που διατίθενται για κάθε πρόγραμμα ή έργο, εκτός εάν οι πόροι του δεν το επιτρέπουν αυτό.
- Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προσπαθούν με όλα τα κατάλληλα μέσα, και ιδίως με εκπαιδευτικά και ενημερωτικά προγράμματα, να ενισχύσουν την εκτίμηση και τον σεβασμό της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς από τους λαούς τους. Αναλαμβάνουν την υποχρέωση να ενημερώνουν ευρέως το κοινό για τους κινδύνους που απειλούν την κληρονομιά αυτή και για τις δραστηριότητες που διεξάγονται σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση.
- Τα κράτη, στις εκθέσεις τους προς την UNESCO, θα πρέπει να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις νομοθετικές και διοικητικές διατάξεις που έχουν θεσπίσει και άλλες ενέργειες που έχουν λάβει για την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, καθώς και λεπτομέρειες σχετικά με την εμπειρία που έχουν αποκτήσει στον τομέα αυτό. Οι εκθέσεις αυτές θα κοινοποιούνται στο ΤΠΚ .

**ΛΕΞΕΙΣ-
ΚΛΕΙΔΙΑ**

Απογραφή, Ίδρυμα, Έρευνα, Πολιτιστική κληρονομιά, Φυσική κληρονομιά, Χρηματοδότηση, Εκπαίδευση, Διαχείριση/διατήρηση, Συλλογή/αναφορά δεδομένων, Ειδικό ταμείο, Προστατευόμενη περιοχή

2. Λευκή Βίβλος για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών Υποθέσεων Ευρώπης
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	Μάιος 2008
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ	
ΤΙΤΛΟΣ	Λευκή Βίβλος για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο - “Ζώντας Μαζί ως Ίσοι με Αξιοπρέπεια”
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ	Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών Υποθέσεων Ευρώπης
ΥΠΗΡΕΣΙΑ	
URL	https://www.coe.int/t/dg4/intercultural/source/white%20paper_final_revised_en.pdf

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Η Λευκή Βίβλος για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο διατυπώνει τους πολιτικούς προσανατολισμούς του Συμβουλίου της Ευρώπης στο θέμα του "διαπολιτισμικού διαλόγου" με βάση μια ευρείας κλίμακας διαβούλευση που περιελάμβανε συζητήσεις, ερωτηματολόγια και εκδηλώσεις διαλόγου με σημαντικούς ενδιαφερόμενους φορείς από όλα τα κράτη μέλη. Το έγγραφο απευθύνεται σε υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και διοικητικούς υπαλλήλους, εκπαιδευτικούς και μέσα ενημέρωσης, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, μεταναστευτικές και θρησκευτικές κοινότητες, οργανώσεις νεολαίας και άλλους κοινωνικούς εταίρους.

Εισαγωγικά, η πολιτική εφιστά την προσοχή στη δέσμευση των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης να προωθήσουν μια ποικιλόμορφη κοινωνία, βασισμένη στις βασικές αξίες του Συμβουλίου της Ευρώπης, δηλαδή τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου.

Στο πρώτο κεφάλαιο περιγράφεται ο σχεδιασμός και η διαδικασία επεξεργασίας και ορίζονται οι βασικές έννοιες. Επίσης, θέτει σε συζήτηση μια καταλληλότερη οδό που πρέπει να ακολουθηθεί για την επίτευξη μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς, και αυτή είναι ο διαπολιτισμικός διάλογος.

Στο δεύτερο κεφάλαιο επισημαίνεται ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι το κύριο εργαλείο για τη διαχείριση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και ότι ο πλουραλισμός, η ανεκτικότητα και η ευρύτητα δεν αρκούν πλέον. Επιπλέον, παρουσιάζονται τα μέσα και ο μηχανισμός που χρησιμοποιούνται για την ενίσχυση και τη διατήρηση των αξιών του Συμβουλίου της Ευρώπης και οι κίνδυνοι που θα αντιμετώπιζε κάθε κοινωνία σε περίπτωση απουσίας του διαπολιτισμικού διαλόγου.

Στο τρίτο κεφάλαιο διερευνάται το εννοιολογικό πλαίσιο του διαπολιτισμικού διαλόγου και παρατίθενται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες ο διαπολιτισμικός διάλογος μπορεί να καταστεί μια επιτυχημένη απόπειρα. Γίνεται κατανοητό ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος, ως ισχυρό εργαλείο μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς, βοηθά τα άτομα να διαχειριστούν τις διαφορετικές πολιτισμικές υπαγωγές σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον εμπλουτίζοντας την κληρονομιά και το κοινωνικό τους υπόβαθρο. Το έγγραφο επισημαίνει τα δύο μοντέλα της πολιτισμικής ποικιλομορφίας, την αφομοίωση και την πολυπολιτισμικότητα, καθώς και τα δύο δεν είναι πλέον τα στοιχεία που μπορούν να φέρουν την ενσωμάτωση και την κοινωνική συνοχή. Επίσης, υπογραμμίζει ότι το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η δημοκρατία, η ίση αξιοπρέπεια, ο αμοιβαίος σεβασμός και η ισότητα είναι τα θεμελιώδη στοιχεία που μπορούν να διασφαλίσουν τον διαπολιτισμικό διάλογο. Ο ρόλος που διαδραματίζει η θρησκεία και ο διαθρησκευτικός διάλογος, τίθεται προς συζήτηση στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Στα δύο τελευταία κεφάλαια αναλύονται οι πέντε προσεγγίσεις για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, οι οποίες βασίζονται στις αξίες του Συμβουλίου της Ευρώπης. Το έγγραφο επισημαίνει ότι οι κανόνες της "πλειοψηφίας" δεν δικαιολογούν κανενός είδους διακρίσεις, ρητορική μίσους και εκμετάλλευση της ταυτότητας. Στο τέλος παρουσιάζεται ένας κατάλογος συστάσεων για την ορθή προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου.

ΣΥΝΟΨΗ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Στο τελευταίο κεφάλαιο περιγράφονται πέντε πολιτικές και διατυπώνεται ένας κατάλογος συστάσεων και κατευθυντήριων γραμμών που, σεβόμενοι τις αξίες του Συμβουλίου της Ευρώπης, η κοινή ευθύνη βαραίνει όλους τους ενδιαφερόμενους.

Δημοκρατική διακυβέρνηση της πολιτιστικής πολυμορφίας

“Ο διαπολιτισμικός διάλογος χρειάζεται ένα ουδέτερο θεσμικό και νομικό πλαίσιο σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, που να εγγυάται τα πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης και να βασίζεται στις αρχές της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.” (σελ.37)

“Θα πρέπει να εξασφαλιστεί μια εσωτερική συνοχή μεταξύ των διαφόρων πολιτικών που προωθούν ή κινδυνεύουν να εμποδίσουν τον διαπολιτισμικό διάλογο.” (σελ.37)

“Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να είναι ευαίσθητες στις προσδοκίες ενός πολιτισμικά ποικιλόμορφου πληθυσμού και να διασφαλίζουν ότι η παροχή δημόσιων υπηρεσιών σέβεται τις νόμιμες αξιώσεις και είναι σε θέση να ανταποκρίνεται στις επιθυμίες όλων των κοινωνικών ομάδων.” (σελ.38)

“Ο δημόσιος διάλογος πρέπει να χαρακτηρίζεται από σεβασμό στην πολιτιστική πολυμορφία” (σελ.38)

“Οι δημόσιες αρχές ενθαρρύνονται να αναλάβουν, όπου είναι αναγκαίο, κατάλληλη θετική δράση για την υποστήριξη της πρόσβασης ατόμων που ανήκουν σε μειονεκτούσες ή υποεκπροσωπούμενες ομάδες σε θέσεις ευθύνης στην επαγγελματική ζωή, στις ενώσεις, στην πολιτική και στις τοπικές και περιφερειακές αρχές, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις απαιτούμενες επαγγελματικές ικανότητες.” (σελ.39)

Δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και συμμετοχή

“Οι δημόσιες αρχές και όλες οι κοινωνικές δυνάμεις ενθαρρύνονται να αναπτύξουν το απαραίτητο πλαίσιο διαλόγου μέσω εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών και πρακτικών ρυθμίσεων που αφορούν πλειοψηφίες και μειονότητες.” (σελ.41)

“Κανένας αδικαιολόγητος περιορισμός δεν πρέπει να τίθεται στην άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων και μη πολιτών.” (σελ.41)

“Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή στη δημόσια ζωή σε τοπικό επίπεδο όλων όσων διαμένουν νόμιμα στη δικαιοδοσία τους, συμπεριλαμβανομένου, ενδεχομένως, του δικαιώματος ψήφου στις τοπικές και περιφερειακές εκλογές βάσει των αρχών που προβλέπονται από τη Σύμβαση για τη Συμμετοχή των Αλλοδαπών στη Δημόσια ζωή σε Τοπικό επίπεδο.” (σελ.42)

“Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να υποστηρίζουν αποτελεσματικά το έργο των οργάνωσης της κοινωνίας των πολιτών που προωθούν τη συμμετοχή και τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, ιδίως εκείνων που εκπροσωπούν ή εργάζονται με τη νεολαία και με άτομα που ανήκουν σε μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών.” (σελ.42)

“Η τοπική αυτοδιοίκηση ενθαρρύνεται ιδιαίτερα να αναπτύξει πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών και της κουλτούρας της δημοκρατικής συμμετοχής.” (σελ.42)

Εκμάθηση και διδασκαλία διαπολιτισμικών ικανοτήτων

“Η εκμάθηση και η διδασκαλία των διαπολιτισμικών ικανοτήτων είναι απαραίτητη για τη δημοκρατική κουλτούρα και την κοινωνική συνοχή. - η εκπαίδευση αποτελεί το βασικό στοιχείο για την πρόληψη των εκπαιδευτικών μειονεκτημάτων.” (σελ.43)

“Οι διαπολιτισμικές ικανότητες πρέπει να αποτελούν μέρος της εκπαίδευσης σε θέματα ιθαγένειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι αρμόδιες δημόσιες αρχές και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα θα πρέπει να κάνουν πλήρη χρήση των περιγραφών των βασικών ικανοτήτων για τη διαπολιτισμική επικοινωνία κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή των προγραμμάτων σπουδών και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων κατάρτισης εκπαιδευτικών και εκπαίδευσης ενηλίκων. - Οι σχολικές και οικογενειακές ανταλλαγές θα πρέπει να γίνουν τακτικό χαρακτηριστικό του προγράμματος σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.” (σελ.43)

“Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και όλοι οι άλλοι ενδιαφερόμενοι που συμμετέχουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες καλούνται να διασφαλίσουν ότι η εκμάθηση και η διδασκαλία της ιστορίας ακολουθούν τις συστάσεις της Επιτροπής Υπουργών για τη διδασκαλία της ιστορίας και δεν επικεντρώνονται μόνο στην ιστορία της χώρας τους, αλλά περιλαμβάνουν την εκμάθηση της ιστορίας άλλων χωρών και πολιτισμών, καθώς και το πώς οι άλλοι έχουν δει τη δική μας κοινωνία (πολυπλευρικότητα), με ταυτόχρονη προσοχή στο σεβασμό των θεμελιωδών αξιών του Συμβουλίου της Ευρώπης και περιλαμβάνουν τη διάσταση της εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα” (σελ.43)

“Η εκτίμηση του ποικίλου πολιτισμικού μας υπόβαθρου θα πρέπει να περιλαμβάνει τη γνώση και την κατανόηση των κυριότερων παγκόσμιων θρησκειών και μη θρησκευτικών πεποιθήσεων και του ρόλου τους στην κοινωνία.” (σελ.44)

Χώροι διαπολιτισμικού διαλόγου

“Οι δημόσιες αρχές και όλοι οι κοινωνικοί φορείς καλούνται να αναπτύξουν τον διαπολιτισμικό διάλογο στους χώρους της καθημερινής ζωής και στο πλαίσιο του σεβασμού των θεμελιωδών ελευθεριών” (σελ.46)

“Ειδικότερα οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των θρησκευτικών κοινοτήτων, καλούνται να παρέχουν το οργανωτικό πλαίσιο για διαπολιτισμικές και διαθρησκευτικές συναντήσεις.” (σελ.47)

“Η δημοσιογραφία, η οποία προωθείται με υπεύθυνο τρόπο μέσω κώδικα δεοντολογίας, όπως προωθείται από την ίδια τη βιομηχανία των μέσων ενημέρωσης, και μια εκπαίδευση των δημοσιογράφων με ευαισθησία στον πολιτισμό, μπορεί να συμβάλει στην παροχή φόρουμι για διαπολιτισμικό διάλογο.” (σελ.47)

“Οι δημόσιες αρχές και οι μη κρατικοί φορείς ενθαρρύνονται να προωθήσουν τον πολιτισμό, τις τέχνες και την πολιτιστική κληρονομιά, οι οποίες παρέχουν ιδιαίτερα σημαντικούς χώρους για διάλογο.” (σελ.47)

Ο διαπολιτισμικός διάλογος στις διεθνείς σχέσεις

“Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο να εμπλακούν σε συνεργασία με ιδρύματα-εταίρους σε άλλα μέρη της Ευρώπης.” (σελ.48)

“Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και οι πάροχοι εκπαίδευσης μπορούν να συμβάλουν στον διαπολιτισμικό διάλογο στην Ευρώπη και διεθνώς, για παράδειγμα μέσω της συμμετοχής σε ευρωπαϊκές μη κυβερνητικές δομές, διασυνοριακές συμπράξεις και προγράμματα ανταλλαγών, ιδίως για τους νέους.” (σελ.48)

“Τα μέσα ενημέρωσης ενθαρρύνονται να αναπτύξουν ρυθμίσεις για την ανταλλαγή και τη συμπαραγωγή -σε περιφερειακό, εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο- υλικού προγράμματος που έχει αποδείξει την αξία του για την κινητοποίηση της κοινής γνώμης κατά της μισαλλοδοξίας και τη βελτίωση των κοινοτικών σχέσεων.” (σελ.48)

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ Διαπολιτισμικός διάλογος, πολυπολιτισμικότητα, κοινωνική συνοχή, ενδιαφερόμενοι φορείς, δημόσιες αρχές, μέτρα θετικής δράσης, ανθρώπινα δικαιώματα, ένταξη, ενσωμάτωση

3. Ευρωπαϊκή στρατηγική για τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	Ύπατη Εκπρόσωπος της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ	8.6.2016
ΤΙΤΛΟΣ	Κοινή Ανακοίνωση Προς Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Και Το Συμβούλιο - Προς μια Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τις Διεθνείς Πολιτιστικές Σχέσεις
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
URL	communication-eu-africa-strategy-join-2020-4-final_en.pdf (europa.eu)
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ	<p>Η Κοινή Ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις περιγράφει αυτή τη συμβολή στη διαμόρφωση και προώθηση αυτών των σχέσεων, με στόχο την ενίσχυση των στόχων της ΕΕ για την προώθηση των αρχών της ειρήνης, της σταθερότητας, της ποικιλομορφίας και της ανάπτυξης με κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.</p> <p>Η ΕΕ διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο ως παγκόσμιος παράγοντας για τη διατήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την προώθηση της ποικιλομορφίας στο πλαίσιο των πολιτιστικών σχέσεων που αναπτύσσονται μεταξύ των χωρών. Η Ένωση και τα μέλη της είναι αφοσιωμένα στην προώθηση μιας παγκόσμιας τάξης, της οποίας βασικοί πυλώνες είναι η ειρήνη, το κράτος δικαίου, η ελευθερία της έκφρασης, η αμοιβαία κατανόηση και ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων.</p> <p>Οι θεμελιώδεις αξίες της ΕΕ, όπως η ισότητα των φύλων, η δημοκρατία, η ελευθερία της έκφρασης, η πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία αμφισβητούνται συνεχώς και ο πολιτισμός είναι η απάντηση για την εξεύρεση λύσεων. Ο πολιτισμός, και ιδίως όσον αφορά τον διαπολιτισμικό διάλογο (ΔΔ), μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη λύσεων για πολλά προβλήματα και προκλήσεις στις μέρες μας. Ενδεικτικά, η πρόληψη και η επίλυση συγκρούσεων μεταξύ χωρών, η ενσωμάτωση των προσφύγων, η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς παρουσιάζονται ως μερικές από τις πολλές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι χώρες και ο πολιτισμός μπορεί να αποτελέσει το "μπαστούνι" για να επικοινωνήσουν τα έθνη μεταξύ τους και να προχωρήσουν στον καθορισμό κοινών στόχων για τη διατήρηση της ειρήνης και της αλληλεγγύης.</p>

Η ανάπτυξη και η πρόοδος μπορούν επίσης να επιτευχθούν μέσω του διαπολιτισμικού διαλόγου. Η δημιουργία θέσεων εργασίας, η οικονομική ανάπτυξη και η ανταγωνιστικότητα είναι μερικά από τα οφέλη που απορρέουν από τις πολιτιστικές ανταλλαγές όχι μόνο εντός της ΕΕ, αλλά και εκτός των συνόρων της. Η παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά και οι δημιουργικές βιομηχανίες μπορούν να ωφελήσουν την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση πολλών εθνών.

Ορισμένες σημαντικές κατευθυντήριες αρχές της δράσης της ΕΕ στον τομέα των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων είναι η προώθηση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η υιοθέτηση του αμοιβαίου σεβασμού και του Διαπολιτισμικού Διαλόγου, ο εξασφαλισμένος σεβασμός της Συμπληρωματικότητας και της Επικουρικότητας, η ενθάρρυνση μιας διατομεακής προσέγγισης του πολιτισμού και η προώθηση του πολιτισμού μέσω των υφιστάμενων πλαισίων συνεργασίας.

Επίσης, προτείνονται τρεις ροές εργασίας για την ενίσχυση των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων:

- υποστήριξη του πολιτισμού ως κινητήριας δύναμης για βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη,
- προώθηση του πολιτισμού και του διαπολιτισμικού διαλόγου για ειρηνικές διακοινοτικές σχέσεις, και
- ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Και οι τρεις ροές περιέχουν συστάσεις πολιτικής και στρατηγικές για το πώς μπορούν να εφαρμοστούν προκειμένου να προωθηθούν οι πολιτιστικές σχέσεις ως εργαλεία για την εγκαθίδρυση του διαπολιτισμικού διαλόγου μεταξύ των εθνών.

Για να αξιοποιηθεί στο έπακρο η συνεργασία με τις χώρες εταίρους σε αυτές τις ροές, οι ενδιαφερόμενοι φορείς της ΕΕ θα πρέπει να καταβάλουν προσπάθειες για τη διασφάλιση της συμπληρωματικότητας και των συνεργειών, όπως διάφορες κυβερνήσεις, τοπικές πολιτιστικές οργανώσεις και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος, τα κράτη μέλη και τα πολιτιστικά τους ινστιτούτα, μέσω της συνεργασίας της ΕΕ και των διαπολιτισμικών ανταλλαγών φοιτητών, ερευνητών και αποφοίτων.

Τέλος, προτείνεται μια στρατηγική της ΕΕ για τις Διεθνείς Πολιτιστικές Σχέσεις, λαμβάνοντας υπόψη ότι η πολιτιστική συνεργασία με τις χώρες εταίρους πρέπει να προωθηθεί, με βάση την εξέταση του πολιτισμού ως παράγοντα βιώσιμης κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, την επισήμανση της ανάγκης για ειρηνικές διακοινοτικές σχέσεις και την καθιέρωση της συνεργασίας στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Χάρη στη νέα ψηφιακή εποχή αναπτύσσονται περισσότερες πολιτιστικές ανταλλαγές και διαπολιτισμική συνεργασία, οπότε ο πολιτισμός μπορεί να βοηθήσει στην προώθηση των διεθνών σχέσεων και με περισσότερους τρόπους.

ΣΥΝΟΨΗ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΕ

- 1. Πολιτιστική ποικιλομορφία και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων:** 1) Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ισοδυναμεί με σεβασμό της πολιτιστικής ποικιλομορφίας, διασφαλίζοντας τις θεμελιώδεις ελευθερίες
- 2. Αμοιβαίος σεβασμός και διαπολιτισμικός διάλογος:** 1) Η επικοινωνία με σεβασμό, η ισότητα, το πνεύμα εταιρικής σχέσης, η αμοιβαιότητα, η αμοιβαία μάθηση και η συνδημιουργία πρέπει να αποτελούν τους πυλώνες των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων της ΕΕ.
- 3. Συμπληρωματικότητα και επικουρικότητα:** Δράσεις υποστήριξης, συντονισμού ή συμπλήρωσης των δράσεων των κρατών μελών, της Ένωσης και των κρατών μελών για την προώθηση της συνεργασίας με τρίτους, λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις των Συνθηκών για την προώθηση των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων.
- 4. Οριζόντια προσέγγιση του πολιτισμού:** Προώθηση του πολιτισμού στο πλαίσιο των εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ και όχι μόνο μέσω των τεχνών ή της λογοτεχνίας.
- 5. Προώθηση του πολιτισμού μέσω των υφιστάμενων πλαισίων συνεργασίας:** 1) Πλαίσια θεματικής και γεωγραφικής συνεργασίας και χρηματοδοτικά μέσα έχουν αναπτυχθεί από την ΕΕ για την προώθηση των πολιτιστικών σχέσεων.

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΧΩΡΕΣ ΕΤΑΙΡΟΥΣ

Ροές εργασίας που προτείνονται για την προώθηση των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων με χώρες εταίρους

- 1. υποστήριξη του πολιτισμού ως μοχλού βιώσιμης κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης**
 - **Υποστήριξη της ανάπτυξης πολιτιστικών πολιτικών:** η ΕΕ θα πρέπει να βοηθήσει τις χώρες εταίρους να ενσωματώσουν τον πολιτισμό στις εθνικές πολιτικές, ανταλλάσσοντας εμπειρίες με τις χώρες διεύρυνσης και τις γείτονες χώρες και ενισχύοντας τις πολιτιστικές πολιτικές.

- **Ενίσχυση των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών:** Με: (α) αύξηση των οικονομικών εσόδων από τις δημιουργικές βιομηχανίες, (β) δημιουργικούς κόμβους και συστάδες, (γ) ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και των δεξιοτήτων, (δ) στήριξη των ευρωπαϊκών μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), (ε) δομημένα πλαίσια εδαφικής συνεργασίας.
- **Υποστήριξη του ρόλου των τοπικών αρχών στις χώρες εταίρους:** Οι πολιτιστικές δραστηριότητες ενισχύουν τη δυναμική της τοπικής ανάπτυξης και η προσέγγιση της ΕΕ αφορά τις καινοτόμες συμπράξεις, τις πολιτιστικές αδελφοποιήσεις πόλεων, τις πολιτιστικές πρωτεύουσες, τις αστικές στρατηγικές σε ιστορικές πόλεις, για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη.

2. προώθηση του πολιτισμού και του διαπολιτισμικού διαλόγου για ειρηνικές διακοινοτικές σχέσεις

Ένας άλλος στόχος του διαπολιτισμικού διαλόγου είναι η οικοδόμηση δίκαιων, ειρηνικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών. Ως αποτέλεσμα, μπορεί να εκτονώσει τις εντάσεις, να αποτρέψει την κλιμάκωση των κρίσεων, να προωθήσει την εθνική συμφιλίωση και να ενθαρρύνει νέες αφηγήσεις για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης. Ο διαπολιτισμικός διάλογος μπορεί να προωθηθεί μέσω:

- **Συνεργασίας μεταξύ των πολιτιστικών φορέων:** Η συνεργασία και η κινητικότητα των πολιτιστικών φορέων και των πολιτιστικών παραγωγών δημιουργεί δεσμούς μεταξύ των χωρών εταίρων. Ορισμένα παραδείγματα πολιτιστικών φορέων είναι η Δημιουργική Ευρώπη, η Ανατολική Εταιρική Σχέση και το Ίδρυμα Anna Lindh.
- **Παγίωσης της ειρήνης μέσω του Διαπολιτισμικού Διαλόγου:** Ο ΔΔ είναι επίσης ένα εργαλείο για την ενίσχυση της πραγματικής συνεργασίας και των διαδικασιών συμφιλίωσης μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών και κοινωνιών, ιδίως με τις μειονότητες, με το Μέσο που συμβάλλει στη Σταθερότητα και την Ειρήνη (ΜσΣΕ), τον διαπολιτισμικό διάλογο των νέων, την κατάρτιση των παρατηρητών των αποστολών εκλογικών παρατηρήσεων και του προσωπικού που θα αναπτυχθεί σε μη στρατιωτικές αποστολές σταθεροποίησης και την προώθηση των πολιτιστικών δικαιωμάτων.

3. ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς

Ο τουρισμός μπορεί να ενισχύσει την οικονομική ανάπτυξη και ο τουρισμός μπορεί να ενισχυθεί με την προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι ισχυρές εταιρικές σχέσεις μεταξύ των χωρών με στόχο την ανάπτυξη βιώσιμων στρατηγικών μέσω της έρευνας για την πολιτιστική κληρονομιά, την ισχυρή καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης της κληρονομιάς και την προστασία της κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης,

της ανάπτυξης δεξιοτήτων και της μεταφοράς γνώσεων, θα πρέπει να αποτελούν μια πτυχή της συνεργασίας για την πολιτιστική κληρονομιά.

ΜΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

1. **Ενισχυμένη συνεργασία με την ΕΕ:** τα κοινά έργα δεν είναι πολύ επισφαλή και χάρη στις συμπράξεις που δημιουργούνται διαδίδονται περισσότερο με μεγαλύτερο αντίκτυπο και περισσότερες ευκαιρίες μάθησης.
2. **Διαπολιτισμικές ανταλλαγές φοιτητών, ερευνητών και αποφοίτων:** Στο πλαίσιο των προγραμμάτων διαπανεπιστημιακής συνεργασίας προωθείται η διεθνής συνεργασία και η επικοινωνία μεταξύ επιστημόνων με διαφορετικό πολιτισμικό, εθνικό ή θρησκευτικό υπόβαθρο, δημιουργώντας έτσι διαπολιτισμικούς δεσμούς.

ΛΕΞΕΙΣ – Δράση της ΕΕ, πολιτιστικές σχέσεις, διαπολιτισμικός διάλογος, μέλη,
ΚΛΕΙΔΙΑ ανθρώπινα δικαιώματα, ποικιλομορφία, πολιτιστική κληρονομιά

4. Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών προς τα Κράτη Μέλη σχετικά με τη Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς για τον 21ο αιώνα

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	Η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	22 February 2017
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ	
ΤΙΤΛΟΣ	Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών προς τα Κράτη Μέλη σχετικά με τη Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς για τον 21ο αιώνα
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ	Η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης
ΥΠΗΡΕΣΙΑ	
URL	https://rm.coe.int/16806f6a03

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Το έγγραφο αυτό υπογραμμίζει το ρόλο της πολιτιστικής κληρονομιάς ως κλειδί για την πρόοδο των κοινωνιών μας στη βάση του "διαλόγου μεταξύ των πολιτισμών", του "σεβασμού των ταυτοτήτων και της ποικιλομορφίας" και της "αίσθησης του ανήκειν σε μια κοινότητα αξιών". Ορίζει την Πολιτιστική Κληρονομιά ως ένα ισχυρό εργαλείο για την αντιμετώπιση κοινωνικών, οικονομικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών ζητημάτων. Επιπλέον, μέσα από τις ποικίλες δραστηριότητες που παράγει, υπογραμμίζει τον αντίκτυπό της στην υποβοήθηση άλλων τομέων - εκπαίδευση, τουρισμός, απασχόληση - για την επίτευξη των στόχων τους.

Το έγγραφο παρέχει περαιτέρω ένα πλαίσιο και ένα πεδίο εφαρμογής για την υλοποίηση της στρατηγικής. Διερευνά τα υφιστάμενα εργαλεία και πολιτικές και προσπαθεί να τα προωθήσει με βάση τα ισχύοντα διεθνή και ευρωπαϊκά νομικά μέσα.

Η στρατηγική καλεί για μια προσέγγιση διαχείρισης χωρίς αποκλεισμούς και με συμμετοχική προσέγγιση, η οποία εστιάζει στη διατήρηση, την προστασία και την προώθηση της κληρονομιάς από το σύνολο της κοινωνίας, με τη συμμετοχή των τοπικών, εθνικών και περιφερειακών αρχών, των κοινοτήτων και όλων των ενδιαφερομένων για την πολιτιστική κληρονομιά μαζί με τους επαγγελματίες, την κοινωνία των πολιτών και τον εθελοντικό τομέα. Εκτός αυτού, αναδεικνύει την εμπειρία και τα επιτεύγματα των χωρών της Ευρώπης που σχετίζονται με την κληρονομιά.

ΣΥΝΟΨΗ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η στρατηγική περιγράφει τριάντα δύο συστάσεις πολιτικής στο πλαίσιο τριών συνιστωσών προτεραιότητας - "κοινωνική", "οικονομική και εδαφική ανάπτυξη" και "γνώση και εκπαίδευση" - και την αλληλεπίδραση τους. Οι συστάσεις διατυπώνονται ως καθοδήγηση για τον τρόπο επίβλεψης είκοσι τεσσάρων προκλήσεων που προσδιορίζονται σε αυτές τις τρεις συνιστώσες προτεραιότητας.

Όλες αυτές οι συστάσεις συμπληρώνονται με έναν λεπτομερή κατάλογο προτεινόμενων "πορειών δράσης" και μια ευρεία επιλογή παραδειγμάτων βέλτιστης πρακτικής από όλη την Ευρώπη. Κάθε σύσταση ακολουθείται από μια επεξηγηματική παράγραφο που περιγράφει γιατί είναι σημαντικό να ακολουθηθεί η σύσταση και τι απαιτείται για την επίτευξη των καλύτερων αποτελεσμάτων. Επιπλέον, κάθε σύσταση έχει ένα προκαθορισμένο κοινό-στόχο που ποικίλλει από τοπικό, σε περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό.

"Η "κοινωνική συνιστώσα" (S) επικεντρώνεται στη σχέση μεταξύ πολιτιστικής κληρονομιάς και κοινωνιών, στην ιδιότητα του πολίτη, στη μετάδοση και το μοίρασμα των δημοκρατικών αξιών μέσω της συμμετοχικής διακυβέρνησης και στη χρηστή διακυβέρνηση μέσω της συμμετοχικής διαχείρισης".

- S1. Ενθάρρυνση της συμμετοχής των πολιτών και των τοπικών αρχών στην κεφαλαιοποίηση της καθημερινής τους κληρονομιάς*
- S2. Να καταστεί η κληρονομιά πιο προσιτή*
- S3. Χρήση της κληρονομιάς για τη διεκδίκηση και τη μετάδοση των θεμελιωδών αξιών της Ευρώπης και της ευρωπαϊκής κοινωνίας*
- S4. Προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς ως τόπος συνάντησης και φορέας διαπολιτισμικού διαλόγου, της ειρήνης και της ανεκτικότητας*
- S5. Ενθάρρυνση και αξιολόγηση των πρακτικών και διαδικασιών συμμετοχής των πολιτών*
- S6. Δημιουργία ενός κατάλληλου πλαισίου που θα επιτρέπει στις τοπικές αρχές και τις κοινότητες να αναλάβουν δράση προς όφελος της κληρονομιάς τους και της διαχείρισής της*
- S7. Ανάπτυξη και προώθηση συμμετοχικών προγραμμάτων εντοπισμού της κληρονομιάς*
- S8. Ενθάρρυνση πρωτοβουλιών αποκατάστασης της κληρονομιάς από τις τοπικές κοινότητες και αρχές*
- S9. Υποστήριξη σχεδίων ανάμεσα σε γενιές και διαπολιτισμικών σχεδίων για την προώθηση της κληρονομιάς*
- S10. Διευκόλυνση και ενθάρρυνση (δημόσιων και ιδιωτικών) συμπράξεων σε έργα προώθησης και διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς*

"Η συνιστώσα "εδαφική και οικονομική ανάπτυξη" (D) επικεντρώνεται στη σχέση μεταξύ της πολιτιστικής κληρονομιάς και της χωρικής ανάπτυξης, της οικονομίας και της τοπικής και περιφερειακής διακυβέρνησης με σεβασμό στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης".

- D1. Προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς ως πόρος και για τη διευκόλυνση των οικονομικών επενδύσεων*
- D2. Υποστήριξη και προώθηση του τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς ως μέσο δημιουργίας θέσεων εργασίας και επιχειρηματικών ευκαιριών*

D3. Προώθηση δεξιοτήτων και επαγγελματιών στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς

D4. Εκπόνηση μελετών για τις επιπτώσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς για έργα αποκατάστασης, κατασκευής, σχεδιασμού και υποδομών.

D5. Ενθάρρυνση της επαναχρησιμοποίησης της κληρονομιάς και της χρήσης παραδοσιακών γνώσεων και πρακτικών

D6. Εξασφάλιση ότι η κληρονομιά λαμβάνεται υπόψη στις πολιτικές ανάπτυξης, χωροταξίας, περιβάλλοντος και ενέργειας

D7. Να λαμβάνεται υπόψη η κληρονομιά στις πολιτικές βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης

D8. Προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, με μεγαλύτερη χρήση των νέων τεχνολογιών

D9. Χρήση καινοτόμων τεχνικών για την παρουσίαση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο κοινό, διατηρώντας παράλληλα την ακεραιότητά της

D10. Χρήση της πολιτιστικής κληρονομιάς ως μέσο που θα προσδώσει στην περιοχή έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα και θα την καταστήσει πιο ελκυστική και πιο γνωστή.

D11. Ανάπτυξη νέων μοντέλων διαχείρισης για να εξασφαλιστεί ότι η πολιτιστική κληρονομιά επωφελείται από τις οικονομικές παρενέργειες που δημιουργεί

"Η συνιστώσα "γνώση και εκπαίδευση" (Κ) επικεντρώνεται στη σχέση μεταξύ της πολιτιστικής κληρονομιάς και της κοινής γνώσης, καλύπτοντας την ευαισθητοποίηση, την κατάρτιση και την έρευνα".

K1. Αποτελεσματικότερη ενσωμάτωση της εκπαίδευσης στην πολιτιστική κληρονομιά στα σχολικά προγράμματα σπουδών

K2. Εφαρμογή μέτρων για την ενθάρρυνση των νέων να ασκούν την πολιτιστική κληρονομιά

K3. Ενθάρρυνση της δημιουργικότητας για να προσελκύσει την προσοχή του κοινού της πολιτιστικής κληρονομιάς

K4. Παροχή βέλτιστης κατάρτισης για μη επαγγελματικούς φορείς και για επαγγελματίες από άλλους τομείς που έχουν σχέση με την πολιτιστική κληρονομιά

K5. Διαφοροποίηση των συστημάτων κατάρτισης για τους επαγγελματίες του τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς

K6. Ανάπτυξη τραπεζών γνώσεων για τοπικά και παραδοσιακά υλικά, τεχνικές και τεχνογνωσία

K7. Διασφάλιση μεταβίβασης των γνώσεων και των δεξιοτήτων που σχετίζονται με τα επαγγέλματα πολιτιστικής κληρονομιάς

K8. Διασφάλιση ικανοτήτων των επαγγελματιών που ασχολούνται με τη διατηρητέα κληρονομιά

K9. Ανάπτυξη προγραμμάτων μελέτης και έρευνας που αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες του τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς και διαμοιρασμός αποτελεσμάτων

Κ10. Ενθάρρυνση και υποστήριξη ανάπτυξης δικτύων

Κ11. Διερεύνηση της κληρονομιάς ως πηγή γνώσης, έμπνευσης και δημιουργικότητας

ΛΕΞΕΙΣ - ΚΛΕΙΔΙΑ Πολιτιστική κληρονομιά, δημοκρατία, ποικιλομορφία, ταυτότητα, οικονομική ανάπτυξη, ανεκτικότητα, διαπολιτισμικότητα, αξίες, δημιουργικότητα, κοινωνική, γνώση, εκπαίδευση.

5. Νέα Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τον Πολιτισμό

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	Βρυξέλλες, 22.05.2018
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ	
ΤΙΤΛΟΣ	Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών - Νέα Ευρωπαϊκή Ατζέντα Για Τον Πολιτισμό
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΥΠΗΡΕΣΙΑ	
URL	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2018:267:FIN
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ	
	<p>Η "Νέα Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τον Πολιτισμό" SWD (2018) είναι ένα έγγραφο ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών που εκδόθηκε το 2018 με στόχο να "αξιοποιήσει το πλήρες δυναμικό του πολιτισμού για να συμβάλει στην οικοδόμηση μιας πιο περιεκτικής και δικαιότερης Ένωσης, υποστηρίζοντας την καινοτομία, τη δημιουργικότητα και τη βιώσιμη απασχόληση και ανάπτυξη".</p> <p>Στο εισαγωγικό μέρος της ανακοίνωσης, η Επιτροπή αναφέρεται στις πολιτικές της ΕΕ που αποτελούν ορόσημα για την καθιέρωση και τη διαμόρφωση του κοινού συμφέροντος όλων των κρατών μελών προς την κατεύθυνση της περαιτέρω επέκτασης του δυναμικού της εκπαίδευσης και του πολιτισμού στην ευρωπαϊκή επικράτεια. Σε αυτό το σημείο, τονίζεται ότι η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της ηπείρου και ο μετασχηματιστικός πολιτιστικός και δημιουργικός τομέας έχουν τη δύναμη να προωθήσουν τη συμμετοχή των πολιτών στα δημόσια πράγματα, να ενισχύσουν την αίσθηση του ανήκειν και του μοιράσματος κοινών αξιών, να προωθήσουν την κοινωνική ένταξη και να αναπτύξουν τον διαπολιτισμικό διάλογο εντός και εκτός Ευρώπης.</p> <p>Στη συνέχεια, συζητούνται οι προκλήσεις που προέκυψαν από την οικονομική κρίση της δεκαετίας 2008-2018 και αναλύονται οι επιπτώσεις της ψηφιοποίησης. Οι έρευνες, τα δεδομένα και τα στατιστικά στοιχεία που συλλέχθηκαν το 2017 δείχνουν ότι στα ταχέως μεταβαλλόμενα ευρωπαϊκά περιβάλλοντα, υπάρχει έντονη ανάγκη διαχείρισης των κινδύνων, φέρνοντας τους Ευρωπαίους κοντά μέσω του πολιτισμού. Σε αυτό το φάσμα, η Νέα Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τον Πολιτισμό θεμελιώνεται</p>

στη βάση τριών βασικών στρατηγικών στόχων, με κοινωνικές, οικονομικές και εξωτερικές διαστάσεις ως εξής:

- 1. Κοινωνική διάσταση - αξιοποίηση της δύναμης του πολιτισμού και της πολιτιστικής πολυμορφίας για την κοινωνική συνοχή και ευημερία.*
- 2. Οικονομική διάσταση - υποστήριξη της δημιουργικότητας με βάση τον πολιτισμό στην εκπαίδευση και την καινοτομία, καθώς και για την απασχόληση και την ανάπτυξη.*
- 3. Εξωτερική διάσταση - ενίσχυση των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων.*

Σχεδιάζονται και προγραμματίζονται συγκεκριμένες και στοχευμένες δράσεις πολιτικής ανά στρατηγικό στόχο, προκειμένου να διασφαλιστεί η εκπλήρωσή του και, ως εκ τούτου, να συμβάλει στον γενικό στόχο του θεματολογίου. Ωστόσο, υπάρχουν επίσης δύο οριζόντιοι τομείς δράσεων πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ - η πολιτιστική κληρονομιά και η ψηφιακή τεχνολογία - οι οποίοι προβάλλονται επειδή εξυπηρετούν και τους τρεις προαναφερόμενους στόχους.

Τέλος, η εφαρμογή του νέου ευρωπαϊκού θεματολογίου για τον Πολιτισμό έχει σχεδιαστεί σε δύο επίπεδα: α. Συνεργασία με τα κράτη μέλη και β. Διαρθρωμένος διάλογος με την κοινωνία των πολιτών, ενώ υποστηρίζεται από τη Δημιουργική Ευρώπη και άλλα προγράμματα της ΕΕ στο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο.

ΣΥΝΟΨΗ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Στη Νέα Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τον Πολιτισμό, μια σειρά από επιμέρους στόχους παρουσιάζονται και αναλύονται στο πλαίσιο καθενός από τους τρεις στρατηγικούς στόχους με κοινωνικές, οικονομικές και εξωτερικές διαστάσεις, πλαισιώνοντας τις συστάσεις πολιτικής της Ατζέντας. Αυτοί οι επιμέρους στόχοι θα μπορούσαν να συνοψιστούν ως εξής:

- Προώθηση των πολιτιστικών ικανοτήτων όλων των Ευρωπαίων με τη διάθεση ενός ευρέος φάσματος πολιτιστικών δραστηριοτήτων και την παροχή ευκαιριών για ενεργό συμμετοχή.
- Ενθάρρυνση της κινητικότητας των επαγγελματιών στον πολιτιστικό και δημιουργικό τομέα και άρση των εμποδίων στην κινητικότητά τους.
- Προστασία και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης ως κοινού πόρου, για την ευαισθητοποίηση της κοινής μας ιστορίας και των κοινών μας αξιών και την ενίσχυση της αίσθησης της κοινής Ευρωπαϊκής Ταυτότητας.
- Προώθηση των τεχνών, του πολιτισμού και της δημιουργικής σκέψης στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση σε όλα τα επίπεδα και στη δια βίου μάθηση.

- Προώθηση ευνοϊκών οικοσυστημάτων για τις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες, προωθώντας την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, την ικανότητα καινοτομίας, τη δίκαιη αμοιβή των συγγραφέων και των δημιουργών και τη διατομεακή συνεργασία.
- Προώθηση των δεξιοτήτων που χρειάζονται οι πολιτιστικοί και δημιουργικοί τομείς, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών, επιχειρηματικών, παραδοσιακών και εξειδικευμένων δεξιοτήτων.
- Υποστήριξη του πολιτισμού ως κινητήριο δύναμη για βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.
- Προώθηση του πολιτισμού και του διαπολιτισμικού διαλόγου για ειρηνικές διακοινοτικές σχέσεις.
- Ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνιστά ανεπιφύλακτα την εφαρμογή της Νέας Ατζέντας στα Κράτη Μέλη, με σεβασμό στην αρχή της επικουρικότητας και μέσω προσαρμοσμένων σχεδίων εργασίας, μεθόδων εργασίας και κοινών έργων που συγχρηματοδοτούνται από προγράμματα της ΕΕ. Προτείνεται επίσης ο δομημένος διάλογος με την κοινωνία των πολιτών μέσω ευκαιριών ηλεκτρονικής συνεργασίας με οργανώσεις που βρίσκονται εντός και εκτός του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα. Τέλος, η προσέγγιση της ατζέντας προτείνεται στο πλαίσιο μιας ολιστικής θεώρησης, προωθώντας συνέργειες μεταξύ των πολιτιστικών τομέων και με άλλους τομείς πολιτικής

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ πολιτιστική πολυμορφία, διεθνείς σχέσεις, καινοτομία, δημιουργικότητα, πολιτιστική ικανότητα

6. Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με το Σχέδιο Εργασίας για τον Πολιτισμό 2019 – 2022 (2018/C 460/10)

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ	21.12.2018
ΤΙΤΛΟΣ	Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με το Σχέδιο Εργασίας για τον Πολιτισμό 2019 – 2022 (2018/C 460/10)
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
URL	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018XG1221%2801%29
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ	<p>Τα "Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με το Σχέδιο Εργασίας για τον Πολιτισμό 2019-2022" δημοσιεύθηκαν στις 21/12/2018 στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο να καθοριστεί και να υλοποιηθεί μια συγκεκριμένη σειρά δράσεων για τον Πολιτισμό που θα καλύπτουν την περίοδο από το 2019 έως το 2022. Στα συμπεράσματα αυτά αναγνωρίστηκαν η νέα Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τον Πολιτισμό 2018 και οι κύριοι στόχοι του, τα αποτελέσματα του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς, καθώς και οι συνέργειες των σχετικών προγραμμάτων και ταμείων της ΕΕ. Έτσι, η επιτροπή κάλεσε την Επιτροπή να εκδώσει ενδιάμεση αξιολόγηση του σχεδίου εργασίας και τελική έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του, με βάση τις εθελοντικές γραπτές συνεισφορές των κρατών μελών, έως τον Ιούνιο του 2022.</p> <p>Το έγγραφο πολιτικής αρχίζει με τις κατευθυντήριες αρχές στις οποίες βασίζεται το Σχέδιο Εργασίας και συνεχίζει με τις προτεραιότητες που έχει θέσει το Συμβούλιο με γνώμονα τη συμβολή τους στην πολιτιστική πολυμορφία, την Ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία τους και την ανάγκη για κοινή δράση. Ειδικότερα, (α) η βιωσιμότητα στην πολιτιστική κληρονομιά, (β) η συνοχή και η ευημερία, (γ) ένα οικοσύστημα που υποστηρίζει τους καλλιτέχνες, τους επαγγελματίες του πολιτισμού και της δημιουργίας και το Ευρωπαϊκό περιεχόμενο, (δ) η ισότητα των φύλων και (ε) οι διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις αποτελούν τις πέντε προτεραιότητες του Σχεδίου Εργασίας για τον Πολιτισμό 2019-2022. Επιπλέον, η ψηφιοποίηση και οι πολιτιστικές στατιστικές θεωρούνται ως θεμελιώδη οριζόντια ζητήματα για τον λόγο ότι προάγουν την καινοτομία και τη χάραξη πολιτικής για την τέχνη και τον πολιτισμό βάσει στοιχείων, αντίστοιχα.</p>

Στη συνέχεια, συζητείται η εφαρμογή του Σχεδίου Εργασίας και υπό αυτό το πρίσμα, το Συμβούλιο καλεί τα Κράτη Μέλη και την Επιτροπή να συνεργαστούν για το δυναμικό πρόγραμμα δράσεων που ακολουθεί. Οι δράσεις που παρουσιάζονται στο παρόν έγγραφο πολιτικής κατανέμονται στους πέντε διαφορετικούς τομείς προτεραιότητας τους οποίους αφορούν. Η δομή κάθε συγκεκριμένης δράσης αποτελείται από το θέμα που στοχεύει να καλύψει, τη μέθοδο εργασίας που συνιστάται, το σκεπτικό της δράσης και τις εκροές στις οποίες στοχεύει. Οι μέθοδοι εργασίας που προτείνονται είναι η Ανοικτή Μέθοδος Συντονισμού (ΑΜΣ), ομάδες εμπειρογνομώνων ad hoc ή υπό την ηγεσία της Επιτροπής, δραστηριότητες μάθησης από ομότιμους, μελέτες, συνέδρια, σεμινάρια απολογισμού, το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Πολιτισμού, διάλογος με την κοινωνία των πολιτών, πιλοτικά σχέδια, κοινές πρωτοβουλίες με διεθνείς οργανισμούς, συμπεράσματα του Συμβουλίου και άτυπες συναντήσεις υπαλλήλων των υπουργείων Πολιτισμού και, κατά περίπτωση, άλλων υπουργείων.

Τέλος, το έγγραφο πολιτικής ολοκληρώνεται με ένα ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα του Σχεδίου Εργασίας για τον Πολιτισμό 2019-2022, συνοδευόμενο από τις αρχές που αφορούν τις ομάδες ΑΜΣ που συγκροτούν τα Κράτη Μέλη στο πλαίσιο του εν λόγω Σχεδίου Εργασίας.

ΣΥΝΟΨΗ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οι δράσεις του Σχεδίου Εργασίας για τον Πολιτισμό 2019-2022 βασίζονται σε πέντε διαφορετικές προτεραιότητες, τις οποίες το Συμβούλιο καθόρισε ως εξής:

- A. Αειφορία στην πολιτιστική κληρονομιά
- B. Συνοχή και ευημερία
- C. Ένα οικοσύστημα που υποστηρίζει τους καλλιτέχνες, τους επαγγελματίες στον πολιτισμικό και δημιουργικό τομέα και το ευρωπαϊκό περιεχόμενο
- D. Ισότητα των φύλων
- E. Διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις

Κάθε προτεραιότητα αναλύεται περαιτέρω και δίνονται σχετικές συστάσεις. Ειδικότερα συνιστάται:

- Πρέπει να αναπτυχθούν μέτρα παρακολούθησης και δραστηριότητες ενσωμάτωσης, προκειμένου να διασφαλιστεί η κληρονομιά του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018, το οποίο έδωσε αφορμή για μεγάλο αριθμό διαφορετικών δραστηριοτήτων σε όλη την Ευρώπη. Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το έργο των εθνικών συντονιστών του Ευρωπαϊκού Έτους.
- Απαιτείται ισχυρότερος προσανατολισμός στα συμφέροντα και τις ανάγκες συγκεκριμένων ομάδων, όπως οι νέοι, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία, τα άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο και τα άτομα που ζουν σε συνθήκες φτώχειας ή υλικής στέρησης. Οι ψηφιακές τεχνολογίες αποτελούν πλεονέκτημα για την ανάπτυξη του κοινού και καινοτόμων μεθόδων

συμμετοχής. Η διατομεακή συνεργασία με άλλους τομείς, όπως η εκπαίδευση, η κοινωνική φροντίδα, η υγειονομική περίθαλψη, η επιστήμη και η τεχνολογία, καθώς και η περιφερειακή και αστική ανάπτυξη, έχει σημαντική επίδραση στη συνοχή και την ευημερία. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στο ρόλο του πολιτισμού σε τοπικό επίπεδο, στην ποιότητα της αρχιτεκτονικής και του περιβάλλοντος διαβίωσης και στις κοινωνικές καινοτομίες που βασίζονται στον πολιτισμό και συμβάλλουν στην ανάπτυξη των πόλεων και των περιφερειών σε ολόκληρη την ΕΕ.

- Η κινητικότητα των καλλιτεχνών και των επαγγελματιών στον πολιτισμικό και δημιουργικό τομέα, η κυκλοφορία και η μετάφραση του ευρωπαϊκού περιεχομένου, η κατάρτιση και η ανάπτυξη των ταλέντων, οι δίκαιες αμοιβές και συνθήκες εργασίας, η πρόσβαση στη χρηματοδότηση και η διασυνοριακή συνεργασία θα πρέπει να αποτελούν θέματα ειδικού ενδιαφέροντος για έρευνα και ανταλλαγές σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Οι ανισότητες μεταξύ των φύλων θα πρέπει να αναγνωριστούν και να αντιμετωπιστούν με ειδικές πολιτικές και μέτρα. Για να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση σε πολιτικό και διοικητικό επίπεδο και στους διάφορους τομείς, χρειάζονται ολοκληρωμένα στοιχεία και ανταλλαγή ορθών πρακτικών.
- Απαιτείται μια στρατηγική προσέγγιση βήμα προς βήμα για τις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις, ακολουθούμενη από συγκεκριμένες δράσεις για την εφαρμογή της. Μια τέτοια προσέγγιση θα πρέπει να περιλαμβάνει μια προοπτική από κάτω προς τα πάνω, να ενθαρρύνει τις επαφές μεταξύ των ανθρώπων και να προωθεί τον διαπολιτισμικό διάλογο. Πρέπει να εξασφαλιστεί πλήρης συμπληρωματικότητα με τις δράσεις των κρατών μελών και τις δράσεις που διεξάγονται από το Συμβούλιο της Ευρώπης και την UNESCO.

Τέλος, τα Κράτη Μέλη και η Επιτροπή ενθαρρύνονται να διαδώσουν ευρέως τα αποτελέσματα του Σχεδίου Εργασίας για τον Πολιτισμό και να τα λάβουν υπόψη κατά περίπτωση κατά την ανάπτυξη πολιτικών σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

ΛΕΞΕΙΣ - ΚΛΕΙΔΙΑ Πολιτιστική κληρονομιά, βιωσιμότητα, Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018

Συμπεράσματα

Το ενδιαφέρον διεθνών οργανισμών, όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τα Ηνωμένα Έθνη κ.λπ., για την αξία του διαπολιτισμικού διαλόγου αυξάνεται συνεχώς κατά την τελευταία δεκαετία. Στις πολιτικές και τις στρατηγικές της ΕΕ, η πολιτιστική κληρονομιά, όπως και η πολιτιστική ποικιλομορφία, συνδέεται με το Διαπολιτισμικό Διάλογο και περιγράφεται ως επί το πλείστον ως εμπλουτισμός και ως εργαλείο για μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς.

Οι πολιτικές και οι στρατηγικές της ΕΕ που εξετάστηκαν δείχνουν τη διαχρονική εξέλιξη του ΔΔ και την αυξανόμενη σύγκληση του στις πολιτικές ολοκλήρωσης. Όλα τα έγγραφα που παρουσιάζονται διερευνούν τον τρόπο με τον οποίο ο ΔΔ αναπτύσσεται ως μοντέλο για τον χειρισμό της πολιτιστικής πολυμορφίας σε διάφορους τομείς. Ο Διαπολιτισμικός Διάλογος ήρθε ως απάντηση στην παγκοσμιοποίηση που αύξησε τόσο την ποικιλομορφία όσο και την ανασφάλεια. Ο ΔΔ έχει επιλεγεί ως το νέο μοντέλο για την αντιμετώπιση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας. Για παράδειγμα, η ιστορία της Λευκής Βίβλου για το Διαπολιτισμικό Διάλογο είναι ότι η αφομοίωση και η πολυπολιτισμικότητα ανήκουν στο παρελθόν και ότι ο ΔΔ θα λύσει τα προβλήματα που απέτυχαν αυτές οι δύο προσεγγίσεις (Agustin, 2012).

Κατά την ανάλυση των εγγράφων, επισημαίνονται ορισμένες βασικές έννοιες, όπως τα κοινωνικά προβλήματα, η πολιτιστική ποικιλομορφία, η πολιτιστική κληρονομιά, οι ανθρώπινες αξίες, η παγκοσμιοποίηση, η ταυτότητα, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, η ψηφιοποίηση, η ειρήνη και η αλληλεγγύη.

Οι συστάσεις για τις πολιτικές και τις στρατηγικές της ΕΕ θα μπορούσαν να κατηγοριοποιηθούν σε τέσσερις βασικές διαστάσεις:

- *Κοινωνική*: αξιοποίηση της δύναμης του πολιτισμού και της πολιτιστικής ποικιλομορφίας για την κοινωνική συνοχή και ευημερία
- *Οικονομική*: υποστήριξη της δημιουργικότητας με βάση τον πολιτισμό στην εκπαίδευση και την καινοτομία, όπως η ψηφιοποίηση, οι θέσεις εργασίας και η ανάπτυξη
- *Γνώσεις και εκπαίδευση*: κάλυψη δράσεων ευαισθητοποίησης, κατάρτισης και έρευνας
- *Εξωτερική*: ενίσχυση των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων

Όμως, μιλώντας για το παρόν, η πραγματική παγκόσμια υγειονομική, κοινωνική, πολιτική και οικονομική κρίση, που ονομάζεται πανδημία COVID-19, έχει οδηγήσει σε αύξηση των διακρίσεων, των ανισοτήτων και της ευπάθειας, ασκώντας πίεση στις ικανότητες των κοινωνιών για διαπολιτισμική κατανόηση σε μια εποχή όπου η αλληλεγγύη και η συνεργασία ήταν περισσότερο αναγκαίες.

Για το σκοπό αυτό, ο ΔΔ έχει να διαδραματίσει μεγάλο ρόλο στην ανάπτυξη ενός ολοκαίνουργιου κοινωνικοπολιτιστικού συμφώνου που θα διαμορφώσει τον τρόπο με τον οποίο ζούμε, εργαζόμαστε,

συνδεόμαστε και συνεργαζόμαστε πέρα από έθνη, εθνοτικές και πολιτισμικές γραμμές. Έτσι, πρέπει να επικεντρωθούμε στη διατήρηση των διαπολιτισμικών ανταλλαγών σε περιόδους κρίσης και να δράσουμε με βάση τα διδάγματα της πανδημίας, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της υποστήριξης των ανταλλαγών μεταξύ των πολιτών και της διαβούλευσης, της αντιμετώπισης των κοινωνικών ανισοτήτων που αποτελούν καταλύτη για διακρίσεις και περιθωριοποίηση. Αυτή η πανδημία έφερε στο προσκήνιο τις διαδικτυακές πλατφόρμες ως βασικά εργαλεία μέσω των οποίων οι κυβερνήσεις, οι επαγγελματίες και οι κοινότητες δημιούργησαν αποτελεσματικές λύσεις μέσω των οποίων συνεχίζεται η διαπολιτισμική μάθηση και ανταλλαγή σε περιόδους κρίσης (UNESCO, 2020).

"Η πανδημία κατέδειξε την εύθραυστη φύση του κόσμου μας. Αλλά επιβεβαίωσε επίσης ότι, μέσα στην αυξανόμενη ποικιλομορφία μας, παραμένουμε θεμελιωδώς διασυνδεδεμένοι και αναπόφευκτα αλληλεξαρτώμενοι. (...) Η ανάγκη για μια κουλτούρα ειρήνης, η ανάγκη για την UNESCO, είναι σήμερα πιο έντονη από ποτέ. Η ειρήνη αποτελεί βασικό παράγοντα και τελικό αποτέλεσμα ενός δικαιότερου και βιώσιμου κόσμου" - **Gabriela Ramos, Βοηθός Γενικός Διευθυντής της UNESCO για τις Κοινωνικές και Ανθρωπιστικές Επιστήμες.**

Παραπομπές

- European Parliament, Council OF Europe, & European Commission. (2016). CHARTER OF FUNDAMENTAL RIGHTS OF THE EUROPEAN UNION. *Official Journal of the European Union*.
- Deardorff, D. K. (2020). *Manual for Developing Intercultural Competences*. Paris, France: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization .
- European Commission. (2020). *Regional Challenges in the Perspective of 2020*. European Commission. Ανάκτηση από https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/region2020_phase2/challenge2020_report.pdf
- Lähdesmäki, T. (2020). Introduction: What Is Intercultural Dialogue and Why It Is Needed in Europe Today? In T. L. al., *Intercultural Dialogue in the European Education Policies* (pp. 1-19). Palgrave Macmillan.
- Spivak, D. (2017, Dec 04). Dialogue and Heritage in the Cultural Strategy of Unesco A Brief Overview. *Culture and Dialogue*, 5, σσ. 242–252. doi:<https://doi.org/10.1163/24683949-12340035>
- Tilbury, D., & Mulà, I. (2009). *A Review of Education for Sustainable Development Policies from a Cultural Diversity and Intercultural Dialogue Perspective*. UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- UNESCO. (2020). *The socio-cultural impact of Covid-19: Exploring the role of intercultural dialogue in emerging responses*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Wilk-Woś, Z. (2010, March). The Role of Intercultural Dialogue in the EU Policy. *Journal of Intercultural Management*, σσ. p.78-88. Ανάκτηση από <http://31.186.81.235:8080/api/files/view/7174.pdf>
- Council of Europe. (2008). *White Paper on Intercultural Dialogue. Living Together as Equals in Dignity*.
- Emerson, M. (ed.) (2011). *Interculturalism. Europe and Its Muslims in Search of Sound Societal Models*, Brussels: Centre for European Policy Studies.
- European Commission. (2005a). *Proposal for a Decision of the European Parliament and of the Council Concerning the European Year of Intercultural Dialogue (2008)*. COM(2005) 467 final.
- UNESCO (2020). COVID-19 intercultural dialogue is essential for building back better. Available at: <https://en.unesco.org/news/covid-19-intercultural-dialogue-essential-building-back-better> (Accessed: 18 March 2021)

Wilk-Wos, Z. (2010). The role of intercultural dialogue in the EU policy. *Journal of Intercultural Management*, 2 (1), 78-88.

Μέρος 2 - Καθορισμός Επίγνωσης του Διαπολιτισμικού Διαλόγου: οι Μελέτες Περίπτωσης της Ελλάδας, της Ιταλίας, της Κύπρου, της Γεωργίας, και του Λιβάνου

institute of
Entrepreneurship
Development

Lebanese
Development
Network

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Καθορισμός Επίγνωσης του Διαπολιτισμικού Διαλόγου: ΚΥΠΡΟΣ

1. Εισαγωγή

Σχετικά με το TOGETHER

Το έργο TOGETHER (TOwards a cultural Understanding of thE oTHER) έχει ως στόχο να προωθήσει την εκτενέστερη συνεργασία μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των γειτόνων τους στη Μέση Ανατολή και την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας, με βάση τις κοινές ευρωπαϊκές αξίες και τους πολιτισμούς και τις παραδόσεις των χωρών που συμμετέχουν.

Το έργο αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της βιώσιμης ανάπτυξης και στην αντιμετώπιση διαφόρων προκλήσεων με την ενσωμάτωση διαδικασιών διαπολιτισμικού διαλόγου στις ατζέντες των τοπικών κοινοτήτων. Το TOGETHER θα συμβάλει στην ενδυνάμωση των τοπικών φορέων, ενισχύοντας τις διαπολιτισμικές δεξιότητες και ικανότητές τους και καθιστώντας τους "πρεσβευτές" της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και της διαπολιτισμικής κατανόησης.

Θα αναπτυχθεί καινοτόμο εκπαιδευτικό υλικό, ψηφιακά εργαλεία και μεθοδολογίες περιεχομένου για την επιτυχή κάλυψη των αναγκών των τοπικών φορέων και των κοινοτήτων τους. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτό μπορείτε να βρείτε στη διεύθυνση: <http://thetogetherproject.eu>.

Το TOGETHER χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα "Erasmus+" της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεντρώνει 6 ιδρύματα-εταίρους από 5 διαφορετικές χώρες:

CulturePolis – Ελλάδα

EWORX – Ελλάδα

IED – Κύπρος

FPD – Ιταλία

GACC – Γεωργία

LDN – Λίβανος

Σχετικά με την έκθεση

Σκοπός της έκθεσης είναι να περιγράψει την κατάσταση της ευαισθητοποίησης και της ανάπτυξης του διαπολιτισμικού διαλόγου στις χώρες του TOGETHER, και να προσδιορίσει τους παράγοντες που στηρίζουν τη διαπολιτισμική επικοινωνία και ένα δυναμικό χώρο διαλόγου στις τοπικές κοινότητες. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκουμε να δώσουμε πληροφορίες για το πώς γίνεται κατανοητός ο διαπολιτισμικός διάλογος, να προσδιορίσουμε τις κύριες προκλήσεις και ανάγκες του και να κατανοήσουμε πώς ορίζεται, σχεδιάζεται και παρουσιάζεται στην πολιτική και στην πράξη. Περιγράφει περαιτέρω τις ανάγκες μάθησης και κατάρτισης των μελών της τοπικής κοινότητας.

Η έκθεση αρχίζει με μια σύντομη επισκόπηση του υπόβαθρου της χώρας και του ιστορικού της πλαισίου όσον αφορά το διαπολιτισμικό διάλογο. Στην επόμενη ενότητα περιγράφεται η

μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων και ακολουθούν τα ευρήματα σύμφωνα με τα τρία κύρια θέματα της έρευνας:

1) Διαπολιτισμικός διάλογος: Γενική Επισκόπηση, 2) Πολιτική και πρακτική, 3) Ανάγκες των Τοπικών Φορέων. Η τελευταία ενότητα περιέχει συμπερασματικές παρατηρήσεις και συστάσεις που καλύπτουν και τα τρία θέματα.

2. Περίληψη

Σκοπός της παρούσας εθνικής έκθεσης είναι να μεταφέρει και να περιγράψει την κατάσταση στη χώρα της Κύπρου, συλλέγοντας στοιχεία από το νότιο τμήμα της χώρας που είναι η Ελληνική Δημοκρατία της Κύπρου. Απευθύνθηκαν σε ενδιαφερόμενους και ωφελούμενους που ζουν στην Κύπρο για να συγκεντρώσουν πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με τον Διαπολιτισμικό Πολιτισμό στη χώρα, την εφαρμογή του, την προώθησή του και τον αντίκτυπό του στην κοινωνία και τον πολιτισμό συνολικά. Μαζί με τα αποτελέσματα, μετά τα συμπεράσματα της έρευνας θα προσφερθούν και συστάσεις σχετικά με το τι μπορεί να διεξαχθεί περαιτέρω για την προώθηση του ΔΔ στη χώρα και κατά πόσο οι σχετικές δράσεις και δραστηριότητες μπορούν να ωφελήσουν την εφαρμογή του ΔΔ σε παγκόσμιο επίπεδο.

Αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο η ικανότητα του διαπολιτισμικού διαλόγου (ΔΔ) να αντιμετωπίζει τα κύρια ζητήματα ανάπτυξης και ασφάλειας, όπως η πρόληψη των συγκρούσεων, οι κοινωνικές ανισότητες και η συμβολή του στην οικοδόμηση πιο ειρηνικών, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμων κοινωνιών. Οι αρχές του διαπολιτισμικού διαλόγου ενσωματώνονται στην Ατζέντα 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, που εγκρίθηκε το 2015.

Ένα πρώτο βήμα για τη μέτρηση του ΔΔ είναι ο καθορισμός και η κατανόηση του τι σημαίνει ΔΔ σε διαφορετικά πλαίσια χωρών, τι θεωρείται επιτυχημένος ΔΔ και για το πώς συμβάλλει στην επίτευξη πιο ειρηνικών κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς. Ως εκ τούτου, η ανάγκη αξιολόγησης του τοπικού πλαισίου, ο προσδιορισμός των ενδιαφερόμενων μερών και των αναγκών τους για την προώθηση των ικανοτήτων του ΔΔ είναι εξαιρετικά σημαντική.

Λέξεις-κλειδιά: Διαπολιτισμικός διάλογος, πρακτικές, τοπικοί φορείς, ανάγκες, Κύπρος

3. Εθνικό Υπόβαθρο

Η Κύπρος βρίσκεται στην Ανατολική Μεσόγειο και είναι το τρίτο μεγαλύτερο νησί της Μεσογείου. Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με 800.000 κατοίκους, εκ των οποίων περίπου το 84% είναι Ελληνοκύπριοι, το 12% Τουρκοκύπριοι και το υπόλοιπο 4% ανήκει σε μειονοτικές εθνοτικές ομάδες (π.χ. Μαρωνίτες, Αρμένιοι, Λατίνοι). Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει διαιρεθεί σε δύο κύρια μέρη από το 1974: η νότια περιοχή ελέγχεται από τη Δημοκρατία και η βόρεια πλευρά του νησιού παραμένει υπό τουρκικό έλεγχο. Η Nicosia, γνωστή και ως Λευκωσία, είναι η πρωτεύουσα της Κύπρου. Χωρίζεται από την "Πράσινη Γραμμή", η οποία χωρίζει τόσο την πόλη όσο και τη χώρα στα δύο. Η τουρκική κατοχή της Βόρειας Κύπρου δεν αναγνωρίζεται επίσημα ως νόμιμη από τη διεθνή κοινότητα, ωστόσο, οι Τούρκοι εισάγονται ως πολίτες της "Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου". Η θρησκευτική ελευθερία κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα, αλλά οι περισσότεροι Κύπριοι είναι χριστιανοί (Ελληνορθόδοξοι). Η κύρια γλώσσα των Κυπρίων είναι τα ελληνικά, αλλά ομιλούνται ευρέως και τα αγγλικά. Τα πολιτικά ζητήματα και η διαίρεση του νησιού θεωρούνται ευαίσθητα θέματα συζήτησης, τόσο για τους Έλληνες όσο και για τους Τούρκους.¹

Η κουλτούρα της Κύπρου είναι επίσης διαιρεμένη μεταξύ της βόρειας τουρκικής και της νότιας ελληνικής, όπως συμβαίνει με τα δύο διαφορετικά μέρη της χώρας. Η Τουρκική και Ισλαμική κουλτούρα έχει προωθηθεί από την Τουρκική κοινότητα της Βόρειας Κύπρου, μέσω των δικών της πολιτιστικών παραδόσεων και στοιχείων και με την αλλαγή πολλών τοπωνυμίων σε Τουρκικά. Ωστόσο, ο ελληνικός πολιτισμός προωθείται στο νότιο τμήμα του νησιού, κυρίως από τους Ελληνοκύπριους που πηγαίνουν στην Ελλάδα για σπουδές, εργασία κ.λπ. Αυτή η προώθηση του ελληνικού πολιτισμού πραγματοποιείται παρά τις εμφύλιες συγκρούσεις μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας στις δεκαετίες του 1950, '60 και '70, επειδή οι Ελληνοκύπριοι έχουν μεγαλώσει σε μια ειρηνική και ευημερούσα κοινωνία που προσπαθεί να συνδυάσει τον παραδοσιακό πολιτισμό με τις παγκόσμιες τάσεις. Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις και οι κρατικές χορηγίες, ιδιαίτερα το γραφείο Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας, καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες για τη διατήρηση των αρχαίων πολιτιστικών παραδόσεων της Κύπρου.²

Σύμφωνα με την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή για την UNESCO, μια σημαντική πτυχή των δράσεων της είναι η προώθηση των πολιτιστικών θεμάτων μέσω πολιτικών, συμφωνιών και άλλων νομικών εργαλείων, μαζί με την ανάπτυξη προγράμματος για την ευαισθητοποίηση και κινητικότητα των

¹ <https://businessculture.org/southern-europe/business-culture-in-cyprus/>

² <https://www.britannica.com/place/Cyprus/Cultural-life>

εθνών σε θέματα όπως η Παγκόσμια Κληρονομιά, η Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά, η Πολιτιστική Ποικιλομορφία.³

Πληροφορίες από την Ετήσια Έκθεση του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας της Κύπρου για το 2019 δείχνουν ότι το Τμήμα Πολιτισμού προώθησε μεγάλο αριθμό δραστηριοτήτων στον τομέα του Παραδοσιακού Πολιτισμού. Υπήρξαν Επιχορηγήσεις και Προσκλήσεις για το νέο πρόγραμμα "ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ", υπήρξαν συνεργασίες με φορείς και δίκτυα στην ΕΕ, επίσης, το 2019, υπήρξε σχέδιο για "Χρηματοδότηση Πολιτιστικών Ιδρυμάτων για τα λειτουργικά τους έξοδα" για την κάλυψη μέρους των ετήσιων λειτουργικών τους εξόδων. Άλλες πολιτιστικές πρωτοβουλίες στην Κύπρο ήταν το Πρόγραμμα Πολιτιστικής Αποκέντρωσης και το Σχέδιο Υποστήριξης Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων από Θρησκευτικές Ομάδες.⁴

Η Κύπρος δέχεται εδώ και χρόνια μεγάλα κύματα μετανάστευσης, καθώς θεωρείται πύλη εισόδου λόγω της θέσης της. Το 2017 ήταν η τρίτη ευρωπαϊκή χώρα όσον αφορά το ποσοστό μετανάστευσης και η δεύτερη όσον αφορά το ποσοστό μετανάστευσης. Το 2019, ήταν η χώρα με τον υψηλότερο αριθμό αιτούντων άσυλο σε σχέση με τον πληθυσμό της.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Πύλης Δεδομένων Μετανάστευσης, στα μέσα του 2019, το Κράτος κατέγραψε 191.900 διεθνείς μετανάστες. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου, το 2018 υπήρχαν 23.442 μακροχρόνιοι μετανάστες, ενώ υπήρχαν περίπου 15.340 μετανάστες εκείνο το έτος (σε σύγκριση με 15.105 το 2017). Η κύρια χώρα προορισμού για αυτούς τους μετανάστες είναι η Ελλάδα, λόγω των ισχυρών πολιτιστικών και γλωσσικών δεσμών της με την Κύπρο - οι μετανάστες πηγαίνουν επίσης στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Σρι Λάνκα και τη Ρωσία. Οι αριθμοί αυξάνονται συνεχώς, με ετήσια αύξηση της μεταναστευτικής ροής κατά 50% το 2017, σε σύγκριση με το 2016 και 69% το 2018.

Η πολιτική διαίρεση της χώρας αυξάνει επίσης τις μεταναστευτικές ροές. Η κατοχή του βόρειου τμήματος του νησιού από τα τουρκικά στρατεύματα προκάλεσε τη μετακίνηση του 40% του πληθυσμού από την περιοχή αυτή προς το νότιο τμήμα. Επιπλέον, οι αιτούντες άσυλο φθάνουν στο εθνικό έδαφος μέσω του βορρά. Επίσης, το καθεστώς της Τουρκίας χωρίς βίζα επιτρέπει στους αιτούντες άσυλο να διασχίζουν την Τουρκία και να προχωρούν δια θαλάσσης στην Κύπρο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της EUROSTAT για το 2017, η Προεδρική Δημοκρατία της Κύπρου κατέλαβε τη δεύτερη θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση με μέσο όρο 18 μετανάστες ανά 1.000 κατοίκους εκείνο το έτος. Επιπλέον, το 2018, σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, ο αριθμός των μεταναστών (Κύπριοι ή αλλοδαποί που είχαν περάσει τουλάχιστον ένα χρόνο στο νησιωτικό κράτος)

³ <http://www.unesco.org.cy/Programmes-Culture,EN-PROGRAMMES-04,EN>

⁴ http://www.moec.gov.cy/etisia-ekthesi/pdf/annual_report_2019_gr.pdf

αυξήθηκε ελαφρώς σε 15.340 από 15.105 το 2017. Από αυτούς, οι 4.859 ήταν μετανάστες με υπηκοότητα άλλου ευρωπαϊκού κράτους, οι 9.089 ήταν πολίτες τρίτων χωρών και μόνο οι 1.157 ήταν Κύπριοι, οι περισσότεροι από τους οποίους ήταν νέοι μετανάστες που αντιμετώπιζαν ένα ποσοστό νεανικής ανεργίας της τάξης του 22,4%.

Το 2018, η Κύπρος, με 70% αύξηση των αιτήσεων πολιτικού ασύλου σε σχέση με το 2017, κατέλαβε την πρώτη θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών με τον υψηλότερο αριθμό αιτούντων ανά κάτοικο. Οι αριθμοί αυτοί σχεδόν διπλασιάστηκαν το 2019, με 13.259 αιτήσεις πολιτικού ασύλου (εκ των οποίων οι 2.870 ήταν από ασυνόδευτους ανηλίκους). Τέλος, σύμφωνα με τα στοιχεία του Κέντρου Παρακολούθησης Εσωτερικών Εκτοπίσεων, τον Δεκέμβριο του 2019 υπήρχαν 228.000 εσωτερικά εκτοπισμένοι λόγω συγκρούσεων και βίας στο νησιωτικό κράτος.⁵

4. Μεθοδολογία Έρευνας

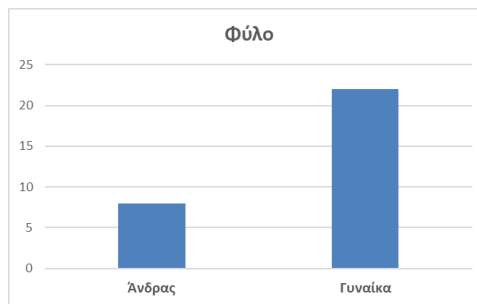
Στην παρούσα έρευνα, επιλέχθηκε η μικτή μεθοδολογία ως η πλέον κατάλληλη για τη συλλογή, ανάλυση και επικύρωση των δεδομένων. Η έρευνα σχεδιάστηκε μέσω τριών κύριων ενοτήτων: Κατανόηση του ΔΔ, Πολιτική και Πρακτική και Ανάγκες των Τοπικών Φορέων. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν σε δύο φάσεις, πρώτον μέσω ερωτηματολογίων και δεύτερον μέσω συνεντεύξεων. Τα ερωτηματολόγια και οι συνεντεύξεις απαντήθηκαν από επαγγελματίες που ασχολούνται με τον τομέα του ΔΔ και εργάζονται είτε σε επίπεδο πολιτικής είτε σε επίπεδο πρακτικής. Για την έρευνα απαιτήθηκε επίσης γενική μελέτη για να συμπεριληφθούν γενικές πληροφορίες για συγκεκριμένα μέρη.

a) Ερωτηματολόγια

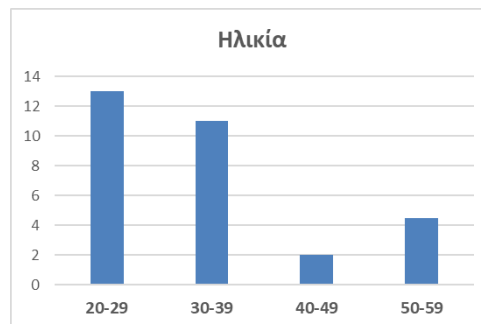
Σε αυτή τη φάση της έρευνας, συγκεντρώσαμε 30 ηλεκτρονικές απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο που αναπτύχθηκε με τη χρήση φορμών της Microsoft. Εκτός από τις ερωτήσεις σχετικά με τα προσωπικά στοιχεία των συμμετεχόντων, τα άλλα 3 μέρη του ερωτηματολογίου αφορούσαν τα εξής θέματα "Κατανόηση του Διαπολιτισμικού Διαλόγου - Γενική Κατανόηση", "Πολιτική και Πρακτική" και "Προσδιορισμός των Αναγκών των Τοπικών Φορέων για την Προώθηση του Διαπολιτισμικού Διαλόγου". Οι συμμετέχοντες στην έρευνα έπρεπε να είναι: α) εκπρόσωποι βασικών δημόσιων φορέων και φορέων της κοινωνίας των πολιτών που ασχολούνται με θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου σε επίπεδο πολιτικής και β) εκπρόσωποι οργανισμών που ασχολούνται με θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου σε πολιτικό επίπεδο.

Ξεκινώντας με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων στην έρευνα, το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων προέρχεται από γυναίκες. Στην έρευνα συμμετείχαν 22 γυναίκες απαντώντας στο ερωτηματολόγιο και μόνο 8 άνδρες.

⁵ <https://migrants-refugees.va/country-profile/cyprus/>

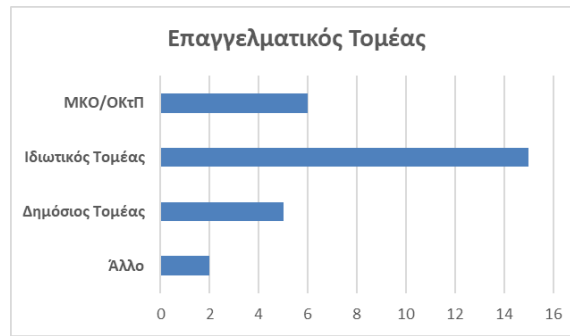
Περισσότερο από το 30% των ατόμων που απάντησαν ήταν ηλικίας 20-29 ετών. Το ίδιο ποσοστό ισχύει και για τα άτομα που συμμετείχαν σε αυτό το στάδιο της έρευνας και ήταν μεταξύ 30-39 ετών. Οι υπόλοιπες 8 απαντήσεις προέρχονται από άτομα ηλικίας 40-49 ετών και 50-59 ετών.

Φαίνεται ότι οι περισσότεροι από αυτούς είναι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, έχοντας τουλάχιστον πτυχίο ή μεταπτυχιακό, ενώ η μειοψηφία των συμμετεχόντων έχει διδακτορικό δίπλωμα (2 απαντήσεις) και 3 από αυτούς έχουν ολοκληρώσει μόνο τη βασική εκπαίδευση (απόφοιτοι λυκείου).

Περισσότερα από τα μισά άτομα που απάντησαν στα ερωτηματολόγια εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα (17 απαντήσεις). Το ένα τρίτο των συμμετεχόντων εκπροσωπεί τον δημόσιο τομέα (5 απαντήσεις) μαζί με επαγγελματίες σε ΜΚΟ ή σε οργανισμούς Κοινωνίας των Πολιτών (6 απαντήσεις). Οι τελευταίες 2 απαντήσεις αφορούσαν άτομα που δεν διευκρίνισαν τον τομέα απασχόλησής τους.

b) Συνεντεύξεις

Η δεύτερη φάση της συλλογής δεδομένων πραγματοποιήθηκε με συνεντεύξεις. Ένας οδηγός συνέντευξης δομήθηκε επίσης σύμφωνα με τις τρεις προαναφερθείσες ενότητες της ερευνητικής μεθοδολογίας. Οι συνεντευξιαζόμενοι έπρεπε να είναι α) εκπρόσωποι της πολιτείας και των ΜΚΟ/ΟΚτΠ που ασχολούνται με θέματα Διαπολιτισμικού Διαλόγου σε επίπεδο πολιτικής (5 συνεντεύξεις), και β) εκπρόσωποι τοπικών-κοινοτικών οργανώσεων που εργάζονται σε επίπεδο πρακτικής ΔΔ (5 συνεντεύξεις). Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν μέσω των διαδικτυακών πλατφορμών ZOOM, SKYPE και GOOGLE MEET λόγω των περιορισμών του COVID19. Δυστυχώς, δεν μπορέσαμε να πραγματοποιήσουμε καμία συνέντευξη δια ζώσης.

Η διαδικασία των συνεντεύξεων και η ανάλυσή τους ακολούθησε όλα τα συνιστώμενα βήματα για τη δημιουργία μιας αντικειμενικής, αμερόληπτης, πλήρους και πιο εξατομικευμένης ανάλυσης εκ μέρους των δικαιούχων στο πεδίο του ΔΔ.

c) Δεοντολογικά ζητήματα

Η παρούσα μελέτη διεξήχθη σύμφωνα με το Νόμο περί προστασίας Δεδομένων του Κανονισμού (ΕΕ) υπ' αριθμό 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων.

d) Περιορισμοί

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας και ο οδηγός συνέντευξης παραδόθηκαν στους εταίρους στην αγγλική γλώσσα, επομένως κρίθηκε απαραίτητο να τα μεταφράσουμε στα ελληνικά πριν τα μοιραστούμε με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Με αυτόν τον τρόπο, η απάντησή τους θα ήταν ευκολότερη και για τις δύο πλευρές. Επίσης, οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν στα ελληνικά. Ξεκινήσαμε με τη μετάφραση των προσφερόμενων εγγράφων, η οποία ελέγχθηκε από ομοτίμους και βελτιώθηκε πριν από τη χρήση τους για τη συλλογή δεδομένων.

Ο σημαντικότερος περιορισμός που αντιμετωπίσαμε για τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων ήταν η μη δυνατότητα προσωπικής συνάντησης με τους ερωτώμενους, λόγω της παρούσας κατάστασης που

δημιουργήθηκε από την πανδημία COVID-19. Υπό το φόβο των περιορισμών απόστασης που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν δυσκολίες ή να θολώσουν σημεία της συνέντευξης, αποφασίσαμε να παραδώσουμε τις ερωτήσεις της συνέντευξης στους δικαιούχους εκ των προτέρων χρησιμοποιώντας φόρμες της Microsoft. Με αυτόν τον τρόπο, ο ερωτώμενος είχε τη δυνατότητα να περάσει από τη συνέντευξη και να συζητήσει διεξοδικά κάθε πτυχή της κατά τη συζήτηση διαδικτυακά.

5. Βασικά ευρήματα

Κατανόηση Διαπολιτισμικού Διαλόγου

Συνεχίζοντας με τις ερωτήσεις σχετικά με την κατανόηση και τη γενική ευαισθητοποίηση για το Διαπολιτισμικό Διάλογο, δόθηκαν πολλές ενδιαφέρουσες απαντήσεις στο ερώτημα πώς οι άνθρωποι κατανοούν την έννοια του ΔΔ από μόνοι τους.

Με μια πρώτη σάρωση σε όλες τις απαντήσεις, παρατηρείται ότι ο Διαπολιτισμικός Διάλογος κατανοείται ως επί το πλείστον ως ανταλλαγή απόψεων, και σε πολλές περιπτώσεις ως συζήτηση που συνεπάγεται ανταλλαγή απόψεων. Είναι ένα μέσο συζήτησης μεταξύ όλων - μια συνεχής συζήτηση, προσέγγιση, επικοινωνία, χωρίς προϋποθέσεις, μεταξύ διαφορετικών χωρών, πολιτισμών, εθνών, πολιτισμικών ομάδων - είναι ο διάλογος μεταξύ ανθρώπων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, συνήθως με διαφορετικά ήθη και έθιμα, ή με εντελώς διαφορετικές οπτικές για την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών, την ανάπτυξη τρόπων επικοινωνίας και την εξεύρεση λύσεων σε διάφορα προβλήματα. Είναι επίσης μια συζήτηση μεταξύ διαφόρων εθνών για την ανταλλαγή και την προώθηση των πολιτισμών τους ή την ανταλλαγή θρησκευτικών, γλωσσικών, εθνικών στοιχείων εντός των πολιτισμών. Ο ΔΔ ως μέσο επικοινωνίας στοχεύει στην αναγνώριση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, στη συνεργασία πολιτιστικών ομάδων για την επίτευξη αποδοχής, κατανόησης και σεβασμού, στην αξιοποίηση της πολυπολιτισμικότητας.

Άλλες περιγραφές που προσφέρονται για το ΔΔ τον τοποθετούν ως την κατανόηση και την εστίαση στα κοινά χαρακτηριστικά των διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων, έτσι ώστε να επιτευχθεί κοινωνική συνοχή και αποδοχή της διαφορετικότητας στην πλειοψηφία του πληθυσμού. Εκφράστηκε επίσης ως το να έχουν όλες οι χώρες άποψη και να σέβονται το Σύνταγμα η μία της άλλης, προκειμένου να βρεθούν άμεσες λύσεις στα προβλήματα, ανεξάρτητα από τη θρησκεία τους. Μια άλλη εξήγηση του ΔΔ τον αποδίδει ως τη συστηματική και πλήρη αλληλεπίδραση σε τοπικό και εθνικό επίπεδο για την εμφάνιση και την προώθηση της διαπολιτισμικής προσέγγισης. Αυτή η αλληλεπίδραση μεταξύ ανθρώπων που ανήκουν σε διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες θα μπορούσε να έχει ως αντίκτυπο την παρουσίαση και τη συζήτηση των εξατομικευμένων προοπτικών τους.

Στην ερώτηση σχετικά με την άποψη των συμμετεχόντων για τις κύριες πτυχές του διαπολιτισμικού διαλόγου, σχεδόν όλοι επέλεξαν την επιλογή του "Διακρατικού διαλόγου" και την επιλογή του "διαλόγου μεταξύ ατόμων με διαφορετικό εθνοτικό/γλωσσικό υπόβαθρο", γεγονός που δείχνει ότι ο ΔΔ θεωρείται ότι περιλαμβάνει την αλληλεπίδραση μεταξύ διαφορετικών χωρών και διαφορετικών εθνικών υπόβαθρων. Ο "Διαθρησκευτικός διάλογος" είναι η κύρια πτυχή του ΔΔ και ακολουθείται από τις επιλογές "Διάλογος μεταξύ ατόμων με διαφορετικό εκπαιδευτικό υπόβαθρο" και "Διάλογος μεταξύ ατόμων με διαφορετικό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο".

Προχωρώντας, το 80% των συμμετεχόντων συμφωνεί με την ιδέα ότι ο Διαπολιτισμικός Διάλογος μπορεί να υποστηρίξει την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ, ενώ το υπόλοιπο 20% δεν γνωρίζει την απάντηση. Ίσως, αν υπήρχε η δυνατότητα να τους ρωτήσουμε, θα διευκρινιζόταν αν η έλλειψη γνώσης οφείλεται στο ότι δεν γνωρίζουν τους στόχους του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη ή απλώς δεν είναι σε θέση να δουν τη συσχέτιση.

Εξερευνώντας άλλες ευκαιρίες που μπορεί να προσφέρει ο Διαπολιτισμικός Διάλογος σε μια χώρα ή/και μια κοινότητα, σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι μπορεί να ενισχύσει τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ένα άλλο μεγάλο ποσοστό πιστεύει ότι μπορεί να ενισχύσει την κοινωνική συμφιλίωση και να βελτιώσει την κοινωνική ένταξη, ακολουθούμενο από ένα ελαφρώς χαμηλότερο ποσοστό απαντήσεων που αναφέρουν τη διασφάλιση της ένταξης των προσφύγων και των μεταναστών, την ενίσχυση του σεβασμού της δημοκρατίας, την υπέρβαση των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων, την πρόληψη του βίαιου εξτρεμισμού και την προώθηση της ανεκτικότητας και του ανοίγματος ως σημαντικές ευκαιρίες που προσφέρει ο ΔΔ. Τέλος, πιστεύεται ότι ο Διαπολιτισμικός Διάλογος μπορεί να ενισχύσει το κράτος δικαίου, να αυξήσει την ευημερία των πολιτών και να δημιουργήσει οικονομική ανάπτυξη.

Σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους η πολιτιστική κληρονομιά συμβάλλει στην ανάπτυξη του διαπολιτισμικού διαλόγου στο πλαίσιο των τοπικών κοινοτήτων, οι περισσότεροι συμμετέχοντες απάντησαν ότι "αντιπροσωπεύει οικουμενικές αξίες οι οποίες είναι συνήθως κοινές μεταξύ ανθρώπων και κοινοτήτων με διαφορετικό υπόβαθρο", μόνο λίγοι συμμετέχοντες απάντησαν ότι "ενσωματώνει την ταυτότητα μιας συγκεκριμένης κοινότητας και επομένως αποτελεί ευκαιρία να μάθουμε για την ιστορία και τον πολιτισμό της", ενώ πολλοί από αυτούς απάντησαν επίσης ότι μπορεί να κάνει και τα δύο παραπάνω. Άλλη συμβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς στην ανάπτυξη του ΔΔ είναι η ενίσχυση της οικουμενικής και ειλικρινούς συνείδησης που αποτελεί τη βάση για την πρόοδο εννοιών όπως η αυτοδιάθεση, η αλληλεγγύη, η κατανόηση, η αποδοχή, η ενσωμάτωση της ταυτότητας μιας συγκεκριμένης κοινότητας για τη διεύρυνση της ιστορίας και του πολιτισμού της και ο σεβασμός προς τον πολιτισμό κάθε πολιτιστικής ομάδας που μπορεί να υπάρχει στον ίδιο τόπο με μια άλλη.

Οι ίδιες απόψεις και πεποιθήσεις σχετικά με την Κατανόηση του Διαπολιτισμικού Διαλόγου προέρχονται και από τους συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις. Ο ΔΔ γίνεται αντιληπτός ως μια διεθνής συζήτηση τις περισσότερες φορές ή ως ανταλλαγή απόψεων μεταξύ ενδιαφερομένων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο (εθνικό, πολιτισμικό γλωσσικό, θρησκευτικό κ.λπ.). Η αλληλεγγύη, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η αμοιβαία κατανόηση είναι από τα πιο σημαντικά στοιχεία για την ανάπτυξη και την προώθηση του ΔΔ, όπως απαιτείται σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι κύριες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν για την προώθησή του είναι η έλλειψη

χρηματοδότησης και/ή οι ανεπαρκείς επιχορηγήσεις, το μη εκπαιδευμένο κοινό και ο πληθυσμός σε πολιτιστικά θέματα και οι υπάρχουσες συντηρητικές ή διαχωριστικές συμπεριφορές. Η πανδημία του Covid19 αναφέρθηκε επίσης ως μια απροσδόκητη πρόκληση που έχει δημιουργήσει πολλά προβλήματα και δυσκολίες στον τομέα του πολιτισμού. Επιπλέον, όλοι οι ερωτηθέντες μπορούσαν να εντοπίσουν μια σύνδεση μεταξύ των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) που προτείνονται από τον ΟΗΕ και το ΔΔ και για το λόγο αυτό συμφώνησαν ότι μπορούν να συμβάλουν το ένα στην εφαρμογή και την προώθηση του άλλου. Τέλος, απάντησαν ότι η Πολιτιστική Κληρονομιά είναι βαθιά ριζωμένη στον πολιτισμό κάθε τόπου, τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο, και για το λόγο αυτό μπορεί να συμβάλει στην προώθηση του ΔΔ προσφέροντας πρακτικές, εργαλεία, τεχνικές, πολιτιστικά στοιχεία και οτιδήποτε χρειάζεται για την προώθηση κάθε πολιτισμού.

Πολιτική & Πρακτική

Στην ενότητα "Πολιτική και Πρακτική" του ερωτηματολογίου, τα αποτελέσματα δεν ήταν πολύ ενθαρρυντικά όσον αφορά τις γνώσεις και την ευαισθητοποίηση των συμμετεχόντων. Οι μισοί από αυτούς δε γνώριζαν καμία πολιτική, νομοθεσία ή κρατικές στρατηγικές που προωθούν τον διαπολιτισμικό διάλογο στη χώρα τους, και μόνο 6 από αυτούς γνώριζαν μια πολιτική ή κάποιες πολιτικές, άλλοι 6 γνώριζαν τη νομοθεσία στον τομέα αυτό και 9 γνώριζαν μία ή περισσότερες κρατικές στρατηγικές. Τα θέματα των πολιτικών, της νομοθεσίας και/ή των κρατικών στρατηγικών που ήταν γνωστά στους συμμετέχοντες αφορούσαν τους Ρομά, την ένταξη των προσφύγων και των μεταναστών, τις διαπολιτισμικές εκδηλώσεις, τα έργα και τα προγράμματα που αναπτύσσουν οι ΜΚΟ, την εξωτερική πολιτική, την εκπαίδευση και τα εκπαιδευτικά προγράμματα για την κοινωνική ένταξη των μειονοτικών ομάδων, τα ίσα δικαιώματα στην εκπαίδευση και την υγειονομική περίθαλψη κ.λπ.

Στο ίδιο επίπεδο, 22 συμμετέχοντες δεν είχαν καμία γνώση σχετικά με δραστηριότητες, έργα και προγράμματα που έχουν συμβάλει στην προώθηση του Διαπολιτισμικού Διαλόγου στη χώρα τους, και από τους 8 που είχαν κάποια γνώση, αυτή αφορούσε ιδιωτικές πρωτοβουλίες και εκδηλώσεις για τον ΔΔ, ή δραστηριότητες από πανεπιστήμια, ευρωπαϊκά έργα και προγράμματα ή χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ, όπως το Erasmus, και τέλος το ίδιο το έργο TOGETHER. Τέλος, οι μόνες διαθέσιμες ευκαιρίες χρηματοδότησης για δραστηριότητες που σχετίζονται με το ΔΔ και τις οποίες γνώριζαν μόνο 3 συμμετέχοντες ήταν μέσω του προγράμματος Erasmus+ και από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όλοι οι υπόλοιποι δεν είχαν καμία γνώση για τέτοιες ευκαιρίες χρηματοδότησης.

Σχεδόν η ίδια κατάσταση ισχύει και για τους ερωτηθέντες που απάντησαν σχετικά με τις Πολιτικές και τις Πρακτικές για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο και την προώθησή του. Οι περισσότερες απαντήσεις δεν περιείχαν συγκεκριμένα ονόματα και προτάσεις για εθνικές πρακτικές, στρατηγικές, νομοθεσία, αλλαγές πολιτικής, ειδικές δράσεις και προγράμματα σχετικά με την ανάπτυξη του ΔΔ

σε εθνικό επίπεδο ή για την προώθησή του. Η πλειονότητα των δειγμάτων που προσφέρθηκαν αφορούσε πολιτικές και πρακτικές για τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο, δράσεις κατά του ρατσισμού και για την προώθηση της πολυπολιτισμικότητας, συνεργασίες με την UNESCO και άλλους δημόσιους ή διεθνείς οργανισμούς, προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και μικρότερης κλίμακας δραστηριότητες που οργανώνονται από Υπουργεία, πανεπιστήμια και τοπικές αρχές. Η έλλειψη πληροφοριών και ενημέρωσης για τα θέματα αυτά δεν παρέχουν στους ενδιαφερόμενους φορείς τη δυνατότητα να αναγνωρίσουν ποιοι φορείς μπορούν να οργανώσουν και να υλοποιήσουν σχετικές δράσεις και να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητά τους.

Μαζί με τις προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν για την αποτελεσματική ανάπτυξη και προώθηση του ΔΔ, πρέπει να αντιμετωπιστούν και οι προκλήσεις και οι ανάγκες των φορέων χάραξης πολιτικής. Είναι αρκετά παρόμοιες και προέρχονται κυρίως από ανεπαρκείς πηγές χρηματοδότησης και πληροφόρησης, από την έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ των τοπικών φορέων και των εθνικών/διεθνών οργανισμών και από την έλλειψη υποστήριξης της συμβολής διαφόρων φορέων. Οι ερωτηθέντες επεσήμαναν επίσης ότι ορισμένα εθνικά ζητήματα, όπως η προσφυγική κρίση, η έμφυλη βία και ο ρατσισμός, η πολιτική και οι εύθραυστες διεθνείς σχέσεις, ενδέχεται να χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή για τη σωστή και αποτελεσματική προώθηση του ΔΔ. Λαμβάνοντας υπόψη όλους αυτούς τους παράγοντες, θα ληφθούν αποφάσεις μέσω των οποίων θα πραγματοποιηθούν με επιτυχία προγράμματα και σχετικές πρωτοβουλίες θεσμών και δραστηριοτήτων για την προώθηση του ΔΔ.

Ανάγκες των Τοπικών Φορέων

Το τελευταίο μέρος των ερωτηματολογίων αφορά τον προσδιορισμό των αναγκών των τοπικών φορέων για την προώθηση του ΔΔ στην περιοχή ενδιαφέροντος τους. Οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν για την προώθηση του ΔΔ στη χώρα τους ήταν η ανεπαρκής γνώση και ευαισθητοποίηση σχετικά με το ΔΔ με 25 απαντήσεις, ακολουθούμενη από την έλλειψη πολιτικής βούλησης με 19 απαντήσεις, τις δυσκολίες της πολιτικής και της νομοθεσίας και τις ανεπαρκείς ευκαιρίες χρηματοδότησης, με 17 και 14 απαντήσεις, αντίστοιχα.

Μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών που μπορούν να λάβουν μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, η εθνική κυβέρνηση, τα σχολεία και τα πανεπιστήμια, η Κοινωνία των Πολιτών και οι διεθνείς οργανισμοί είναι εκείνοι που θεωρούνται πιο αποτελεσματικοί για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος. Ακολουθούν οι θρησκευτικές αρχές, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι οργανώσεις της τοπικής κοινότητας με μικρή διαφορά στον αριθμό των απαντήσεων. Μια πολύ ενδιαφέρουσα πρόταση προτάθηκε από έναν συμμετέχοντα ο οποίος θεωρεί ότι οι καλλιτέχνες μπορούν επίσης να είναι ενδιαφερόμενοι που διευκολύνουν τη διαδικασία του ΔΔ.

Στο ερώτημα τι χρειάζονται οι οργανώσεις και οι ενδιαφερόμενοι φορείς για να προωθήσουν το έργο τους σχετικά με το ΔΔ, διατυπώθηκαν πολλές προτάσεις και δεν είναι τυχαίο ότι οι περισσότερες από αυτές αφορούσαν συγκεκριμένες πτυχές του έργου τους. Η πλειονότητα των απαντήσεων περιλάμβανε την καλύτερη ενημέρωση και κατάρτιση σχετικά με το θέμα του ΔΔ για την καλύτερη προώθησή του. Μέσα από προσωπική έρευνα, παραδείγματα και πρακτικές από άλλες χώρες ή άλλες πρωτοβουλίες, επιτυχημένες μελέτες περιπτώσεων, αποτελεσματικές δράσεις για την επικοινωνία και τη διάδοση, με τη χρήση των κατάλληλων εργαλείων, οι σχετικές δεξιότητες για το ΔΔ θα ενισχυθούν και θα συμβάλουν στην προώθησή του. Πολύ σημαντικοί παράγοντες για την προώθηση του έργου που γίνεται για το ΔΔ είναι η χρηματοδότηση από διάφορες πηγές, ιδίως από την κυβέρνηση, η δωρεάν προβολή στα μέσα ενημέρωσης, η συνεργασία με φορείς που ανταποκρίνονται, όπως η κυβέρνηση, οι τοπικές αρχές, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και άλλες χώρες με ισχυρή παρουσία στις διαδικασίες ΔΔ, και η βαθιά γνώση της νομοθεσίας γύρω από πολιτιστικά θέματα και το ΔΔ. Η εκπαίδευση επισημάνθηκε ως ένας σημαντικός τομέας στον οποίο πρέπει να δοθεί μεγάλη προσοχή, διότι η ευαισθητοποίηση σχετικά με το ΔΔ μπορεί να αυξηθεί μέσω εκπαιδευτικού υλικού, δραστηριοτήτων και πηγών, μέσω της ενσωμάτωσης του ΔΔ στα δημοτικά σχολεία ή μέσω δραστηριοτήτων στο νηπιαγωγείο. Τέλος, η συμμετοχή σε εκδηλώσεις που φέρνουν σε επαφή ανθρώπους από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα, περιβάλλοντα όπου μπορεί να ασκηθεί εθελοντισμός, ευκαιρίες για διαπολιτισμική συνεργασία και έντονος αντίκτυπος για τους φορείς προώθησης του ΔΔ μπορούν να ενισχύσουν το έργο των ενδιαφερομένων για το ΔΔ.

Μεταξύ των δραστηριοτήτων που μπορούν να συμβάλουν καλύτερα στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, αυτές που επιλέχθηκαν κυρίως ήταν τα πολιτιστικά προγράμματα και δραστηριότητες, οι εκστρατείες και οι δραστηριότητες προβολής, καθώς και τα εργαστήρια και οι εκπαιδεύσεις. Ένας μεγάλος αριθμός απαντήσεων δόθηκε επίσης σε στοχευμένα επαγγελματικά προγράμματα, προγράμματα μέσω ενημέρωσης, εκπαιδευτικούς ηλεκτρονικούς πόρους και πλατφόρμες ηλεκτρονικής μάθησης ως χρήσιμες δραστηριότητες για την προώθηση του ΔΔ. Η επαναλαμβανόμενη κατάρτιση των εκπαιδευτικών και των δασκάλων σε όλα τα επίπεδα, οι τέχνες, οι ταινίες, η μουσική και η λογοτεχνία μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την ευαισθητοποίηση σχετικά με το ΔΔ και συνεπώς για την προώθησή του.

Στο τέλος του ερωτηματολογίου προτάθηκαν διάφοροι τρόποι για την ενίσχυση της διαδικασίας προώθησης του Διαπολιτισμικού Διαλόγου, όπως προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών, ανοιχτοί χώροι έκφρασης και δημιουργικότητας ή χώροι απασχόλησης, προγράμματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, σεμινάρια και εργαστήρια που διοργανώνονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για την προώθησή του στα πανεπιστήμια, η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των κοινωνικών δικτύων, προγράμματα Erasmus, προγράμματα για τη νεολαία, βιωματικές δραστηριότητες,

πρακτική σε επαφή με τη φύση κ.λπ. Επίσης, οι ανοιχτοί διάλογοι που λαμβάνουν χώρα πρόσωπο με πρόσωπο ή στο διαδίκτυο, οι οποίοι θέτουν κοινωνικά ζητήματα και καταδεικνύουν διαφορετικές οπτικές γωνίες, μαζί με την αναβάθμιση της Κοινωνίας των Πολιτών και των τοπικών αρχών, θα συμβάλουν στην προώθηση του Διαπολιτισμικού Διαλόγου.

Οι ίδιες ανάγκες για τους τοπικούς φορείς (και όχι μόνο) τέθηκαν από τους συμμετέχοντες κατά τη διαδικασία των συνεντεύξεων. Η βελτίωση της εκπαίδευσης και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η ευαισθητοποίηση των πολιτών σε πολιτιστικά θέματα και αιτήματα, η χρηματοδότηση, η πιο στοχευμένη κατάρτιση και πρακτική, η δημιουργία εθνικών πλαισίων, η ενίσχυση της γνώσης είναι τα βασικά βήματα που πρέπει να γίνουν πριν από τον προγραμματισμό εξειδικευμένων πρωτοβουλιών. Επιπλέον, οι συνεντευξιζόμενοι τόνισαν τη σημασία της προσωπικής ανάπτυξης για την προσέγγιση και αντιμετώπιση του θέματος του ΔΔ. Η υποστήριξη των εμπλεκόμενων επαγγελματιών μέσω της κατάρτισης, της δια βίου μάθησης, των προσπαθειών βιωσιμότητας, του ενημερωτικού υλικού από άλλους οργανισμούς και της συνεργασίας με ειδικούς μπορεί να συμβάλει στη συμμετοχή των δικαιούχων και στην προώθηση του έργου τους στο πεδίο. Η διαδικτυακή μάθηση, με διαδικτυακά εργαλεία, πλατφόρμες, μαθήματα, διαδικτυακή εκπαίδευση και επικοινωνία μπορεί να είναι πολύ επωφελής για την ανάπτυξη δεξιοτήτων, όπως ψηφιακές, γλωσσικές, οργανωτικές δεξιότητες, ομαδική εργασία, καινοτομία, οι οποίες είναι υψίστης σημασίας για τους ενδιαφερόμενους που ασχολούνται με την ανάπτυξη και την προώθηση του Διαπολιτισμικού Διαλόγου.

6. Συμπεράσματα

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, τόσο από τα ερωτηματολόγια όσο και από τις συνεντεύξεις, παρατηρείται ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς που συμμετείχαν στην έρευνα επισήμαναν τα ίδια στοιχεία σχετικά με τον Διαπολιτισμικό Διάλογο, όσον αφορά την Κατανόηση, την Πολιτική και την Πρακτική και τις Ανάγκες των Τοπικών Φορέων.

Πρώτα απ' όλα, είναι ελπιδοφόρο ότι όλα τα μέρη έχουν μια κοινή κατανόηση του Διαπολιτισμικού Διαλόγου και των εννοιών του. Γνωρίζουν τι σημαίνει να συζητάς σε διαπολιτισμικό επίπεδο, αναγνωρίζουν τις διάφορες πτυχές του, τι μεταφέρεται συνήθως μέσω τέτοιων αλληλεπιδράσεων και από ποια υπόβαθρα προέρχονται συνήθως τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ήταν μάλιστα σε θέση να εκφράσουν τη γνώμη τους σχετικά με τη σύνδεση μεταξύ του ΔΔ και των ΣΒΑ, αλλά οι γνώσεις τους σε πρακτικά ζητήματα δεν ήταν τόσο προχωρημένες όσο οι θεωρητικές τους γνώσεις.

Όσον αφορά τις πολιτικές και τις πρακτικές, ήταν σε θέση να απαντήσουν και να εκφράσουν τη γνώμη τους μέσω ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, αλλά δεν ήταν πολύ καλά ενημερωμένοι σχετικά με τη νομοθεσία, τις εθνικές πολιτικές και στρατηγικές, τις πρακτικές, τις ειδικές δράσεις, τα προγράμματα που οργανώνονται από την κυβέρνηση ή/και άλλες δραστηριότητες ή δράσεις που διεξάγονται σε όλη την τοπική κοινότητα ή τη χώρα τους, όπως φαίνεται από τις ανοικτές ερωτήσεις, τόσο στα ερωτηματολόγια όσο και στις συνεντεύξεις όπου οι συμμετέχοντες έπρεπε να δώσουν πιο εμπειρισταωμένες απαντήσεις.

Αυτό μπορεί να μεταφραστεί ως επιφανειακή προσέγγιση του θέματος. Υποδηλώνει ότι οι συμμετέχοντες και οι ομάδες-στόχοι που εκπροσωπούνται από αυτούς γνωρίζουν μόνο γενικές πληροφορίες για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο και τις πολιτικές και πρακτικές του. Για το λόγο αυτό, η εικόνα και η βαθύτερη κατανόηση αυτού του υλικού θα πρέπει να αποτελεί κύριο στόχο για όλους τους φορείς που έχουν δεσμευτεί σε αυτό. Η ενεργός συμμετοχή και εμπλοκή μεγαλύτερων τμημάτων της κοινωνίας θα επιτευχθεί εάν έχουν πλήρη επίγνωση όλων των πρακτικών πτυχών του ΔΔ και των στόχων που επιδιώκονται μέσω αυτών. Επιπλέον, οι δημόσιοι φορείς είναι οι θεσμοί που θεωρούνται ως οι πιο σημαντικοί για τη διάδοση των πολιτικών και των πρακτικών προκειμένου να ενημερωθούν όλες οι κοινότητες και η κοινωνία, δεδομένου ότι τις περισσότερες φορές οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής απασχολούνται στον δημόσιο τομέα και τα περισσότερα από αυτά τα υλικά έχουν δημόσιες πηγές.

Οι ανάγκες των τοπικών φορέων για την αποτελεσματική εφαρμογή του Διαπολιτισμικού Διαλόγου και την προώθησή του θα μπορούσαν να κατηγοριοποιηθούν ως οικονομικές και υποστηρικτικές, όσον αφορά την απόκτηση γνώσεων και τη διάδοση του έργου των φορέων. Ανεξάρτητα από το είδος του τοπικού παράγοντα, θεωρείται ότι υπάρχει έλλειψη επαρκούς χρηματοδότησης των πολιτιστικών

ιδρυμάτων, είτε δημόσιων είτε ιδιωτικών. Ίσως λόγω της πρόσφατης οικονομικής κρίσης και της πιο πρόσφατης πανδημίας Covid19, δόθηκε μεγαλύτερη προσοχή στη χρηματοδότηση άλλων τομέων σε κάθε χώρα, όπως ο τομέας της υγείας, της εκπαίδευσης, της επιχειρηματικότητας κ.λπ. και για το λόγο αυτό, ο τομέας του πολιτισμού μπορεί να έχει αποκλειστεί ή παραμεληθεί από τις εθνικές επιχορηγήσεις και άλλες πηγές χρηματοδότησης.

Επιπλέον, εκτός από την αποτελεσματική χρηματοδότηση, όλοι οι φορείς χρειάζονται υποστήριξη για να επικοινωνήσουν το έργο τους. Τα δίκτυα, τα κανάλια, η διαφήμιση, η ευαισθητοποίηση του πληθυσμού μιας χώρας είναι απαραίτητα για την προώθηση του ΔΔ, και κάθε δράση και δραστηριότητα που οργανώνεται για την προώθηση θα πρέπει να έχει κατά νου τις προαναφερθείσες ομάδες-στόχους, διότι αυτοί είναι οι επαγγελματίες που αλληλεπιδρούν με άλλες ομάδες, ακόμη και με χώρες. Έτσι, η υποστήριξη της προώθησης του ΔΔ θα πρέπει να βασίζεται και να οργανώνεται όπως κάθε άλλη επαγγελματική δραστηριότητα από την οποία αποκομίζεται κέρδος και επωφελούνται οι άνθρωποι. Μια πιο ενεργή συμμετοχή των τοπικών φορέων και συνεργασίες μεταξύ διαφορετικών τύπων ιδρυμάτων και μεταξύ διαφορετικών χωρών και υποβάθρων είναι επίσης απαραίτητες για το στόχο αυτό, διότι θα δημιουργηθεί ένα κοινό έδαφος για μια γόνιμη ανάπτυξη του Διαπολιτισμικού Διαλόγου.

7. Προτάσεις

Στο πλαίσιο των δυνατοτήτων κάθε χώρας και κάθε ενδιαφερόμενου φορέα, μπορούν να αναληφθούν πολλές δράσεις, είτε άμεσα είτε σταδιακά, για την ενίσχυση και την προώθηση του Διαπολιτισμικού Διαλόγου σε εθνικό επίπεδο και να συμβάλουν στη διάδοσή του σε διεθνές επίπεδο, εάν είναι δυνατόν. Οι δράσεις αυτές θα πρέπει να διεξάγονται σε πολλαπλά επίπεδα, περιφερειακά, τοπικά και εθνικά, διότι διάφοροι παράγοντες μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη του ΔΔ. Ορισμένες προτάσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν είναι οι ακόλουθες:

Εκπαίδευση:

- βέλτιστες πρακτικές από άλλες χώρες,
- πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων που δημιουργούνται από οργανισμούς που προωθούν το ΔΔ,
- διαδικτυακές εκπαιδευτικές πλατφόρμες, ιστότοπους και ηλεκτρονικά φόρουμ,
- εκπαιδευτικά προγράμματα (π.χ. πρόγραμμα Erasmus),
- φυσικός χώρος για εργαστήρια,
- γνώσεις σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές από άλλες χώρες,
- πρόσβαση στις τέχνες και τον πολιτισμό,
- εξειδικευμένα σεμινάρια και προγράμματα από εκπαιδευτικά ιδρύματα και οργανισμούς κατάρτισης,
- πρωτοβουλίες ανταλλαγής φοιτητών,
- γνώση των τεχνικών που σπάνε τον πάγο και των εκπαιδευτικών εργαλείων (δημοσκοπήσεις, ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, κοινή οθόνη, ομαδική εργασία, διαδραστικός πίνακας),
- εισαγωγή νέων επιστημονικών θεωριών,
- ακαδημαϊκά συνέδρια, ημερίδες, σεμινάρια, εκπαιδεύσεις κ.λπ.

Συμμετοχή Οργανισμών:

- αλληλεπίδραση με τα Συμβούλια Νεολαίας,
- καλύτερη συνεργασία και αυξημένη αλληλεπίδραση μεταξύ θεσμικών οργάνων, όπως η ΕΕ, οι εθνικές κυβερνήσεις, οι Κοινωνίες των Πολιτών, οι ΜΚΟ,
- επιχορηγήσεις επιχειρήσεων,
- εμπλοκή πολιτιστικών φορέων, πολιτιστικών οργανώσεων και ομάδων, υπουργείων.

Διάδοση:

- ειρηνική συνύπαρξη,
- απορρόφηση διαφορετικών πολιτιστικών στοιχείων,
- καλή γνώση της αγγλικής γλώσσας και άλλων ξένων γλωσσών,

- διαφήμιση,
- μέθοδοι και τεχνικές ευαισθητοποίησης για τη διατήρηση και διάδοση των μοναδικών πολιτιστικών χαρακτηριστικών τους,
- ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών.

Εθνική συνεισφορά:

- δημιουργία εθνικού πλαισίου,
- οικονομική χρηματοδότηση,
- δίκτυα δημόσιων οργανισμών,
- συνεργασίες και υποστήριξη από άλλες τοπικές αρχές και δήμους,
- ανάπτυξη και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ικανότητες:

- επικοινωνία,
- καινοτόμος τρόπος σκέψης,
- ανοικτότητα,
- δεξιότητες έρευνας,
- ομαδική εργασία,
- ψηφιακές δεξιότητες,
- γλωσσολογικές δεξιότητες.

Κάθε πλευρά, δικαιούχος ή ενδιαφερόμενος, μπορεί να διεξάγει μια έρευνα για υλικά που πρέπει να διατηρηθούν και να μοιραστούν με άλλους και όταν την παραδίδει, θα πρέπει επίσης να περιγράψει πώς εργάστηκε για να τα επιλέξει μεταξύ άλλων, τι γίνεται για τη διατήρησή τους και να προτείνει τυχόν περαιτέρω ενέργειες μέσω άλλων μονοπατιών. Ορισμένα παραδείγματα προσφέρονται στο Παράρτημα 1 και στο Παράρτημα 2, όπου περιγράφεται ένα παράδειγμα Πολιτιστικής Κληρονομιάς και μια Βέλτιστη Πρακτική από τη χώρα της Κύπρου. Μετά από ενδελεχή έρευνα στον πολιτισμό της χώρας αυτής, αποφασίσαμε να μοιραστούμε αυτά τα πολιτιστικά στοιχεία, επειδή αποτελούν σημαντικούς εκπροσώπους της πολιτιστικής παραγωγής και θεωρούνται μοναδικά στο είδος τους. Τέλος, το TOGETHER θα αποτελέσει σπουδαίο παράγοντα για την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση αυτών των πολιτιστικών δειγμάτων.

8. Παραπομπές

<https://businessculture.org/southern-europe/business-culture-in-cyprus/>

<https://www.britannica.com/place/Cyprus/Cultural-life>

<http://www.unesco.org.cy/Programmes-Culture,EN-PROGRAMMES-04,EN>

http://www.moec.gov.cy/etisia-ekthesi/pdf/annual_report_2019_gr.pdf

<https://migrants-refugees.va/country-profile/cyprus/>

9. Παραρτήματα

Παράρτημα 1: Παράδειγμα Βέλτιστης Πρακτικής

ΧΩΡΑ	ΚΥΠΡΟΣ
ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Πρόγραμμα Erasmus+
ΟΝΟΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/ΕΡΓΟΥ	"SOME CALL IT EUROPE, WE CALL IT HOME"
ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	01/08/2017 – 31/05/2018 27 Απριλίου – 6 Μαΐου 2018
URL ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	http://abroadship.org/youth-exchange-some-call-it-europe-we-call-it-home-cyprus/

ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Το έργο **"Some call it Europe, we call it Home"** ήταν μια πολυμερής ανταλλαγή νέων με 50 συμμετέχοντες, 4 από χώρες της ΕΕ (Γερμανία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Κύπρος) και 6 από γειτονικές χώρες (Αρμενία, Αίγυπτος, Λευκορωσία, Ουκρανία, Ρωσική Ομοσπονδία και Ιορδανία). Η ανταλλαγή διοργανώθηκε στο χωριό Αγρός της Κύπρου, μεταξύ 27 Απριλίου και 6 Μαΐου 2018. Στόχοι του ήταν η πολιτιστική ποικιλομορφία, ο διαθρησκευτικός διάλογος και η ενδυνάμωση των νέων από διάφορα κοινωνικά, θρησκευτικά, πολιτιστικά και εθνοφυλετικά υπόβαθρα. Συγκεκριμένα, αναφερόταν σε περιθωριοποιημένους νέους με λιγότερες δυνατότητες, ιδίως σε πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο ή σε εκείνους που προέρχονται από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα ή από αγροτικές περιοχές. Οι συμμετέχοντες ήταν κυρίως νεοεισερχόμενοι με μικρή εμπειρία στην εργασία με νέους, αλλά με έντονη προθυμία να εξελιχθούν. Το πρόγραμμα τους παρείχε κοινωνικά εργαλεία και δεξιότητες και τους βοήθησε να ευαισθητοποιηθούν για το πολιτισμικά διαφορετικό περιβάλλον τους, να ανακαλύψουν και να κατανοήσουν τις διαφορές, καθώς και να είναι υπερήφανοι για την αποδοχή της πολιτισμικής και προσωπικής τους ταυτότητας. Με τον τρόπο αυτό, ανέπτυξαν σεβασμό και κατανόηση προς άλλες ομάδες και έθνη. Το πρόγραμμα οδήγησε επίσης στην επίτευξη προσωπικής, κοινωνικής και επαγγελματικής ανάπτυξης.

Οι κύριοι στόχοι αυτού του έργου ήταν η προώθηση του διαθρησκευτικού διαλόγου, η ευαισθητοποίηση για την ταυτότητα και τον πολιτισμό του καθενός και η υπέρβαση των συνόρων προς άλλες παραδόσεις, γλώσσες και νοοτροπίες μέσω της ενεργού συμμετοχής με συμμετέχοντες από άλλες χώρες. Ένα σημαντικό μέρος του προγράμματος ήταν αφιερωμένο στις προκαταλήψεις κάθε είδους και στον τρόπο καταπολέμησής τους. Αναπτύχθηκε η συνεργασία μεταξύ διαφορετικής κουλτούρας, θρησκείων και πολιτισμών, με την εργασία πάνω στα ίδια καθήκοντα και τη δημιουργία νέων σχεδίων. Οι

συμμετέχοντες γνώρισαν καλύτερα ο ένας τον άλλον και απέκτησαν βαθιά γνώση για τον πολιτισμό, την ιστορία και τη θρησκεία των άλλων. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος αντάλλαξαν επιπλέον πολιτιστικές πληροφορίες μέσω της μουσικής, του χορού, των τραγουδιών και της κουζίνας. Αυτό έγινε με διαδραστικό τρόπο σε ένα διαπολιτισμικό μαθησιακό περιβάλλον.

ΚΥΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι δραστηριότητες περιλάμβαναν ομαδικές εργασίες, υπαίθριες δραστηριότητες, διαδραστικές διαλέξεις, κουίζ, παιχνίδια ρόλων και εργαστήρια, οι συμμετέχοντες έμαθαν περισσότερα για τους παράγοντες που μπορεί να τους χωρίζουν (όπως η εθνικότητα, η θρησκεία, η νοοτροπία, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η καταγωγή κ.λπ.) και έμαθαν πώς να επωφελούνται από αυτή τη διαφορετικότητα, αντί να τη βλέπουν ως εμπόδιο. Ερχόμενοι σε επαφή με τους άλλους συμμετέχοντες, διεύρυναν τους ορίζοντές τους και βελτίωσαν την αμοιβαία κατανόηση. Επίσης, κατά τη διάρκεια του προγράμματος διοργανώθηκαν διαπολιτισμικές βραδιές όπου όλες οι ομάδες εταίρων παρουσίασαν τη χώρα τους, τον πολιτισμό τους, τα παραδοσιακά φαγητά, ποτά, μουσική και χορούς.

ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Το έργο αυτό στην Κύπρο συνέβαλε στη διαδικασία οικοδόμησης μιας ανεκτικής και ολοκληρωμένης κοινωνίας, βασισμένης στο σεβασμό της ισότητας των φύλων, της θρησκευτικής ελευθερίας και της πολιτιστικής ποικιλομορφίας. Βασίστηκε στην ενεργό διαπολιτισμική συνεργασία και το διάλογο μέσω της ευαισθητοποίησης των νέων σε θέματα ευρωπαϊκής ιθαγένειας, πολιτισμικής ποικιλομορφίας και μέσω της υποστήριξης της ανάπτυξής τους ως λειτουργών νεολαίας και εκπαιδευτών συνομηλίκων στον τομέα αυτό στις κοινότητές τους.

Οι συμμετέχοντες εμβάθυναν τις γνώσεις τους στο θέμα της διαπολιτισμικής και μη τυπικής μάθησης, σχεδίασαν ένα χάρτη των υφιστάμενων στάσεων απέναντι στη μη τυπική διαπολιτισμική μάθηση, όπως αυτή επιτυγχάνεται μέσω του διασυνοριακού εθελοντισμού. Διερεύνησαν επίσης τις αξίες και τον αντίκτυπο της διαπολιτισμικής μη τυπικής μάθησης και του εθελοντισμού και μοιράστηκαν βέλτιστες πρακτικές προώθησης και αύξησης της προβολής της διαπολιτισμικής μάθησης και του εθελοντισμού, καθώς και ανέπτυξαν νέες πρακτικές. Δουλεύοντας, δημιουργώντας και συνεργαζόμενοι οι συμμετέχοντες συνειδητοποίησαν καλύτερα την πολιτιστική πολυμορφία στην Ευρώπη. Το πρόγραμμα εργασίας χρησιμοποίησε την άτυπη μάθηση με τη μορφή συζητήσεων, παιχνιδιών, ομαδικών δραστηριοτήτων. Μέσω αυτού, βίωσαν έναν νέο τρόπο να ανακαλύψουν τη δική τους ιστορία. Με τη σειρά τους, οι νέοι αυτοί λειτούργησαν ως πολλαπλασιαστές μεταξύ των συνομηλίκων τους, οι οποίοι, μακροπρόθεσμα, θα γίνουν καλύτεροι πολίτες.

ΕΜΠΟΔΙΑ

Υπήρχαν δυσκολίες στον τομέα της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και εμπόδια στην επικοινωνία με βάση τις διαπολιτισμικές διαφορές. Υπήρχαν καταστάσεις όπου νέοι και διαφορετικοί άνθρωποι έρχονταν σε επαφή μεταξύ τους, οπότε έπρεπε να αντιμετωπίσουν νέες καταστάσεις και άγνωστα πολιτισμικά στοιχεία.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Ο κύριος σκοπός του έργου ήταν η ενεργός συμμετοχή για την επίτευξη της ένταξης όλων. Προσπάθησαν να βρουν τρόπους να εξαλείψουν τις συγκρούσεις, να ξεπεράσουν τις δυσκολίες και τα εμπόδια στην επικοινωνία, ενθαρρύνοντας τη συζήτηση για τις διαπολιτισμικές διαφορές, τις συζητήσεις για καταστάσεις και την ανταλλαγή απόψεων. Το έργο αυτό έδωσε μια μεγάλη ευκαιρία να κατανοήσουμε ότι οι νέοι μοιράζονται τις ίδιες αξίες και το ίδιο όραμα για αυτόν τον κόσμο, ανεξάρτητα από τη χώρα καταγωγής. Ήταν ένας μικρός κόσμος που δημιούργησε μια κοινωνία με πολιτισμική ποικιλομορφία και με πολλές νέες ανακαλύψεις. Ο αριθμός των συμμετεχόντων και η ενεργός συμμετοχή τους, ο πλουραλισμός των ιδεών και των πεποιθήσεων που εκφράστηκαν και η βιωσιμότητα του έργου είναι τα κριτήρια επιτυχίας του.

ΠΩΣ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ TOGETHER ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΙ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Ένα από τα καλύτερα πράγματα στις ανταλλαγές νέων είναι η γνωριμία με νέους ανθρώπους. Οι ανταλλαγές νέων είναι αυτό που κάνει τους ανθρώπους σε όλο τον κόσμο μια πραγματική ομάδα, παρακινεί τους νέους να γίνουν ενεργοί πολίτες στον κόσμο μας. Ήταν πραγματικά ενδιαφέρον να μάθουν περισσότερα για τις χώρες και τους πολιτισμούς των συμμετεχόντων. Το πρόγραμμα αποσκοπούσε στον διαπολιτισμικό διάλογο, καθώς και στα θέματα των διακρίσεων, της ένταξης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ανταλλαγή νέων είναι μια δράση όπου η μοναδικότητα μπορεί να γίνει κατανοητή, όπου ο καθένας μαθαίνει κάτι καινούργιο από τον άλλον. Αυτό είναι το μέρος όπου όλα τα στερεότυπα εξαφανίζονται, όπου οι άνθρωποι είναι υπερήφανοι για τις χώρες, τους πολιτισμούς και τις παραδόσεις τους. Ο διαπολιτισμικός και διεθνής διάλογος με άλλους συμμετέχοντες βοήθησε να κατανοήσουμε καλύτερα πώς να αντιμετωπίσουμε τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις στην κοινωνία σήμερα. Επιπλέον, μπορούν να διδαχθούν νέες πρακτικές για το πώς να διαδοθεί η ανεκτικότητα και η ειρήνη μεταξύ των νέων και να ενθαρρυνθούν να συμμετέχουν στην κοινωνία των πολιτών

Με βάση τις βέλτιστες πρακτικές, θα μπορούσαν να οργανωθούν διαφορετικές και παρόμοιες δράσεις μέσω του προγράμματος. Η γλώσσα, η παράδοση, η θρησκεία είναι οι πυλώνες ενός πολιτισμού. Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης, κάθε χώρα εταίρος θα ενδιαφέρεται και θα ενημερώνεται για τον πολιτισμό άλλων χωρών. Θα υπάρξουν εκδηλώσεις, σεμινάρια, διαλέξεις που θα βοηθήσουν τους ανθρώπους να

αφομοιώσουν τη νοοτροπία και τα έθιμα άλλων χωρών. Μέσω των δράσεων θα αναμειχθούν και θα ανταλλάξουν απόψεις, θα αναζητήσουν τις αιτίες των διαφορών τους και τους τρόπους επίλυσης των προβλημάτων που προκύπτουν από την καθημερινή τους επαφή

Παράρτημα 2: Παράδειγμα Πολιτιστικής Κληρονομιάς

ΧΩΡΑ	ΚΥΠΡΟΣ
ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΤΟΠΟΥ / ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ / ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	
	Λευκαρίτικα ή Δαντέλα Λευκάρων
ΠΕΔΙΟ, ΘΕΜΑ, ΕΙΔΟΣ, ΜΟΡΦΗ	Άυλο, κυπριακό παραδοσιακό κέντημα
ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	Από τον 14ο αιώνα
URL	https://ich.unesco.org/en/RL/lefkara-laces-or-lefkaritika-00255 http://nationalclothing.org/europe/94-cyprus/323-lefkaritika-or-lefkara-lace-%E2%80%93-handmade-lace-traditionally-made-on-cyprus.html
ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	
	<p>Τα Λευκαρίτικα ή δαντέλα Λευκάρων είναι μια χειροποίητη δαντέλα από το χωριό Πάνω Λεύκαρα της Κύπρου. Τα αξιοσημείωτα χαρακτηριστικά της είναι το στρίψωμα, οι γεμίσεις με σατέν βελονιά, οι βελονοειδείς μπορντούρες, τα λευκά, καφέ, εκρού χρώματα και τα γεωμετρικά περίπλοκα μοτίβα. Το 2009, αυτή η παραδοσιακή τέχνη της δαντελοποιίας εγγράφηκε στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.</p> <p>Τα Λευκαρίτικα είναι ο χαρακτηριστικός τύπος κεντητικής τέχνης στην Κύπρο, που χρονολογείται τουλάχιστον από τον δέκατο τέταρτο αιώνα. Η τέχνη διδάχθηκε στις γυναίκες από τα Λεύκαρα από τους πρώην Ενετούς ηγεμόνες της Κύπρου, όταν έκαναν διακοπές στο χωριό. Εμπίπτει στην κατηγορία της λευκής κεντητικής τέχνης της Κύπρου. Αποτελεί την εξέλιξη ενός παλαιότερου τύπου, που ονομάζεται "ασπροπλούμια". Οι κύριες βελονιές της "ασπροπλούμιας" επιβίωσαν στον νεότερο τύπο των Λευκαρίτικων. Νέες βελονιές και μοτίβα προστίθενται ανάλογα με την ικανότητα και τη δημιουργικότητα της κεντήστρας. Σύμφωνα με την Υπηρεσία Χειροτεχνίας Κύπρου, τα διαφορετικά μοτίβα για τη Λευκαρίτικη δαντέλα ανέρχονται σε περισσότερα από 650.</p> <p>Η πρώτη δαντέλα Λευκάρων κατασκευάστηκε από το τοπικό λευκό βαμβακερό ύφασμα που παράγεται στην Κύπρο. Χρησιμοποιείται ένας συνδυασμός βελονών και κοψίματος. Τα μεγάλα κεντήματα που ονομάζονται "ταγιάδες" προστίθενται στα μοτίβα "dantela venis" ("δαντέλα της Βενετίας"), "πίττα", "γυρουλότα", "λιμινότα". Το πιο χαρακτηριστικό μοτίβο στη δαντέλα των Λευκάρων είναι οι "ποταμοί" ("ποτάμια"). Σχηματίζονται με τριγωνικά ζιγκ-ζαγκ, που ονομάζονται "καμάρες" ("τόξα").</p>

Τα προηγούμενα χρόνια, τα Λευκαρίτικα έφτασαν σε υψηλότερο επίπεδο ποιότητας, λόγω του ανταγωνισμού μεταξύ των γυναικών, αφού θεωρούνταν κεντρικό κομμάτι της προίκας. Κάθε κορίτσι έπρεπε να έχει μια εκτεταμένη συλλογή έτοιμη για έκθεση την ημέρα του γάμου της. Με αυτόν τον τρόπο, πολλά από τα παραδοσιακά στοιχεία μεταβιβάστηκαν από τη μητέρα στην κόρη. Πολλές γυναίκες ασκούσαν το κέντημα και ως επάγγελμα. Οι γυναίκες κεντήστρες στα Πάνω Λεύκαρα, που ονομάζονταν "πλουμαρίσσες", οργάνωναν την παραγωγή τους από το σπίτι. Οι άντρες από τα Λεύκαρα, που ονομάζονταν "κενταρίτες", ήταν έμποροι και ταξίδευαν σε όλη την Ευρώπη και τη Σκανδιναβία. Σύμφωνα με την παράδοση, τον 15ο αιώνα ο Λεονάρντο ντα Βίντσι επισκέφθηκε την Κύπρο και πήρε μαζί του στην Ιταλία μια δαντέλα από τα Λεύκαρα, η οποία σήμερα κοσμεί τον καθεδρικό ναό Duomo στο Μιλάνο. ([Duomo Cathedral in Milan](#)).

Τα μεγαλύτερα κέντρα παραγωγής ήταν τα χωριά [Πάνω Λεύκαρα](#) και [Κάτω Λεύκαρα](#). Σήμερα αυτά τα κεντήματα κατασκευάζονται σε όλη την Κύπρο, ιδιαίτερα στα χωριά, [Κάτω Δρυς](#), [Βάβλα](#), [Βαβατσινιά](#), [Ορά](#), [Χοιροκοιτία](#), [Σκαρίνου](#), [Δάλι](#) και [Αθηαίνου](#).

Όμως αυτή η παράδοση αιώνων απειλείται τώρα, πέφτοντας θύμα πιο σύγχρονων τάσεων - τουρίστες που θέλουν ένα σουβενίρ σε τιμή ευκαιρίας και ντόπιοι εργάτες που αναζητούν τρόπους για να βγάλουν τα προς τα ζην. Σε μια προσπάθεια να διατηρήσουν ζωντανή την τέχνη, οι κεντήτριες ανανεώνουν την παραδοσιακή εμφάνιση με διαφορετικά χρωματιστά νήματα και τη χρησιμοποιούν για να διακοσμήσουν μοντέρνες τσάντες για να προσελκύσουν μια νέα πελατεία.

Η δαντέλα Λευκαρίτικα παράγεται με μεγάλη δυσκολία επειδή οι γυναίκες κεντήστρες γερνούν. Έχουν φτάσει στα 80 τους και δεν θέλουν πλέον να κεντούν, ενώ οι νέες γυναίκες δεν θέλουν να κεντούν καθόλου γιατί ψάχνουν αλλού για δουλειά. Όλο και λιγότερες γυναίκες της περιοχής μαθαίνουν την τέχνη γιατί δεν είναι πλέον προσοδοφόρα. Δεν υπάρχει μέλλον σε αυτό και υπάρχει φόβος ότι σε 10-15 χρόνια δεν θα υπάρχει κανείς άλλος να συνεχίσει να δημιουργεί Λευκαρίτικα.

ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΗ Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ/ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΕΙ ΩΣ ΑΡΩΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ;

Τα Λευκαρίτικα ή δαντέλες Λευκάρων είναι ένα εξαιρετικό έργο τέχνης, μια παράδοση αιώνων που συνεχίζεται στο χωριό των Λευκάρων από τον 14ο αιώνα. Είναι μια από τις πιο διάσημες εκφράσεις της ζωντανής πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου και μεταβιβάζεται από γενιά σε γενιά. Τα έργα αντιπροσωπεύουν αυθεντικά τον Κυπριακό πολιτισμό και τις παραδόσεις που συνεχίζονται μέσα στους αιώνες. Έχει δώσει στο λαό των Λευκάρων μια μοναδική αίσθηση ταυτότητας και συνέχειας, η οποία παραμένει ζωντανή μέχρι σήμερα. Σύμφωνα με τον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η βιοτεχνία του Ελκερίτη συντηρείται από τις αισθητικές και κοινωνικοοικονομικές αξίες της. Η εγγραφή της θα συμβάλει στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία των παραδοσιακών δεξιοτήτων χειροτεχνίας και την επιτυχή ενσωμάτωση ποικίλων

πολιτιστικών επιρροών και σύγχρονων τεχνικών. Οι προσπάθειες για τη διαφύλαξη του στοιχείου θα πραγματοποιηθούν από κυβερνητικούς φορείς και τις ενδιαφερόμενες κοινότητες και θα περιλαμβάνουν μέτρα όπως η δημιουργία αρχείου, η διοργάνωση διαγωνισμών, η θέσπιση υποτροφιών, ερευνητικών προγραμμάτων, σχολής δαντελοποιίας και ιδρύματος.

Σχεδιάστηκε ένα έργο με τίτλο Λευκαρίτικη κεντητική δαντέλα - Modi and Modulations II. Το έργο αυτό αναπτύχθηκε με στόχο να δώσει την ευκαιρία σε Κύπριους καλλιτέχνες, εκπαιδευτικούς, αρχαιολόγους, σχεδιαστές μόδας και άλλους επαγγελματίες να ζήσουν και να μελετήσουν για μια εβδομάδα με τις γνωστές τοπικές κεντητικές δαντέλες στο χωριό Λεύκαρα. Παρέχοντας διαμονή επί τόπου και εστιάζοντας στη σημασία της συμμετοχής της κοινότητας στο σχεδιασμό και την υλοποίηση, ο στόχος του έργου ήταν να παρουσιάσει τις "φωνές" όλων όσων εμπλέκονται στη διαφύλαξη αυτής της χειροτεχνικής παράδοσης: των κεντητριών δαντέλας, των μελετητών, των ειδικών, της τοπικής κοινότητας, των αρχών και των φοιτητών. Ανάμεσα στους διάφορους στόχους του έργου ήταν η διερεύνηση καινοτόμων και βιώσιμων τρόπων μελέτης, ερμηνείας, προστασίας και μετάδοσης των προφορικών παραδόσεων και παραδοσιακών πρακτικών και η δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την επανανοηματοδότηση στοιχείων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς ως νέα καλλιτεχνικά και πολιτιστικά προϊόντα. Αναγνωρισμένο για την πρωτοτυπία και την πολιτιστική του αξία, το έργο επιλέχθηκε να αποτελέσει μέρος των πολιτιστικών δραστηριοτήτων που πραγματοποιήθηκαν στο Στρασβούργο κατά τη διάρκεια της Κυπριακής Προεδρίας της Υπουργικής Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης (24 Απριλίου - 14 Μαΐου 2017). Εγκαινιάστηκε έκθεση των έργων και παρουσιάστηκαν τα έργα 20 Κυπρίων δημιουργών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα μαθητείας της δαντέλας κεντήματος Λευκάρων.

Επίσης, τα Λευκαρίτικα περιλαμβάνονται στα Αρχεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Δήμου Λευκάρων και στα Αρχεία Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών Κύπρου, καθώς και στο Εθνικό Ευρετήριο Πολιτιστικής Κληρονομιάς που δημιουργείται από ειδικούς του Κέντρου Ερευνών Κύπρου.

Μέσω του προγράμματος, οι χώρες-εταίροι θα έχουν την ευκαιρία να μάθουν τα παραδοσιακά στοιχεία της κάθε χώρας. Κάθε χώρα έχει τη δική της λαογραφική παράδοση, το δικό της πολιτισμό. Η τεχνική του κεντήματος είναι μοναδική και πρέπει να προωθηθεί και να διαδοθεί σε όλο τον κόσμο. Κάθε κέντημα και τα στοιχεία του είναι μια ιστορία. Το κέντημα μπορεί να εισαχθεί σε διάφορους τομείς της παραγωγής στο εξωτερικό. Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του προγράμματος θα πραγματοποιηθούν διακρατικές συναντήσεις σε κάθε χώρα. Θα υπάρξουν επιτόπιες επισκέψεις για την παρουσίαση της συγκεκριμένης τεχνικής στους εταίρους. Θα υπάρξει ανταλλαγή απόψεων, ιδεών και τεχνογνωσίας. Θα υπάρξει μια σειρά σεμιναρίων, διαλέξεων με διάφορους φορείς όπως μουσεία, βιοτεχνίες και βιομηχανίες ένδυσης, πανεπιστήμια, σχολές τέχνης.

Θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν εκθέσεις με αντιπροσωπευτικά δείγματα παραδοσιακών κεντημάτων από όλες τις χώρες. Τέλος, γνωρίζοντας ότι η τεχνική αυτή πρέπει να διαφυλαχθεί, είναι σκόπιμο να πραγματοποιηθούν μαθήματα με στόχο την κατάρτιση νέων γυναικών και την ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Με βάση το έργο που γίνεται για τη διαφύλαξη και τη διάδοση αυτού του πολιτιστικού στοιχείου, μπορούν να προκύψουν μεθοδολογίες, εργαλεία, τεχνικές και βέλτιστες πρακτικές που θα χρησιμοποιηθούν για τον ίδιο λόγο και για άλλα πολιτιστικά στοιχεία παγκοσμίως.

Καθορισμός Επίγνωσης του Διαπολιτισμικού Διαλόγου: ΓΕΩΡΓΙΑ

Irine Surmanidze

1. Εισαγωγή

Σχετικά με το TOGETHER

Το έργο TOGETHER (TOwards a cultural Understanding of thE oTHER) έχει ως στόχο να προωθήσει την εκτενέστερη συνεργασία μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των γειτόνων τους στη Μέση Ανατολή και την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας, με βάση τις κοινές ευρωπαϊκές αξίες και τους πολιτισμούς και τις παραδόσεις των χωρών που συμμετέχουν.

Το έργο αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της βιώσιμης ανάπτυξης και στην αντιμετώπιση διαφόρων προκλήσεων με την ενσωμάτωση διαδικασιών διαπολιτισμικού διαλόγου στις ατζέντες των τοπικών κοινοτήτων. Το TOGETHER θα συμβάλει στην ενδυνάμωση των τοπικών φορέων, ενισχύοντας τις διαπολιτισμικές δεξιότητες και ικανότητές τους και καθιστώντας τους "πρεσβευτές" της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και της διαπολιτισμικής κατανόησης.

Θα αναπτυχθεί καινοτόμο εκπαιδευτικό υλικό, ψηφιακά εργαλεία και μεθοδολογίες περιεχομένου για την επιτυχή κάλυψη των αναγκών των τοπικών φορέων και των κοινοτήτων τους. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτό μπορείτε να βρείτε στη διεύθυνση: <http://thetogetherproject.eu>.

Το TOGETHER χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα "Erasmus+" της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεντρώνει 6 ιδρύματα-εταίρους από 5 διαφορετικές χώρες:

CulturePolis – Ελλάδα

EWORX – Ελλάδα

IED – Κύπρος

FPD – Ιταλία

GACC – Γεωργία

LDN – Λίβανος

Σχετικά με την έκθεση

Σκοπός της έκθεσης είναι να περιγράψει την κατάσταση της ευαισθητοποίησης και της ανάπτυξης του διαπολιτισμικού διαλόγου στις χώρες του TOGETHER, και να προσδιορίσει τους παράγοντες που στηρίζουν τη διαπολιτισμική επικοινωνία και ένα δυναμικό χώρο διαλόγου στις τοπικές κοινότητες. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκουμε να δώσουμε πληροφορίες για το πώς γίνεται κατανοητός ο διαπολιτισμικός διάλογος, να προσδιορίσουμε τις κύριες προκλήσεις και ανάγκες του και να κατανοήσουμε πώς ορίζεται, σχεδιάζεται και παρουσιάζεται στην πολιτική και στην πράξη. Περιγράφει περαιτέρω τις ανάγκες μάθησης και κατάρτισης των μελών της τοπικής κοινότητας.

Η έκθεση αρχίζει με μια σύντομη επισκόπηση του υπόβαθρου της χώρας και του ιστορικού της πλαισίου όσον αφορά το διαπολιτισμικό διάλογο. Στην επόμενη ενότητα περιγράφεται η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων και ακολουθούν τα ευρήματα σύμφωνα με τα τρία κύρια θέματα της έρευνας:

1) Διαπολιτισμικός διάλογος: Γενική Επισκόπηση, 2) Πολιτική και πρακτική, 3) Ανάγκες των Τοπικών Φορέων. Η τελευταία ενότητα περιέχει συμπερασματικές παρατηρήσεις και συστάσεις που καλύπτουν και τα τρία θέματα.

2. Περίληψη

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει μια επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης της ευαισθητοποίησης και της ανάπτυξης του διαπολιτισμικού διαλόγου (ΔΔ) στη Γεωργία και δίνει πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο ο ΔΔ γίνεται κατανοητός, ορίζεται, σχεδιάζεται και παρουσιάζεται τόσο στην πολιτική όσο και στην πράξη. Παρέχει επίσης ορισμένα παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών και προσδιορίζει ορισμένες από τις ανάγκες των τοπικών φορέων που εμπλέκονται στον ΔΔ.

Η έρευνα - η οποία περιελάμβανε έρευνα γραφείου, έρευνα και συνεντεύξεις σε βάθος με διάφορους επαγγελματίες - επικεντρώθηκε στα ακόλουθα θέματα: γενική ενημέρωση για το ΔΔ, πολιτική και πρακτική και ανάγκες των τοπικών φορέων. Το τμήμα της έρευνας που βασίστηκε σε έγγραφα περιελάμβανε την εξέταση της εθνικής νομοθεσίας, των επίσημων στρατηγικών και σχεδίων δράσης, καθώς και των εκθέσεων που εκπονήθηκαν από ανεξάρτητους διεθνείς οργανισμούς. Σε συνδυασμό με τα ευρήματα της έρευνας και των συνεντεύξεων σε βάθος, η έρευνα προσφέρει μια πολύ ολοκληρωμένη εικόνα του ΔΔ στη Γεωργία.

Η μελέτη αυτή αποκάλυψε ότι ο ΔΔ στη Γεωργία πρέπει να ενισχυθεί και ότι πρέπει να δημιουργηθούν χώροι για εποικοδομητικό διάλογο βασισμένο στην ανεκτικότητα και το σεβασμό της διαφορετικότητας. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες της έρευνας θεωρούν ότι ο ΔΔ είναι ζωτικής σημασίας για την οικοδόμηση και την ανάπτυξη ειρηνικών και βιώσιμων κοινωνιών, ιδίως σε πολυπολιτισμικές χώρες όπως η Γεωργία.

Όσον αφορά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν όσοι προσπαθούν να προωθήσουν το ΔΔ στη Γεωργία, οι περισσότεροι ερωτηθέντες κατηγόρησαν την ανεπαρκή γνώση σχετικά με το ΔΔ και τη χαμηλή ευαισθητοποίηση για τη σημασία του, καθώς και την ανεπαρκή χρηματοδότηση και τις ευκαιρίες, τα χαμηλά επίπεδα ένταξης στην πολιτική και την πρακτική εφαρμογής και την έλλειψη πολιτικής βούλησης.

Παρόλο που ο ΔΔ δεν ορίζεται επίσημα στη γεωργιανή νομοθεσία ούτε αναγνωρίζεται ως ειδικό θέμα πολιτικής, η ευρεία δέσμευση για πολιτιστική και κοινωνική ανοχή και υποστήριξη της πολυμορφίας αντικατοπτρίζεται σε μια σειρά πολιτικών και προγραμμάτων που επιδιώκουν κυρίως να ορίσουν την πολιτιστική πολυμορφία ως μοχλό κοινωνικής ένταξης. Ωστόσο, ο ΔΔ περιορίζεται κυρίως στο ζήτημα των εθνικών μειονοτήτων και στις προσπάθειες να βοηθηθούν στην ενσωμάτωσή τους στη γεωργιανή κοινωνία, διατηρώντας παράλληλα την ταυτότητα και τον πολιτισμό τους.

Μολονότι η γεωργιανή νομοθεσία απαιτεί υψηλά πρότυπα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της πολιτιστικής πολυμορφίας, η μελέτη αποκάλυψε μια σειρά από προκλήσεις για την εφαρμογή τους στην πράξη: την παρερμηνεία ορισμένων πολιτικών, την έλλειψη πολιτικής βούλησης, την έλλειψη διαπολιτισμικών ικανοτήτων μεταξύ των εκπαιδευτικών, των παιδαγωγών,

των μελών της κοινότητας και των φορέων χάραξης πολιτικής και την έλλειψη ευκαιριών για την ανάπτυξη νέων προγραμμάτων και υποστηρικτικών μηχανισμών για την ενίσχυση των προσπαθειών ευαισθητοποίησης του ευρύτερου κοινού.

3. Εθνικό Υπόβαθρο

Ιστορικά, η Γεωργία είναι μια πολυπολιτισμική χώρα με σχετικά μεγάλο αριθμό εθνοτικών και θρησκευτικών μειονοτήτων. Σύμφωνα με την επίσημη απογραφή του 2014, οι εθνοτικές μειονότητες αντιπροσωπεύουν το 13,2% του συνολικού πληθυσμού της χώρας (εξαιρουμένων των αποσχισθέντων περιοχών της Αμπχαζίας και της περιοχής της Νότιας Οσετίας/Τσхинβάλι). Μεταξύ των μεγαλύτερων ομάδων είναι οι Αζερμπαϊτζανοί (6,2%) και οι Αρμένιοι (4,5%), ακολουθούμενοι από τους Ρώσους, (0,71%), τους Οσέτιους (0,39%), τους Γιαζίντι (0,33%), τους Κούρδους (0,04%) και άλλους. Όσον αφορά τη θρησκεία, η Γεωργιανή Ορθόδοξη Εκκλησία έχει τον μεγαλύτερο αριθμό πιστών (83,4% του πληθυσμού), ακολουθούμενη από το Ισλάμ (10,7%) και την Αρμενική Αποστολική Εκκλησία (2,9%)- άλλες θρησκείες αντιπροσωπεύουν λιγότερο από 1%. Αυτή η ποικιλομορφία αντικατοπτρίζεται στον γλωσσικό καμβά, καθώς στη χώρα ομιλούνται τα αζέρικα, τα αρμενικά, τα οσετιανά, τα αμπχαζικά και πολλές άλλες γλώσσες.

Η Γεωργία είναι προφανώς ένας τόπος του οποίου η εθνοτική και θρησκευτική ποικιλομορφία έχει τις ρίζες της στην ιστορία και οι Γεωργιανοί αρέσκονται να τονίζουν την πολυπολιτισμική σύνθεση της κοινωνίας τους και τους αιώνες ειρηνικής συνύπαρξης με διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες. Ωστόσο, μια σειρά εθνοπολιτικών συγκρούσεων και πολέμων από τα τέλη της δεκαετίας του '90, οι σημερινές εχθροπραξίες μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων και τα περιστατικά εγκλημάτων μίσους και ρητορικής μίσους προς τις μειονότητες και τις ευάλωτες ομάδες εξαλείφουν την ενσωμάτωση και τις βασικές αξίες της γεωργιανής κοινωνίας, πολώνοντας και διαιρώντας τις ομάδες σε γραμμές "εμείς" και "οι άλλοι".

Συνεπώς, υπάρχει κυρίαρχη ανάγκη να προωθηθεί ο ΔΔ και να δημιουργηθούν δυναμικοί χώροι διαλόγου στη γεωργιανή κοινωνία, και η μελέτη και η συζήτηση των αναγκών και των ευκαιριών για το ΔΔ είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς, η οποία θα βασίζεται στην αλληλεγγύη και στην οποία θα γίνονται σεβαστά τα δικαιώματα όλων.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης υποστηρίζει ότι "το κοινό μας μέλλον εξαρτάται από την ικανότητά μας να διαφυλάξουμε και να αναπτύξουμε τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου και να προωθήσουμε την αμοιβαία κατανόηση". Παρουσιάζει τη διαπολιτισμική προσέγγιση ως "ένα μελλοντικό μοντέλο για τη διαχείριση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας", το οποίο μας επιτρέπει "να αντιμετωπίσουμε εποικοδομητικά και δημοκρατικά τις διαφορετικές μας ταυτότητες στη βάση κοινών οικουμενικών αξιών" (Λευκή Βίβλος, 2000, σ. 4).

Ωστόσο, για να ευδοκιμήσει ο ΔΔ πρέπει να πληρούνται διάφορες προϋποθέσεις: πρέπει να ενισχυθεί η δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και η συμμετοχή- πρέπει να εκπαιδευτούν και να ενισχυθούν τα

διαπολιτισμικά προσόντα και οι διαπολιτισμικές ικανότητες- και πρέπει να δημιουργηθούν και να διευρυνθούν οι χώροι διαλόγου στις τοπικές κοινότητες. Στις επόμενες ενότητες θα εξετάσουμε πώς μπορούν να ικανοποιηθούν αυτές οι προϋποθέσεις στη Γεωργία και ποιες είναι οι κύριες ανάγκες για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου.

4. Μεθοδολογία Έρευνας

Πραγματοποιήθηκε έρευνα μεικτής μεθόδου για να προσδιοριστούν οι ανάγκες του διαπολιτισμικού διαλόγου στη Γεωργία και να κατανοηθεί ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάζεται και παρουσιάζεται στην πολιτική και την πρακτική. Τα ερευνητικά μας εργαλεία περιλάμβαναν: - την έρευνα για την ανάπτυξη της διαλόγου μεταξύ των πολιτών: 1) έρευνα γραφείου, 2) έρευνα και 3) συνεντεύξεις σε βάθος. Η ομάδα-στόχος για την έρευνα και τις συνεντεύξεις σε βάθος περιορίστηκε σε επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα, συμπεριλαμβανομένων κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανισμών και εκπαιδευτικών και πολιτιστικών ιδρυμάτων.

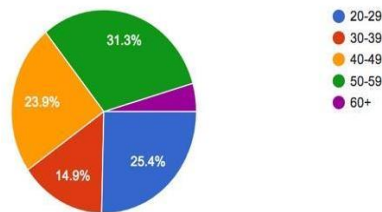
Έρευνα πεδίου

Για την έρευνα πεδίου αναλύσαμε διάφορες νομοθετικές πράξεις, έγγραφα πολιτικής και εκθέσεις της κοινωνίας των πολιτών και διεθνών οργανισμών. Σε αυτά περιλαμβάνονταν η κρατική στρατηγική και το σχέδιο δράσης 2015-2020 της Γεωργίας για την ισότητα των πολιτών και την ενσωμάτωση, η στρατηγική της Γεωργίας για τον πολιτισμό 2025, το κρατικό σύνταγμα της Γεωργίας, ο νόμος της Γεωργίας για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων (2014), η εκπαιδευτική πολιτική της χώρας, η πολιτική για τα μέσα ενημέρωσης, και η εθνική στρατηγική για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (2014). Μελετήθηκαν επίσης η "Τρίτη Γνώμη για τη Γεωργία" (7 Μαρτίου 2019) της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Σύμβαση-πλαίσιο για την προστασία των εθνικών μειονοτήτων, η έκθεση του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ για το 2019 με θέμα "Διεθνής θρησκευτική ελευθερία στη Γεωργία", η έκθεση του CRRC Georgia για το 2018 με θέμα "Εγκλήματα μίσους, ρητορική μίσους και διακρίσεις στη Γεωργία: και την έκθεση του Ινστιτούτου Ανοχής και Διαφορετικότητας για το 2020 με τίτλο "Freedom of Religion or Belief in Georgia Report 2010-2019".

Έρευνα

Η έρευνα δομήθηκε γύρω από τρία κύρια θέματα: 1) Κατανόηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, 2) Πολιτική και πρακτική, και 3) Προσδιορισμός των αναγκών των τοπικών φορέων για την προώθηση του ΔΔ. Η έρευνα αναπτύχθηκε μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας και διανεμήθηκε σε κυβερνητικές οργανώσεις, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και της τοπικής κοινότητας. Το μέγεθος του δείγματος που επιτεύχθηκε αποτελούνταν από 67 απαντήσεις. Οι ερωτηθέντες ήταν 92,5% γυναίκες έναντι 7,5% ανδρών, οι περισσότεροι από τους οποίους (70,1%) είχαν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών και η ηλικία τους κυμαινόταν μεταξύ 20 και 60+ (βλ. Διαγράμματα 1 & 2). Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2020.

67 responses

67 responses

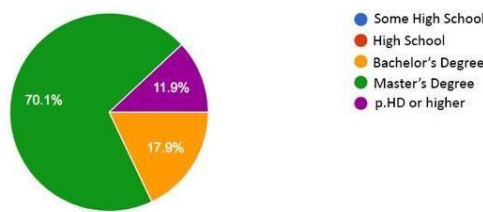

Figure 1 & Figure 2

Συνεντεύξεις

Δέκα συνεντεύξεις σε βάθος διεξήχθησαν διαδικτυακά αμέσως μετά την έρευνα, προκειμένου να αποκτηθούν βαθύτερες γνώσεις σχετικά με τις ανάγκες και τις δυνατότητες του ΔΔ στη Γεωργία. Οι συνεντεύξεις αυτές διήρκεσαν περίπου 50 λεπτά και συνοψίστηκαν στη συνέχεια. Τα κριτήρια επιλογής στόχευαν στην κάλυψη ευρέος φάσματος τομέων και στην περαιτέρω επεξεργασία των αναγκών που εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας και της έρευνας πεδίου.

Επιλέχθηκαν συνολικά 10 εμπειρογνώμονες: Οι εμπειρογνώμονες 1 και 2 είναι ανώτερα στελέχη του Υπουργείου Παιδείας, Επιστημών, Πολιτισμού και Αθλητισμού της Γεωργίας (MoESCS), ο εμπειρογνώμονας 3 εκπροσωπεί το ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που αναπτύσσει ακαδημαϊκά προγράμματα για το ΔΔ, ο εμπειρογνώμονας 4 είναι υπεύθυνος για τα κρατικά προγράμματα εκμάθησης γλωσσών για τις εθνικές μειονοτικές ομάδες, οι εμπειρογνώμονες 5 και 6 είναι ανώτερα στελέχη του Ινστιτούτου Ανοχής και Διαφορετικότητας (TDI), ο εμπειρογνώμονας 7 εκπροσωπεί μία από τις μικρές εθνοτικές μειονοτικές ομάδες και είναι μέλος ΜΚΟ που εργάζεται για την προστασία των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, ο εμπειρογνώμονας 8 επιβλέπει μία από τις μεγαλύτερες πρωτοβουλίες από ΜΚΟ στη Γεωργία που αντιμετωπίζει προκλήσεις που σχετίζονται με το ΔΔ, ο εμπειρογνώμονας 9 είναι ακτιβίστρια για τα δικαιώματα των γυναικών και επίσκοπος, και ο εμπειρογνώμονας 10 εκπροσωπεί την κρατική υπηρεσία για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Περιορισμοί

Η εστίαση της έρευνας καθορίστηκε από το πεδίο εφαρμογής, τους στόχους και τα αναμενόμενα αποτελέσματα του προγράμματος TOGETHER, επομένως τα ευρήματα όσον αφορά την κατανόηση του ΔΔ αντιπροσωπεύουν τις απόψεις των επαγγελματιών που εργάζονται σε συναφείς τομείς, αλλά διάφορες εκθέσεις και μελέτες εξετάστηκαν και ενσωματώθηκαν στην έκθεση προκειμένου να δοθεί μια πιο ολοκληρωμένη επισκόπηση.

Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε από τον Δεκέμβριο του 2020 έως τον Φεβρουάριο του 2021, αλλά η δεύτερη καραντίνα του Covid-19 εμπόδισε τόσο τη διανομή της έρευνας όσο και τη

διαδικασία συνεντεύξεων σε βάθος, οδηγώντας, για παράδειγμα, στην ακύρωση ορισμένων συνεντεύξεων με κυβερνητικούς οργανισμούς.

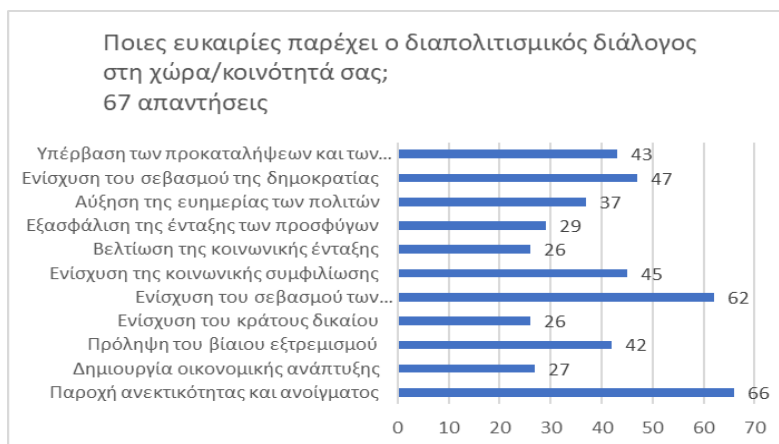
5. Βασικά ευρήματα

Κατανόηση Διαπολιτισμικού Διαλόγου

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων και των ερωτηθέντων θεωρεί τον διαπολιτισμικό διάλογο ως προϋπόθεση για την οικοδόμηση μιας ενωμένης και ευημερούσας κοινωνίας. Αυτό τονίστηκε ιδιαίτερα στο πλαίσιο της Γεωργίας, με την ποικιλόμορφη εθνογλωσσική και πολιτιστική κοινωνία της. Σύμφωνα με έναν από τους ερωτηθέντες μας, "ο διαπολιτισμικός διάλογος προωθεί την ενότητα και την ειρηνική συνύπαρξη μεταξύ διαφορετικών εθνοτήτων, θρησκειών, φύλων και πολιτισμικών ταυτοτήτων σε ένα ενιαίο κράτος ή σε ένα διεθνή χώρο, όπου τα συμφέροντα όλων αυτών των ομάδων προστατεύονται και όλες οι πόρτες είναι ανοιχτές για συνεργασία. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στην ολοκλήρωση ενός έθνους και στη συνολική ευημερία" (Εμπειρογνώμονας 7).

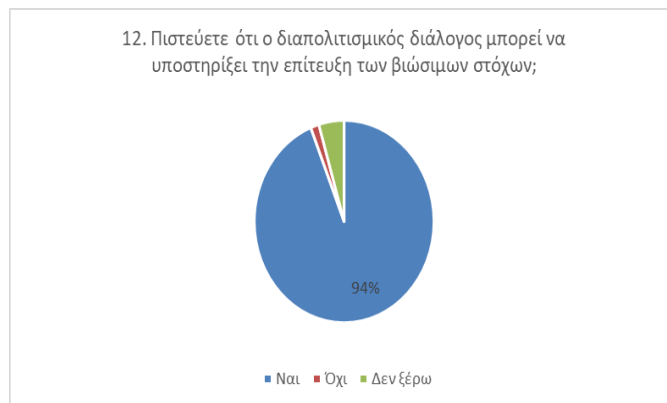
Από τη μελέτη προκύπτει ότι ο ΔΔ αντιμετωπίζεται με δύο βασικούς τρόπους: 1) ως προληπτικό μέτρο για την αποφυγή συγκρούσεων και κοινωνικής διαίρεσης και 2) ως εργαλείο για την προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης και της συνεργασίας μεταξύ διαιρεμένων ομάδων. Ή ανοχή, ο σεβασμός και η αποδοχή του "άλλου" στη Γεωργία δεν είναι επιλογή αλλά ανάγκη. Κάθε φορά που αυτή η ενότητα αμφισβητήθηκε στην ιστορία της Γεωργίας, η χώρα έπεσε θύμα συγκρούσεων και βαθιάς κοινωνικής αποξένωσης. Ο μόνος δρόμος προς τα εμπρός είναι να αγκαλιάσουμε και να εκτιμήσουμε τις διαφορές μας, προκειμένου να ξεπεράσουμε τα πιο βαθιά ριζωμένα προβλήματά μας και να προχωρήσουμε προς την επανένταξη και την κοινωνική συνοχή" (Εμπειρογνώμονας 3).

Όσον αφορά τις κύριες πτυχές του ΔΔ, οι περισσότεροι ερωτηθέντες υπέδειξαν τέσσερις συνιστώσες ως τις πλέον εφαρμόσιμες: διάλογος μεταξύ ατόμων με διαφορετικό εθνοτικό και γλωσσικό υπόβαθρο (88,1%), διακρατικός διάλογος (61,2), διαθρησκευτικός διάλογος (53,7%), και ενδοκρατικός διάλογος (49,3%). Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες μας αναγνωρίζουν τις ευκαιρίες που δημιουργεί ο ΔΔ στην κοινωνία: προωθεί την ανεκτικότητα και την ανοιχτή σκέψη, ενισχύει τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δημοκρατικών αξιών, και βελτιώνει την κοινωνική ένταξη (Διάγραμμα 3).

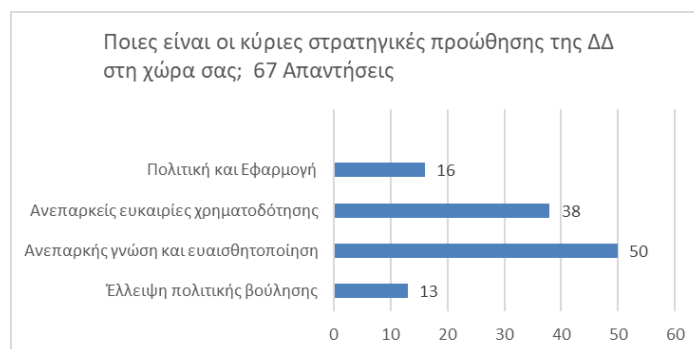
Διάγραμμα 3

Η έρευνα έδειξε επίσης ότι περίπου το 94% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι ο ΔΔ μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4

Όσον αφορά τις προκλήσεις, το 74,6% επισήμανε την "ανεπαρκή γνώση και το χαμηλό επίπεδο ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με τη σημασία του ΔΔ". Άλλα προβλήματα ήταν η ανεπαρκής χρηματοδότηση (56,7%), η πολιτική και η νομοθεσία (23,9%) και η έλλειψη πολιτικής βούλησης (19,4%). Όσον αφορά την ευθύνη για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, οι περισσότεροι ερωτηθέντες (83,6%) θεώρησαν ότι ο ρόλος αυτός ανήκει στην κυβέρνηση, ενώ ακολουθούν οι διεθνείς οργανισμοί και η κοινωνία των πολιτών (77,6%) και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (περίπου 70%) (Διάγραμμα 5).

Διάγραμμα 5

Πολιτική & Πρακτική

Νομοθετικό Πλαίσιο

Ενώ η Γεωργία δεν έχει επίσημο ορισμό του Διαπολιτισμικού Διαλόγου, πολλά έγγραφα πολιτικής και στρατηγικής μοιράζονται τις βασικές αρχές του ΔΔ. Περίπου οι μισοί (50,7%) των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι έχουν ακούσει για κάποια κρατική στρατηγική ή πολιτικό έγγραφο σχετικά με το θέμα αυτό, ενώ τόσο οι ερωτηθέντες όσο και οι συμμετέχοντες στην έρευνα ανέφεραν τρία βασικά

έγγραφα που δημιουργούν τη βάση για τον διαπολιτισμικό διάλογο στη γεωργιανή κοινωνία: το Σύνταγμα της χώρας, την κρατική στρατηγική και το σχέδιο δράσης 2015-2020 για την πολιτική ισότητα και την ενσωμάτωση και τη "Στρατηγική Πολιτισμού 2025".

Άλλα έγγραφα πολιτικής περιλαμβάνουν: την εθνική στρατηγική για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Γεωργία (2014), τον νόμο της Γεωργίας "Για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων" (2014), τον νόμο της Γεωργίας 'Περί Γενικής Παιδείας' (του οποίου τα άρθρα 9 και 3.2.α εγγυώνται ίσα δικαιώματα και πρόσβαση στην εκπαίδευση για όλους), το νόμο της Γεωργίας "Για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση" (του οποίου το άρθρο 3.2 απαγορεύει κάθε μορφή διάκρισης με βάση την εθνικότητα και τις θρησκευτικές πεποιθήσεις), και το νόμο της Γεωργίας "Για τη Ραδιοτηλεόραση", ο οποίος απαγορεύει τις διακρίσεις και απαιτεί από τον Δημόσιο Ραδιοτηλεοπτικό Φορέα να αντικατοπτρίζει την εθνοτική, πολιτιστική, γλωσσική, θρησκευτική, ηλικιακή και έμφυλη ποικιλομορφία της Γεωργίας στα προγράμματά του.

Το **Σύνταγμα της Γεωργίας** παρέχει ίσα δικαιώματα σε όλους και απαγορεύει τις διακρίσεις για εθνοτικούς ή θρησκευτικούς λόγους:

Η **Κρατική Στρατηγική για την Πολιτική Ισότητα και την Ενσωμάτωση** και το Σχέδιο Δράσης 2015-2020 υποστηρίζουν την πλήρη συμμετοχή των εθνοτικών και θρησκευτικών μειονοτήτων στην πολιτική και πολιτειακή ζωή, υποστηρίζουν ίσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες και ισότιμη πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικά (συμπεριλαμβανομένων βελτιωμένων ευκαιριών για την εκμάθηση της κρατικής γλώσσας), επαγγελματικά και άλλα προγράμματα. Η "διατήρηση του πολιτισμού των εθνοτικών μειονοτήτων και η εγκαθίδρυση ενός ανεκτικού περιβάλλοντος" ορίζεται ως ένας από τους κύριους στρατηγικούς στόχους, οι οποίοι περιλαμβάνουν την προστασία και την προώθηση των μειονοτικών γλωσσών, παραδόσεων, τέχνης και πολιτιστικής κληρονομιάς με ενισχυμένες μουσειακές και θεατρικές δραστηριότητες, καθώς και υπηρεσίες βιβλιοθήκης ως μέσο για τη "διαπολιτισμική και εκπαιδευτική ενσωμάτωση" (στόχος 4). Αξίζει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος αναφέρεται μόνο σε σχέση με τη βιβλιοθηκονομική πολιτική.

Η "**Στρατηγική Πολιτισμού 2025**" που εγκρίθηκε το 2016 είναι το κύριο έγγραφο που παρέχει μια μακροπρόθεσμη και ολιστική προσέγγιση για τη χάραξη πολιτιστικής πολιτικής στη Γεωργία και είναι επίσης η πρώτη που αναφέρει τον "διαπολιτισμικό διάλογο" και ορίζει επίσημα τον όρο "πολιτιστική πολυμορφία". Οραματίζεται τη Γεωργία "ως δημιουργική χώρα και περιφερειακό κέντρο καινοτομίας και δημιουργικότητας, μαζί με τη διαφύλαξη και την αναζωογόνηση της εθνικής κληρονομιάς και της πολιτιστικής ποικιλομορφίας, ως βασικούς πυλώνες της κοινωνικής ευημερίας και της βιώσιμης ανάπτυξης" (σ. 3). Η πρόσβαση στον πολιτισμό και την πολιτιστική ποικιλομορφία είναι ένας από τους κύριους στρατηγικούς στόχους. Η έμφαση δίνεται στη βελτίωση της ευαισθητοποίησης του κοινού για τη σημασία της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και στην υποστήριξη

δημόσιων και ιδιωτικών πρωτοβουλιών σε καλλιτεχνικά, πολιτιστικά, εκπαιδευτικά (τυπικά και μη τυπικά) προγράμματα και προγράμματα μέσω ενημέρωσης. Οι διαπολιτισμικές κατασκηνώσεις και άλλα προγράμματα ανταλλαγών αναφέρονται ως εργαλεία για την ενδυνάμωση του ΔΔ και της κοινωνικής συνοχής. Η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς των εθνοτικών μειονοτήτων και η διευκόλυνση της γλωσσικής ποικιλομορφίας μέσω των διαύλων των μέσων ενημέρωσης είναι επίσης στην ημερήσια διάταξη (σελ. 12).

Πολλοί από τους ερωτηθέντες μας σημείωσαν ότι η Γεωργιανή νομοθεσία ανταποκρίνεται γενικά στα διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και διατηρεί τα απαιτούμενα κριτήρια για τον πλουραλισμό, την υποστήριξη της πολυμορφίας και την ανάπτυξη. Ωστόσο, η μελέτη δείχνει ότι επικρατούν πολλαπλά διαρθρωτικά και συστημικά προβλήματα στην εφαρμογή της πολιτικής σε πολλούς τομείς, όπως ο πολιτισμός, η εκπαίδευση και η επιβολή του νόμου. Αυτό εμποδίζει τις προσπάθειες για τη διατήρηση της πολιτιστικής πολυμορφίας και έχει ως αποτέλεσμα τρέχοντα προβλήματα, όπως η άνοδος των ομάδων μίσους και των εγκλημάτων μίσους, οι διακρίσεις σε βάρος των κοινοτήτων της Ορθόδοξης Εκκλησίας που δεν ανήκουν στη Γεωργία, κ.λπ.

Πρακτικές Εφαρμογής Πολιτικής

Η Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Πολιτών αφορά τα δικαιώματα των εθνοτικών μειονοτήτων και τη συμμετοχή τους στην αστική, πολιτική και οικονομική ζωή και αναπτύχθηκε από το Γραφείο του Κρατικού Υπουργού της Γεωργίας για τη Συμφιλίωση και την Ισότητα των Πολιτών. Η εφαρμογή του παρακολουθείται από την κρατική διυπηρεσιακή επιτροπή, η οποία εκδίδει ετήσιες εκθέσεις επιδόσεων. Το Σχέδιο Δράσης περιγράφει πολυάριθμες δραστηριότητες στο πλαίσιο κάθε στρατηγικού στόχου, περιλαμβάνει τη διατομεακή συνεργασία διαφόρων κυβερνητικών φορέων και παρέχει χρονοδιαγράμματα και δείκτες για κάθε δραστηριότητα. Ωστόσο, όπως σημείωσαν οι συνεντευξιαζόμενοι μας, ο αντίκτυπος και η επιτυχία αυτών των δραστηριοτήτων και των στρατηγικών στόχων είναι λιγότερο εμφανείς. Στην "Τρίτη γνώμη για τη Γεωργία", η Συμβουλευτική Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης σημειώνει ότι "το Σχέδιο Δράσης δεν βασίζεται επαρκώς σε στοιχεία και, ιδίως, οι δείκτες δεν είναι δομημένοι γύρω από βασικά εθνοτικά δεδομένα που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως αφετηρία, μέσο σύγκρισης και αξιολόγησης της Στρατηγικής". (2019, σ.13).

Ένα άλλο σημαντικό έγγραφο για την υποστήριξη του πλουραλισμού και της πολιτιστικής πολυμορφίας είναι η "Στρατηγική Πολιτισμού 2025", την οποία ακολουθούν πολλές δημιουργικές πρωτοβουλίες που εποπτεύει το Υπουργείο. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τη μελέτη, το κύριο πρόβλημα στην εφαρμογή και των δύο στρατηγικών είναι η διαδικασία σχεδιασμού, η οποία στερείται επαρκούς έρευνας και μελέτης των αναγκών και των επιπτώσεων. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο της "προώθησης της πολιτιστικής ποικιλομορφίας", πραγματοποιούνται κάθε χρόνο

εκατοντάδες πολιτιστικά έργα, π.χ. φεστιβάλ, εκθέσεις, μουσικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. "Ορισμένες από αυτές τις εκδηλώσεις χρηματοδοτούνται ετησίως, αλλά όταν πρόκειται για την κατανόηση του αντικτύπου τους, οι μόνοι δείκτες που λαμβάνει το Υπουργείο είναι ο αριθμός των εκδηλώσεων και τα ποσοστά συμμετοχής, κατά περίπτωση" (εμπειρογνώμονας 1), τα οποία σαφώς δεν είναι αρκετά για να κατανοηθεί κατά πόσον τα έργα κατάφεραν να εκπληρώσουν τους προαναφερόμενους στόχους. Όπως σημειώνει ο εμπειρογνώμονας 2, όταν αναπτύσσουν έργα ως απάντηση σε στρατηγικούς στόχους, στις περισσότερες περιπτώσεις προσαρμόζουν ήδη υπάρχοντα έργα στους στόχους αυτούς χωρίς ιδιαίτερη μελέτη ή ανάλυση: "Δυστυχώς, δεν διαθέτουμε τους πόρους για κατάλληλες εκτιμήσεις αναγκών ή αξιολογήσεις του αντίκτυπου στο πλαίσιο των έργων μας, ούτε διαθέτουμε σχετικά δεδομένα ή εργαλεία. Επίσης, η χρηματοδότηση έργων και καλλιτεχνικών πρωτοβουλιών για τις εθνικές μειονότητες είναι αρκετά περιορισμένη".

Τα προβλήματα αυτά δεν περιορίζονται μόνο σε ένα υπουργείο, αλλά αφορούν δυστυχώς και άλλους κυβερνητικούς τομείς, των οποίων ο σχεδιασμός και το έργο στερούνται γενικά έρευνας και μελέτης. Χωρίς τη συμπλήρωση της στρατηγικής με μια ολοκληρωμένη μελέτη και αξιολόγηση των αναγκών και των συμφερόντων των μειονοτικών ομάδων, την ανάπτυξη πόρων και σχετικών μέσων, προγραμμάτων κατάρτισης και άλλων ευκαιριών μάθησης - όλες οι γενικές υποσχέσεις των στρατηγικών φαίνονται σχετικά επιφανειακές. Στην τρίτη γνωμοδότησή της για τη Γεωργία, η Συμβουλευτική Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης συνιστά στις γεωργιανές αρχές να παρακολουθούν και να αξιολογούν την εφαρμογή τόσο της "Πολιτιστικής Στρατηγικής 2025" όσο και της "Κρατικής Στρατηγικής για την πολιτική ισότητα και την ενσωμάτωση" σε τακτική βάση, και όχι μόνο όσον αφορά τις εισροές αλλά και τον μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο αντίκτυπό τους, σε διαβούλευση με τα μέλη των εθνικών μειονοτήτων (2019, σ. 16).

Θρησκευτική Ανεκτικότητα

Το επόμενο πρόβλημα που αποκάλυψε η μελέτη αφορά την άνιση μεταχείριση των μειονοτικών θρησκευτικών ομάδων από το κράτος κατά την εφαρμογή της πολιτικής, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται άνισες συνθήκες για τις μη κυρίαρχες θρησκευτικές κοινότητες. Οι ανισότητες αυτές περιλαμβάνουν την απόκτηση περιουσίας, τις φορολογικές ρυθμίσεις, τις κρατικές επιχορηγήσεις και τις πρακτικές χρηματοδότησης των θρησκευτικών οντοτήτων.

Ενώ το Σύνταγμα της Γεωργίας εγγυάται ίσα δικαιώματα σε όλους ανεξαρτήτως θρησκευτικής πίστης, ο Φορολογικός Κώδικας απαλλάσσει μόνο τη Γεωργιανή Ορθόδοξη Εκκλησία (ΓΟΕ) από την καταβολή φόρων για ακίνητα ή γη που χρησιμοποιούνται για μη κερδοσκοπικούς σκοπούς και από τον εισαγωγικό φόρο και τον ΦΠΑ σε εισαγόμενα είδη. Οι απαλλαγές αυτές χορηγήθηκαν από τη Συνταγματική Συμφωνία ("Κονκορδάτο") της Γεωργίας του 2002 με τη ΓΟΕ, η οποία έδωσε επίσης στη ΓΟΕ το δικαίωμα να διεκδικήσει περιουσία που κατασχέθηκε κατά τη σοβιετική εποχή.

Ωστόσο, αυτό το τελευταίο δικαίωμα εισάγει μια άλλη συστημική αδικία, η οποία στερεί από τις άλλες θρησκευτικές κοινότητες της χώρας το αντίστοιχο δικαίωμα να διεκδικήσουν τις δικές τους κατασχέσεις της σοβιετικής εποχής. Καμία πολιτική επιστροφής δεν υπάρχει για τις απαιτήσεις τους. Επιπλέον, υπήρξαν περιπτώσεις κατά τις οποίες η ΓΟΕ διεκδίκησε και έλαβε από το κράτος περιουσίες που ανήκαν προηγουμένως σε άλλες θρησκευτικές κοινότητες (Gavtadze et al., 2020, σ. 106-118).

Η κρατική πολιτική της Γεωργίας για τη χρηματοδότηση θρησκευτικών οντοτήτων εγείρει επίσης το ζήτημα της άνισης μεταχείρισης και της παραβίασης της κύριας συνταγματικής αρχής της κοσμικότητας και της θρησκευτικής ουδετερότητας. Από το 2014, πέντε θρησκευτικές ομάδες λαμβάνουν οικονομική αποζημίωση για "υλικές και ηθικές ζημιές" που υπέστησαν κατά τη σοβιετική περίοδο. Ωστόσο, η πρωτοβουλία αυτή επικρίθηκε ευρέως από την κοινωνία των πολιτών για το γεγονός ότι συνιστά διάκριση (αποκλείει άλλες θρησκευτικές ομάδες) και ότι αποτελεί επιδότηση και όχι εφάπαξ αποζημίωση για υλικές ή ηθικές ζημιές. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η γεωργιανή κυβέρνηση δεν έχει αξιολογήσει ποτέ τις υλικές ζημιές που υπέστησαν κατά τη σοβιετική εποχή και, ως εκ τούτου, δεν διαθέτει την επιστημονική ή νομική βάση για τον καθορισμό του εύρους των ζημιών και της αποζημίωσης (εμπειρογνώμονας 5).

Η ανισότητα της στάσης της κυβέρνησης απέναντι στα διάφορα θρησκευτικά δόγματα ήταν ιδιαίτερα εμφανής κατά τη διάρκεια της πανδημίας Covid-19, όταν οι περιορισμοί αποκλεισμού αίρονταν μόνο κατά τη διάρκεια των ορθόδοξων θρησκευτικών εορτασμών. Σύμφωνα με τον Εμπειρογνώμονα 5, οι λόγοι για αυτά τα συστημικά προβλήματα δεν βρίσκονται στη νομοθεσία αλλά μάλλον στην έλλειψη πολιτικής βούλησης ή στην προκατάληψη του σημερινού πολιτικού κατεστημένου υπέρ της ΓΟΕ.

Τα τελευταία χρόνια, οι λεγόμενες ομάδες ΑΦΝ (Αντι-φιλελεύθερος Νατιβιστής) έχουν αυξηθεί στη Γεωργία, στοχοποιώντας εθνοτικές, θρησκευτικές και άλλες μειονοτικές ομάδες με ρητορική μίσους και ψεύτικες ειδήσεις που περιέχουν ομοφοβικές, ξενοφοβικές και ρατσιστικές δηλώσεις. Το 2018, ο Βιτάλι Σαφάροφ, ένας 25χρονος ακτιβιστής ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μαχαιρώθηκε μέχρι θανάτου στην Τιφλίδα από μια λεγόμενη ομάδα νεοναζί (προσωπικό, 2018): δύο άνδρες φυλακίστηκαν για 15 χρόνια ο καθένας με την κατηγορία της ομαδικής δολοφονίας, αλλά το δικαστήριο έκρινε ότι η δολοφονία του Σαφάροφ δεν είχε εθνοτικά κίνητρα, παρά το γεγονός ότι μάρτυρες κατέθεσαν ότι είχε σκοτωθεί από νεοναζί λόγω της εβραϊκής καταγωγής του.

Σύμφωνα με τον εμπειρογνώμονα 8, η απάντηση της γεωργιανής κυβέρνησης στον κίνδυνο που συνιστούν αυτές οι ομάδες μίσους είναι ανεπαρκής: "Η σημερινή γεωργιανή κυβέρνηση δεν κάνει πλήρη χρήση της υφιστάμενης νομοθεσίας και δεν τιμωρεί σωστά τη βία, τις απειλές βίας ή τις εκκλήσεις σε βία που προέρχονται από ομάδες ΑΦΝ. Η αλλαγή αυτής της πολιτικής θα ήταν ο

συντομότερος και, ταυτόχρονα, απαραίτητος δρόμος προς την κατεύθυνση της άμβλυνσης των υφιστάμενων προβλημάτων" (Nodia, 2020).

Όλα αυτά τα προβλήματα περιορίζουν τον διαθέσιμο χώρο για θετικές διαπολιτισμικές εξελίξεις στη γεωργιανή κοινωνία και ενθαρρύνουν τις συγκρούσεις των συμφερόντων, τις εχθροπραξίες και την περαιτέρω διαίρεση μεταξύ των διαφόρων ομάδων. Σύμφωνα με μια μελέτη του 2018 που διεξήχθη από το CRRC-Georgia, το 36% των Γεωργιανών υπηκόων βλέπουν την εθνοτική ποικιλομορφία ως κάτι αρνητικό και το 46% βλέπουν τη θρησκευτική ποικιλομορφία υπό το ίδιο πρίσμα: "η ποικιλομορφία απειλεί τον πολιτισμό και τις παραδόσεις" (47%), "η ποικιλομορφία αποδυναμώνει την εθνική ενότητα" (17%) και "εκθέτει τη Γεωργία σε ζητήματα ασφάλειας" (13%).

Εκπαίδευση

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Γεωργίας αντικατοπτρίζει τη συνολική εθνοτική, θρησκευτική και γλωσσική ποικιλομορφία της χώρας. Υπάρχουν 207 σχολεία με μη γεωργιανή γλώσσα και συνολικά περίπου 52.146 μαθητές σε αυτά τα σχολεία από το 2020.

Οι αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και του διαπολιτισμικού διαλόγου αντικατοπτρίζονται στη συνολική εκπαιδευτική πολιτική, η οποία προστατεύει τους μαθητές από κάθε μορφή διάκρισης με βάση την εθνικότητα ή τη θρησκεία και απαγορεύει τη χρήση της θρησκευτικής κατήχησης και του προσηλυτισμού στα σχολεία (άρθρο 13). Η ανάπτυξη διαπολιτισμικών ικανοτήτων και η "διαπαιδαγώγηση ενός ανεκτικού ατόμου" που εκτιμά την πολιτισμική ποικιλομορφία ενσωματώνεται στο πρόγραμμα σπουδών πολλών μαθημάτων, αλλά η θρησκευτική κατήχηση, ο προσηλυτισμός και οι συμπεριφορές διακρίσεων στα σχολεία εξακολουθούν να αποτελούν πρόβλημα.

Ο Συνήγορος του Πολίτη και διάφορες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών επισημαίνουν συνεχώς περιπτώσεις διακρίσεων και προκαταλήψεων για εθνοτικούς ή θρησκευτικούς λόγους στα σχολεία και παραβιάσεις της θρησκευτικής ουδετερότητας από τη ΓΟΕ (π.χ. χρήση θρησκευτικών συμβόλων, συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών σε προσευχές κ.λπ.). Η απάντηση της κυβέρνησης σε αυτά τα ζητήματα θεωρείται, ωστόσο, διφορούμενη: από τη μία πλευρά, προωθεί την ανεκτικότητα και τη διαφορετικότητα μέσω των πολιτικών της, αλλά από την άλλη δεν προσπαθεί πραγματικά να αντιμετωπίσει τα προβλήματα αυτά μέσω κατάλληλων ερευνών και κατάλληλων προληπτικών μέτρων (εμπειρογνώμονας 9).

Το περιεχόμενο των σημερινών σχολικών εγχειριδίων στα δημόσια σχολεία έχει επίσης τεθεί υπό μείζονα έλεγχο από τους εμπειρογνώμονες για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα εγχειρίδια λογοτεχνίας, ιστορίας και πολιτικής αγωγής δεν αντικατοπτρίζουν τους εθνικούς στόχους της γενικής εκπαιδευτικής πολιτικής της Γεωργίας. Όπως σημειώνει ο εμπειρογνώμονας 8, το περιεχόμενο αυτών των σχολικών εγχειριδίων αναπτύσσεται από την οπτική γωνία της πλειοψηφίας (εθνοτική και

θησκευτική), ιδιαίτερα το γεωργιανό εγχειρίδιο ιστορίας, του οποίου η οπτική γωνία είναι μονοθησκευτική και εθνοκεντρική και το οποίο ενίοτε αρθρώνει τους εθνοτικούς Γεωργιανούς και τις εθνοτικές μειονότητες ως "εμάς" και "τους άλλους".

Τούτου λεχθέντος, η συνολική γεωργιανή εκπαιδευτική πολιτική ενσωματώνει τις αξίες της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και όλες οι δηλωθείσες πολιτικές μοιράζονται πτυχές του πλουραλισμού και της πολιτισμικής ποικιλομορφίας. Στην πράξη, ωστόσο, βλέπουμε προβλήματα που προέρχονται κυρίως από την έλλειψη διαπολιτισμικής ευαισθησίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, την παρερμηνεία των πολιτικών, την έλλειψη ευκαιριών κατάρτισης και επαγγελματικής ανάπτυξης για την ενίσχυση των διαπολιτισμικών ικανοτήτων και την έλλειψη προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων που θα βοηθούσαν στην ευαισθητοποίηση του γενικού κοινού για την αξία του ΔΔ.

Πολιτιστική Κληρονομιά

Όσον αφορά την προώθηση του ΔΔ, οι περισσότεροι ερωτηθέντες συμφώνησαν ότι η πολιτιστική κληρονομιά έχει καθοριστική σημασία για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και τη δημιουργία θετικού περιβάλλοντος για διάλογο: το 76,1% συμφώνησε με τη δήλωση "Η πολιτιστική κληρονομιά ενσαρκώνει την ταυτότητα μιας συγκεκριμένης κοινότητας και, ως εκ τούτου, αποτελεί μια ευκαιρία να μάθουμε για την ιστορία και τον πολιτισμό της".

Ωστόσο, η διατήρηση και συντήρηση των θρησκευτικών κτιρίων που δεν ανήκουν στην ΓΟΕ δηλώθηκε ως μία από τις κύριες προκλήσεις, ιδίως καθώς τα περισσότερα από αυτά τα κτίρια είναι ιστορικής σημασίας και χώροι πολιτιστικής κληρονομιάς. Η κατάστασή τους σε κακή κατάσταση απειλεί με περαιτέρω ζημιές ή κατεδάφιση, και το πρόβλημα αυτό είναι κοινό για κάθε θρησκευτική κοινότητα εκτός ΓΟΕ (δηλ. Καθολική, Ευαγγελική-Λουθηρανική, Αρμενική, Εβραϊκή και Μουσουλμανική).

Για παράδειγμα, η αρμενική εκκλησία του Surb Nshan στην Τιφλίδα, η οποία ανήκει στο κράτος, βρίσκεται σε πολύ κακή κατάσταση. Το δημοτικό συμβούλιο της Τιφλίδας χορήγησε κάποτε μάλιστα σε έναν γειτονικό ιδιοκτήτη γης την άδεια να ξεκινήσει μια νέα κατασκευή, η οποία προκάλεσε περαιτέρω ζημιές στο κτίριο - μια απόφαση που "παραβίασε τα συμφέροντα της Αρμενικής Αποστολικής Εκκλησίας για τη διατήρηση της αυθεντικής εμφάνισης των ιστορικών λατρευτικών κτιρίων και την προστασία ενός μνημείου πολιτιστικής κληρονομιάς" (Gavtadze et al., 2020, σ. 138). Για την κυβέρνηση, η έλλειψη χρηματοδότησης, η ανεπαρκής μελέτη και εξέταση τέτοιων μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς και η αναποτελεσματικές και άκαμπτες πρακτικές διαχείρισης κατονομάστηκαν ως προκλήσεις που την εμποδίζουν να λάβει έγκαιρα και αποτελεσματικά μέτρα. Κατά τη διάρκεια της έρευνας, ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να αναφέρουν ένα μνημείο πολιτιστικής κληρονομιάς που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως παράδειγμα διαπολιτισμικού διαλόγου

στη χώρα μας. Μεταξύ άλλων, πολλοί ανέφεραν το φράγμα Enguri - ένα μνημείο βιομηχανικής κληρονομιάς της Σοβιετικής εποχής και έναν λειτουργικό υδροηλεκτρικό σταθμό στη βορειοδυτική Γεωργία. Το φράγμα αυτό παραμένει ο μεγαλύτερος υδροηλεκτρικός σταθμός στον Καύκασο και είναι ένα από τα ψηλότερα και σημαντικότερα τοξωτά φράγματα από σκυρόδεμα στον κόσμο, το οποίο διακρίνεται ως τεχνολογικό επίτευγμα καθώς και για την ιστορία και τον πολιτισμό του.

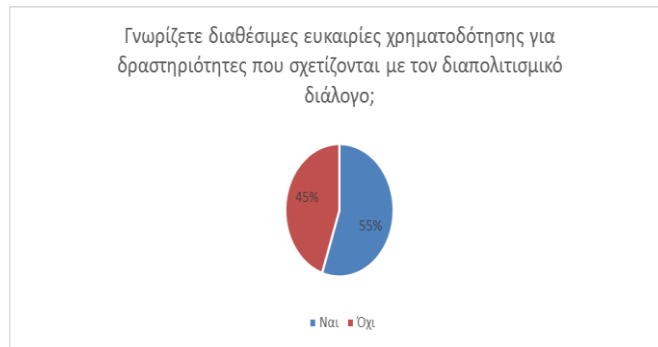
Ο υδροηλεκτρικός σταθμός Enguri αποτελείται από δύο κύρια μέρη: το ίδιο το φράγμα και τον σταθμό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, τα οποία συνδέονται με σήραγγα μήκους 15 χιλιομέτρων που μεταφέρει νερό από το φράγμα στον σταθμό. Τα δύο αυτά μέρη βρίσκονται απέναντι από τη συνοριακή γραμμή σύγκρουσης μεταξύ της Γεωργίας και της αποσχισθείσας περιοχής της Αμπχαζίας. Παρά το γεγονός ότι βρίσκονται απέναντι από τη διαχωριστική γραμμή των συγκρούσεων, ο σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας διαχειρίζεται αμοιβαία από Γεωργιανούς και Αμπχαζούς, οι οποίοι μοιράζονται την ηλεκτρική ενέργεια που παράγει. Ο υδροηλεκτρικός σταθμός Enguri είναι ο μόνος χώρος στον οποίο Γεωργιανοί και Αμπχαζιανοί συναντιούνται και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Ως εκ τούτου, όπως τόνισε ο εμπειρογνώμονας 10, αποτελεί παράδειγμα διαλόγου, εποικοδομητικής επικοινωνίας και κοινής εργασίας παρά το γεγονός ότι είναι παγιδευμένος σε μια βαθιά ριζωμένη σύγκρουση (Παράρτημα 1).

Παραδείγματα Βέλτιστων Πρακτικών

Οι περισσότεροι (73,1%) των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι έχουν ακούσει για δραστηριότητες, έργα και προγράμματα που προωθούν τον διαπολιτισμικό διάλογο στη Γεωργία, αλλά μόνο το 44,8% γνώριζε τις ευκαιρίες χρηματοδότησης που είναι διαθέσιμες για τέτοια έργα (Διάγραμμα 6).

Μεταξύ αυτών των δραστηριοτήτων, οι ερωτηθέντες επισήμαναν διάφορες πρωτοβουλίες που υποστηρίζονται από την κυβέρνηση ή ανεξάρτητες πρωτοβουλίες. Μεταξύ των κυβερνητικών προγραμμάτων, αυτά περιλάμβαναν τη δίγλωσση εκπαίδευση στα σχολεία, το πρόγραμμα "1 + 4" για την πρόσβαση των εθνικών μειονοτήτων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το Κρατικό Πρόγραμμα Γλώσσας και Ενσωμάτωσης και το Πρόγραμμα Υποστήριξης Δημιουργικών Δραστηριοτήτων για Εθνικές Μειονότητες.

Οι ανεξάρτητες πρωτοβουλίες περιλάμβαναν διάφορα εκπαιδευτικά και καλλιτεχνικά προγράμματα όπως: 1) "Civic Hall", ένα πρόγραμμα υποστήριξης της πολιτιστικής, εθνοτικής και θρησκευτικής πολυμορφίας, 2) "Εικόνες Ποικιλομορφίας" από το Ινστιτούτο Ανοχής και Διαφορετικότητας, 3) "Πολιτιστικές Διαδρομές της Γεωργίας", 4) το "Ημερολόγιο Διαφορετικότητας 2021", 5) μια έκδοση για τους γερμανικούς οικισμούς και την αρχιτεκτονική κληρονομιά στη Γεωργία, και 6) "Προώθηση της Ένταξης, της Ανοχής και της Ευαισθητοποίησης στη Γεωργία" (PITA). (Παράρτημα 2).

Διάγραμμα 6

Ανάγκες Τοπικών Φορέων

Κατά το τελευταίο μέρος της μελέτης, ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να προσδιορίσουν τι χρειάζονται για να προχωρήσει η εργασία τους σχετικά με το ΔΔ, καθώς και τις ικανότητες που χρειάζονται για να βελτιώσουν για την εργασία τους. Αυτά είναι:

1. Μια ολοκληρωμένη μελέτη των υφιστάμενων κενών και των αναγκών των μειονοτικών ομάδων, προκειμένου να εντοπιστούν οι σημαντικότερες ευκαιρίες για την προώθηση του ΔΔ και να σχεδιαστούν και να υλοποιηθούν ανάλογα τα επόμενα έργα, μαζί με την ανάπτυξη εργαλείων αξιολόγησης και εκτίμησης για τα προγράμματα που υλοποιούνται από το MoESCS και άλλους φορείς,
2. ΑΕκστρατείες ευαισθητοποίησης, εκπαιδευτικά, πολιτιστικά προγράμματα και προγράμματα μέσω ενημέρωσης που αντιπροσωπεύουν την ποικιλόμορφη πολιτιστική μας κληρονομιά, και ιστορίες των πολιτών μας που ανήκουν σε διάφορες ομάδες, τονίζοντας τις αρετές και τα επιτεύγματά τους στην ιστορία, τις τέχνες, τον πολιτισμό και την επιστήμη της Γεωργίας,
3. Βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα εκπαιδευτικά μαθήματα, προγράμματα κατάρτισης και άλλες μη τυπικές εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη των διαπολιτισμικών ικανοτήτων των εκπαιδευτικών, των μαθητών, των μελών της τοπικής κοινότητας και των πολιτιστικών κέντρων (βίντεο, έντυπες πηγές, εργαλειαθήκες, διαδραστικά μαθήματα και καινοτόμες μεθοδολογίες μάθησης κ.λπ.),
4. Προγράμματα ανταλλαγής και "κατασκηνώσεις ανταλλαγής" για μαθητές και σπουδαστές διαφορετικών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών κοινοτήτων της πλειοψηφίας και των μειονοτήτων,
5. Αυξημένες ευκαιρίες για την από κοινού συμμετοχή των εθνικών, θρησκευτικών και πολιτιστικών κοινοτήτων στην κοινωνική και οικονομική ζωή της Γεωργίας - π.χ. πολυεθνικές αθλητικές ομάδες, θεατρικές παραστάσεις κ.λπ. Τέτοιες κοινές συμπαραγωγές, εκδηλώσεις και

προγράμματα θα πρέπει να υποστηριχθούν προκειμένου να αυξηθεί η υγιής και ισότιμη συμμετοχή,

6. Πανεπιστημιακά μαθήματα για τους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς προκειμένου να ενισχυθεί η διαπολιτισμική τους ευαισθησία,
7. Ένα σαφές σχέδιο δράσης και αυξημένοι οικονομικοί πόροι για τη συντήρηση, αποκατάσταση και διατήρηση κ.λπ. των θρησκευτικών κτιρίων που ανήκουν σε μη κυρίαρχες θρησκευτικές ομάδες,
8. Εργαστήρια και μαθήματα κατάρτισης για τους εκπροσώπους των μέσων ενημέρωσης για την αποφυγή στερεοτύπων (κοινωνικών, πολιτισμικών, εθνικών, έμφυλων, κ.λπ.) και μεροληπτικής γλώσσας.

6. Συμπεράσματα

Η μελέτη επισκόπησε τις ανάγκες και τις ευκαιρίες για διαπολιτισμικό διάλογο στη Γεωργία, παρείχε πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο ο ΔΔ γίνεται κατανοητός, ορίζεται και παρουσιάζεται στην πολιτική και στην πράξη, και προσδιόρισε τις σχετικές ανάγκες μάθησης και κατάρτισης των μελών της τοπικής κοινότητας. Όπως δείχνουν τα ευρήματά της, υπάρχει μεγάλη ανάγκη για προσπάθειες υποστήριξης του διαπολιτισμικού διαλόγου στην εθνοτικά, θρησκευτικά και γλωσσικά ποικιλόμορφη κοινωνία μας. Ωστόσο, η ευαισθητοποίηση του κοινού και η γνώση αυτών των αναγκών φαίνεται να είναι αρκετά χαμηλή, και υπάρχει ανάγκη για περισσότερες ευκαιρίες χρηματοδότησης και υποστηρικτικά προγράμματα από αυτή την άποψη. Η εφαρμογή της πολιτικής και της πρακτικής υπογραμμίστηκε επίσης μεταξύ των προκλήσεων που αντιμετωπίζει σήμερα η κοινωνία μας.

Ενώ η γεωργιανή νομοθεσία απαιτεί υψηλά πρότυπα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και υποστήριξης της πολυμορφίας, βλέπουμε προβλήματα που προέρχονται κυρίως από την παρερμηνεία των πολιτικών, την έλλειψη ευκαιριών επαγγελματικής ανάπτυξης και κατάρτισης για την ανάπτυξη διαπολιτισμικών ικανοτήτων, την έλλειψη σχετικών πολιτιστικών, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων των μέσων ενημέρωσης που θα ενίσχυαν τις προσπάθειες ευαισθητοποίησης του κοινού, την έλλειψη πολιτικής βούλησης και την αμφιθυμία των αξιωματούχων. Από τη μία πλευρά, η κυβέρνηση περιγράφει τη διαφορετικότητα ως "πολύτιμο αγαθό και πόρο για τη δημοκρατική και σταθερή ανάπτυξη της χώρας", αλλά από την άλλη δεν λαμβάνει επαρκή μέτρα για την εξάλειψη των απειλών που προέρχονται από ομάδες μίσους ή για τη δημιουργία ενός ισότιμου και ασφαλούς περιβάλλοντος για την αυτοπραγμάτωση και την αυτοέκφραση όλων των ομάδων της κοινωνίας μας, "όπου η διαφορετικότητα και ο σεβασμός της διαφορετικότητας αναγνωρίζονται και ενθαρρύνονται ως φυσιολογικά" (σελ. 18).

7. Προτάσεις

Με βάση αυτά τα ευρήματα, οι προτάσεις μας είναι οι εξής:

1. Αύξηση των ευκαιριών ανάπτυξης ικανοτήτων για εκπαιδευτικούς, καθηγητές και επαγγελματίες που ασχολούνται με θέματα ΔΔ μέσω μαθημάτων κατάρτισης, εργαστηρίων και ανάπτυξης επαρκούς εκπαιδευτικού και διδακτικού υλικού, όπως εργαλειοθήκες, οδηγοί, βίντεο και άλλα διαδραστικά μαθήματα,
2. Η πολιτική εστίαση για την επανένταξη των εθνικών μειονοτήτων θα πρέπει να μετατοπιστεί από τις μειονότητες μόνο στις μειονότητες αλλά και στις πλειοψηφίες, και όλες οι επακόλουθες προσπάθειες, προγράμματα, έργα και δραστηριότητες θα πρέπει να αναπτυχθούν αναλόγως,
3. Θα πρέπει να αναπτυχθούν ποιοτικά μέσα μέτρησης για την παρακολούθηση των στρατηγικών πολιτιστικής και πολιτικής ενσωμάτωσης της Γεωργίας και των αντίστοιχων σχεδίων δράσης τους, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή τους και η επίτευξη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων τους,
4. Η προστασία και η σωστή συντήρηση των κρατικών θρησκευτικών κτιρίων που αποτελούν χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς θα πρέπει να είναι στον κατάλογο προτεραιότητας για άμεση δράση,
5. Θα πρέπει να διατεθούν αυξημένες ευκαιρίες και πόροι για πολιτιστικά, εκπαιδευτικά και άλλα προγράμματα και έργα που 1) εστιάζουν στην ανάδειξη της πολιτιστικής μας ποικιλομορφίας, 2) στοχεύουν στην ενίσχυση της κοινής συμμετοχής όλων των ομάδων της κοινωνίας μας και 3) ενισχύουν την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου,
6. Θα πρέπει να δρομολογηθούν εκστρατείες ευαισθητοποίησης και σχετικές δραστηριότητες σε ολόκληρη τη Γεωργία προκειμένου να ενημερωθεί το ευρύ κοινό για τις αξίες του διαπολιτισμικού διαλόγου. Η κυβέρνηση, η κοινωνία των πολιτών, οι τοπικές κοινότητες και τα μέσα ενημέρωσης θα πρέπει να συμμετέχουν εξίσου σε αυτή τη διαδικασία. Ο ρόλος του Δημόσιου Ραδιοτηλεοπτικού Φορέα είναι πρωταρχικής σημασίας από την άποψη αυτή,
7. Τα σχολικά εγχειρίδια και όλο το διδακτικό υλικό θα πρέπει να αναπτυχθούν σε στενή συνεργασία με εμπειρογνώμονες για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το περιεχόμενό τους θα πρέπει να προσαρμοστεί ώστε να υποστηρίξει τον πλουραλισμό και το σεβασμό της διαφορετικότητας.

8. Παραπομπές

- Constitutional Agreement between the State of Georgia and Georgian Apostolic Autocephalous Orthodox Church (2002). Resolution 1697-IV of the Parliament of Georgia. Available in Georgian at: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/41626?publication=0>.
- Constitution of Georgia (1995). Available at: <http://parliament.ge/uploads/other/28/28803.pdf> (Accessed: 2 March 2021).
- Council of Europe (2008) 'White Paper on Intercultural Dialogue "Living Together As Equals in Dignity"'. Council of Europe. Available at: https://www.coe.int/t/dg4/intercultural/source/white%20paper_final_revised_en.pdf (Accessed: 25 February 2021).
- 'Culture Strategy - 2025' (2016). The Ministry of Culture and Monument Protection of Georgia. Available at: <http://culturepolicy.gov.ge>.
- Gavtadze, M. et al. (2020) Freedom of Religion or Belief in Georgia Report 2010-2019. Tolerance and Diversity Institute (TDI). Available at: http://tdi.ge/sites/default/files/tdi-report-freedom_of_religion_in_georgia_2010-2019.pdf (Accessed: 12 March 2021).
- HATE CRIME, HATE SPEECH, AND DISCRIMINATION IN GEORGIA: ATTITUDES AND AWARENESS (2018). Council of Europe; CRRC-Georgia, p. 53. Available at: <https://rm.coe.int/hate-crime-hate-speech-and-discrimination-in-attitudes-and-awareness-e/16808ef62a> (Accessed: 27 February 2021).
- LAW OF GEORGIA ON BROADCASTING (2004). Available at: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/32866/39/en/pdf> (Accessed: 12 March 2021).
- LAW OF GEORGIA ON GENERAL EDUCATION (2005). Available at: <https://matsne.gov.ge/en/document/download/29248/56/en/pdf> (Accessed: 12 March 2021).
- LAW OF GEORGIA ON HIGHER EDUCATION (2004). Available at: <https://matsne.gov.ge/ru/document/download/32830/53/en/pdf> (Accessed: 12 March 2021).
- LAW OF GEORGIA 'ON THE ELIMINATION OF ALL FORMS OF DISCRIMINATION' (2014). Available at: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---ilo_aids/documents/legaldocument/wcms_361984.pdf (Accessed: 12 March 2021).
- National Strategy for the Protection of Human Rights in Georgia 2014-2020 (2014). Available at: http://myrights.gov.ge/uploads/file-manager/HR_STRATEGYENG.pdf (Accessed: 3 March 2021).
- Nodia, G. (2020) 'Anti-liberal Nativist Challenge to Georgia', p. 24.
- Third Opinion on Georgia (2019). ACFC/OP/III(2019)002. Council of Europe. Available at: <https://rm.coe.int/3rd-op-georgia-en/1680969b56> (Accessed: 26 February 2021).
- Staff, D. (2018) 'Groups say 25-year old's fatal stabbing in Tbilisi was motivated by xenophobia', Democracy & Freedom Watch, 11 October. Available at: <https://dfwatch.net/groups-say-25-year-olds-fatal-stabbing-in-tbilisi-was-motivated-by-xenophobia-52383> (Accessed: 9 March 2021).
- State Strategy for Civic Equality and Integration (2015). Available at: https://smr.gov.ge/uploads/prev/esen_55b90432.pdf (Accessed: 27 February 2021).
- Statistical data about the non-Georgian language schools and students belonging to ethnic minority communities are obtained via <https://www.mes.gov.ge/content.php?id=212&lang=geo>

9. Παραρτήματα

Παράρτημα 1: Παράδειγμα Βέλτιστης Πρακτικής

ΧΩΡΑ	Γεωργία
ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Ένωση των Ηνωμένων Εθνών της Γεωργίας (ΟΗΕΓ); Δωρητής οργανισμός USAID.
ΟΝΟΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟ Σ	‘ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ, ΤΗΣ ΑΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ’ (ΡΙΤΑ)
ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	Ιούνιος 2015 - Μάιος 2021
URL	http://www.una.ge/page/88/eng

ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Το ΡΙΤΑ είναι ένα πρόγραμμα με γνώμονα τη διαφορετικότητα και τη λαϊκή βάση, το οποίο φέρνει σε επαφή σχετικούς φορείς από την κυβέρνηση, την κοινωνία των πολιτών, τις μειονοτικές κοινότητες και τα μέσα ενημέρωσης για να ενώσουν τις προσπάθειές τους για την οικοδόμηση μιας πιο ενημερωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίας που απορρίπτει τις διακρίσεις και αγκαλιάζει τη διαφορετικότητα.

Στόχος του προγράμματος είναι: η ενίσχυση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των μειονοτήτων και της Κυβέρνησης της Γεωργίας (ΚτΓ), η αύξηση των επιπέδων της συμμετοχής των πολιτών και της ενσωμάτωσης μεταξύ των νέων διαφορετικών εθνοτικών και θρησκευτικών καταβολών και μεταξύ τους και η αύξηση της ευαισθητοποίησης και της εκπαίδευσης του κοινού σχετικά με τη διαφορετικότητα.

Το ΡΙΤΑ επιβλέπει τις εργασίες στις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- Ενισχύει τις επιδόσεις των κυβερνητικών θεσμών για την αποτελεσματική διαχείριση και εφαρμογή της πολιτικής ένταξης των πολιτών και υποστηρίζει την καθιέρωση άμεσης επικοινωνίας μεταξύ της κυβέρνησης της Γεωργίας και των μειονοτικών ομάδων,
- Ενισχύει τις τοπικές ΜΚΟ με προηγμένες ικανότητες για την αποτελεσματικότερη διαχείριση της ποικιλομορφίας και της συμμετοχής των πολιτών,
- Δημιουργεί χώρους για την πολιτική συμμετοχή των νέων - εξασφαλίζει τη λειτουργία 14 κέντρων νεολαίας (Youth Centers) για να παρέχει στους νέους ανοικτή πρόσβαση στη μάθηση και την πρακτική του πολιτικού ακτιβισμού,

- Ενισχύει τους μηχανισμούς παρακολούθησης και ανατροφοδότησης των πολιτών σχετικά με τα προγράμματα ένταξης των πολιτών μέσω της υποστήριξης του Κέντρου Ανοχής υπό τον Συνήγορο του Πολίτη,

Υποστηρίζει την παρακολούθηση της ρητορικής μίσους και των διακρίσεων στα μέσα ενημέρωσης και στον πολιτικό λόγο, καταπολεμώντας έτσι τη ρητορική μίσους και την ξενοφοβία.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι δραστηριότητες του ΡΙΤΑ εμπίπτουν στις ακόλουθες κατευθύνσεις:

Πρώθηση Πολιτικών, Πρακτικών και Συζητήσεων

- Παρέχει ευκαιρίες επιχορήγησης σε οργανώσεις εθνοτικών μειονοτήτων για την τόνωση της καλύτερης εμπλοκής των πολιτών και της επικοινωνίας μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και της κυβέρνησης,
- Παρέχει τεχνική υποστήριξη σε 1) κυβερνητικούς φορείς που εργάζονται για την εφαρμογή της πολιτικής ενσωμάτωσης των πολιτών, 2) τον Συνήγορο του Πολίτη, το Κέντρο Ανοχής του και τα Συμβούλια Θρησκειών και Εθνικών Μειονοτήτων (πρωταρχικοί φορείς για την παρακολούθηση και την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των μειονοτήτων και της ατζέντας για την ενσωμάτωση των πολιτών).

Ενθάρρυνση του Ακτιβισμού και των Σχέσεων των Νέων

- εισάγει 14 κέντρα νεολαίας σε όλη τη χώρα και παρέχει επαγγελματική κατάρτιση, σεμινάρια και συνέδρια, μικροεπιχορηγήσεις για τοπικό ακτιβισμό, προγράμματα ανταλλαγής κοινοτήτων και εθελοντών, πρακτική άσκηση και άλλες δραστηριότητες με επίκεντρο τη νεολαία, την ένταξη και τον ακτιβισμό των πολιτών.

Ενίσχυση της Ευαισθητοποίησης & Συζήτηση

προωθεί την ενσωμάτωση και ενθαρρύνει την ενεργοποίηση των πολιτών σε διάφορες ηλικιακές ομάδες και εθνοτικές κοινότητες της Γεωργίας, χρησιμοποιώντας όλες τις διαθέσιμες και αποτελεσματικές πλατφόρμες συζήτησης και οδούς για να ενισχύσει την εμπέλειά της στα κοινά-στόχους και να μεταδώσει το μήνυμα της ανεκτικότητας.

ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Ανθρώπινα δικαιώματα, Πολιτικές και Εξειδικευμένες Δεξιότητες

Το ΡΙΤΑ και το SMR οδήγησαν σε σημαντική αλλαγή πολιτικής, η οποία είχε συνεχή αντίκτυπο σε δεκάδες εθνοτικές μειονότητες και στην απασχολησιμότητά τους - 117 εθνοτικές μειονότητες είχαν την ευκαιρία να υποβληθούν σε πρακτική άσκηση σε κρατικά ιδρύματα το 2018. Το ΡΙΤΑ βοήθησε τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να συμβάλουν στη διαδικασία χάραξης πολιτικής και να

επιφέρουν επιπτώσεις στην πολιτική, μεταξύ άλλων αποτρέποντας το Κοινοβούλιο της Γεωργίας από την υιοθέτηση ενός νόμου για τη θρησκεία που θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο και να περιορίσει την ελευθερία της θρησκείας και των πεποιθήσεων.

Δημιουργία Δικτύου Κέντρων Νεολαίας

Το ΡΙΤΑ προώθησε την κουλτούρα της ανεκτικότητας, του πολιτικού ακτιβισμού και της συμμετοχής μεταξύ των νέων της Γεωργίας μέσω της διευκόλυνσης 1300 δραστηριοτήτων υπό την ηγεσία των νέων σε διάφορα θέματα και τομείς σε 13 πόλεις της Γεωργίας. Το ΡΙΤΑ συνεργάστηκε με το SMR για να εμπλέξει τη νεολαία ως σημαντική πηγή για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κοινοτήτων σχετικά με [1] τα οφέλη της ένταξης στην ΕΕ, [2] την καταπολέμηση της βίας λόγω φύλου και των πρόωγων γάμων, [3] και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις ευκαιρίες τριτοβάθμιας και επαγγελματικής εκπαίδευσης για τις εθνοτικές μειονότητες.

Παραπληροφόρηση, Ρητορική Μίσους, Διακρίσεις που Παρακολουθούνται και Αναφέρονται

Παροχή χρηματοδότησης σε ερευνητικούς οργανισμούς μέσω ενημέρωσης, ομάδες υπεράσπισης και ακτιβιστές για την παρακολούθηση και την αναφορά της ρητορικής μίσους και της γλώσσας διακρίσεων στα γεωργιανά μέσα ενημέρωσης και στην πολιτική. Οι περιπτώσεις διακρίσεων και ρητορικής μίσους στη διακυβέρνηση, την πολιτική και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παρακολουθούνταν τακτικά και παρακολουθούνταν ενεργά μέσω της τριπλής δράσης συνηγορίας του ΡΙΤΑ που βασίζεται σε συμπράξεις - παρακολούθηση των μέσων ενημέρωσης μέσω του Ιδρύματος Ανάπτυξης Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, διερεύνηση γεγονότων μέσω της TC, και η επακόλουθη συνηγορία μέσω της εκστρατείας No-To-Phobia, ενός συνασπισμού κορυφαίων οργανώσεων συνηγορίας και επιτήρησης στη Γεωργία.

ΠΩΣ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ TOGETHER ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΙ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- Μέσω της ανταλλαγής γνώσεων και εμπειριών από πολύπλευρα, αλλά και επιτυχημένων προγραμμάτων που περιλαμβάνουν μοναδική συνεργασία οργανώσεων βάσης και μελών της κοινότητας με εκπροσώπους της κυβέρνησης, της κοινωνίας των πολιτών και των μέσων μαζικής ενημέρωσης – προωθείται η πολιτιστική πολυμορφία και η ενσωμάτωση των μειονοτικών ομάδων μέσω εκπαιδευτικών, πολιτιστικών, μέσων μαζικής ενημέρωσης, προγραμμάτων/έργων για τη νεολαία και την ευαισθητοποίηση των πολιτών.
- Μέσω της δημιουργίας διαύλων δικτύωσης και ευκαιριών συνεργασίας στο πλαίσιο των προγραμματισμένων δραστηριοτήτων του προγράμματος TOGETHER. Για παράδειγμα,

ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών για πρεσβευτές και/ή δημιουργία καινοτόμων υλικών μελέτης και μεθοδολογιών για την προώθηση του ΔΔ.

Παράρτημα 2: Παράδειγμα Πολιτιστικής Κληρονομιάς

ΧΩΡΑ	Γεωργία
ΌΝΟΜΑ ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΤΟΠΟΥ / ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ / ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	
Τοξωτό Φράγμα Ενγκούρι (Υδροηλεκτρικός Σταθμός)	
ΠΕΔΙΟ, ΘΕΜΑ, ΕΙΔΟΣ, ΜΟΡΦΗ	Χώρος βιομηχανικής κληρονομιάς της Σοβιετικής εποχής και λειτουργικός Υδροηλεκτρικός Σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	Η κατασκευή ξεκίνησε το 1961 και ολοκληρώθηκε το 1988
ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	
<p>Το Φράγμα Ενγκούρι - ένα μνημείο βιομηχανικής κληρονομιάς της Σοβιετικής εποχής και ένα λειτουργικό υδροηλεκτρικό εργοστάσιο είναι χτισμένο στον ποταμό Ενγκούρι, που βρίσκεται εν μέρει στο έδαφος της αποσχισθείσας περιοχής της Αμπχαζίας (Από το 1992, η Γεωργία παλεύει με αποσχιστικές συγκρούσεις που οδήγησαν σε πολέμους και στην de facto ανεξαρτησία δύο περιοχών - της Αμπχαζίας και της Νότιας Οσετίας).</p> <p>Ο Υδροηλεκτρικός Σταθμός Ενγκούρι είναι ο μεγαλύτερος υδροηλεκτρικός σταθμός στον Καύκασο και το τοξωτό φράγμα παραμένει ένα από τα ψηλότερα (ύψος 271,5 μέτρα) και σημαντικότερα τοξωτά φράγματα από σκυρόδεμα στον κόσμο, το οποίο διακρίνεται για το τεχνολογικό του επίτευγμα καθώς και για την ιστορία και τον πολιτισμό του. Το 2015 του δόθηκε καθεστώς μνημείου πολιτιστικής κληρονομιάς.</p> <p>Ο Υδροηλεκτρικός Σταθμός Ενγκούρι αποτελεί μια σύνθετη δομή που αποτελείται από διάφορες τεχνικές και μηχανολογικές εγκαταστάσεις. Δύο σημαντικά τμήματα: το ίδιο το φράγμα και ο σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, συνδέονται μεταξύ τους με μια σήραγγα μήκους 15 χλμ. που μεταφέρει νερό από το φράγμα στον σταθμό. Τα δύο αυτά μέρη βρίσκονται απέναντι από τη συνοριακή γραμμή σύγκρουσης μεταξύ Γεωργίας και Αμπχαζίας. Παρά το γεγονός ότι βρίσκεται απέναντι από τη διαχωριστική γραμμή των συγκρούσεων, ο σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας διαχειρίζεται αμοιβαία από Γεωργιανούς και Αμπχαζούς, οι οποίοι μοιράζονται την ηλεκτρική ενέργεια που παράγει. Περίπου 1,2 δισεκατομμύρια kWh διανέμονται στην Αμπχαζία ετησίως, το οποίο είναι περίπου το 40% του συνόλου της ενέργειας που παράγεται από τον σταθμό.</p> <p>Οι κύριοι τεχνικοί δείκτες περιλαμβάνουν:</p> <ul style="list-style-type: none">• Συνολική δυναμικότητα - 1300 MW.• Αριθμός μονάδων - 5.	

- Ετήσια παραγωγή - 4300 thousand kWh.
- Μέγιστη πίεση - 404 m.
- Ημερομηνία έναρξης λειτουργίας - 1978.

**ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΗ Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ/ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΕΙ ΩΣ ΑΡΩΓΟΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ;**

Ο Υδροηλεκτρικός Σταθμός Ενγκούρι είναι ο μόνος χώρος στον οποίο Γεωργιανοί και Αμπχαζιανοί συναντιούνται και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Ως εκ τούτου, αποτελεί παράδειγμα διαλόγου, επικοινωνίας και κοινής εργασίας παρά το γεγονός ότι είναι παγιδευμένος σε μια βαθιά ριζωμένη σύγκρουση. Στο μέλλον, ελπίζουμε, ότι μπορεί να χρησιμεύσει ως γέφυρα και έδαφος για επικοινωνιακό διάλογο που θα οδηγήσει στη συμφιλίωση και την ανοικοδόμηση των σχέσεων Γεωργίας-Αμπχαζίας.

Καθορισμός Επίγνωσης του Διαπολιτισμικού Διαλόγου: ΕΛΛΑΔΑ

Xanthippy Kontogianni

1. Εισαγωγή

Σχετικά με το TOGETHER

Το έργο TOGETHER (TOwards a cultural Understanding of thE oTHER) έχει ως στόχο να προωθήσει την εκτενέστερη συνεργασία μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των γειτόνων τους στη Μέση Ανατολή και την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας, με βάση τις κοινές ευρωπαϊκές αξίες και τους πολιτισμούς και τις παραδόσεις των χωρών που συμμετέχουν.

Το έργο αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της βιώσιμης ανάπτυξης και στην αντιμετώπιση διαφόρων προκλήσεων με την ενσωμάτωση διαδικασιών διαπολιτισμικού διαλόγου στις ατζέντες των τοπικών κοινοτήτων. Το TOGETHER θα συμβάλει στην ενδυνάμωση των τοπικών φορέων, ενισχύοντας τις διαπολιτισμικές δεξιότητες και ικανότητές τους και καθιστώντας τους "πρεσβευτές" της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και της διαπολιτισμικής κατανόησης.

Θα αναπτυχθεί καινοτόμο εκπαιδευτικό υλικό, ψηφιακά εργαλεία και μεθοδολογίες περιεχομένου για την επιτυχή κάλυψη των αναγκών των τοπικών φορέων και των κοινοτήτων τους. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτό μπορείτε να βρείτε στη διεύθυνση: <http://thetogetherproject.eu>.

Το TOGETHER χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα "Erasmus+" της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεντρώνει 6 ιδρύματα-εταίρους από 5 διαφορετικές χώρες:

CulturePolis – Ελλάδα

EWORX – Ελλάδα

IED – Κύπρος

FPD – Ιταλία

GACC – Γεωργία

LDN – Λίβανος

Σχετικά με την έκθεση

Σκοπός της έκθεσης είναι να περιγράψει την κατάσταση της ευαισθητοποίησης και της ανάπτυξης του διαπολιτισμικού διαλόγου στις χώρες του TOGETHER, και να προσδιορίσει τους παράγοντες που στηρίζουν τη διαπολιτισμική επικοινωνία και ένα δυναμικό χώρο διαλόγου στις τοπικές κοινότητες. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκουμε να δώσουμε πληροφορίες για το πώς γίνεται κατανοητός ο διαπολιτισμικός διάλογος, να προσδιορίσουμε τις κύριες προκλήσεις και ανάγκες του και να κατανοήσουμε πώς ορίζεται, σχεδιάζεται και παρουσιάζεται στην πολιτική και στην πράξη. Περιγράφει περαιτέρω τις ανάγκες μάθησης και κατάρτισης των μελών της τοπικής κοινότητας.

Η έκθεση αρχίζει με μια σύντομη επισκόπηση του υπόβαθρου της χώρας και του ιστορικού της πλαισίου όσον αφορά το διαπολιτισμικό διάλογο. Στην επόμενη ενότητα περιγράφεται η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων και ακολουθούν τα ευρήματα σύμφωνα με τα τρία κύρια θέματα της έρευνας:

1) Διαπολιτισμικός διάλογος: Γενική Επισκόπηση, 2) Πολιτική και πρακτική, 3) Ανάγκες των Τοπικών Φορέων. Η τελευταία ενότητα περιέχει συμπερασματικές παρατηρήσεις και συστάσεις που καλύπτουν και τα τρία θέματα.

2. Περίληψη

Το πρώτο πνευματικό παραδοτέο του έργου TOGETHER - η Έκθεση Συγκριτικής Ανάλυσης - αναγνωρίζει τη θεμελιώδη ανάγκη των ανθρώπων για πολιτιστική αλληλεπίδραση καθώς και την αναγκαιότητα της πολιτιστικής ποικιλομορφίας προς όφελος της σημερινής κοινωνίας μας και διερευνά τη θέση του διαπολιτισμικού διαλόγου στις χώρες των εταίρων του έργου εντός και εκτός Ευρώπης.

Η παρούσα εθνική έκθεση αποτελεί μέρος του πρώτου πνευματικού αποτελέσματος και παρουσιάζει την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η ευαισθητοποίηση και η ανάπτυξη του διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ελλάδα, με γενικό στόχο να οδηγήσει σε μια βαθύτερη εκτίμηση των παραγόντων που στηρίζουν τη διαπολιτισμική επικοινωνία στην ελληνική κοινωνία και να προωθήσει την ανάπτυξη ενός δυναμικού χώρου διαλόγου στα τοπικά κοινοτικά πλαίσια της χώρας. Η έκθεση αυτή αναδεικνύει την ανάγκη της ελληνικής κοινωνίας να επενδύσει σε περισσότερες δράσεις και πρακτικές διαπολιτισμικής γονιμοποίησης μεταξύ ανθρώπων με διαφορετικό υπόβαθρο, καθώς και την ανάγκη για περαιτέρω ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης ειδικά για τους επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα του διαπολιτισμικού διαλόγου. Τέλος, διατυπώνονται συγκεκριμένες συστάσεις προκειμένου να εμπνευστούν περαιτέρω συζητήσεις και πρωτοβουλίες για μελλοντικές δράσεις.

Η έκθεση οργανώνεται σε 6 ενότητες. Η πρώτη ενότητα προσφέρει μια γενική εισαγωγή σχετικά με το έργο TOGETHER, τους στόχους του και τους εταίρους του, παρουσιάζοντας επίσης τους στόχους της παρούσας έρευνας. Στη δεύτερη ενότητα, η έρευνα πεδίου παρήγαγε μια ανασκόπηση του ιστορικού της χώρας σχετικά με τη θέση του διαπολιτισμικού διαλόγου στα πλαίσια της ελληνικής κοινωνίας. Η κύρια έμφαση δίνεται στον προσδιορισμό των βασικών ενδιαφερομένων, του πλαισίου πολιτικής και των πεδίων όπου συνήθως λαμβάνουν χώρα πρακτικές διαπολιτισμικού διαλόγου. Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζεται η ερευνητική μεθοδολογία που υιοθετήθηκε για την υλοποίηση της παρούσας μελέτης. Περιγράφονται και συζητούνται συνοπτικά οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν για τη διερεύνηση του θέματος. Στην τέταρτη ενότητα, παρουσιάζονται, αναλύονται και συζητούνται τα ευρήματα που συλλέχθηκαν μέσω ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων. Στην ενότητα πέντε παρουσιάζονται τα κύρια συμπεράσματα και, τέλος, στην ενότητα 6 συζητείται ο τρόπος με τον οποίο τα αποτελέσματα της παρούσας έκθεσης θα μπορούσαν να επεκταθούν περαιτέρω στο μέλλον, παρέχοντας σχετικές προτάσεις και συστάσεις.

3. Εθνικό Υπόβαθρο

Στην Ελλάδα, η αρχή της προώθησης της πολιτιστικής ποικιλομορφίας, του αμοιβαίου σεβασμού και του διαπολιτισμικού διαλόγου εκφράζεται στο Σύνταγμα του 1975, το οποίο παρέχει σε όλους τους ανθρώπους εντός της ελληνικής επικράτειας το δικαίωμα στη ζωή, την τιμή και την ελευθερία χωρίς διακρίσεις λόγω εθνικότητας, φυλής, γλώσσας, θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων (Ελληνική Βουλή, 2008).

Το οικοσύστημα των νομικών φορέων που συμβάλλουν στην προστασία αυτών των δικαιωμάτων στην Ελλάδα, - προωθώντας ταυτόχρονα τη διαδικασία συνάντησης των πολιτισμών και την αμοιβαία αλληλεπίδρασή τους - είναι ευρύ και επεκτείνεται από το τοπικό έως το εθνικό επίπεδο. Σε επίπεδο της **Κεντρικής Διακυβέρνησης**, οι πιο ενεργές θεσμικές δομές για τον σχεδιασμό πολιτικών και στρατηγικών που αφορούν τον διαπολιτισμικό διάλογο είναι το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, το Υπουργείο Εξωτερικών και το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. Σε αυτό το επίπεδο περιλαμβάνονται επίσης φορείς της Περιφερειακής Διακυβέρνησης. Πηγαίνοντας προς τα κάτω, σε ένα πιο τοπικό επίπεδο διοίκησης, οι δήμοι της χώρας αναλαμβάνουν την ευθύνη για την εφαρμογή προγραμμάτων και δράσεων -που υποστηρίζονται από εθνική και κοινοτική χρηματοδότηση- οι οποίες προωθούν τον διαπολιτισμικό διάλογο και μια ζωή χωρίς διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής των παιδιών, των νέων και των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Φυσικά εκτός από τον Δημόσιο Τομέα, υπάρχει και η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα όπου κοινωνικές επιχειρήσεις, ΟΚΠ, ΜΚΟ, εκπαιδευτικά ιδρύματα, πολιτιστικοί οργανισμοί, βιβλιοθήκες, μουσεία αλλά και τοπικοί σύλλογοι και ιδιώτες είναι οι σημαντικότεροι συντελεστές.

Το 2006-2007, με αφορμή το Ευρωπαϊκό Έτος Διαπολιτισμικού Διαλόγου, το ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού παρουσίασε την Εθνική Στρατηγική της Ελλάδας για το Ευρωπαϊκό Έτος Διαπολιτισμικού Διαλόγου 2008. Στόχος της στρατηγικής αυτής ήταν να καταγράψει το υπόβαθρο της χώρας και το εθνικό πλαίσιο του διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ελλάδα, να θέσει έξυπνους στόχους για τη διετία 2007-2008 και μακροπρόθεσμα, να εντοπίσει τους εμπλεκόμενους φορείς και τις συνέργειες και τέλος να διερευνήσει τις δυνατότητες της εκπαίδευσης και του πολιτισμού στην προώθηση της κατανόησης του "άλλου" (Ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, 2008).

Την περίοδο 2011-2019, στην Ελλάδα, το πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο καθορίστηκε από δύο αξιοσημείωτες προκλήσεις: την πολυεπίπεδη κοινωνικοοικονομική ύφεση και την αύξηση των αφίξεων προσφύγων (Leivaditi, et al., 2020). Παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα υπήρξε χώρα υποδοχής από τη δεκαετία του 1990 για τους μετανάστες που προέρχονταν από τις γειτονικές βαλκανικές χώρες και τις χώρες της πρώην ΕΣΣΔ, μέχρι τότε δεν είχε σχεδιαστεί και εφαρμοστεί επίσημη πολιτική ένταξης. Το 2015, ο πόλεμος στη Συρία και οι γενικότερες δυσμενείς συνθήκες που επικρατούσαν

στις υπόλοιπες χώρες, προκάλεσαν μια αξιοσημείωτη προσφυγική ροή προς την Ευρώπη. Πρόσφυγες κυρίως από τη Συρία, αλλά και από το Ιράκ, το Αφγανιστάν, την Ερυθραία και τη Σομαλία άρχισαν να εισέρχονται στην Ελλάδα σε μεγάλους αριθμούς. Ο Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (Ν. 4251/2014) είναι σήμερα ο βασικός νόμος που ρύθμισε την ένταξη, αντιμετωπίζοντας ζητήματα που σχετίζονται με τις άδειες διαμονής και την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και θεσπίζει ένα πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων των μεταναστών. Επιπλέον, ο νόμος 4375/2016, ο οποίος καθορίζει κυρίως θέματα ασύλου και προστασίας των αιτούντων άσυλο, θέτει επίσης ορισμένα ζητήματα που σχετίζονται με την ένταξη. Επιπλέον, τον Απρίλιο του 2013 και τον Ιούνιο του 2018 καταρτίστηκαν δύο εθνικές στρατηγικές για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών αντίστοιχα.

Στην Ελλάδα έχουν επίσης αναληφθεί δράσεις στον τομέα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ενδεικτικά, οι **Νόμοι 2910/2001 και 3386/2005** ρυθμίζουν την υποχρεωτική 9χρονη εκπαίδευση για όλους, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών αλλοδαπών ή μειονοτήτων, παρέχοντας επίσης τη δυνατότητα εγγραφής τους σε δημόσια σχολεία, ακόμη και αν υπάρχει έλλειψη κάποιων απαραίτητων επίσημων εγγράφων (Τάσιου, 2020). Για την υποστήριξη της ομαλής ένταξης των μαθητών που προέρχονται από διαφορετικό κοινωνικοπολιτισμικό υπόβαθρο, το Ελληνικό Υπουργείο Παιδείας έχει καθιερώσει τη λειτουργία των τάξεων υποδοχής και προπαρασκευαστικών τάξεων καθώς και τη λειτουργία διαπολιτισμικών σχολείων. Από το 1996 μέχρι σήμερα έχουν εγκατασταθεί 26 σχολεία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης σε όλη την Ελλάδα, εκ των οποίων τα 13 είναι Δημοτικά, τα 9 Γυμνάσια και τα 4 Λύκεια (Τάσιου, 2020).

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί η συμβολή των ελληνικών και ξένων πολιτιστικών φορέων, που ανήκουν στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, οι οποίοι επίσης δημιουργούν χώρο για διαδικασίες διαπολιτισμικού διαλόγου μέσω των δράσεων και των πρωτοβουλιών τους. Παρακάτω παρατίθενται ορισμένα ενδεικτικά παραδείγματα στον τομέα των τεχνών και πολιτισμού:

- Το 7ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης (2005) περιελάμβανε ένα ειδικό τμήμα με τίτλο "ΑΦΙΕΡΩΜΑ & ΣΥΝΕΔΡΙΟ: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ" αφιερωμένο στην προβολή ελληνικών και ξένων ντοκιμαντέρ για τη μετανάστευση και τους πρόσφυγες. Το αφιέρωμα συνοδεύτηκε από συνέδριο με τη συμμετοχή κορυφαίων ειδικών και σκηνοθετών. Πέντε χρόνια αργότερα, το 12ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης (2010), προσέφερε εκπαιδευτικές υποτροφίες σε νέους με μεταναστευτικό υπόβαθρο που θα ήθελαν να ασχοληθούν με το ντοκιμαντέρ.
- Το Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου έδειξε επίσης άμεση ανταπόκριση στο φαινόμενο της μετανάστευσης και τα τελευταία χρόνια το πρόγραμμα περιλαμβάνει έναν αξιοσημείωτο αριθμό παραστάσεων και εκδηλώσεων που εστιάζουν σε αυτό, ευαισθητοποιώντας το κοινό σε θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου.

- Το Εθνικό Θέατρο έχει υλοποιήσει τις δράσεις "Θέατρο στα ελληνικά" και "Θέατρο στα ελληνικά...η συνέχεια", οι οποίες αφορούν θεατρικά εργαστήρια για εφήβους πρόσφυγες, αλλά και εφήβους ελληνικής καταγωγής, κατά τη διάρκεια των οποίων, μέσα από το θεατρικό παιχνίδι και την εκμάθηση αναπαραστατικών τεχνικών διαμορφώθηκε ένας κοινός κώδικας επικοινωνίας μεταξύ των συμμετεχόντων, ο οποίος ενθάρρυνε την αλληλεπίδραση, την ανταλλαγή εμπειριών και προβληματισμών, τη διαπολιτισμική συνείδηση, αλλά και τη χρήση της ελληνικής γλώσσας χωρίς άγχος διευκολύνοντας έτσι την προσαρμογή στο νέο πολιτισμικό περιβάλλον και την ένταξη στην ελληνική κοινωνία.
- Το Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Καστελόριζου "Πέρα από τα Σύνορα" το οποίο έχει καθιερωθεί και παράγεται από το Ίδρυμα Ελληνικής Ιστορίας (ΙΔ.ΙΣ.ΜΕ.) και πραγματοποιείται στο νησί του Καστελόριζου στην Ελλάδα κάθε χρόνο από το 2016. Προωθεί τις σημαντικότερες παραγωγές ντοκιμαντέρ παγκοσμίως που εστιάζουν κυρίως στην ιστορία, την πολιτιστική κληρονομιά, την πολιτική και άλλα κοινωνικά θέματα. Στόχος του είναι να αποτελέσει σημείο συνάντησης Ελλήνων και ξένων δημιουργών ντοκιμαντέρ, ώστε να δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες για διαπολιτισμικό διάλογο, συνεργασίες και διεθνείς συμπαραγωγές.
- Το Φεστιβάλ "Τόπος" είναι το πρώτο φεστιβάλ προορισμού που διοργανώνεται στην Ελλάδα. Φιλοξενεί το Eurotr'aid, μια ευρωπαϊκή περιοδεία 10.000 χιλιομέτρων σε 20 χώρες, όπου νέοι έως 30 ετών ανακαλύπτουν εκ νέου την Ευρώπη πραγματοποιώντας παράλληλα δράσεις αλληλεγγύης. Καταλήγουν μετά το ταξίδι προορισμού τους στην πανέμορφη πόλη των Γρεβενών, στην Ελλάδα, όπου το "Topos Festival" τους υποδέχεται, τους εισάγει στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής παράδοσης, προσκαλώντας τους να συμμετάσχουν σε μια διαδικασία διαπολιτισμικού διαλόγου συνάντησης και ανταλλαγής απόψεων με τους ντόπιους.
- Το "Φεστιβάλ Δύο Πολιτισμών - Ελλάδα Ιταλία", που πραγματοποιήθηκε το 2018 στο Πολιτιστικό Κέντρο Τεχνόπολις στην Αθήνα. Η εκδήλωση προωθήθηκε από την Orpanda, το τμήμα πολιτισμού, αθλητισμού και νεολαίας του Δήμου Αθηναίων, την Comites-Grecia και το Ιταλικό πολιτιστικό ινστιτούτο στην Αθήνα. Το φεστιβάλ διοργανώθηκε στο πλαίσιο της εκδήλωσης "Tempo Forte", μιας πρωτοβουλίας που δημιουργήθηκε κατά την πρώτη διακυβερνητική σύνοδο κορυφής Ιταλίας-Ελλάδας που πραγματοποιήθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου 2017 στην Κέρκυρα για την προώθηση των πολιτιστικών σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών και πραγματοποιείται στο πλαίσιο.
- Το Βρετανικό Συμβούλιο σε συνεργασία με το Γενικό Προξενείο των ΗΠΑ και το Μουσείο Μπενάκη, σε συνεργασία με τον Μητροπολιτικό Οργανισμό Μουσείων Εικαστικών Τεχνών Θεσσαλονίκης, το Goethe- Institut Athen και τον Οργανισμό Μεγάλου Μουσικής

Θεσσαλονίκης διοργάνωσε το 2019 το συνέδριο "Το Μουσείο μου: Το Μουσείο ως Σαλόνι της Κοινωνίας", όπου επαγγελματίες από μουσεία και πολιτιστικούς οργανισμούς, καλλιτέχνες, εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, εκπαιδευτικοί, ακτιβιστές και φοιτητές εξέτασαν πώς τα μουσεία μπορούν να αποτελέσουν χώρους διαπολιτισμικού διαλόγου, ακτιβισμού και κοινωνικής εμπλοκής. Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και του Δήμου Θεσσαλονίκης.

- Τέλος, το 2020, το Κέντρο Ελληνικής και Αραβικής Λογοτεχνίας και Πολιτισμού εγκαινιάστηκε από το Culturepolis, ως μια πρωτοβουλία για τη δημιουργία ευκαιριών διαπολιτισμικού διαλόγου μεταξύ του ελληνικού και του αραβικού κόσμου. Η πρωτοβουλία έχει αγκαλιαστεί από διεθνείς συγγραφείς, καλλιτέχνες και δημιουργούς και έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές δράσεις του κέντρου υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εξωτερικών.

4. Μεθοδολογία Έρευνας

Σε αυτό το κεφάλαιο, αναλύουμε τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίστηκε η πολυπλοκότητα της παρούσας έκθεσης όσον αφορά την ερευνητική μεθοδολογία. Η μελέτη βασίστηκε σε έναν συνδυασμό επιτόπιας και πρωτογενούς έρευνας. Η πρώτη παρήγαγε το υπόβαθρο του νομού, το οποίο τοποθετεί την παρούσα έκθεση σε ένα εθνικό πολιτικό-αναπτυξιακό πλαίσιο, αλλά και σε ένα ιστορικό πλαίσιο, ενώ η δεύτερη οδηγεί στη διερεύνηση του υποβάθρου της χώρας σε επίπεδο πρακτικής.

Έρευνα πεδίου

Η βιβλιογραφική έρευνα της παρούσας Εθνικής Έκθεσης αποτέλεσε το πρώτο βήμα προς την ανάλυση της θέσης που κατέχει ο διαπολιτισμικός διάλογος στην ελληνική κοινωνία. Η υπάρχουσα βιβλιογραφία και οι δημοσιεύσεις μας οδήγησαν στην ανάπτυξη του 3ου κεφαλαίου της παρούσας Έκθεσης, με τίτλο "Ιστορικό της χώρας". Πρώτα απ' όλα, διεξήχθη έρευνα προκειμένου να εντοπιστεί το οικοσύστημα των φορέων/ενδιαφερόμενων μερών που διαδραματίζουν ενεργό ρόλο σε θέματα που σχετίζονται με τον διαπολιτισμικό διάλογο (ΔΔ). Ο εντοπισμός των ενδιαφερομένων προσεγγίστηκε όσον αφορά τόσο τον δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα στην Ελλάδα. Στην προσπάθεια να διερευνηθεί ποια είναι η συμβολή αυτών των φορέων στον τομέα του ΔΔ, η εστίαση δόθηκε στις εθνικές στρατηγικές, πολιτικές, νομοθεσίες, δράσεις και προγράμματα. Αυτό το πλαίσιο χάραξης πολιτικής επέτρεψε στην παρούσα έρευνα να αναγνωρίσει το πλαίσιο εντός του οποίου τόσο οι δημόσιοι φορείς όσο και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών υλοποιούν προγράμματα, έργα, δράσεις και πρωτοβουλίες για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ελλάδα.

Πρωτογενής Έρευνα

Εκτός από την έρευνα πεδίου, διεξήχθη πρωτογενής έρευνα, η οποία περιλάμβανε συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια. Τα ερωτηματολόγια αναπτύχθηκαν σε φόρμες της Google και διανεμήθηκαν σε στοχευμένες επαφές μέσω εκστρατειών ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Οι συνεργαζόμενοι εταίροι του έργου TOGETHER και τα μέλη των εθνικών δικτύων, στα οποία συμμετέχει ο οργανισμός CulturePolis και ο οργανισμός EWORX (π.χ. Ελληνικό Δίκτυο του Ιδρύματος Anna Lindh), συμμετείχαν για να υποστηρίξουν τη διανομή μέσω των δικών τους διαύλων επικοινωνίας. Ως αποτέλεσμα, συγκεντρώθηκαν 30 ερωτηματολόγια σε διάστημα τριών (3) εβδομάδων. Το δείγμα αποτελείται κατά 57% από γυναίκες και κατά 43% από άνδρες, το 20% των συμμετεχόντων είναι 20-29 ετών, το 20% αυτών είναι 30-39 ετών, το 23% είναι 40-49 ετών, το 27% είναι 50-59 ετών, ενώ οι υπόλοιποι είναι άνω των 60 ετών (Διαγράμματα 1 & 2). Η πλειονότητα των συμμετεχόντων (58,6%) είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών και απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα (73%).

Διάγραμμα 1

Διάγραμμα 2

Όσον αφορά την ποιοτική έρευνα, η συλλογή δεδομένων βασίστηκε στην τεχνική των συνεντεύξεων εις βάθος. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν συνολικά δέκα (10) συνεντεύξεις, χρησιμοποιώντας το ψηφιακό περιβάλλον της πλατφόρμας Zoom ή της εφαρμογής Skype. Τέσσερις (4) συνεντευξιαζόμενοι ήταν εκπρόσωποι βασικών δημόσιων φορέων που ασχολούνται με θέματα που σχετίζονται με τον διαπολιτισμικό διάλογο σε επίπεδο πολιτικής και οι υπόλοιποι έξι (6) ήταν επαγγελματίες οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στον τομέα του διαπολιτισμικού διαλόγου σε επίπεδο πρακτικής. Η απόφαση για τη χρήση του ψηφιακού χώρου, αντί της αλληλεπίδρασης σε φυσικό χώρο, όσον αφορά την υλοποίηση των συνεντεύξεων βασίστηκε στις εξαιρετικές συνθήκες της πανδημίας COVID-19 και στις οδηγίες της ελληνικής Πολιτείας για την τήρηση των κοινωνικών αποστάσεων. Στην παρούσα έρευνα, οι συνεντεύξεις είχαν μέση διάρκεια 40 λεπτών και ακολουθούσαν γραπτό κατάλογο ερωτήσεων-απαντήσεων, που δόθηκε σε κάθε συνεντευξιαζόμενο πριν από τη συνέντευξη. Τέλος, κατά τη διάρκεια της ανάλυσης και της ερμηνείας των δεδομένων, πραγματοποιήθηκαν δύο ακόμη τηλεφωνικές συνομιλίες με τους συνεντευξιαζόμενους για την περαιτέρω αποσαφήνιση ορισμένων ασαφών σημείων.

5. Βασικά ευρήματα

Στην παρούσα ενότητα περιγράφονται τα βασικά ευρήματα που προέκυψαν τόσο από τα ερωτηματολόγια όσο και από τις συνεντεύξεις με τους τοπικούς φορείς - εκπροσώπους και επαγγελματίες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα - για τη θέση του διαπολιτισμικού διαλόγου στο πλαίσιο της ελληνικής κοινωνίας. Το κείμενο σε εισαγωγικά και πλάγια γράμματα - που προέρχεται από τις συνεντεύξεις - συνοδεύει το κυρίως κείμενο, ενώ τα διαγράμματα από την έρευνα παρέχουν περαιτέρω επεξηγήσεις.

Διαπολιτισμικός διάλογος: Γενική Κατανόηση

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων αναγνωρίζει, ερμηνεύει και ορίζει την έννοια του διαπολιτισμικού διαλόγου ως *μια διαδικασία επικοινωνίας μεταξύ ανθρώπων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο*. Μέσω αυτής της διαλογικής διαδικασίας, οι άνθρωποι *αναγνωρίζουν τη διαφορετικότητά τους με στόχο να ανακαλύψουν κοινά σημεία και να καλλιεργήσουν την αμοιβαία κατανόηση, τον σεβασμό και την ειρηνική συνύπαρξη* στον παγκοσμιοποιημένο και πολυπολιτισμικό μας κόσμο.

Υπό το πρίσμα της παραπάνω ερμηνείας, είναι ενδιαφέρον να δώσουμε προσοχή στο πώς γίνεται αντιληπτό το *διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο* στην ελληνική κοινωνία. Το διάγραμμα 3 απαντά σε αυτό το ερώτημα, δείχνοντας ότι στην Ελλάδα οι κύριες πτυχές του διαπολιτισμικού διαλόγου εντοπίζονται σε εκείνα τα πλαίσια όπου οι άνθρωποι ή οι κοινότητες διαφέρουν είτε λόγω της εθνικής/γλωσσικής τους ταυτότητας είτε λόγω της κοινωνικοοικονομικής τους κατάστασης είτε λόγω των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων. Η ύπαρξη ομάδων όπως η μουσουλμανική μειονότητα της Δυτικής Θράκης, η κοινότητα των Ελλήνων Τσιγγάνων, οι μετανάστες και οι πληθυσμοί των προσφύγων στην Ελλάδα, επιβεβαιώνει τα αποτελέσματα αυτού του διαγράμματος και φέρνει στο προσκήνιο τις ανάγκες και τις προκλήσεις που προκύπτουν από το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο της χώρας.

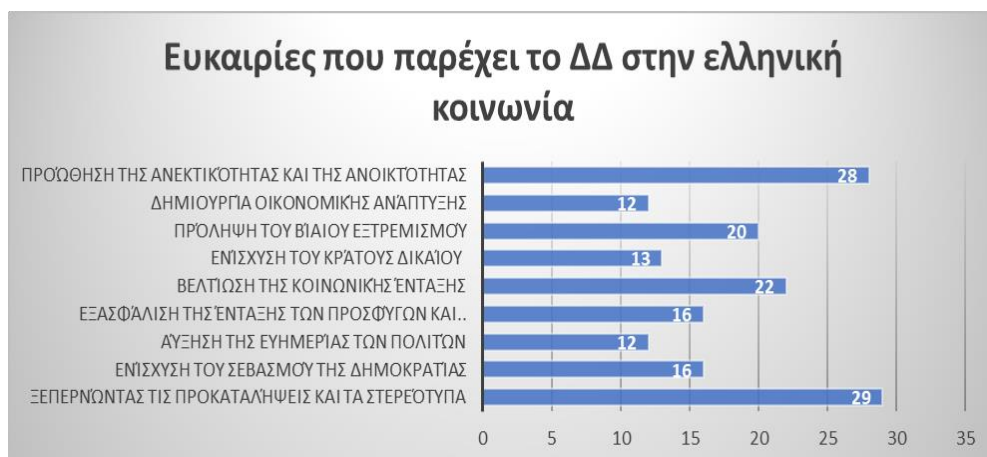
Διάγραμμα 3

Στο πλαίσιο αυτό, ο ερωτώμενος 1 περιγράφει:

"Από το 2015 συνεχίζεται επίσης η μαζική μετακίνηση προσφύγων προς την Ευρώπη, οι οποίοι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις χώρες καταγωγής τους, τη Συρία, το Αφγανιστάν, το Ιράκ, λόγω του εμφυλίου πολέμου. Σε αυτή την πανευρωπαϊκή προσφυγική κρίση, η Ελλάδα, ως σταυροδρόμι μεταξύ τριών ηπείρων, έγινε το κύριο σημείο εισόδου για περισσότερους από 1 εκατομμύριο ανθρώπους που αναζήτησαν ασφάλεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση".

Αναφέρει ότι σήμερα η ανάγκη για την ενσωμάτωση του διαπολιτισμικού διαλόγου στις τοπικές κοινωνίες είναι πολύ πιο επιτακτική από ό,τι ήταν πριν από 30 χρόνια, όταν η Ελλάδα έγινε χώρα υποδοχής μεταναστών, προερχόμενων από τις γειτονικές βαλκανικές χώρες και τις χώρες της πρώην ΕΣΣΔ. Τότε, η ύπαρξη κοινών πολιτισμικών αναφορών μεταξύ αυτών και των ντόπιων διευκόλυνε την ομαλή ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία, ενώ η οικονομική κατάσταση της εποχής εκείνης τους προσέφερε ευκαιρίες εργασίας. Σήμερα, η κατάσταση διαφέρει. Οι περισσότεροι πρόσφυγες που ζουν σε αστικό περιβάλλον δεν μπορούν να βρουν εργασία για να συντηρήσουν τις οικογένειές τους, καθώς η Ελλάδα συνεχίζει να αγωνίζεται οικονομικά μετά την οικονομική κρίση. Στη συνέχεια, υποστηρίζει ότι οι πολιτισμικές διαφορές μεταξύ αυτών των πληθυσμών που προέρχονται από τον αραβικό κόσμο και της ελληνικής κοινωνίας είναι αρκετά σκληρές - εδράζονται κυρίως στην παρουσία μιας άλλης θρησκείας, πεποιθήσεων, εθίμων και γλώσσας. Αυτές οι διαφορές σε συνδυασμό με την εθνική οικονομική κρίση της δεκαετίας 2008-2018, η οποία προκάλεσε τεράστιο κοινωνικοοικονομικό χάσμα στην κοινωνία, οδήγησαν τη χώρα σε ανεπαρκή χειρισμό.

Σύμφωνα με την ποιοτική και ποσοτική έρευνα, ο θετικός αντίκτυπος της προώθησης του διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ελλάδα και οι ευκαιρίες που προκύπτουν αναγνωρίζονται από τους τοπικούς φορείς. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι ο διάλογος μεταξύ ανθρώπων, κοινοτήτων και ομάδων με διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά έχει την εργαλειακή δύναμη να ξεπεράσει τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα, να προωθήσει την ανεκτικότητα και το άνοιγμα και επίσης να ενισχύσει τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Διάγραμμα 4).

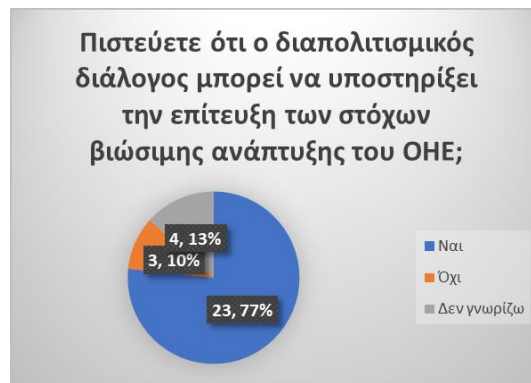
Διάγραμμα 4

Στο πλαίσιο αυτό, ο ερωτώμενος 10 προσθέτει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος έχει επίσης τη δυνατότητα να οδηγήσει την ελληνική κοινωνία προς ένα πιο βιώσιμο μέλλον. Υπογραμμίζει ότι η βιωσιμότητα είναι η "υγίης" ανάπτυξη και για να το εξηγήσει περαιτέρω, παραλληλίζει την κοινωνία με ένα παιδί που μεγαλώνει χωρίς προκαταλήψεις, στερεότυπα και χωρίς κανέναν ενδοιασμό για την ταυτότητά του.

"Το παιδί που ανθίζει σε ένα περιβάλλον ανοιχτότητας, σεβασμού και ανεκτικότητας δεν θα εξελιχθεί σε τίποτα λιγότερο από έναν υπεύθυνο, σκεπτόμενο και ενεργό πολίτη, έτοιμο να προσφέρει πίσω στην κοινότητά του όλη την αγάπη και τη φροντίδα που έλαβε. Στο πλαίσιο της κοινωνίας, είναι ο διαπολιτισμικός διάλογος που θέτει τα θεμέλια για την ύπαρξη ενός τέτοιου υγιούς περιβάλλοντος".

Μιλώντας για περιβάλλοντα όπου διεξάγεται διαπολιτισμικός διάλογος, οι ερωτώμενοι 1 και 4 αναφέρονται στη γειτονιά Εξάρχεια, στην Αθήνα. Πρόκειται για ένα μέρος όπου έχουν ανθίσει πρακτικές διαπολιτισμικού διαλόγου μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων, οι οποίες ξεκίνησαν - στην πλειοψηφία τους - από αυτοοργανωμένες πρωτοβουλίες ντόπιων και γειτόνων. Αυτές οι πρωτοβουλίες έχουν καταστήσει την Εξάρχεια μια "διαπολιτισμική γειτονιά". Στη συνέντευξη 1 αναφέρεται: *"Περπατάς στους δρόμους και υπάρχει η αίσθηση ότι ταξιδεύεις σε όλο τον κόσμο, συναντάς τόσους διαφορετικούς ανθρώπους, δοκιμάζεις τα φαγητά τους, ακούς τη γλώσσα τους, νιώθεις τον παλμό τους... αυτή η γειτονιά αποτελεί ένα μωσαϊκό που αντιπροσωπεύει την καθαρή πραγματικότητα της εποχής μας. Θα έλεγα ότι η ύπαρξη αυτών των συναισθημάτων - ενώ περπατάς σε μια γειτονιά - είναι ένας καλός δείκτης της ποιότητας ζωής".*

Παρά το γεγονός ότι όλοι οι συμμετέχοντες παραδέχονται τον καλό αντίκτυπο του διαπολιτισμικού διαλόγου στη βιώσιμη ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών, υπάρχει ένα ποσοστό 23% των τοπικών φορέων (Διάγραμμα 5) που δεν γνωρίζει ή διαφωνεί με τη δήλωση ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος συμβάλλει στους 17 στόχους βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ (ΣΒΑ). Ο ερωτώμενος 5 συζητά ότι αυτοί οι στόχοι που εγκρίθηκαν από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 2015, φαίνεται να είναι ασυνεπείς και δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν, να εφαρμοστούν και να παρακολουθηθούν: *"Κατά τη γνώμη μου, δεν είναι σαφώς καθορισμένοι στόχοι και επομένως υπάρχει ο κίνδυνος να καταστούν εντελώς ανούσιοι".* Από αυτή την άποψη, ο ερωτώμενος 10 εξηγεί ότι αρκετά συχνά, στην πολιτική, οι αφηρημένες έννοιες χρησιμοποιούνται ως ομπρέλα προκειμένου να αποκρύψουν βαθύτερες κοινωνικές και πολιτικές διεργασίες, ερμηνεύοντας τους αναπτυξιακούς στόχους του ΟΗΕ ως "γλυκόλογα" στη θέση των υπαρκτών κοινωνικών προκλήσεων, όπως η μισαλλοδοξία, ο ρατσισμός, η ξενοφοβία και άλλες παθογένειες του σύγχρονου κόσμου μας.

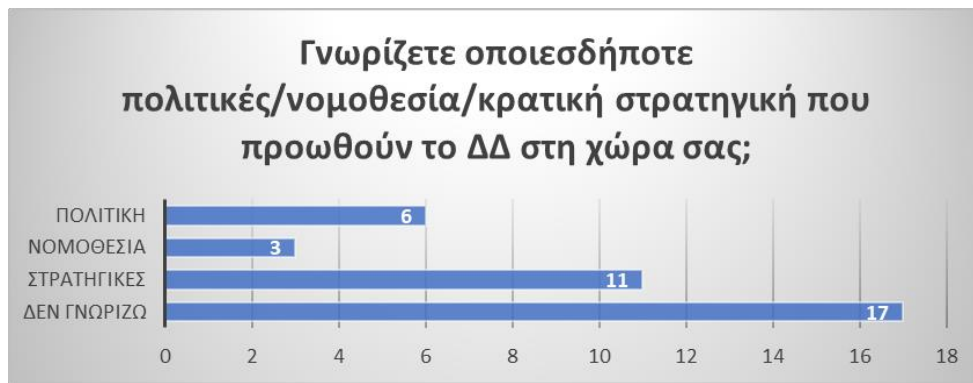

Διάγραμμα 5

Τέλος, οι συμμετέχοντες εξήραν τον ρόλο της πολιτιστικής κληρονομιάς στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου. Ο ερωτώμενος 5 αναλύει το θέμα αυτό, εξηγώντας ότι *"σε όλη την ιστορία, οι λαοί έχουν ανταλλάξει πολιτιστικές εμπειρίες, ιδέες, αξίες και αγαθά μέσω της τέχνης, του εμπορίου και των μεταναστεύσεων. Αυτές οι συναντήσεις, είναι ανθρώπινα ταξίδια, στα οποία μεμονωμένοι ταξιδιώτες ή κοινότητες μετέφεραν τις ιδέες και τα έθιμά τους σε ολόκληρες ηπείρους και ωκεανούς. Η ανθρώπινη ιστορία είναι η ιστορία αυτών των ταξιδιών και η πολιτιστική κληρονομιά είναι αυτό που μας κληροδότησαν αυτά τα ταξίδια"*. Για να δώσει ένα παράδειγμα, αναφέρεται στο ναυάγιο των Αντικυθήρων που ανακαλύφθηκε τυχαία από κάποιους σφουγγαράδες, το 1901. Εξηγεί ότι αυτό το πλοίο, φορτωμένο με θησαυρούς, μάρμαρα, αγάλματα, αγγεία, χρυσά κοσμήματα, νομίσματα & αμφορείς από πολλούς διαφορετικούς πολιτισμούς, ταξίδεψε σε όλους τους πολιτισμούς της Ανατολικής Μεσογείου. Τα αρχαιολογικά ευρήματα του ναυαγίου αυτού του πλοίου αποτελούν μέρος της παγκόσμιας πολιτιστικής μας κληρονομιάς και ενσωματώνουν συμβολικά την ανάγκη του ανθρώπου για εξερεύνηση, την αξία των πολιτιστικών ανταλλαγών και έτσι τονώνουν την ανάπτυξη του διαπολιτισμικού διαλόγου.

Πολιτική & Πρακτική

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, υπάρχει έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τις πολιτικές, τη νομοθεσία και τις στρατηγικές που προωθούν τον διαπολιτισμικό διάλογο στην Ελλάδα (Διάγραμμα 6). Μια πιθανή εξήγηση για αυτό το αποτέλεσμα, είναι ότι το ίδιο το δείγμα προέρχεται κυρίως από τον ιδιωτικό τομέα και όχι από δημόσιες δομές. Ωστόσο, μια βαθύτερη ερμηνεία οδηγεί στην υπόθεση ότι είτε υπάρχει ανεπαρκής διάδοση των αποφάσεων και δράσεων χάραξης πολιτικής από την πλευρά του κράτους είτε υπάρχει, πράγματι, ασάφεια στο θεσμικό πλαίσιο που ρυθμίζει θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου, πολιτισμικής ποικιλομορφίας, κοινωνικής ένταξης και ενσωμάτωσης στην ελληνική κοινωνία. Η υπόθεση αυτή ενισχύεται από τον ερωτώμενο 3, ο οποίος παρατηρεί ότι *"ακόμη και αν υπάρχουν ευρωπαϊκές πολιτικές για τον διαπολιτισμικό διάλογο προσαρμοσμένες από την Ελλάδα, όταν πρόκειται για εθνικό επίπεδο, οι προτεραιότητες τοποθετούνται σε άλλα σημεία της πολιτικής ατζέντας"*.

Διάγραμμα 6

Σε κάθε περίπτωση, οι συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα προσδιόρισαν τρεις κύριες στρατηγικές:

- την **Εθνική Στρατηγική της Ελλάδας για το Ευρωπαϊκό Έτος Διαπολιτισμικού Διαλόγου 2008**, που καθορίστηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού με αφορμή τον εορτασμό για το ομώνυμο θεματικό έτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εν λόγω Εθνική Στρατηγική αφορούσε τον τρόπο με τον οποίο το ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού σχεδίαζε να προετοιμάσει, να υλοποιήσει και να αναπτύξει το Ευρωπαϊκό Έτος Διαπολιτισμικού Διαλόγου 2008.
- την **Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των Υπηκόων Τρίτων Χωρών (ΥΤΧ)** το 2013. Η στρατηγική αυτή περιελάμβανε συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις που έπρεπε να υλοποιηθούν σε τομείς όπως η παροχή υπηρεσιών, τα εισαγωγικά μαθήματα, η απασχόληση, η υγεία, η στέγαση, η πολιτική συμμετοχή, η καταπολέμηση των διακρίσεων και ο διαπολιτισμικός διάλογος. Η μεγαλύτερη έμφαση δόθηκε στην κατάρτιση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων τόσο για τους ΥΤΧ όσο και για τους δημόσιους υπαλλήλους που ασχολούνται με θέματα μεταναστών.
- την **Εθνική Στρατηγική Ένταξης** που δρομολογήθηκε το 2019 από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. Αυτή η νέα στρατηγική περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με την εκπαίδευση, την ένταξη στην αγορά εργασίας, τον ρατσισμό και την ξενοφοβία, μεταξύ άλλων.

Εκτός από αυτές τις στρατηγικές, ορισμένοι συμμετέχοντες αναφέρθηκαν επίσης σε σχετικές εκπαιδευτικές πολιτικές, όπως η ίδρυση διαπολιτισμικών σχολείων και η λειτουργία τάξεων υποδοχής και προετοιμασίας για τα παιδιά μεταναστών και προσφύγων. Ο ερωτώμενος 4 επισημαίνει την εξέλιξη της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, ωστόσο, είναι επιφυλακτικός ως προς την αποτελεσματική εφαρμογή της:

“Η διαπολιτισμική εκπαίδευση στην Ελλάδα εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1980 ως απάντηση στην άφιξη διαφόρων μεταναστευτικών πληθυσμών από τα Βαλκάνια, τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, την Ασία και την Αφρική. Κατά τη διάρκεια του 1980 - 1981 ιδρύθηκαν από το ελληνικό κράτος οι πρώτες τάξεις υποδοχής και το 1982 άρχισαν να λειτουργούν και προπαρασκευαστικές τάξεις, προκειμένου να υποστηριχθεί η ομαλή ένταξη ομάδων με διαφορετική πολιτισμική ταυτότητα. Στη συνέχεια, τα πράγματα διολίσθησαν στον αυτόματο πιλότο”.

Επιπλέον, οι συμμετέχοντες εντόπισαν δράσεις και προγράμματα που υλοποιούνται κυρίως από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και περιφερειακές ή τοπικές δημόσιες αρχές με την υποστήριξη εθνικών ή ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων. Οι δράσεις αυτές υποστηρίζουν την κοινωνική ενσωμάτωση και προωθούν τις δημοκρατικές αξίες του διαλόγου, της εμπλοκής των πολιτών, της ενεργού συμμετοχής και των αρχών της ενότητας και της αξιοπρέπειας. Το 60% του δείγματος γνώριζε συγκεκριμένες δράσεις και πρωτοβουλίες και το 73% των συμμετεχόντων γνώριζε για τις ευκαιρίες χρηματοδότησης.

Οι γενικές γνώσεις επικεντρώνονται σε χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ, όπως το Erasmus +, η Δημιουργική Ευρώπη, η Ευρώπη για τους πολίτες, το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, οι Επιχορηγήσεις του ΕΟΧ, η χρηματοδότηση Europa Nostra, οι επιχορηγήσεις του Ιδρύματος Anna Lindh, ο Ορίζοντας 2020 και το Interreg Europe.

Ορισμένα έργα που αναφέρθηκαν από τους συμμετέχοντες ως άξια αναφοράς είναι τα ακόλουθα:

Το έργο **DeTalks - Creative and Inclusive Non-Verbal Education**, το οποίο στοχεύει στην υποστήριξη της γλωσσικής εκπαίδευσης των νεοαφιχθέντων νεαρών μεταναστών, προσφύγων και αιτούντων άσυλο με την ανάπτυξη μιας καινοτόμου μεθοδολογίας για τη γλωσσική εκπαίδευση μέσω της μη λεκτικής επικοινωνίας, εστιάζοντας στην ελκυστικότητα και την αποτελεσματικότητα των μη τυπικών μεθόδων εκπαίδευσης και των εργαλείων των παραστατικών τεχνών και των μέσων ενημέρωσης. Έλληνας εταίρος σε αυτό το έργο είναι ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός "Συνέργεια Μουσικού Θεάτρου" από την πόλη της Λάρισας.

Το έργο **Jean Monnet EU Vadis Policy Discourses on Intercultural Dialogue, EU Values and Diversity** το οποίο στοχεύει στην τόνωση της έρευνας, του προβληματισμού και του διαλόγου στον τομέα των μελετών της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ιδίως των αξιών της ΕΕ, της πολυμορφίας και του διαπολιτισμικού διαλόγου από μια διεπιστημονική προοπτική. Το έργο αυτό συντονίζεται από το Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας στη Θεσσαλονίκη.

Το **Curing the Limbo**, ένα πρόγραμμα που στοχεύει στην εφαρμογή ενός δυναμικού και καινοτόμου μοντέλου ένταξης που επιτρέπει στους πρόσφυγες να γίνουν κοινωνικά ενεργοί. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παρακολούθησης μαθημάτων ελληνικών, αγγλικών, δημιουργικής έκφρασης και ΤΠΕ, της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή στέγαση και της παροχής επαγγελματικών συμβουλευτικών υπηρεσιών προσαρμοσμένων στις ανάγκες τους. Οι πρόσφυγες ενσωματώνονται έτσι στη ζωή της πόλης, αλληλεπιδρώντας με ομάδες ενεργών πολιτών και συμμετέχοντας σε δημόσιες εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στις γειτονιές της Αθήνας. Ερχόμενοι σε επαφή, οι πρόσφυγες και η πόλη βγαίνουν από την κατάσταση "limbo", ενισχύοντας τη δραστηριότητα, τη συνεργασία και τη συνύπαρξη. Οι Έλληνες εταίροι εδώ είναι ο Δήμος Αθηναίων, η πρωτοβουλία "synAthina" και ο Οργανισμός Ανάπτυξης και Διαχείρισης Προορισμών (ADDMA).

Ένα ενδιαφέρον σημείο που προέκυψε από τη διαδικασία της ποιοτικής έρευνας είναι ο βαθμός επιτυχίας στην υλοποίηση τέτοιων έργων, δράσεων και πρωτοβουλιών. Ο ερωτώμενος 6 υποστηρίζει ότι είναι η αντοχή μιας καλής πρακτικής που δημιουργεί τη δυνατότητα να επηρεάσει τα κοινωνικά ζητήματα. Διαφορετικά *"μετατρέπεται σε πυροτέχνημα που χάνεται στην απεραντοσύνη του ουρανού"*. Ο ερωτώμενος 3 αναπτύσσει αυτή τη συζήτηση, επισημαίνοντας τους παράγοντες που αμφισβητούν την αποτελεσματικότητα μιας δράσης:

"Οι αποσπασματικές βελτιώσεις δεν αρκούν για την επίτευξη της μεταρρύθμισης που χρειαζόμαστε. Η Ελλάδα θα πρέπει να αναπτύξει ένα καλά καθορισμένο επιχειρησιακό σχέδιο που να προβλέπει την ενσωμάτωση του διαπολιτισμικού διαλόγου στα πλαίσια των τοπικών κοινοτήτων. Υπό αυτό το πρίσμα, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών πρέπει να συνεργαστούν με το κράτος για την ανάπτυξη ενός τέτοιου επιχειρηματικού σχεδίου, διαδραματίζοντας, έτσι, σημαντικό ρόλο στην επίτευξη μιας προσέγγισης από κάτω προς τα πάνω και μεταφέροντας τον καθαρό παλμό των τοπικών κοινοτήτων σε επίπεδο χάραξης πολιτικής. Ωστόσο, για να προχωρήσει προς αυτή την κατεύθυνση, η ελληνική κοινωνία πρέπει να ξεπεράσει το εξαιρετικά περίπλοκο γραφειοκρατικό σύστημα διαχείρισης και διανομής κονδυλίων. Αυτή η γραφειοκρατία είναι που θέτει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών".

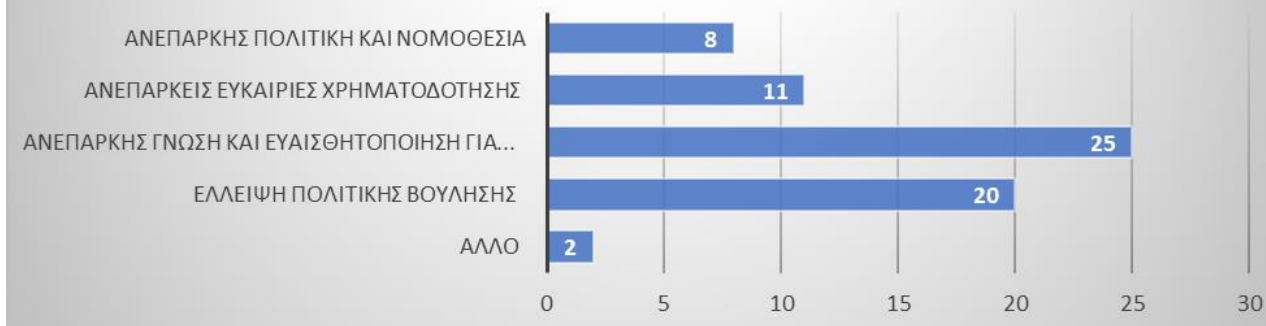
Εκτός από την αντοχή μιας καλής πρακτικής, ο ερωτώμενος 5 επισημαίνει ότι η ποιότητα του μετασχηματισμού και η προσαρμοστικότητα μιας πρακτικής σε διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια αποτελεί επίσης δείκτη επιτυχίας. Δίνει το παράδειγμα των Πολιτιστικών Διαδρομών που εγκαινίασε το Συμβούλιο της Ευρώπης:

"Το πρόγραμμα αυτό αναμορφώνεται συνεχώς από κοινότητες και ομάδες ανταποκρινόμενο στις διαφορές τους και στις ανάγκες της εποχής, παρέχοντάς τους μια κοινή αφήγηση βάσει της οποίας μαθαίνουν πώς να μοιράζονται και πώς να προωθούν την ιδιαιτερότητά τους. Νέες διαδρομές και σταθμοί δημιουργούνται συνεχώς, καθιστώντας το πρόγραμμα δυναμικό και περιεκτικό, ενθαρρύνοντας έτσι τον διαπολιτισμικό διάλογο. Στην Ελλάδα, μια πολύ καλή πρακτική αυτού του Ευρωπαϊκού προγράμματος είναι οι διαδρομές της ελιάς".

Ανάγκες Τοπικών Φορέων

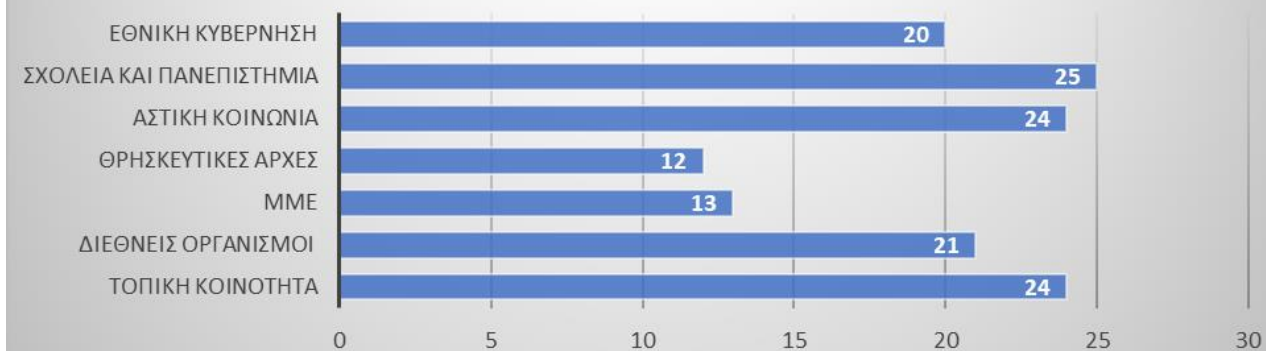
Το Διάγραμμα 7 δείχνει ότι η κύρια πρόκληση για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ελλάδα είναι η ανεπαρκής γνώση των επαγγελματιών του τομέα και η έλλειψη ευαισθητοποίησης του κοινού σε θέματα που σχετίζονται με την πολιτισμική πολυμορφία. Οι οργανώσεις των τοπικών κοινοτήτων, οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως τα σχολεία και τα πανεπιστήμια, φέρουν την ευθύνη για την αντιμετώπιση της πρόκλησης (Διάγραμμα 8).

Ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η προώθηση του ΔΔ στη χώρα σας;

Διάγραμμα 7

Ποιοι φορείς μπορούν να λάβουν μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων;

Διάγραμμα 8

Σύμφωνα με τον ερωτώμενο 7, το πρώτο βήμα για την ενίσχυση των γνώσεων των επαγγελματιών που εργάζονται στον τομέα του διαπολιτισμικού διαλόγου είναι να εντοπιστούν οι επαγγελματίες αυτοί:

“Από τη μία πλευρά, υπάρχουν εκείνοι που εργάζονται στον δημόσιο τομέα: είναι είτε πολιτικά πρόσωπα είτε δημόσιοι υπάλληλοι. Συνήθως, το εργασιακό τους περιβάλλον τους κρατά σε απόσταση από τα πεδία όπου πραγματικά λαμβάνουν χώρα η ξενοφοβία, ο ρατσισμός και η μισαλλοδοξία. Επιπλέον, μερικές φορές, η ασφάλεια της καριέρας τους στο δημόσιο τομέα τους κάνει να επαναπαύονται στις δάφνες τους και να υιοθετούν έναν ατομικισμό στην εργασία τους. Ως εκ τούτου, η ενίσχυση της ενσυναίσθησης είναι το μεγάλο ζήτημα σε αυτή την περίπτωση. Απαιτούνται πρακτικές ασκήσεις που θα τους διδάξουν πώς να μπαίνουν στη θέση κάποιου άλλου.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν οι επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα, κυρίως μέσω οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, ΜΚΟ, εκπαιδευτικών ή πολιτιστικών κέντρων, μουσείων, βιβλιοθηκών ή τοπικών συλλόγων. Κατά τη γνώμη μου, οι άνθρωποι αυτοί πρέπει να υποβληθούν σε ασκήσεις αυτοσυνειδησίας, προκειμένου να εργαστούν σε βάθος, να απελευθερωθούν από κάθε

λανθάνουσα προκατάληψη, στερεότυπο ή ρατσιστική αντίληψη, που μπορεί να έχουν, και να κατανοήσουν τι πραγματικά τους αρέσει να κάνουν και πώς θέλουν να προσφέρουν στην κοινωνία όταν εργάζονται στον τομέα”.

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων στην έρευνα, συμφωνεί ότι οι επαγγελματίες στον τομέα του διαπολιτισμικού διαλόγου πρέπει να έχουν την ικανότητα να αισθάνονται τα συναισθήματα των άλλων ανθρώπων, σε συνδυασμό με την ικανότητα να φαντάζονται τι μπορεί να σκέφτεται ή να αισθάνεται κάποιος άλλος (ενσυναίσθηση), για να είναι ανεκτικοί, περιεκτικοί, ανοιχτοί και δεκτικοί. Επιπλέον, οι δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας και επίλυσης συγκρούσεων θεωρούνται σημαντικές. Τέλος, η πολυγλωσσία υποστηρίζει το έργο αυτών των επαγγελματιών, κυρίως επειδή οι άνθρωποι που μιλούν πολλές γλώσσες είναι σε θέση να κατανοήσουν καλύτερα και να σεβαστούν μια νέα κουλτούρα.

Όσον αφορά τα εργαλεία και τις μεθοδολογίες, διαπιστώθηκε η ανάγκη για ευκαιρίες δια βίου μάθησης, είτε μέσω επίσημων είτε μέσω ανεπίσημων μεθοδολογιών. Οι συμμετέχοντες πρότειναν την υλοποίηση περισσότερων εκπαιδευτικών ευκαιριών στον τομέα του διαπολιτισμικού διαλόγου, όπως σεμινάρια, συνέδρια, ομαδικές συζητήσεις, κατάρτιση, εργαστήρια, εκπαιδευτικές πλατφόρμες και μαθήματα ηλεκτρονικής μάθησης. Επιπλέον, τα podcasts, τα βίντεο, οι ταινίες, το σχετικό υλικό σε πλατφόρμες όπως το YouTube και το Netflix, τα ταξίδια, οι ευκαιρίες δικτύωσης, τα παιχνίδια ρόλων και οι προσομοιώσεις προσδιορίστηκαν ως η νέα τάση που όχι μόνο εκπαιδεύει τους επαγγελματίες αλλά και ευαισθητοποιεί το ευρύ κοινό. Όπως αναφέρεται από τον ερωτώμενο 8 *"εδώ παίζεται το μεγάλο παιχνίδι - τα ψηφιακά εργαλεία θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τον μετριασμό των κοινωνικών προκλήσεων και την προώθηση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και της διαπολιτισμικής κατανόησης".*

Η αντιμετώπιση της έλλειψης ευαισθητοποίησης του κοινού απαιτεί επίσης μια προσεκτικά σχεδιασμένη προσέγγιση. Εκτός από τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των διαδικτυακών εκστρατειών, οι συμμετέχοντες πρότειναν να επενδύσουν σε δύο κύριους κλάδους:

- **Πολιτιστική κληρονομιά.** Ο ερωτώμενος 10 υποστηρίζει ότι η σημασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, υλικής ή άυλης, ως εργαλείο ένταξης είναι πολύ σημαντική. Ενσωματώνει την έννοια της ταυτότητας και του ανήκειν, είναι *"σαν μια γέφυρα που συνδέει ιδέες και αξίες"*. Συζητά ότι οι επαγγελματίες των πολιτιστικών οργανισμών θα πρέπει να γνωρίζουν πώς να εντοπίζουν αυτές τις αξίες, αναγνωρίζοντας ότι η πολιτιστική διασταύρωση είναι εγγενής σε όλες τις κοινωνίες

“Θα πρέπει να προωθούν τους χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς και τα μουσεία στο ευρύ κοινό ως διεργηγείς-διαμεσολαβητές, αναγνωρίζοντας τη σημασία των πολιτιστικών διαφορών μέσω μιας σειράς δραστηριοτήτων, όπως εργαστήρια, συνέδρια, συναυλίες και εκδηλώσεις, εκπαιδευτικές δραστηριότητες για παιδιά και άλλες πρωτοβουλίες διάδοσης”.

- **Δημόσιος χώρος.** Η αξιοποίηση του δημόσιου χώρου ως τόπου όπου μπορεί να οικοδομηθεί και να αλληλεπιδράσει μια ποικιλόμορφη αλλά αρμονική κοινότητα, είναι επίσης μια πολύ καλή μεθοδολογία. Ο ερωτώμενος 1 εξηγεί ότι απλά στοιχεία του αστικού τοπίου θα μπορούσαν να αποτελέσουν σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη του διαπολιτισμικού διαλόγου στην πράξη. Χρησιμοποιώντας το παράδειγμα ενός παγκάκι στο πάρκο, περιγράφει τη διαδικασία συγκέντρωσης γύρω από αυτό και πώς αυτή η κοινωνική διαδικασία το μετατρέπει σε χώρο όπου δημιουργείται κοινωνική όσμωση. Προτείνει να αξιοποιηθούν περισσότερο τα πάρκα, οι πλατείες, οι δημόσιοι κήποι και άλλοι χώροι για τη διοργάνωση ανοιχτών εκδηλώσεων όπου οι άνθρωποι θα ευαισθητοποιηθούν σε θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου, θα συναντήσουν διαφορετικά μέλη της κοινωνίας, θα ανταλλάξουν απόψεις, θα συζητήσουν πολιτικές και κοινωνικές συγκρούσεις και τέλος θα μάθουν με μη τυπικό τρόπο πώς να συμμετέχουν σε έναν κοινωνικό διάλογο.

6. Συμπεράσματα

Μέσω της έκθεσης αυτής, κατέστη σαφές ότι υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για πολιτιστική συνάντηση με σεβασμό, αμοιβαία κατανόηση και εποικοδομητικό διάλογο στη σημερινή Ελλάδα.

Ειδικότερα, μέσω της έκθεσης αυτής, ήρθαν στο φως ενδιαφέροντα γεγονότα. Οι πολίτες της Ελλάδας αντιμετωπίζουν την πρόκληση της πολλαπλής διαπολιτισμικής προσέγγισης με συμπολίτες τους που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα, καθώς και με πολίτες τρίτων χωρών - κυρίως με μετανάστες και πρόσφυγες. Τα εθνοτικά, γλωσσικά, κοινωνικά και οικονομικά εμπόδια φαίνεται να αποτελούν τις κύριες προκλήσεις για την ανάπτυξη ενός τέτοιου διαλόγου. Παρά τις δυσκολίες, προέκυψε ότι οι τοπικοί φορείς -εκπρόσωποι και επαγγελματίες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα- αναγνωρίζουν ότι η καλλιέργεια της διαλεκτικής σχέσης μεταξύ των πολιτισμικά διαφορετικών ομάδων και η υποκίνηση της ουσιαστικής επαφής τους θα πρέπει να είναι η κύρια παράμετρος για την υπέρβαση των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων, την προώθηση της ανεκτικότητας και του ανοίγματος και τελικά την εδραίωση τόσο της δημοκρατίας όσο και της κοινωνικής συνοχής, που αποτελούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη και πρόοδο.

Έχουν προσδιοριστεί οι κύριες στρατηγικές που έχει σχεδιάσει η Ελληνική πολιτεία για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, οι οποίες όμως είναι αμφισβητούμενες ως προς την ανάπτυξη και την εφαρμογή τους. Μάλιστα, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει απόσταση μεταξύ των φορέων χάραξης πολιτικής και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που δρουν σε επίπεδο πρακτικής, λόγω της έλλειψης συγκεκριμένης ιεράρχησης αλλά και λόγω της εκτεταμένης γραφειοκρατίας του κρατικού μηχανισμού. Έτσι, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στρέφουν την προσοχή τους σε προγράμματα, τα οποία υποστηρίζονται κυρίως από ευρήματα της ΕΕ, τα οποία διευκολύνουν την προσπάθειά τους και τους δίνουν την ευκαιρία να αναλάβουν δράσεις και πρωτοβουλίες για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου στο πλαίσιο των τοπικών κοινωνιών.

Συμπερασματικά, η ανάγκη για την ενίσχυση των γνώσεων των επαγγελματιών που ασχολούνται με θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου και την ευαισθητοποίηση του κοινού είναι εμφανής στα πλαίσια της Ελληνικής κοινωνίας. Οι δεξιότητες και οι ικανότητες, οι οποίες θεωρούνται απαραίτητες για τους τοπικούς φορείς που εργάζονται στον τομέα αυτό, είναι η ικανότητα να είναι ανεκτικοί, χωρίς αποκλεισμούς, ανοιχτοί και δεκτικοί. Η καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, της αυτοσυνειδησίας, της επικοινωνίας, της συνεργασίας και των δεξιοτήτων επίλυσης συγκρούσεων είναι επίσης σημαντικές που πρέπει να καλλιεργηθούν.

7. Προτάσεις

Με βάση τα ευρήματα αυτής της έρευνας, η παρούσα ενότητα εντοπίζει ευκαιρίες και προτείνει συστάσεις για την ενσωμάτωση των αρχών, των θεμάτων και των προκλήσεων της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και του διαπολιτισμικού διαλόγου στο πλαίσιο των τοπικών κοινοτήτων της ελληνικής κοινωνίας.

Όσον αφορά τη γενική ευαισθητοποίηση και τις ανάγκες των τοπικών φορέων για την ενίσχυση των γνώσεών τους σχετικά με το ΔΔ και τη βελτίωση των διαπολιτισμικών τους ικανοτήτων, υπάρχει μια μεγάλη ευκαιρία για το έργο TOGETHER. Η ανάπτυξη του "Προγράμματος Σπουδών Πρεσβευτών" (IO2) απευθύνεται στην κοινότητα των τοπικών φορέων και επαγγελματιών με σκοπό την ανάπτυξη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων και την εκπαίδευσή τους στην καθοδήγηση και καθοδήγηση των κοινοτήτων τους, ώστε να συμμετέχουν σε διαδικασίες διαπολιτισμικού διαλόγου, προωθώντας ταυτόχρονα τις αξίες του πολιτισμού για την ανεκτικότητα, την ανοιχτή σκέψη, την αμοιβαία κατανόηση και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Θα μπορούσαν να οραματιστούν και άλλες πρωτοβουλίες που αναδεικνύουν το ρόλο των τοπικών φορέων στο ΔΔ, για παράδειγμα, με τη δημιουργία ενός δικτύου "Πρεσβευτών του ΔΔ".

Μια άλλη βασική πρόκληση είναι η επικαιροποίηση του τρόπου σκέψης των φορέων χάραξης πολιτικής και των ενδιαφερομένων μερών, ώστε να έχουν μια πιο ολοκληρωμένη και συναφή άποψη για τον διαπολιτισμικό διάλογο και τη σχέση του με τη βιώσιμη ανάπτυξη. Υπάρχει η ευκαιρία να αξιοποιηθεί το υλικό που ήδη υπάρχει. Για παράδειγμα, η ηλεκτρονική πλατφόρμα της UNESCO (<https://en.unesco.org/interculturaldialogue/>) για τον διαπολιτισμικό διάλογο συγκεντρώνει καλές πρακτικές από όλο τον κόσμο, οι οποίες επιτρέπουν να χτιστούν γέφυρες μεταξύ ανθρώπων με διαφορετικό υπόβαθρο, προκειμένου να δημιουργηθούν κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς μέσω της αμοιβαίας κατανόησης και του σεβασμού της διαφορετικότητας. Μέσω του ευρέος συνόλου των λειτουργιών της, η πλατφόρμα αποτελεί μια ενιαία στάση για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής του ΔΔ και τις ομάδες ενδιαφερομένων που αναζητούν πόρους ή έμπνευση σχετικά με τον διαπολιτισμικό διάλογο, ενώ επιπλέον ενισχύει την ανταλλαγή ιδεών και σκέψεων μεταξύ των πολλών διαφορετικών ομάδων που εργάζονται σε αυτόν τον τομέα. Το υλικό αυτό μπορεί να ενημερώσει για τη συγγραφή μιας σύντομης πολιτικής που θα βοηθήσει στην αντιμετώπιση των αναγκών στον τομέα αυτό, όταν διανέμεται στο πλαίσιο ενός στοχευμένου επικοινωνιακού σχεδίου.

Συστάσεις:

- Ενίσχυση της ανάπτυξης ικανοτήτων για τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων και τους ενδιαφερόμενους φορείς του ΔΔ, κάνοντας καλύτερη και εκτεταμένη χρήση των υφιστάμενων πόρων ή άλλων πόρων, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων του έργου TOGETHER.

- Προώθηση αυτών μέσω φόρουμ, εργαστηρίων, συνεδρίων και δικτυακών τόπων σχετικών με το ΔΔ.
- Ανάπτυξη εθνικής διαδικτυακής πύλης για θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου ως αναπόσπαστο μέρος των δικτυακών τόπων των υπουργείων (π.χ. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υπουργείο Εξωτερικών και Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου). Το κοινό-στόχος θα πρέπει να είναι οι ενδιαφερόμενοι φορείς του ΔΔ οι οποίοι ενημερώνουν και επηρεάζουν την ανάπτυξη στρατηγικών και προγραμμάτων ΔΔ. Η διαδικτυακή πύλη θα πρέπει να περιλαμβάνει κατάλογο πηγών και περαιτέρω ανάγνωσης.
- Προσδιορισμός καινοτόμων τρόπων για τη διεύρυνση του φάσματος των πόρων που είναι διαθέσιμοι για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής για το ΔΔ στον τομέα του πολιτισμού και της βιώσιμης ανάπτυξης.
- Επικοινωνία με οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον τομέα και εντοπισμός καλών πρακτικών για το ΔΔ που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν έναν θησαυρό για τους επαγγελματίες του τομέα για την έναρξη πιο προηγμένων πιλοτικών έργων.

8. Παραπομπές

- D. Ziomas, N. B. a. N. S., 2011. Greece- Promoting the Social Inclusion of Roma - A study of national policies, s.l.: Institute of Social Policy & National Centre for Social Research – EKKE .
- Greek Ministry of Culture and Sports, 2008. National Strategy of Greece for the European Year of Intercultural dialogue 2008, Athens: Ministry of Culture and Sports of the Hellenic Republic.
- Hellenic Parliament, 2008. THE CONSTITUTION OF GREECE As revised by the parliamentary resolution of May 27th 2008 of the VIIIth Revisionary Parliament, Athens: Hellenic Parliament's Publication Department.
- Lecca, P. J. Q. I. N. J. V. & G. H. F., 1998. Cultural competency in health, social and human services: Directions for the twenty - firts century.. In: New York: Garland Publishing.
- Leivaditi, N., Papatsani, E., Ilias, A. & Petracou, E., 2020. Integration Policies, Practices and Experiences - Greece Country Report, RESPOND Working Papers, Global Migration: Consequences and Responses, s.l.: University of the Aegean.
- Leko, M. & Brownell, M., 2009. Crafting quality professional development for special educators what school leaders should know. In: Teaching Exceptional Children. s.l.:s.n., pp. 64-70.
- Ministry of Migration and Asylum , 2018 . National Strategy for the Integration , Athens: Hellenic Republic.
- Tasiou, C., 2020. Integration of minorities and Interculturalism. s.l.:s.n.
- Tasiou, C., 2020. Integration of minorities and interculturalism in the Greek Educational System. [Online]
Available at: <https://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/23765>
[Accessed Wednesday February 2021].
- Verhás, E., 2019. The Turkish Minority in Western Thrace:, s.l.: Minority Rights Group Europe (MRGE).

9. Παραρτήματα

Παράρτημα 1: Παράδειγμα Βέλτιστης Πρακτικής

ΧΩΡΑ	Ελλάδα
ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	CulturePolis
ΟΝΟΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/ΕΡΓΟΥ	Το "1ο Φεστιβάλ Αραβικού Κόσμου Κέρκυρας", στα πλαίσια του έργου Intercultural Dialogue Festival-Cultural Encounter between East and West.
ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	1-6 Απριλίου 2011
URL	https://arabfestivalen.wordpress.com/
ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	
<p>Το "1ο Φεστιβάλ Αραβικού Κόσμου Κέρκυρας" πραγματοποιήθηκε στην Κέρκυρα, Ελλάδα, από την 1η έως τις 6 Απριλίου 2011. Σκοπός του φεστιβάλ ήταν να δημιουργήσει έναν διαπολιτισμικό διάλογο μεταξύ του ελληνικού και του αραβικού πολιτισμού, ευαισθητοποιώντας το ευρύ κοινό, μέσα από εξειδικευμένες δράσεις, για τη σημασία και τον πλούτο αυτού του πολιτισμού της γειτονικής Ανατολής. Στο φεστιβάλ συμμετείχαν τοπικοί και εθνικοί φορείς, όπως δήμαρχοι, μέλη του ελληνικού κοινοβουλίου, εκπρόσωποι της UNESCO & του Ιδρύματος Anna Lindh, αλλά και αξιόλογοι εμπειρογνώμονες και καθηγητές του χώρου, καθώς και δημοσιογράφοι και καλλιτέχνες. Το φεστιβάλ τράβηξε την προσοχή όχι μόνο της κερκυραϊκής και της ελληνικής κοινωνίας, αλλά και πολλών αραβικών πρεσβειών στην Ελλάδα, οι οποίες εξέφρασαν τη βούλησή τους, μετά το τέλος του φεστιβάλ, να το θεσμοθετήσουν στο νησί, χαρακτηρίζοντάς το ως μια καλή πρακτική διαπολιτισμικού διαλόγου μεταξύ του ελληνικού και του αραβικού κόσμου.</p> <p>Το 1ο Φεστιβάλ Αραβικού Κόσμου Κέρκυρας υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του διεθνούς προγράμματος, με την ονομασία "Φεστιβάλ Διαπολιτισμικού Διαλόγου-Πολιτιστική Συνάντηση Ανατολής και Δύσης", και υποστηρίχθηκε από το πρόγραμμα "CULTURE 2009-2013 Creative Europe Programme" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.</p>	
ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	
<p>Οι κύριες δραστηριότητες του 1ου Φεστιβάλ Αραβικού Κόσμου Κέρκυρας, χωρίζονται σε τέσσερις ενότητες:</p>	
<p>Ο Αραβικός κόσμος ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ / ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ. Η δράση αυτή περιλαμβάνει συνεδρίες ανάγνωσης αραβικής λογοτεχνίας και φιλοσοφίας από ειδικούς, καθηγητές, συγγραφείς,</p>	

λογοτέχνες, μεταφραστές και επίσης παρέχεται αφήγηση παραμυθιών για παιδιά που προσφέρονται από παραμυθάδες και ηθοποιούς. Τις συνεδρίες αυτές παρακολούθησαν πάνω από 1000 Κερκυραίοι, κυρίως μικρά παιδιά, πρόσκοποι, μαθητές και οι δάσκαλοί τους, δάσκαλοι σχολείων, νέοι, γονείς και οικογένειες.

Ένα διακρατικό συνέδριο με θέμα “ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ: ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΔΥΣΣΕΑ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ ΣΤΟΝ ΣΕΒΑΧ ΤΟ ΘΑΛΑΣΣΙΝΟ”. Το αντικείμενο του συνεδρίου ήταν η σύγκριση δύο αντιλήψεων για τη ζωή που αποτελούν τη βάση της φύσης και των συνηθειών δύο πληθυσμών ναυτικών και ταξιδιωτών, εξετάζοντας επίσης μια ιδανική διεύρυνση των φυσικών μεσογειακών συνόρων.

Η Γωνιά Έκθεσης και Λογοτεχνίας: ήταν μια δράση που περιλάμβανε την προβολή αραβικών βίντεο, ταινιών και ντοκιμαντέρ, καθώς και την έκθεση αραβικών και τοπικών χειροτεχνιών και καλλιτεχνικών έργων που δημιουργήθηκαν από συνέργειες με άλλες πρωτοβουλίες της ΕΕ.

Τέλος, παρουσιάστηκαν βιβλία και άλλα έγγραφα σχετικά με τη λογοτεχνία, την επιστήμη, την τέχνη και τα μαθηματικά και την ανάπτυξή τους στον αραβικό κόσμο και στην Ευρώπη.

Οι Συναυλίες του Φεστιβάλ του Αραβικού Κόσμου: Αραβικές και ελληνικές μουσικές και χορευτικές παραστάσεις παρουσιάστηκαν από τους συμμετέχοντες καλλιτέχνες, δημιουργούς, μουσικούς, ηθοποιούς και ερμηνευτές, αποκαλύπτοντας στο ευρύ κοινό τη μακρόχρονη και βαθιά σύνδεση των δύο αυτών πολιτισμών.

Πολλές από τις παραπάνω δραστηριότητες πραγματοποιήθηκαν σε δημόσιους χώρους και μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης της Κέρκυρας. Υπήρξε επίσης μια ειδική εγκατάσταση, εμπνευσμένη από την παραδοσιακή σκηνή του Μαρόκου, τη Χαίμα, που τοποθετήθηκε στη μέση της πλατείας της πόλης της Κέρκυρας, η οποία λειτούργησε ως χώρος φιλοξενίας πολλών δραστηριοτήτων, αποτελώντας επίσης το ορόσημο και το σύμβολο του φεστιβάλ.

ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Το 1ο Φεστιβάλ Αραβικού Κόσμου Κέρκυρας προώθησε τη δημιουργικότητα των ανθρώπων στο πλαίσιο ενός διαπολιτισμικού και διαθρησκευτικού διαλόγου μεταξύ Ελλήνων και Αράβων, Χριστιανών και Μουσουλμάνων. Αυτό προκύπτει όχι μόνο από την υψηλή συμμετοχή των ντόπιων και των επισκεπτών του νησιού της Κέρκυρας αλλά και από την ομόφωνη απόφαση των φορέων της τοπικής κοινωνίας και των αραβικών πρεσβειών στην Ελλάδα να υποστηρίξουν την ιδέα της επανάληψης του φεστιβάλ, θεσμοθετώντας το στην Κέρκυρα.

Επιπλέον, το φεστιβάλ συνέβαλε στη βιώσιμη ανάπτυξη του νησιού. Τις ημέρες του φεστιβάλ παρατηρήθηκε αύξηση του τουριστικού ρεύματος της πόλης, γεγονός που υποδηλώνει την προσέλκυση νέων επισκεπτών που επιθυμούν να ανακαλύψουν νέους κόσμους εκτός από τον δικό τους. Αυτό τόνωσε το ενδιαφέρον των τοπικών φορέων για επενδύσεις σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως ο πολιτιστικός τουρισμός.

ΕΜΠΟΔΙΑ

Ο αρχικός δισταγμός των Αραβικών Πρεσβειών να υποστηρίξουν την υλοποίηση του φεστιβάλ ήταν μια πρόκληση που ξεπεράστηκε με τη χρήση καλών τεχνικών δημοσίων σχέσεων και πολιτιστικής διπλωματίας.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

- Η ενεργός συμμετοχή και η εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας.
- Οι αντιδράσεις και τα σχόλια των συμμετεχόντων κατά τη διάρκεια και μετά το τέλος του φεστιβάλ.
- Η βούληση των αραβικών πρεσβειών να θεσμοθετήσουν το φεστιβάλ στο νησί της Κέρκυρας.

ΠΩΣ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ TOGETHER ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΙ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- Αξιοποίηση της γνώσης και της εμπειρίας που αποκτήθηκε από τη συμμετοχή τοπικών φορέων σε μια διαδικασία διαπολιτισμικού διαλόγου στην Κέρκυρα.
- Δικτύωση και δημιουργία νέων συνεργασιών με οργανισμούς και άτομα που συμμετέχουν στο φεστιβάλ αυτό, προκειμένου να υποστηριχθεί η διάδοση του έργου TOGETHER.

Παράρτημα 2: Παράδειγμα πολιτιστικής κληρονομιάς

ΧΩΡΑ	Ελλάδα και άλλες Μεσογειακές χώρες
ΌΝΟΜΑ ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΤΟΠΟΥ / ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ / ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	
Το τοπίο του ελαιώνα	
ΠΕΔΙΟ, ΘΕΜΑ, ΕΙΔΟΣ, ΜΟΡΦΗ	Πολιτιστικό τοπίο
URL	https://olivetreeroute.gr/en/
ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	
	<p>Ένα πολιτιστικό τοπίο είναι η μνήμη και η ταυτότητα των ανθρώπων που το δημιούργησαν, είναι ένα εξελικτικό συνεχές που στεγάζει τα διάφορα κομμάτια κάθε περιόδου για να διατηρήσει τη μνήμη της ιστορίας.</p> <p>Το τοπίο του ελαιώνα είναι ένα παραδειγματικό πολιτιστικό τοπίο, το οποίο ενσωματώνει τέλεια το υλικό και το άυλο. Αποτελεί εξαιρετικό μάρτυρα μιας μορφής εκμετάλλευσης που χρονολογείται χιλιετίες πίσω στο ημερολόγιο της ανθρωπότητας. Είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τον ελληνορωμαϊκό πολιτισμό που γεννήθηκε γύρω από τη Μεσόγειο, και στην πραγματικότητα αποτελεί το σημαντικότερο σημάδι ταυτότητάς της.</p> <p>Τα άγρια ελαιόδεντρα, πρόγονοι των εξημερωμένων, μπορεί κανείς ακόμη να τα δει στην Πελοπόννησο, την Κρήτη, τη Βόρεια Αφρική και τη Μέση Ανατολή, τους τόπους προέλευσής τους. Η σχέση μεταξύ αυτού του δέντρου και του ανθρώπινου πολιτισμού έχει δημιουργήσει μια εξαιρετικά πλούσια, ζωντανή πολιτιστική κληρονομιά, ενσωματωμένη στις καθημερινές συνήθειες των ανθρώπων της Μεσογείου. Από τη γαστρονομία, με την καθοριστική επιρροή του ελαιόλαδου, μέχρι την τέχνη και τις παραδόσεις, η κοινωνική ανάπτυξη αυτών των περιοχών έχει διαμορφωθεί σε μεγάλο βαθμό από την ελιά.</p>
ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΗ Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ/ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΕΙ ΩΣ ΑΡΩΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ;	
	<p>Το τοπίο του ελαιώνα λειτουργεί ως γέφυρα και σύνδεσμος μεταξύ διαφορετικών χωρών, σηματοδοτώντας την καθημερινή ζωή των μεσογειακών λαών. Από την αρχαιότητα, η ελιά συνδέεται με τις τελετές και τα έθιμά τους και έχει επηρεάσει τον τρόπο ζωής τους. Οι λαοί της Μεσογείου έχουν ανταλλάξει προϊόντα συγκομιδής ελιάς, αλλά και δεξιότητες και γνώσεις σχετικά</p>

με την ελιά, η οποία αποτελεί σύμβολο πολιτισμού, ειρήνης και συμφιλίωσης. Επιπλέον, το λάδι - ο υγρός χρυσός - υπήρξε το βασικό στοιχείο της μεσογειακής διατροφής, μια σημαντική άυλη κληρονομιά που συνδέει τους πολιτισμούς. Για την ενσωμάτωση όλων των παραπάνω αξιών, το τοπίο του ελαιώνα αποτελεί παράδειγμα πολιτιστικής κληρονομιάς που θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι διευκολύνει τον διαπολιτισμικό διάλογο.

Καθορισμός Επίγνωσης του Διαπολιτισμικού Διαλόγου: ΙΤΑΛΙΑ

Evangelista Leuzzi, Iulia Gabriela Badea, Adele Benlahouar

1. Εισαγωγή

Σχετικά με το TOGETHER

Το έργο TOGETHER (TOwards a cultural Understanding of thE oTHER) έχει ως στόχο να προωθήσει την εκτενέστερη συνεργασία μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των γειτόνων τους στη Μέση Ανατολή και την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας, με βάση τις κοινές ευρωπαϊκές αξίες και τους πολιτισμούς και τις παραδόσεις των χωρών που συμμετέχουν.

Το έργο αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της βιώσιμης ανάπτυξης και στην αντιμετώπιση διαφόρων προκλήσεων με την ενσωμάτωση διαδικασιών διαπολιτισμικού διαλόγου στις ατζέντες των τοπικών κοινοτήτων. Το TOGETHER θα συμβάλει στην ενδυνάμωση των τοπικών φορέων, ενισχύοντας τις διαπολιτισμικές δεξιότητες και ικανότητές τους και καθιστώντας τους "πρεσβευτές" της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και της διαπολιτισμικής κατανόησης.

Θα αναπτυχθεί καινοτόμο εκπαιδευτικό υλικό, ψηφιακά εργαλεία και μεθοδολογίες περιεχομένου για την επιτυχή κάλυψη των αναγκών των τοπικών φορέων και των κοινοτήτων τους. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτό μπορείτε να βρείτε στη διεύθυνση: <http://thetogetherproject.eu>.

Το TOGETHER χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα "Erasmus+" της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεντρώνει 6 ιδρύματα-εταίρους από 5 διαφορετικές χώρες:

CulturePolis – Ελλάδα

EWORX – Ελλάδα

IED – Κύπρος

FPD – Ιταλία

GACC – Γεωργία

LDN – Λίβανος

Σχετικά με την έκθεση

Σκοπός της έκθεσης είναι να περιγράψει την κατάσταση της ευαισθητοποίησης και της ανάπτυξης του διαπολιτισμικού διαλόγου στις χώρες του TOGETHER, και να προσδιορίσει τους παράγοντες που στηρίζουν τη διαπολιτισμική επικοινωνία και ένα δυναμικό χώρο διαλόγου στις τοπικές κοινότητες. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκουμε να δώσουμε πληροφορίες για το πώς γίνεται κατανοητός ο διαπολιτισμικός διάλογος, να προσδιορίσουμε τις κύριες προκλήσεις και ανάγκες του και να κατανοήσουμε πώς ορίζεται, σχεδιάζεται και παρουσιάζεται στην πολιτική και στην πράξη. Περιγράφει περαιτέρω τις ανάγκες μάθησης και κατάρτισης των μελών της τοπικής κοινότητας.

Η έκθεση αρχίζει με μια σύντομη επισκόπηση του υπόβαθρου της χώρας και του ιστορικού της πλαισίου όσον αφορά το διαπολιτισμικό διάλογο. Στην επόμενη ενότητα περιγράφεται η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων και ακολουθούν τα ευρήματα σύμφωνα με τα τρία κύρια θέματα της έρευνας:

1) Διαπολιτισμικός διάλογος: Γενική Επισκόπηση, 2) Πολιτική και πρακτική, 3) Ανάγκες των Τοπικών Φορέων. Η τελευταία ενότητα περιέχει συμπερασματικές παρατηρήσεις και συστάσεις που καλύπτουν και τα τρία θέματα.

2. Περίληψη

Ο όρος *Διαπολιτισμικός Διάλογος (ΔΔ)* χρησιμοποιείται από το 1980, αλλά έχουν διεξαχθεί λιγότερες μελέτες. Τα τελευταία χρόνια, η έννοια χρησιμοποιείται ευρέως σε διεθνείς συμβάσεις όπως τα Ηνωμένα Έθνη, η UNESCO, η Ευρωπαϊκή Ένωση, ως εργαλείο πολιτικής για την αντιμετώπιση της κοινωνικής αλλαγής και της δικαιοσύνης σε διεθνές επίπεδο. Επίσης, μερικές έννοιες χρησιμοποιήθηκαν μαζί με το ΔΔ, όπως ο πολιτισμός, η κληρονομιά, η ταυτότητα, η ποικιλομορφία. Οι έννοιες αυτές μπορούν να παρέχουν ως ρητορικά μέσα για την προώθηση διακριτών πολιτικών στόχων πέραν του διαπολιτισμικού διαλόγου ως τέτοιου (Lähdesmäki and Wagener, 2015).

Σε αυτό το πνεύμα, η παρούσα έρευνα αξιολογεί τον τρόπο με τον οποίο η Ιταλία εννοιολογεί και θέτει σε λειτουργία τον διαπολιτισμικό διάλογο, ποιες είναι οι κύριες ευκαιρίες και ζητήματα, οι πολιτικές και οι στρατηγικές και οι κύριοι ενδιαφερόμενοι φορείς για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου. Τα ευρήματα δείχνουν ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι επιτακτική ανάγκη για την ειρήνη, την προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επιβεβαιώθηκε ότι οι θεσμικές δομές και οι εθνικές πολιτικές θα μπορούσαν να υποστηρίξουν πολύ καλύτερα την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου. Επιπλέον, επισημάνθηκε η επιτακτική ανάγκη για καλύτερη γνώση της έννοιας και των σωστών κινητήριων δυνάμεων ενός αποτελεσματικού διαλόγου. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν έδειξαν επίσης ότι ορισμένα συστήματα και εργαλεία, όπως τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα προγράμματα και τα μέσα ενημέρωσης, αποτελούν τους κρίσιμους μηχανισμούς για την εφαρμογή του διαπολιτισμικού διαλόγου.

Για να υπάρξει καλύτερη εικόνα του τρόπου με τον οποίο γίνεται κατανοητός και εφαρμόζεται ο διαπολιτισμικός διάλογος, χρησιμοποιήθηκε ένας σχεδιασμός μεικτής μεθοδολογίας. Και τα δύο εργαλεία χορηγήθηκαν σε εκπροσώπους που ασχολούνται με θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου σε επίπεδο πολιτικής και πρακτικής. Η ηλεκτρονική έρευνα χορηγήθηκε σε 31 Ιταλούς εκπροσώπους. Η έρευνα αποτελείται από 14 ποσοτικές και ποιοτικές ερωτήσεις, οι οποίες διαρθρώνονται σε τρεις διαστάσεις: "Κατανόηση του Διαπολιτισμικού Διαλόγου - Γενική Ενημέρωση", "Πολιτική και πρακτική" και "Προσδιορισμός των αναγκών των τοπικών φορέων για την προώθηση του Διαπολιτισμικού Διαλόγου". Οι συνεντεύξεις σε βάθος διεξήχθησαν με 10 Ιταλούς εκπροσώπους. Τα περιγραφικά δεδομένα συλλέχθηκαν χάρη στη χρήση ενός ημιδομημένου οδηγού συνέντευξης που ακολουθεί τη δομή της έρευνας τριών διαστάσεων. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα αντιπροσωπεύουν την περιοχή της Απουλίας, ενώ οι ερωτώμενοι προέρχονται από τις ακόλουθες γεωγραφικές περιοχές: Απουλία, Λάτσιο και Εμίλια-Ρομάνια.

3. Εθνικό Υπόβαθρο

Σήμερα, το πολιτιστικό περιβάλλον αλλάζει εξαιρετικά γρήγορα και διαφοροποιείται όλο και περισσότερο. Η Ευρώπη, και όχι μόνο, είναι μια ποικιλόμορφη ήπειρος που χαρακτηρίζεται από μια πλούσια ποικιλία ατόμων και κοινοτήτων που ζουν σε κοντινή απόσταση. Η μετανάστευση, η επιρροή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στον πολιτισμό και την επικοινωνία καθιστούν την πολιτιστική ποικιλομορφία απαραίτητη προϋπόθεση της ανθρώπινης κοινωνίας. Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες έχουν υποστεί ορισμένες κοινωνικές και πολιτικές προκλήσεις λόγω της αύξησης της διασύνδεσης και της αλληλεξάρτησης. Τα στερεότυπα, η ξενοφοβία, η μισαλλοδοξία, η βία, οι διακρίσεις, ο ρατσισμός είναι οι κύριες συμπεριφορές που απειλούν την ειρήνη και την ασφάλεια. Στο πλαίσιο αυτό, ο σεβασμός και η αμοιβαία κατανόηση, ο εποικοδομητικός διάλογος και η ανεκτικότητα μεταξύ των πολιτισμών είναι επιτακτική ανάγκη (Lähdesmäki, Koistinen και Ylöne, 2020- UNESCO, 2018- Συμβούλιο της Ευρώπης, 2008). Έτσι, η υιοθέτηση μιας ειρηνικής και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίας είναι η απάντηση, και αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω του διαπολιτισμικού διαλόγου.

Όπως επισημαίνουν διάφορες έρευνες, η μετανάστευση στην Ιταλία θεωρείται διαρθρωτικό φαινόμενο που, κάθε άλλο παρά εξαντλείται βραχυπρόθεσμα, αλλά θα περιγράψει το μέλλον της χώρας (Sciortino και Colombo, 2005, σ. 7- Cesareo, 2005, σ. 7- Zanfrini, 2005, 126). Σύμφωνα με τις κοινωνικές υπηρεσίες της περιφέρειας της Απουλίας (2020), την 1η Ιανουαρίου 2020, στην περιφέρεια ήταν καταγεγραμμένοι 133.690 αλλοδαποί κάτοικοι, με ποσοστό 3,4% του συνολικού πληθυσμού, τιμή χαμηλότερη από εκείνη που καταγράφεται στη Νότια Ιταλία (4,5%) και ακόμη πολύ μακριά από τον εθνικό μέσο όρο (8,4%). Όμως, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, υπήρξε αύξηση κατά 1.598 μονάδες.

Ο μετασχηματισμός της Ιταλίας και γενικότερα της Νότιας Ευρώπης από περιοχή προέλευσης μεγάλων μεταναστευτικών ροών σε περιοχή υποδοχής πληθυσμιακών εισροών από άλλες περιοχές του κόσμου συνέβη σχετικά γρήγορα και σε μια ουσιαστικά απροσδόκητη, απρογραμματίστη και ελάχιστα ρυθμιζόμενη από τις δημόσιες αρχές. Για την Ιταλία, το σημείο καμπής ήταν στη δεκαετία του εβδομήντα, όταν οι εισόδους αλλοδαπών άρχισαν να υπερβαίνουν τις αναχωρήσεις. Την ίδια περίοδο, οι εσωτερικές μεταναστεύσεις, οι οποίες επί δεκαετίες παρείχαν στις πιο ανεπτυγμένες περιοχές το απαραίτητο εργατικό δυναμικό, άρχισαν να μειώνονται (Pugliese, 2002).

Το μεγαλύτερο μέρος των μεταναστευτικών ροών προέρχεται από τη γαλλική Αφρική και επιλέγει την Ιταλία ως δεύτερη επιλογή, με την ελπίδα να φτάσει στον επιθυμητό προορισμό. Οι συγκλονιστικές αφίξεις από την Αλβανία, ξεκίνησαν από τα τέλη της δεκαετίας του '80, μετά την πτώση του κομμουνισμού και την απελευθέρωση της ελευθερίας μετακίνησης (Ambrosini, 2015). Ωστόσο, για μεγάλο χρονικό διάστημα, τα μεταναστευτικά φαινόμενα αντιμετωπίστηκαν υπό παθολογικό πρίσμα, τα ίχνη του οποίου παραμένουν ζωντανά και σήμερα στη δημόσια συζήτηση,

η μετανάστευση πλαισιώνεται ως ένα νέο κοινωνικό πρόβλημα που έπληξε μια χώρα που είναι ήδη γεμάτη δυσκολίες (Ambrosini, 2015).

Σε συνέντευξή του, ο Ejaz Ahmad, Ιταλο-Πακιστανός πολίτης, δημοσιογράφος και διαπολιτισμικός διαμεσολαβητής, δήλωσε ότι *"στην Ιταλία υπάρχει ήδη πολυπολιτισμικότητα, αλλά αυτό που λείπει είναι η διαπολιτισμικότητα και η αμοιβαία ενσωμάτωση. Στην καθημερινή ζωή, διαφορετικά χρώματα και πολιτισμοί συναντιούνται, συγκρούονται, αλλά δεν αναμειγνύονται. Ωστόσο, αυτή η ανάμειξη μεταξύ δύο ή περισσότερων πολιτισμών δεν αποτελεί απειλή, είναι όμορφη, είναι μια ευκαιρία για ανάπτυξη σε σύγκριση με την ακινησία των στάσιμων πολιτισμών"*. Το ζήτημα της μετανάστευσης και της υποδοχής παρουσιάζεται λανθασμένα από την πολιτική τάξη ως περίπλοκο, ενώ στην πραγματικότητα είναι πολύπλοκο. Η πραγματική πρόκληση, επομένως, στην εποχή μας, αυτή της παγκοσμιοποίησης, συνίσταται στην κατανόηση της πολυπλοκότητας των πάντων, χωρίς να πέφτουμε σε τετριμμένες απλουστεύσεις (Viriglio, 2019).

Οι αριθμοί των μεταναστευτικών ροών αποτελούν πρόκληση για όλα τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για την ίδια την ΕΕ. Η ΕΕ διέρχεται μια κρίση αξιών, όπου τα ανθρώπινα δικαιώματα, η δημοκρατία και το κράτος δικαίου χρειάζονται αξιόπιστη υπεράσπιση. Μέρα με τη μέρα, οι κοινωνίες της ΕΕ γίνονται όλο και πιο πολυπολιτισμικές και το μέλλον εξαρτάται από την ικανότητά μας ως πολίτες να αναπτύξουμε και να διατηρήσουμε τον διαπολιτισμικό διάλογο. Η κατανόηση και η αποδοχή των πολιτισμών και των εθίμων άλλων πολιτισμών είναι μια στάση που πρέπει να υιοθετήσει κάθε άτομο και όχι ως θέμα "πολιτικής ορθότητας" (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2017).

4. Μεθοδολογία Έρευνας

Η έρευνα αποσκοπεί στην αξιολόγηση των αναγκών, των καθοριστικών παραγόντων, και των βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά την κατάσταση της ευαισθητοποίησης και της ανάπτυξης του διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ιταλία.

Η παρούσα έρευνα χρησιμοποιεί το σχεδιασμό μεικτών μεθόδων, ο οποίος είναι ένας συνδυασμός συλλογής και ανάλυσης ποσοτικών δεδομένων έρευνας, διενέργειας ποιοτικών συνεντεύξεων εις βάθος και έρευνας πεδίου ως μέσο διερεύνησης της κατάστασης της ευαισθητοποίησης στον διαπολιτισμικό διάλογο. Για να είναι επιλέξιμοι για την παρούσα έρευνα, οι συμμετέχοντες έπρεπε να πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια: α) να είναι εκπρόσωποι βασικών δημόσιων φορέων και φορέων της κοινωνίας των πολιτών που ασχολούνται με θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου σε πολιτικό επίπεδο και β) να είναι εκπρόσωποι οργανισμού που ασχολείται με θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου σε πολιτικό επίπεδο. Η μελέτη σχεδιάστηκε γύρω από τρεις κύριες διαστάσεις: "Κατανόηση του διαπολιτισμικού διαλόγου - Γενική κατανόηση", "Πολιτική και πρακτική" και "Προσδιορισμός των αναγκών των τοπικών φορέων για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου".

Έρευνα πεδίου

Οι διαθέσιμες εθνικές στατιστικές, πολιτικές, προγράμματα και δημοσιεύσεις μας επέτρεψαν να εμβαθύνουμε στο θέμα της ανάπτυξης του ΔΔ στην Ιταλία και μας βοήθησαν στην εκπόνηση του τρίτου κεφαλαίου με τίτλο "Εθνικό Υπόβαθρο".

Για την έρευνα πεδίου αναλύσαμε διάφορες νομοθετικές πράξεις.

Ερωτηματολόγια

Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης, ένα δείγμα 31 ατόμων συμμετείχε σε μια ηλεκτρονική έρευνα (παράρτημα 1) χάρη στη χρήση των φορμών της Google, εκ των οποίων το 29% των ερωτηθέντων εκπροσωπούν φορείς του τρίτου τομέα, το 22,6% δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και οργανώσεις της τοπικής κοινότητας και μόνο το 3,2%, με μια μικρή επιχείρηση. Όσον αφορά τα δημογραφικά στοιχεία, το 58,1% αντιπροσωπεύει γυναίκες και το 49,1% άνδρες. Όσον αφορά την ηλικία, το 49,1% είναι μεταξύ 30-39 ετών, το 25,8% μεταξύ 20-29 ετών, το 19,4% από 50 έως 59 ετών, το 9,7% από 40 έως 49 ετών και μόνο ένας ερωτώμενος είναι άνω των 60 ετών. Η πλειονότητα των ερωτηθέντων έχει ανώτερα επίπεδα εκπαίδευσης: πανεπιστημιακό πτυχίο (48,4%) και μεταπτυχιακό (22,6%) και μόνο το 12,9% έχει απολυτήριο λυκείου.

Συνεντεύξεις

Δέκα συνεντεύξεις διεξήχθησαν δια ζώσης και μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας ZOOM ως εξής:

Ομάδα Α - πέντε εκπρόσωποι βασικών δημόσιων φορέων και φορέων της κοινωνίας των πολιτών που ασχολούνται με θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου σε επίπεδο πολιτικής, όπως:

εμπειρογνώμονας 1 - δήμαρχος, δάσκαλος και δικηγόρος,

εμπειρογνώμονας 2 - καθηγητής φιλοσοφίας και ιστορίας των ιδεών και μέλος της διοικούσας επιτροπής της "Ιταλικής Ένωσης Ανθρωπιστικής Πληροφορικής και Ψηφιακού Πολιτισμού",

εμπειρογνώμονας 3 - ιερέας, εκτελεστικός διευθυντής της εθνικής ποιμαντικής, εκτελεστικός διευθυντής του ιδρύματος "CdL De Finibus Terrae",

εμπειρογνώμονας 4 - δάσκαλος μουσικής δημοτικού και ειδικής αγωγής,

εμπειρογνώμονας 5 - καθηγητής ιταλικών και λογοτεχνίας σε γυμνάσιο.

Ομάδα Β - πέντε εκπρόσωποι οργανώσεων που ασχολούνται με θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου σε πρακτικό επίπεδο, όπως:

εμπειρογνώμονας 1 - ιδρυτής ενός συγκροτήματος παραδοσιακής μουσικής από το Σαλέντο,

εμπειρογνώμονας 2 - πρόεδρος μιας διεθνούς ένωσης που εργάζεται για την κοινωνική προώθηση,

εμπειρογνώμονας 3 - σκηνοθέτης, δάσκαλος θεάτρου και ηθοποιός, γεννημένος στο Μπουένος Άιρες και ζει τα τελευταία 15 χρόνια στη Μπολόνια,

εμπειρογνώμονας 4 - θεατρικός ηθοποιός και κοινωνικός λειτουργός σε κέντρο υποδοχής μεταναστών,

εμπειρογνώμονας 5 - πρόεδρος μιας ένωσης που έχει ως στόχο την αξιοποίηση των παραδόσεων του Σαλέντο.

Η μέση ηλικία των συμμετεχόντων που πήραν συνέντευξη είναι 48 ετών, από 28 έως 75 ετών. Οι εμπειρογνώμονες προέρχονται από την Απουλία (n=7), το Λάτσιο (n=1), την Εμίλια-Ρομάνια (n=2).

Δεοντολογικά ζητήματα

Η παρούσα μελέτη διεξήχθη σύμφωνα με τις συστάσεις για τη δεοντολογική έρευνα, με σεβασμό της ανωνυμίας και με την πράξη περί προστασίας δεδομένων του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων.

Μετάφραση

Δεδομένου ότι τόσο η έρευνα όσο και ο οδηγός συνέντευξης ήταν στα αγγλικά, ήταν απαραίτητη η μετάφραση στην ιταλική γλώσσα.

Περιορισμοί

Η παρούσα έρευνα έχει ορισμένους περιορισμούς. Ένας πρώτος περιορισμός αφορά τη μετάφραση των εργαλείων διαχείρισης. Ακόμη και αν δόθηκε μια ισοδύναμη μετάφραση, δεν εγγυάται ότι όλα τα στοιχεία έχουν μετρική ισοδυναμία με τους άλλους πολιτισμούς. Ένας δεύτερος περιορισμός

συνίσταται στο γεγονός ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων προέρχεται από την περιοχή της Απουλίας και, επομένως, τα συμπεράσματα είναι δύσκολο να γενικευτούν για όλη την Ιταλία.

Η παρούσα κατάσταση που δημιουργήθηκε από την πανδημία COVID-19 δημιούργησε ορισμένα ζητήματα στη διαδικασία διανομής της έρευνας και στην υλοποίηση των συνεντεύξεων. Έτσι, η έρευνα έπρεπε να διεξαχθεί διαδικτυακά και η διεξαγωγή της συνέντευξης επέβαλε κάποια όρια απόστασης που δημιούργησαν κάποια εμπόδια στην επικοινωνία, όπως η γλώσσα του σώματος που δεν μπορούσε να εκφραστεί στον εικονικό χώρο όπως με προσωπική αλληλεπίδραση και είναι γνωστό ότι οι Ιταλοί έχουν ένα έμφυτο πάθος για την επικοινωνία μέσω της γλώσσας του σώματος.

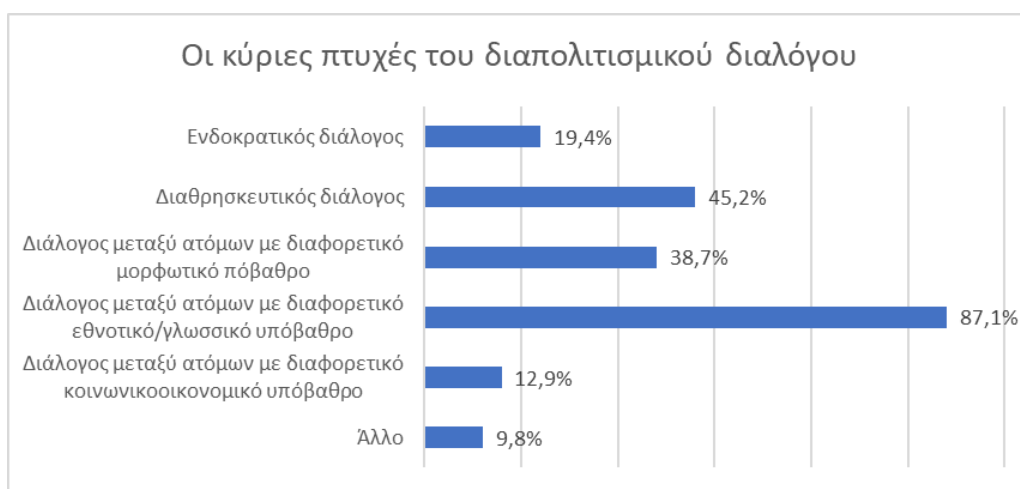
5. Βασικά ευρήματα

Κατανόηση Διαπολιτισμικού Διαλόγου

Οι απαντήσεις παρουσιάζουν δύο καταστάσεις κατανόησης του διαπολιτισμικού διαλόγου. Πρώτον, ως εργαλείο επικοινωνίας, *"άσκηση ακρόασης και κατανόησης"*, *"ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι η ικανότητα μεταξύ δύο πολιτισμών (τόσο ως εθνοτήτων όσο και ως κοινωνικού διαλόγου και διαγενεακού διαλόγου) να διαλέγονται με τη διαμεσολάβηση των συγκρούσεων για να φτάσουν σε ένα σημείο συνάντησης ή, σε κάθε περίπτωση, σε μια ειρηνική αντιπαράθεση"*. Αυτή η κατανόηση επισημαίνει ότι διαπολιτισμικός διάλογος σημαίνει να ακούς πραγματικά ένα άτομο, να διαθέτεις ενσυναίσθηση με τις σκέψεις και τα συναισθήματά του, να δείχνεις σεβασμό και να κατανοείς καλύτερα την προοπτική, τα κίνητρα και τα ενδιαφέροντά του. Ενεργητική ακρόαση σημαίνει να έχουμε μια στάση κατανόησης, χωρίς να κρίνουμε, να κατηγορούμε ή να ασκούμε κριτική. Ένα άλλο ρεύμα κατανόησης του διαπολιτισμικού διαλόγου δείχνει τους δεσμούς του με την έννοια της ποικιλομορφίας: *"σχέση μεταξύ ανθρώπων διαφορετικής γλωσσικής, πολιτιστικής, εθνοτικής και θρησκευτικής προέλευσης και κληρονομιάς"*, *"ανακάλυψη των "κόσμων" των άλλων για να τους γνωρίσουμε και να τους καλωσορίσουμε"*, *"μια πραγματικότητα που φέρνει νέες προοπτικές"*.

Σύμφωνα με τους συνεντευξιαζόμενους, ο ΔΔ γίνεται κατανοητός μέσω τριών διαστάσεων: ακρόαση, ενδιαφέρον και, ανταλλαγή. Μπορεί να παρατηρηθεί ότι τόσο οι ερωτηθέντες στην έρευνα όσο και οι συνεντευξιαζόμενοι, συμφώνησαν με τη διάσταση της ακρόασης. Η πλειοψηφία των συνεντευξιαζόμενων μας αντιλαμβάνεται τον ΔΔ ως επίτευγμα, ως χρήσιμο εργαλείο για την επίτευξη αποτελεσμάτων, ως εμπλουτισμό και, ως ανταλλαγή γνώσεων, εφόσον αφήνουμε τον εαυτό μας να εκπλαγεί από τον "Άλλο". Σύμφωνα και με τις δύο ομάδες, η ανοιχτή διάθεση είναι η βάση του διαλόγου. Θα μπορούσε να συμβεί μεταξύ δύο διαφορετικών ατόμων, ευγενικών και περίεργων που έρχονται πιο κοντά, έχοντας επίγνωση των δικών τους πολιτισμών και ορίων. Μιλώντας για τα όρια, *"το να ορίσεις ποιος είσαι"* είναι το πρώτο βήμα προς το διάλογο, αυτό είναι ένα από τα σημεία που τόνισαν όλοι οι ειδικοί - η συνομιλία με διαφορετικούς πολιτισμούς

προϋποθέτει πρώτα απ' όλα να γνωρίζεις τον εαυτό σου και την κληρονομιά σου. Αν γνωρίζουμε την ταυτότητά μας, με όλες τις φυσικές μας ιδιότητες και τα ελαττώματά μας, θα είμαστε σε θέση να γνωρίσουμε τον Άλλο, δημιουργώντας έτσι άξιο ΔΔ που βασίζεται στις ανταλλαγές, τις επαφές, τις συναντήσεις, και, όχι στις προσμειξίες. Η ταυτότητα, η μοναδικότητα, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά είναι θεμελιώδη στοιχεία που υπογράμμισαν και οι δύο ομάδες. Εδώ πρέπει να επισημάνουμε μια ελαφρώς διαφορετική άποψη από ένα από τους συμμετέχοντες της ΟΜΑΔΑΣ Α, τον εμπειρογνώμονα αριθ. 2, ο οποίος έχει φιλοσοφική παιδεία και είναι ευαίσθητος απέναντι σε θέματα ρατσισμού. Για τον εμπειρογνώμονα αριθ. 2, οι πολιτισμοί είναι δίκτυα, νήματα σχέσεων, ένα συνονθύλευμα ιστοριών. Αυτό που θέλησε να τονίσει ο εμπειρογνώμονας αριθ. 2 είναι ότι δεν χρειάζεται να κάνουμε διαφορές μεταξύ των πολιτισμών επειδή η φύση της ανθρωπότητας είναι φτιαγμένη από πολυπολιτισμικότητα, οπότε στην πραγματικότητα γι' αυτό ο ΔΔ είναι εφικτός όχι μέσω μιας προσπάθειας αλλά με έναν πολύ φυσικό τρόπο επειδή είναι μέρος της εκ γενετής ταυτότητάς μας. Προβλήματα προκύπτουν αν ο διάλογος εκλαμβάνεται ως προσπάθεια μεταξύ διαφορετικών μερών. "Η πολυπολιτισμικότητα είναι γεγονός" έχει υποστηρίξει ο εμπειρογνώμονας αριθ. 2, οπότε η συνειδητοποίηση αυτού του γεγονότος είναι ότι ο ΔΔ θα πρέπει να είναι μια αυθόρμητη διαδικασία.

Διάγραμμα 1

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων συμφωνεί απόλυτα ότι η κύρια πτυχή του διαπολιτισμικού διαλόγου (γράφημα 1) είναι ο "διάλογος μεταξύ ατόμων με διαφορετικό εθνοτικό/γλωσσικό υπόβαθρο" (87,1%), ενώ ακολουθούν ο "διαθρησκευτικός διάλογος" (45,2%) και ο "διάλογος μεταξύ ατόμων με διαφορετικό μορφωτικό υπόβαθρο" (38,7%). Ενώ το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο (12,9%) δεν θεωρείται τόσο ουσιαστικό στοιχείο του διαπολιτισμικού διαλόγου. Περίπου το 9,8% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι όλες οι συνιστώσες που απαριθμούνται είναι μεγάλης σημασίας και όχι μία συγκεκριμένα.

Διαπολιτισμικός Διάλογος και Βιώσιμη Ανάπτυξη

Όλοι οι συνομιλητές χαρακτήρισαν ομόφωνα προφανή και περιττή την εστίαση στην αιφόρο ανάπτυξη που σχετίζεται με τον διαπολιτισμικό διάλογο. Για παράδειγμα, ο αντίκτυπος του ΔΔ στην Ατζέντα 2030 του ΟΗΕ, είναι ουσιαστικά θεμελιώδης. Και οι δύο ομάδες συνεντευξιαζόμενων θεώρησαν ακατάλληλη την ανάγκη εξειδίκευσής της, διότι το εν λόγω ερώτημα δεν θα έπρεπε να υφίσταται. Η ίδια απάντηση προέκυψε και από την έρευνα, όπου όλοι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν με το γεγονός ότι ο ΔΔ υποστηρίζει την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ. Κανένας από τους ερωτηθέντες δεν διαχώρισε τη σημασία του ΔΔ από την προοπτική της βιώσιμης ανάπτυξης. Θα ήταν μια αντίφαση: ο ορισμός της βιωσιμότητας μέσω του διαπολιτισμικού διαλόγου είναι ταυτολογία. Η επίγνωση του "άλλου" πολιτισμού συνεπάγεται από μόνη της ένα ευαίσθητο βλέμμα στο περιβάλλον, στο σώμα, στη νοημοσύνη. Οι στόχοι της Ατζέντας στηρίζονται ακριβώς σε θέματα και συναισθήματα που ένας ανοιχτόμυαλος, ειρηνικός και περίεργος διάλογος θα είχε ήδη εσωτερικεύσει. Το να γίνει πραγματικότητα ο συγκεκριμένος και ειλικρινής διαπολιτισμικός διάλογος θα ήταν ήδη αρκετό. Επιτυγχάνοντας αυτό, όλες οι διεθνείς κοινότητες δεν θα ήταν μέχρι τώρα αναγκασμένες να εκπληρώσουν ένα τόσο δύσκολο αλλά κρίσιμο στόχο. Η ατζέντα 2030 είναι αλληλένδετη. Θα ήταν λάθος να σκεφτόμαστε να διαχωρίσουμε τα κεραμίδια ενός θεμελιώδους παζλ. Για να λύσουμε τον ρατσισμό, πρέπει να ενδιαφερθούμε για τα οικολογικά προβλήματα, και για να λύσουμε την ισότητα των φύλων, πρέπει να κατανοήσουμε πλήρως τον τρόπο με τον οποίο οι θέσεις εργασίας και η επικράτεια γίνονται αντιληπτές στον κόσμο. Δίνουμε πάντα ένα όνομα στις προοπτικές, αλλά ποτέ δεν κατονομάζουμε τα πραγματικά συστατικά τους. Από αυτή την άποψη, θα μιλάμε περισσότερο για τη συνολική ανάπτυξη του ατόμου παρά για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Από την ιδιαιτερότητα στην καθολικότητα και έτσι "θα πρέπει να ξεκινήσουμε από εκείνα τα μοντέλα βελτίωσης που υλοποιούνται από τις τοπικές κοινότητες, οι οποίες είναι οι μόνες που μπορούν να μιλήσουν ειλικρινά για τις ανάγκες και τις ελπίδες τους", όπως δήλωσε ο εμπειρογνώμονας αριθ. 6. Η πλειονότητα των ερωτηθέντων θεωρεί ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος προσφέρει στην Ιταλία και στις κοινότητές της μια σειρά από ευκαιρίες (Διάγραμμα 2). Για παράδειγμα, το 93,5% θεωρεί ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος βελτιώνει την κοινωνική ένταξη και πάνω από το 60% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι ορισμένες από τις ευκαιρίες που παρέχονται είναι: η υπέρβαση των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων (67,7%), η ενίσχυση του σεβασμού της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (61,3%). Επισημαίνουν επίσης τη σημασία της ενίσχυσης της κοινωνικής συμφιλίωσης, του εμπλουτισμού της πολιτιστικής και κοινωνικής ζωής και της καταπολέμησης της βίας. Τα ευρήματα επισημαίνουν ότι η οικονομική διάσταση είναι η λιγότερο σημαντική.

Ευκαιρίες διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ιταλία/ στις Ιταλικές κοινότητες

Διάγραμμα 2

Έτσι, μπορούμε να πούμε ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος αναγνωρίζεται ως ένα σημαντικό κλειδί για την ειρηνική διαβίωση και ως εργαλείο για την υπέρβαση των προκαταλήψεων, την ενίσχυση της ισότητας και τη βελτίωση της ευημερίας των πολιτών.

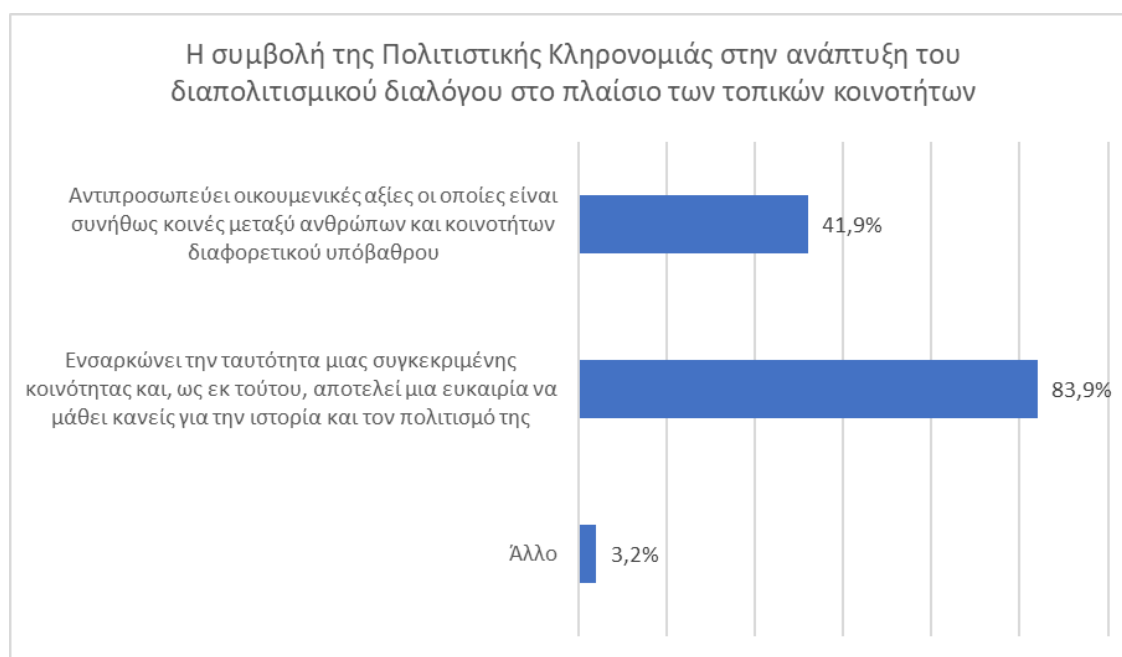
Πολιτιστική κληρονομιά: σχετική ή σχετιζόμενη;

Οι ερωτηθέντες υπογραμμίζουν το ρόλο που διαδραματίζει η πολιτιστική κληρονομιά στην ανάπτυξη του διαπολιτισμικού διαλόγου, καθώς το 83,9% από αυτούς δηλώνει ότι "ενσωματώνει την ταυτότητα μιας συγκεκριμένης κοινότητας και, επομένως, αποτελεί ευκαιρία να μάθουμε την ιστορία και τον πολιτισμό της". Οι συνεντεύξεις προσφέρουν μια ευρύτερη προοπτική απέναντι στο θέμα αυτό στην Ιταλία και ιδιαίτερα στη Νότια Ιταλία.

Ήταν σαφές από την αρχή ότι και οι δύο ομάδες που πήραν τις συνεντεύξεις μοιράζονταν την ίδια ιδέα για την πολιτιστική κληρονομιά: κάτι που πρέπει να προστατεύεται, να τιμάται, να μοιράζεται. Παρατηρήθηκε ότι ακριβώς μέσω αυτής της κληρονομιάς, είναι δυνατή η πρόσβαση στο ναό των πολιτισμών. Μια επαναλαμβανόμενη άποψη υπογραμμίζει τη σημασία της υπεράσπισης κάθε πολιτιστικής κληρονομιάς, διότι θα ήταν πραγματική απώλεια από ανθρώπινη άποψη- θα ήταν μάλλον σκόπιμο να διασφαλιστεί η ανανέωση και η μετάδοση κάθε κληρονομιάς προς διαμοιρασμό. Έτσι, συνοψίζοντας τις απόψεις, μπορεί να ειπωθεί ότι η πολιτιστική κληρονομιά είναι κάτι περισσότερο από σχετική, αφού η υπεράσπισή της σημαίνει συνεχή μάθηση. Με αφορμή αυτή την εκπαιδευτική πτυχή, υπογραμμίζουμε μια άλλη άποψη που μοιράστηκαν οι ερωτηθέντες: η πολιτιστική κληρονομιά είναι η ιστορία που μπορεί να προκαλέσει ένα αίσθημα έκπληξης σε όσους ενδιαφέρονται να την ανακαλύψουν- οι ειδικοί όρισαν την ιστορία ως κάτι άλλο από τους ανθρώπους του παρελθόντος που συνομιλούν μαζί μας μέσω της κληρονομιάς που άφησαν. Εδώ, το ζήτημα έχει λάβει, ως πούμε, μια γενετική έννοια - η κληρονομιά απαντά στο ερώτημα "σε ποιον ανήκω;" και έτσι βρίσκοντας και ορίζοντας την ταυτότητά μας μπορούμε να συναντήσουμε τον κόσμο και αυτός

ο πολιτισμός που έχουμε μέσα μας δεν θα είναι τίποτα άλλο από την ομορφιά μιας κοινότητας ή των κοινοτήτων που έχουμε συναντήσει και που έχουν δημιουργήσει αυτή την κληρονομιά.

Και σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί η σχετική γνώμη δύο ειδικών και από τις δύο ομάδες. Ο εμπειρογνώμονας αριθ. 2 από την ΟΜΑΔΑ Α όρισε την πολιτιστική κληρονομιά, όσον αφορά τον διαπολιτισμικό διάλογο, ως ένα ψευδές πρόβλημα. Αυτό που ήθελε να διευκρινίσει είναι ότι δεν υπάρχει ένας τεράστιος ή περιορισμένος πολιτισμός, αυτό που υπάρχει είναι ο πολιτισμός, αυτό είναι όλο. Ο εμπειρογνώμονας αριθ. 2 δεν βρίσκει σωστή την ιεραρχική προσέγγιση που μερικές φορές έχουμε απέναντι στους πολιτισμούς, αυτό αντανακλά έναν καπιταλιστικό τρόπο σκέψης. Πολιτισμός σημαίνει να είμαστε μαζί, να μοιραζόμαστε, χωρίς να πέφτουμε στη δίνη του εγωκεντρισμού. Ο εμπειρογνώμονας αριθ. 7, από την ΟΜΑΔΑ Β, εξέφρασε μια ανάλογη συνειδητοποίηση. Και εδώ, η πολιτιστική κληρονομιά προοριζόταν ως μια περιοριστική πραγματικότητα, κάτι που θα μπορούσε να δημιουργήσει παρεξηγήσεις από εθνοτικές αξιώσεις και μια έντονη αίσθηση ταυτότητας. Ο εμπειρογνώμονας, ο οποίος δραστηριοποιείται κοινωνικά στη διαπολιτισμική προώθηση των μεσογειακών λιμανιών και της θάλασσας ως υπαρξιακού στυλ, δήλωσε ότι το να λέμε τη λέξη "τυπικό" είναι ανοησία. Η μεσογειακή Ευρώπη, σύμφωνα με τον εμπειρογνώμονα αριθ. 7, θα μπορούσε να είναι ο πρωτοπόρος στην πρόοδο της αλληλεπίδρασης των κοινοτήτων. Όσο περισσότερο θα επιμένουμε στην έννοια της τυπικής ταυτότητας, της παράδοσης, δημιουργώντας επίσης μια διαφορά μεταξύ της υπαίθρου και της θάλασσας, τόσο περισσότερο θα αποσυρόμαστε στον εαυτό μας. Έτσι, δεν υπάρχει πολιτιστική ιεραρχία ή τυπικές ταυτότητες για αυτούς τους δύο εμπειρογνώμονες - γι' αυτούς, η πολιτιστική κληρονομιά είναι ένα γεγονός που δεν χρειάζεται να ορίσουμε αλλά να μοιραστούμε.

Διάγραμμα 3

Κύριες Προκλήσεις και Ανάγκες

Όσον αφορά τις προκλήσεις και τις ανάγκες που σχετίζονται με την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, η άποψη της ΟΜΑΔΑΣ Α διαφέρει ελαφρώς από την άποψη της ΟΜΑΔΑΣ Β που εργάζεται άμεσα στον ιδιωτικό και συνεταιριστικό τομέα.

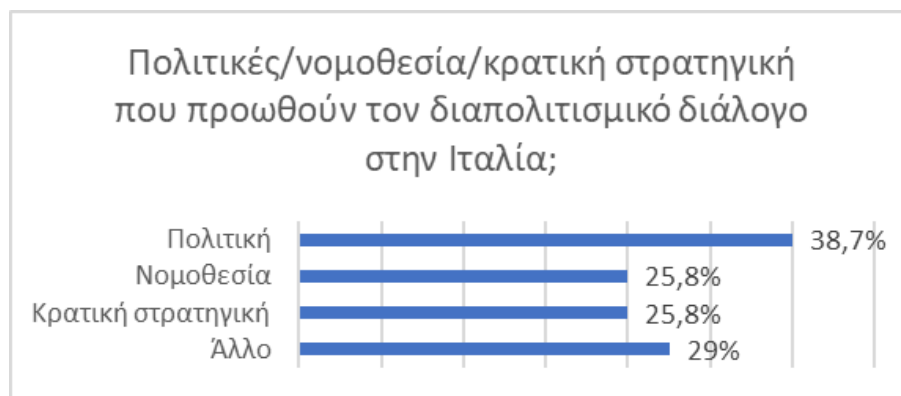
Η ΟΜΑΔΑ Α η οποία αποτελείται από πολιτικούς, καθολικούς, εκπαιδευτικούς και ακαδημαϊκούς θεσμούς, έχει σχεδόν πάντα επικαλεστεί τη "χαμηλή διάσταση", το άτομο, την κοινότητα - ενώ η ΟΜΑΔΑ Β έχει εκφράσει μια πολύ πιο κυνική και απογοητευμένη ιδέα απέναντι στο άτομο, οι εκπρόσωποι αυτής της ομάδας εμπιστεύονται την ισχυρή δράση της πολιτικής απέναντι στις ενώσεις, τις κοινωνικές πρωτοβουλίες, το σχολείο, το οποίο πολύ συχνά αφήνεται στη μοίρα του. Έτσι, βλέπουμε μια ομάδα να επικαλείται την ατομική διάσταση, ενώ η άλλη να ζητά μεγαλύτερη δέσμευση από τους θεσμούς. Εξετάζοντας την άποψη της ΟΜΑΔΑΣ Α, παρατηρήσαμε ότι υπάρχουν τρεις λέξεις που χρησιμοποίησαν περισσότερο κατά τη διάρκεια αυτού του θέματος: τρόπος ζωής, ηθική και ευαισθητοποίηση. Σύμφωνα με αυτούς, το κλειδί για έναν αυθεντικό ΔΔ βρίσκεται μέσα μας, μέσα στις επιλογές, στον τρόπο ζωής, στον τρόπο που βλέπουμε τον κόσμο κάθε μέρα. Αυτή η ομάδα πιστεύει στη δράση κάθε μεμονωμένου ατόμου ανεξάρτητα από μια εθνική ή διεθνή πολιτική ανατροφοδότηση- πιστεύουν στην ιδέα ότι κάθε άτομο που ενώνεται με τον/την ομόλογό του/της γεννά έναν εκπαιδευτικό μηχανισμό και μια πηγή συνείδησης, διότι όπως υπενθύμισε ο εμπειρογνώμονας αριθ. 3, αναφέροντας τον Πάπα Φραγκίσκο: *"Για να εκπαιδεύσουμε ένα παιδί χρειαζόμαστε μια ολόκληρη κοινότητα"*.

Η ΟΜΑΔΑ Β, αντιθέτως, όπως έχουμε ήδη διευκρινίσει στην εισαγωγή, πιστεύει ότι οι πραγματικές αλλαγές μπορούν να γίνουν από τους θεσμούς, διότι, όπως έχουν δηλώσει, στις μέρες μας το άτομο εμπλέκεται υπερβολικά σε λογικές του καπιταλισμού, του στυλ, των επιπόλαιων σκέψεων - τα άτομα χρειάζονται έναν οδηγό που θα μπορούσε να ενθαρρύνει και να υποστηρίξει θετικά τις καθημερινές τους δραστηριότητες. Οι θεσμοί, από τους πολιτικούς οργανισμούς μέχρι τα σχολεία, είναι οι πρώτοι παιδαγωγοί των συναισθημάτων και της συνείδησης. Χωρίς αυτή την τεράστια υποστήριξη, θα ήταν δύσκολο να δημιουργηθεί κάτι συγκεκριμένο, προσπαθώντας μόνο να οριοθετήσουμε τις ζημιές ή να καλύψουμε αυτό που λείπει. Σύμφωνα με αυτή την ομάδα η κοινωνία, σήμερα, εμφανίζεται αρχαϊκή. Η προκατάληψη είναι μια τεράστια σκιά και το άτομο χρειάζεται πραγματική υποστήριξη για να την αντιμετωπίσει.

Πολιτική & Πρακτική

Τα ευρήματα δείχνουν ότι τα περισσότερα μέσα δεν είναι τόσο γνωστά (Διάγραμμα 4). Φαίνεται ότι μόνο το 38,7% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι οι πολιτικές είναι το πιο γνωστό μέσο για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ιταλία, ενώ το 25,8% δηλώνει ότι η νομοθεσία ή η κρατική στρατηγική είναι το μέσο που έχει υιοθετηθεί για την προώθηση του ΔΔ. Ένα σχετικά υψηλό ποσοστό (29%) δείχνει ότι το 22,6% των ερωτηθέντων δεν γνωρίζει καμία στρατηγική, ενώ

το 3,2% αναφέρει μη κυβερνητικές στρατηγικές και το άλλο 3,2% εργαλεία όπως πολιτιστικά προγράμματα και ανταλλαγές.

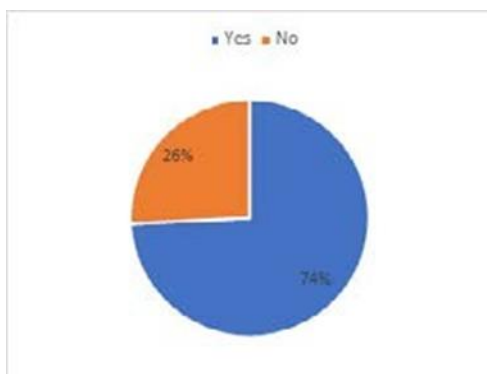

Διάγραμμα 4

Τα πιο συνηθισμένα παραδείγματα που δόθηκαν από τους ερωτηθέντες είναι οι στρατηγικές υποδοχής των μεταναστών, το σχέδιο δράσης για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών, ο πολιτιστικός διαμεσολαβητής, το φόρουμ συζητήσεων, το σχέδιο "Φιλικό προς τους Μουσουλμάνους" που ξεκίνησε η περιφέρεια της Απουλίας, οι διαπολιτισμικές ανταλλαγές, η "Λευκή Βίβλος για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο" και η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Στο διάγραμμα 5, φαίνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (74,2%) γνωρίζει τα προγράμματα που προωθούν τον ΔΔ στην Ιταλία. Τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προσφέρουν ευκαιρίες ανταλλαγής και διαπολιτισμικές δραστηριότητες, όπως το Erasmus+, ήταν η πιο συνηθισμένη απάντηση, ενώ ακολουθούν το ιταλικό πρόγραμμα SPRAR, το Carta di Leuca (παράρτημα 2), η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εθελοντισμού και άλλες διαπολιτισμικές ανταλλαγές που πραγματοποιούνται σε σχολεία/πανεπιστήμια/θέατρα κ.λπ.

Σχεδόν οι μισοί από τους ερωτηθέντες (51,6%) έχουν γνώση για τις ευκαιρίες χρηματοδότησης (Διάγραμμα 6) που σχετίζονται με τις δραστηριότητες ΔΔ και οι περισσότεροι από αυτούς αναγνωρίζουν τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως τον κύριο φορέα χρηματοδότησης. Λίγοι ερωτηθέντες ανέφεραν εθνικές επιχορηγήσεις όπως το "Fondo Asilo Migrazione e Integrazione" (FAMI) και ορισμένες τοπικές σχολικές δράσεις.

Διάγραμμα 5.

Διάγραμμα 6

Για την ενότητα αυτή, η ποιοτική μεθοδολογία ανέδειξε ότι και οι δύο ομάδες έχουν σύμφωνες απόψεις. Όλοι οι συνομιλητές είχαν παρόμοιο σκεπτικό και συγχρόνως αισθάνονται απογοητευμένοι από την πολυπλοκότητα της εύρεσης σαφών πολιτικών χαρακτηριστικών που θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν το κύριο ερώτημα. Ορισμένες φορές παραδέχτηκαν την έλλειψη πληροφοριών που σχετίζονται με πολιτικά ζητήματα, αλλά ταυτόχρονα παρατήρησαν πόσο δύσκολο ήταν να απαντήσουν επειδή αυτή η πολιτική επισκόπηση που σχετίζεται με την προώθηση του ΔΔ είναι οπαλέα, σιωπηλή ή ίσως είναι τόσο απύσχα που δεν μπορεί να αφήσει ίχνη. Παρατηρήθηκε μια πραγματική άγνοια και σύγχυση σχετικά με αυτά τα τρέχοντα πολιτικά ζητήματα. Εν πάση περιπτώσει, υπήρξε μία κοινή γραμμή μεταξύ των συνομιλητών σχετικά με τις κύριες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσουν οι πολιτικοί για να ενθαρρύνουν το ΔΔ: αναζήτηση πολιτικών κανόνων προσανατολισμένων σε μια κοινή και κοινή συμβίωση σε έναν κόσμο που είναι όλο και πιο στενός και πάντα εξελίσσεται. Μιλώντας συγκεκριμένα, οι εμπειρογνώμονές μας διατύπωσαν διάφορα σημεία που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην υλοποίηση αποτελεσματικού ΔΔ:

- *Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των διαφορετικών ηλικιακών κατηγοριών.* Τα θεσμικά όργανα πρέπει να ενθαρρύνουν και να υποστηρίζουν. Οι ενώσεις και τα άτομα θα πρέπει να εργάζονται διασφαλίζοντας ότι υπάρχει πολιτική υποστήριξη. Όπου υπάρχει ένα μη ευαισθητοποιημένο πεδίο, ο τοπικός δήμος θα πρέπει να ξεκινήσει προγράμματα που ενθαρρύνουν και ενθουσιάζουν τα άτομα.
- *Πραγματική και πρακτική υποδοχή.* Η ανοιχτή διάθεση είναι η λέξη-κλειδί τόσο για τους θεσμούς όσο και για το άτομο. Η παγκοσμιοποίηση μας οδηγεί στην εξέλιξη και τη δεκτικότητα, οπότε είναι πραγματικά σημαντικό να προετοιμαστούμε για να τη ζήσουμε με τον σωστό τρόπο. "Αν καλωσορίσεις δεν θα υπάρξει πρόβλημα, αν δημιουργήσεις συγκρούσεις θα υπάρξουν προβλήματα", δήλωσε ο εμπειρογνώμονας αριθ. 1.
- *Εγκάρδιος τουρισμός.* Είναι σημαντικό να δημιουργούμε ευκαιρίες συνάντησης, αυτός είναι ο μόνος τρόπος που έχουμε για να λύσουμε τα διαπολιτισμικά προβλήματα και τα προβλήματα

ειρήνης. *"Μόνο η αντιπαράθεση δημιουργεί γνώση. Η γνώση αποπλίζει τα βλέμματα και αυτά τα αποπλισμένα βλέμματα θα μπορέσουν να κοιτάξουν προς έναν κοινό ορίζοντα"*, δήλωσε ο εμπειρογνώμονας αριθ. 3. Μια πραγματικά καλή ιδέα είναι αυτή των περιπατητικών μονοπατιών. Ας σκεφτούμε τη Via Francigena ή το Camino de Santiago και ούτω καθεξής. Είναι θεμελιώδες να κάνουμε τις νέες γενιές να περπατήσουν.

- *Διαλογικό σχολείο.* Σε αυτά τα θεσμικά πλαίσια, ο διάλογος δεν προωθείται. Κάποιες από τις ιδέες που προέκυψαν κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, όπως η δημιουργική γραφή και οι πολιτιστικές συζητήσεις μεταξύ των νέων με τη διαμεσολάβηση εμπειρογνομόνων. Το ιταλικό σχολείο, δυστυχώς, έχει μια πολύ ευρωκεντρική προσέγγιση. Θα ήταν θεμελιώδης ο διάλογος με τον ξένο. Να αφηγούμαστε για τον Δάντη αλλά ταυτόχρονα να ανακαλύπτουμε την Bhagavadgītā από το δημοτικό σχολείο- να ανακαλύπτουμε την ανατολική και την ελληνική φιλοσοφία- με τον άλλο πολιτισμό θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για τον Petrarca, και με όλη την τάξη θα μπορούσαμε να μάθουμε περισσότερο για τις Χίλιες και μία νύχτες, τον Borges, τον Pinter, τον Mahmood Darwish και τον Mandela. Δεν είναι χρήσιμο να εστιάζουμε συνέχεια στη λατινική κουλτούρα, που ήταν απαραίτητη μόνο όταν γνωρίζαμε μόλις το 20% όλου του κόσμου. Σήμερα έχουμε επίγνωση της πραγματικής διάστασης του πλανήτη και θα μπορούσε να είναι μια χαμένη ευκαιρία το να μην κάνουμε διάλογο με τους διαφορετικούς πολιτισμούς που μοιράζονται τον ίδιο χώρο.

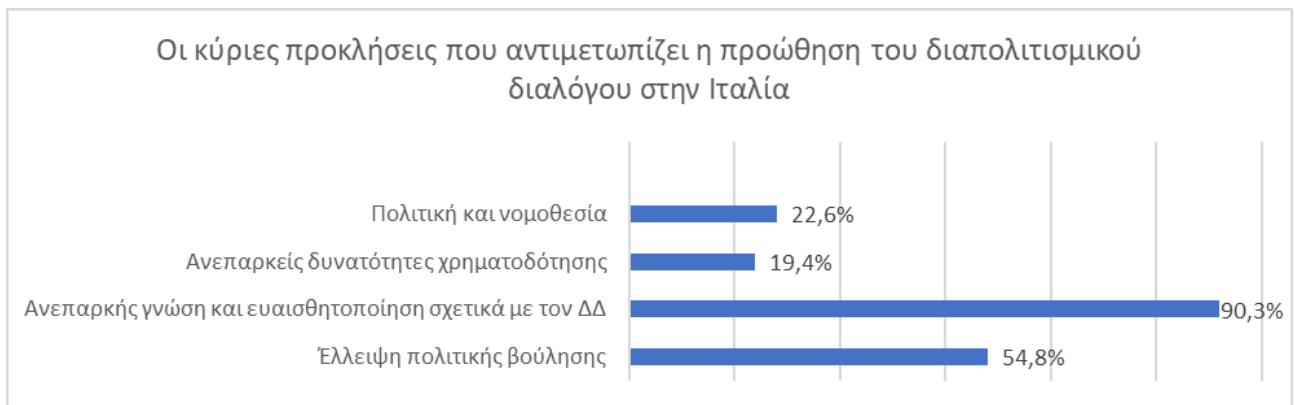
- *Επιχειρησιακό σχολείο.* Επικεντρωμένες και δομημένες εκδρομές με εποχιακή συχνότητα, ενσωμάτωση της γεωγραφίας στην ιστορία και με πολύ περισσότερο χώρο κατά τη διάρκεια του διδακτικού ημερολογίου. *"Γεωγραφία, γεωϊστορία, γεωπολιτική, θα έλεγα ότι η γεωγραφία των πολιτισμών είναι μια ειλικρινής αντίληψη του κόσμου μας, μια συνειδητοποίηση της ενότητας των διαφορετικών χρωμάτων και της ελευθερίας που θα μπορούσε να δώσει μια πρόιμη μελέτη της αστρονομίας, διότι είναι σημαντικό να συνειδητοποιήσουμε την απεραντοσύνη από τότε που είμαστε παιδιά, το ανθρώπινο όριο σε σύγκριση με τον ουρανό, η αστρονομία και μια σοβαρά διδασκόμενη γεωγραφία θα μας υπενθυμίσουν ότι είμαστε όλοι ίδιοι"*, επιβεβαίωσε ο εμπειρογνώμονας αριθ. 9.

- *Συνεχής προώθηση των τεχνών και του αθλητισμού.* Οι τέχνες έχουν θεμελιώδη ρόλο κατά την ανάπτυξη και τον εμπλουτισμό του ατόμου, όπως ακριβώς οι επιστήμες και οι ξένες γλώσσες στα σχολεία. Το θέατρο *"με την υγιή του οικειότητα, μερικές φορές συγκρουσιακή, δημιουργεί μια μικρή ουτοπία μεταξύ της ομάδας των ατόμων που εργάζονται στη σκηνή- μια ουτοπία που συνδέεται αυστηρά με την αδελφосύνη, διότι αυτό που σου διδάσκει το θέατρο είναι ότι αν κάτι πάει στραβά σε σένα, θα πάει στραβά και στον συνάδελφό σου. Πρέπει να πάει καλά και στους δύο, σε όλους, για να λειτουργήσει το πράγμα. Αυτός είναι ο διάλογος"* δήλωσε ο εμπειρογνώμονας αριθ. 8. Ομοίως, ο αθλητισμός είναι μια πραγματικότητα όπου κυριαρχεί η αίσθηση της ενότητας και της αδελφосύνης. *"Ο αθλητισμός, ο πολιτισμός και οι τέχνες είναι ένας διάλογος στο όνομα της*

ενσωμάτωσης - νικούν τον αποκλεισμό και τις κακές συνήθειες που σχετίζονται με τη στοχοποίηση του "άλλου" που είναι διαφορετικός από εμένα", δήλωσε ο εμπειρογνώμονας αριθ. 10.

Ανάγκες Τοπικών Φορέων

Οι ερωτηθέντες της χώρας τόνισαν δύο κύριες προκλήσεις για την προώθηση του ΔΔ στην Ιταλία (Διάγραμμα 7): 1) ανεπαρκής γνώση και ευαισθητοποίηση σχετικά με τον διαπολιτισμικό διάλογο (90,3%) και 2) έλλειψη πολιτικής βούλησης (54,8%). Επίσης, είναι ορατό ότι η απουσία εθνικής πολιτικής και νομοθεσίας (22,6%) και οι ανεπαρκείς δυνατότητες χρηματοδότησης (19,4%) αποτελούν κοινές προκλήσεις που αποδυναμώνουν την εφαρμογή του διαπολιτισμικού διαλόγου. Η κατεύθυνση αυτή θα μπορούσε να συνδεθεί με την έλλειψη πολιτικής βούλησης. Έτσι, περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε να ασχοληθεί με αυτό το θέμα. Οι ερωτηθέντες ενθαρρύνουν τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση πάνω στο ΔΔ.

Διάγραμμα 7

Οι απαντήσεις αναδεικνύουν τη σημασία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (93,5%) και των οργανώσεων της τοπικής κοινότητας ως βασικών εμπλεκόμενων φορέων στην εφαρμογή του διαπολιτισμικού διαλόγου (Διάγραμμα 8), γεγονός που επιβεβαιώνει τη σημαντική συμβολή των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στην προώθηση του ΔΔ. Επίσης, ο ρόλος των μέσων ενημέρωσης (71%) και της κοινωνίας των πολιτών (67,7%) αξιολογείται υψηλά. Χαμηλότερη σημασία αποδίδεται στις θρησκευτικές αρχές (45,2%).

Διάγραμμα 8

Για την καλύτερη εφαρμογή του διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ιταλία, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων επιβεβαίωσε ότι οι οικονομικοί και εξειδικευμένοι ανθρώπινοι πόροι είναι οι πιο σημαντικοί παράγοντες για να προχωρήσουν και να αναπτύξουν περισσότερες δράσεις προώθησης. Επίσης, οι απαντήσεις υπογραμμίζουν το θέμα της συμμετοχής, έτσι ώστε, η καλύτερη προώθηση του ΔΔ θα μπορούσε να γίνει εάν οι πολίτες, οι τοπικοί φορείς και τα θεσμικά όργανα έφερναν τη συμμετοχή τους. Έτσι, οι απαντήσεις καταδεικνύουν ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος επιβάλλει ποικίλους παράγοντες, φορείς και θεσμούς για τη διασφάλιση της εφαρμογής του.

Οι ερωτηθέντες επισημαίνουν ορισμένες δραστηριότητες ως αποτελεσματικές για την προώθηση του ΔΔ (Διάγραμμα 9). Ειδικότερα, τα πολιτιστικά προγράμματα (87,1%) και οι εκστρατείες επικοινωνίας (74,2%) που περιλαμβάνουν τα προγράμματα των μέσων ενημέρωσης (61,3%) αποτελούν τους κρίσιμους μηχανισμούς προώθησης. Τα ευρήματα δείχνουν ότι τα εκπαιδευτικά προγράμματα έχουν μικρότερη, αλλά σημαντική συμβολή, π.χ. τα εργαστήρια και η κατάρτιση (58,1%) και τα στοχευμένα επαγγελματικά προγράμματα (32,3%) είναι οι επόμενοι μηχανισμοί που επιλέγονται από τους Ιταλούς ερωτηθέντες για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου.

Διάγραμμα 9

Το ευρύ φάσμα της έρευνας που διεξάγεται επιτρέπει την ανίχνευση των προκλήσεων και των αναγκών σε μια τεράστια κοινωνική εμβάθυνση. Έχει εμπλακεί στην πολιτική, το σχολείο, τα θρησκευτικά ιδρύματα, το θέατρο, το μεταναστευτικό πλαίσιο, τις επιχειρήσεις θεάματος και τον συνεταιρισμό. Όλες αυτές οι πτυχές υποστηρίζουν τη μεγαλύτερη ενσωμάτωση των φωνών που συνιστούν μια κοινότητα. Αυτές οι φωνές, οι τοπικοί φορείς, πιέζουν για τις ακόλουθες δράσεις:

- *Για τον συνεταιρισμό:* Ακρόαση και διαφάνεια από τις **τοπικές διοικήσεις**. Προκήρυξη λογικών και προσιτών **διαγωνισμών** περιορίζοντας όλα τα γραφειοκρατικά εμπόδια. Οι μικρές πραγματικότητες υπόκεινται στην απειρία που σχετίζεται με τη γραφειοκρατία, οπότε κινδυνεύουν πάντα να αποκλειστούν, παρά την καλή προσπάθεια των διαπολιτισμικών πρωτοβουλιών τους.
- *Για τους εργαζόμενους του κέντρου πρώτης υποδοχής.* Ανοικτότητα και άμεση αποφασιστικότητα από το σχολείο και τις θρησκευτικές κοινότητες που συνδέονται με την ΕΕ.
- *Για τον τουρισμό.* Μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στη **Νότια Ευρώπη**. Οι ευρωπαϊκές χώρες του

Νότου και της Μεσογείου είναι, εξάλλου, συνηθισμένες στην ανεντιμότητα, τις πελατειακές σχέσεις και τις προκαταλήψεις περί διαφθοράς. "Ας πούμε ότι σε γενικές γραμμές ο Νότος, λόγω μιας ορισμένης έλλειψης πηγών και τεχνολογιών, παραμένει η τελευταία δεξαμενή της ανθρωπότητας. Νομίζω ότι πρέπει να ξεκινήσουμε από αυτόν τον ορίζοντα για να δημιουργήσουμε έναν διάλογο με τον άνθρωπο. Δεν είναι τυχαίο ότι το έργο MAZI συντονίζεται από 5 χώρες που βρίσκονται στη "θάλασσα μεταξύ των χωρών" του Νότου", δήλωσε ο εμπειρογνώμονας αριθ. 9.

- *Για το σχολείο.* Υπάρχει απόλυτη ανάγκη για μια σχολική μεταρρύθμιση που σχετίζεται με τη διαχείριση της εκπαιδευτικής προσφοράς και την παρουσία νέων επαγγελματιών. "Είναι απαραίτητο να επενδύσουμε σε νέες φιγούρες που θα πρέπει να συνδεθούν με τις υπάρχουσες. Χρειαζόμαστε ειδικούς στη γλωσσική και πολιτιστική διαμεσολάβηση- ειδικούς στο θέατρο, εκπαιδευτικούς ειδικευμένους σε εργαστηριακές δραστηριότητες, ώστε να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε την εκπαιδευτική φτώχεια, την αποξένωση ορισμένων παιδιών, την πολιτιστική και κοινωνική ευαισθητοποίηση. Χρειαζόμαστε επαγγελματίες με κοινωνιολογικό, φιλοσοφικό και ψυχολογικό προφίλ σε κάθε σχολείο", δήλωσε ο εμπειρογνώμονας αριθ. 4. Η εκπαιδευτική προσφορά πρέπει να είναι πολύπλευρη. Το διδακτικό ημερολόγιο θα πρέπει να βελτιστοποιηθεί ώστε να εγγυάται πρακτικές δραστηριότητες όπως συζητήσεις, εκδρομές και τέχνες.

- *Για το θέατρο.* Προώθησή του με συνεχείς επιχορηγήσεις χωρίς να σκεφτόμαστε ότι είναι ένα χόμπι, μια μη αθλητική ενασχόληση των ανθρώπων, αλλά ένας χώρος όπου μπορείς να αναπτύξεις το μυαλό και τον χαρακτήρα σου, ένας χώρος όπου η ενσυναίσθηση και η επίλυση προβλημάτων διεγείρονται συνεχώς.

6. Συμπεράσματα

Η παρούσα έρευνα αξιολόγησε τις ανάγκες, τους παράγοντες που επιτρέπουν και τις βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά την κατάσταση της ευαισθητοποίησης και της ανάπτυξης του διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ιταλία.

Ο διαπολιτισμικός διάλογος έχει ακριβή ορισμό σε στρατηγικά έγγραφα όπως η "Λευκή Βίβλος για τον διαπολιτισμικό διάλογο", η "Σύμβαση της UNESCO για την πολιτιστική πολυμορφία", οπότε αντί να προσφέρουν έναν σαφή ορισμό της έννοιας, οι ερωτηθέντες στην έρευνα και τις συνεντεύξεις αφορούσαν πτυχές όπως: ενεργή ακρόαση, αμοιβαία κατανόηση, διαμοιρασμός, ποικιλομορφία, ανοικτό πνεύμα, ανταλλαγή, επαφή, συνάντηση και όχι μόλυνση, άνοιγμα προς τον Άλλο, σεβασμός, άμεση αλληλεπίδραση με άτομα που προέρχονται από διαφορετικό πολιτισμό κ.λπ. Ο διαπολιτισμικός διάλογος θεωρήθηκε από τους ερωτηθέντες ως επίτευγμα, μια χρήσιμη στιγμή για την απόκτηση αποτελεσμάτων, *έναν εμπλουτισμό και μια ανταλλαγή γνώσεων, εφόσον αφήνουμε τον εαυτό μας να εκπλαγεί από τον "Άλλο"*.

Ο διάλογος, ως μια διαλογική πράξη μεταξύ δύο ή περισσότερων προσώπων, μια ανταλλαγή ιδεών και απόψεων που αποσκοπεί στη δημιουργία μιας κοινής κατανόησης, δεν μπορεί να επιβληθεί με ένα διάταγμα ή να είναι μια τυπική συμμόρφωση. Ο διάλογος είναι η περιέργεια και η επιθυμία να περιγράψουμε και να κατανοήσουμε και τις δύο ταυτότητες (τη δική σας και την άγνωστη). Ο διάλογος είναι μια προσωπική στάση, ένα habitus που πρέπει να αποκτηθεί σύμφωνα με μια συγκεκριμένη πρόθυμη πράξη. Ποιος το κάνει δεν είναι οι θεσμοί αλλά τα πρόσωπα στο φλας. Η παρούσα έρευνα επέστησε την προσοχή στο ότι οι θεσμοί θα πρέπει να δημιουργήσουν την ευκαιρία να εγγυηθούν στα άτομα την ελευθερία της έκφρασης, έναν γλωσσικό κώδικα και κώδικα συμπεριφοράς που θα μπορούσε να συνδέσει τους συνομιλητές, αλλά επιπλέον έναν "λειτουργικό ορίζοντα", δηλαδή μια λογική απάντηση σε όλα τα ερωτήματα που βρίσκονται στη βάση κάθε διαλόγου (Γιατί διάλογος; Ποιος τον χρειάζεται; Πότε θα δούμε τα οφέλη;). Οι θεσμοί, από την οικογενειακή διάσταση έως τους πολιτικούς οργανισμούς, θα πρέπει να δεσμευτούν ότι δεν θα εμποδίσουν όλους τους μικρούς σπόρους που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μια βούληση διαλόγου, ενός διαλόγου που θα μπορούσε να αντισταχθεί στο κλείσιμο, την αδιαφορία, την ακατάσχετη άγνοια. Σε έναν αιώνα όπου ο λαϊκισμός, ο εθνικισμός, ο νεορατσισμός αυξάνονται όλο και περισσότερο, αν θέλουμε πραγματικά να αποφύγουμε πιθανές συγκρούσεις που θα μπορούσαν να είναι ακόμη χειρότερες, ο ΔΔ πρέπει να επιβληθεί ως η μόνη πηγή που είναι ικανή να φανταστεί και να δημιουργήσει μια πολιτική συμβίωση βασισμένη στην ειρήνη και τη δικαιοσύνη για όλους.

Παρατηρήθηκε μια πραγματική απάθεια, άγνοια και σύγχυση που σχετίζεται με τα τρέχοντα πολιτικά ζητήματα. Φάνηκε ότι υπάρχει σκεπτικισμός σχετικά με την ύπαρξή τους ή, εν πάση

περιπτώσει, σχετικά με μια πολιτική δέσμευση. Τα περισσότερα από τα στρατηγικά εργαλεία, όπως οι πολιτικές, οι νομοθεσίες, δεν είναι τόσο γνωστά (Διάγραμμα 4). Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πάντα το πρώτο βήμα προς κάτι οικουμενικό και άξιο: έναν ειρηνικό, επίσημο και θεσμικό διαπολιτισμικό διάλογο. Η συνηθέστερη απάντηση των δράσεων και των φορέων χρηματοδότησης είναι τα προγράμματα και οι επιχορηγήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όλοι οι συνομιλητές είχαν μια παρόμοια συλλογιστική γραμμή και συγχρόνως αισθάνονται απογοητευμένοι από την πολυπλοκότητα της εύρεσης σαφών πολιτικών χαρακτηριστικών που θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν το κύριο ερώτημα. Μερικές φορές παραδέχτηκαν την έλλειψη πληροφοριών που σχετίζονται με πολιτικά ζητήματα, αλλά ταυτόχρονα παρατήρησαν πόσο δύσκολο ήταν να απαντήσουν, επειδή αυτή η πολιτική επισκόπηση που σχετίζεται με την προώθηση του ΔΔ είναι οπαλέα, σιωπηλή ή ίσως είναι τόσο απύσα που δεν μπορεί να αφήσει ίχνη. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν ότι υπάρχουν ακόμη πολλά να γίνουν, μεγάλη ανάγκη να ευαισθητοποιηθεί η έννοια, να διαδοθεί η κρισιμότητα του ΔΔ και να ανοίξει το μυαλό των ανθρώπων. Αυτό που είναι πεντακάθαρο είναι ότι η εκπαίδευση είναι ένα από τα πιο ισχυρά μέσα. Η εκπαιδευτική μάθηση και γνώση σίγουρα δεν έχει άμεσο αποτέλεσμα, αλλά μπορεί να σκάψει βαθιά, να διαμορφώσουν συνειδήσεις, να δημιουργήσουν συνθήκες για μάτια που θα μπορούσαν να κοιτάζουν πάνω από την ταυτότητά τους. Ο ΔΔ περνάει μέσα από την ανοιχτόμυαλη συνείδηση και η εκπαίδευση θα μπορούσε να είναι το κλειδί.

Το ευρύ φάσμα της έρευνας που διεξάγεται, επιτρέπει την ανίχνευση των προκλήσεων και των αναγκών σε μια τεράστια κοινωνική εμβάθυνση. Περιελάμβανε την πολιτική, το σχολείο, το θρησκευτικό ίδρυμα, το θέατρο, το μεταναστευτικό πλαίσιο, τις επιχειρήσεις θεάματος και τον συνδικαλισμό. Όλες αυτές οι πτυχές υποστηρίζουν τη μεγαλύτερη ενσωμάτωση των φωνών που αποτελούν μια κοινότητα.

7. Συστάσεις

Όπως έχει ήδη επισημανθεί, ο διαπολιτισμικός διάλογος χρειάζεται μια συνεργική δέσμευση που να τροφοδοτείται από όλους τους φορείς μιας κοινότητας και να προσανατολίζεται στην υλοποίηση ενός διαλόγου που υπερβαίνει τις πολιτιστικές πτυχές, δημιουργώντας έτσι μια επικοινωνιακή σύνδεση που συνδέει τον άνθρωπο σε όλο τον κόσμο. Έτσι, σύμφωνα με τους τρεις κύριους τομείς που σχετίζονται με το σχέδιο, πρέπει να βελτιωθούν οι ακόλουθες πτυχές:

- Αύξηση της **γενικής ευαισθητοποίησης** των ανθρώπων για τον διαπολιτισμικό διάλογο - ευαισθητοποίηση όλο και περισσότερο όλων των ηλικιακών κατηγοριών, υποστήριξη όλων των ελάχιστων καθημερινών περιστάσεων του διαπολιτισμικού διαλόγου. Μια συνειδητή συνείδηση δημιουργείται από τη συγκεκριμένη και συνεχή ευαισθητοποίηση
- Συστάσεις σχετικά με **την πολιτική και τις πρακτικές**: ενθάρρυνση και υποστήριξη από τα θεσμικά όργανα- όλοι οι τοπικοί φορείς που επενδύουν τις δυνάμεις και το χρόνο τους στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, θα πρέπει να εργάζονται να είναι σίγουροι ότι θα υπάρχει πάντα πολιτική υποστήριξη, ότι θα υπάρχει πάντα ένα χέρι βοήθειας για τα άτομα που θέλουν να διαδώσουν την έννοια του διαπολιτισμικού διαλόγου - δημιουργία ευκαιριών συνάντησης που επιτρέπουν σε ανθρώπους από όλο τον κόσμο να έρθουν αντιμέτωποι, να γνωριστούν μεταξύ τους και έτσι να οικοδομήσουν ένα κοινό όραμα για τον κόσμο που θέλουν, βελτίωση του σχολικού προγράμματος προσπαθώντας να συμπεριλάβει έννοιες που δίνουν στους μαθητές μια διεθνή εικόνα που θα μπορούσε να τους ενθαρρύνει μια ανιδιοτελή ματιά- η προώθηση των τεχνών και του αθλητισμού είναι θεμελιώδεις πηγές για τη βελτίωση του διαπολιτισμικού διαλόγου, όπως τονίστηκε κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, *"ο αθλητισμός, ο πολιτισμός και οι τέχνες είναι ένας διάλογος στο όνομα της ενσωμάτωσης- νικούν τον αποκλεισμό και την κακή συνήθεια της στοχοποίησης του "άλλου" που είναι διαφορετικός από μένα"*,
- Συστάσεις σχετικά με τις **ανάγκες των τοπικών φορέων**: στρατηγικές που θα μπορούσαν να διευκολύνουν την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, μιλώντας πρακτικά για:
 1. Περισσότερη κατανόηση και άνοιγμα από τις τοπικές διοικήσεις, τα υπουργεία και τους διεθνείς οργανισμούς προς όλες τις ενώσεις, τις πραγματικότητες, που εργάζονται για τον διαπολιτισμικό διάλογο- πιο εύκολα προσβάσιμα κονδύλια για τα σχέδιά τους,
 2. Εργασία για τη μεταρρύθμιση του σχολείου - επένδυση σε νέες επαγγελματικές προσωπικότητες, όπως γλωσσικός και πολιτιστικός διαμεσολαβητής, ειδικός στο θέατρο, προσωπικότητες που ειδικεύονται σε εργαστηριακές δραστηριότητες, ώστε να είναι δυνατή η αντιμετώπιση της εκπαιδευτικής φτώχειας και η αύξηση του αισθήματος πολιτιστικού και κοινωνικού διαμοιρασμού - διεύρυνση του γεωγραφικού ορίζοντα του σχολικού

προγράμματος, δημιουργία πνευματικής σύνδεσης με την τυπολογία της λογοτεχνίας, των γλωσσών, των παραδόσεων που είναι εντελώς διαφορετικές από αυτές που έχει συνηθίσει ο μαθητής,

3. Όλοι οι φορείς, από την οικογένεια μέχρι τους διεθνείς οργανισμούς, δεν πρέπει ποτέ να χάσουν από τα μάτια τους τη σημασία του διαπολιτισμικού διαλόγου - πρέπει πάντα να βρίσκουν το χρόνο να αφιερώνονται σε αυτό το θέμα, δημιουργώντας ευκαιρίες που ξεκινούν από τα "διαπολιτισμικά λόγια" μιας μητέρας προς το γιο της και καταλήγουν στη διαπολιτισμική συνάντηση που διοργανώνει ένας διεθνής οργανισμός.

8. Παραπομπές

Ambrosini, M. (2015) L'inserimento degli immigrati sul territorio). *TRECCANI*. Available at: <https://www.treccani.it/enciclopedia/l-inserimento-degli-immigrati-sul-territorio-%28L%27Italia-e-le-sue-Regioni%29/> (Accessed 5 February 2021)

Cesareo V. (2005) *Dopo l'emergenza, verso l'integrazione*, in Ismu (Iniziativa e Studi sulla Multiethnicità), *Decimo rapporto sulle migrazioni 2004*. Milano: Franco Angeli. pp. 7-32.

Council of Europe. (no date) *The concept of Intercultural Dialogue*. Available at: https://www.coe.int/t/dg4/intercultural/concept_EN.asp#P12_1420 (Accessed: 2 February 2021)

European Union. (2017) How culture and the arts can promote intercultural dialogue in the context of migratory and refugee crisis. *Vivere e lavorare in Italia*. Available at: <http://www.integrazionemigranti.gov.it/Documenti-e-ricerche/How%20culture%20and%20the%20arts%20can%20promote%20intercultural%20dialogue%20in%20the%20context%20of%20the%20migratory%20and%20refugee%20crisis.pdf> (Accessed: 2 February 2021)

Lähdesmäki T., Koistinen AK., Ylönen S.C. (2020) "Introduction: What Is Intercultural Dialogue and Why It Is Needed in Europe Today?". *Intercultural Dialogue in the European Education Policies*. UK: Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-41517-4_1

Poglia, E., Mauri-Brusa, M., & Fumasoli, T. (2009) Intercultural dialogue in higher education in Europe. In S. Bergan & J.-P. Restoueix (eds.) *Intercultural dialogue on campus*. France: Council of Europe Publishing. pp. 17–70;

Puglia, S. S. d. R. (2020). In Evidenza. *Vivere e lavorare in Italia*. January. Available at: <http://www.integrazionemigranti.gov.it/leregioni/puglia/Pagine/default.aspx> (Accessed: 5 February 2021);

Sciortino, G., Colombo, A. (2005) *Un'immigrazione normale*. Bologna: il Mulino, p. 7.

UNESCO (2018) UNESCO survey on intercultural dialogue, 2017: analysis of findings. *UNESCO Institute of Statistics*. Available at: uis.unesco.org/sites/default/files/documents/unesco-survey-intercultural-dialogue-2017-analysis-findings-2018-en.pdf (Accessed: 2 February 2021)

Viriglio, V. (2019). Per un'Italia interculturale , è già ora. *Avanguardie Migranti*. Available at:<https://www.avanguardiemigranti.it/2019/10/03/per-unitalia-interculturale-e-gia-ora/>
(Accessed: 2 February 2021)

Zanfrini L. (2005), *Il lavoro*, in Ismu (Iniziative e Studi sulla Multietnicità), *Decimo rapporto sulle migrazioni 2004*, Milano: Franco Angeli. pp. 117-144.

9. Παραρτήματα

Παράρτημα 1: Παράδειγμα Βέλτιστης Πρακτικής

ΧΩΡΑ	ΙΤΑΛΙΑ
ΦΟΡΕΑΣ	De Finibus Terrae – Parco Culturale Ecclesiale
ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	
ΟΝΟΜΑ	Carta di Leuca
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/ ΕΡΓΟΥ	
ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	2016 έως σήμερα
URL	https://www.camminidileuca.it/carta-di-leuca/

ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Η Carta di Leuca προωθείται από το Ίδρυμα "De Finibus Terrae", το οποίο δημιουργήθηκε για να προωθήσει την περιοχή του Salento (Νότια Απουλία), που βρίσκεται στο κέντρο της Μεσογείου. Η Carta di Leuca είναι ένα μόνιμο, διαπολιτισμικό και διαθρησκευτικό εργαστήριο νέων ανθρώπων που ζουν στις διάφορες ακτές της Μεσογείου και οι οποίοι δεσμεύονται αμοιβαία να οικοδομήσουν ένα καλύτερο μέλλον, έχοντας στο επίκεντρο τη φροντίδα του πλανήτη, την κεντρική θέση του ανθρώπου και την οικοδόμηση μονοπατιών συντροφικότητας, με σεβασμό στις διαφορές.

Το νόημα της Carta di Leuca έγκειται στη "συναναστροφή των διαφορών": η προφητεία του Don Tonino Bello υποδηλώνει τη δέσμευση για την καταπολέμηση της φτώχειας, της μαφίας και κάθε άλλης μορφής παρανομίας και κατάχρησης.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Στην καρδιά του καλοκαιριού, η Carta di Leuca γίνεται μια διεθνής συνάντηση που - μέσα από εθελοντικές εμπειρίες και περιπάτους στους αρχαίους δρόμους - προτείνεται ως μια μεγάλη ευκαιρία για να παροτρύνει όλους να δεσμευτούν περισσότερο για την Ειρήνη.

Ημέρες συνάντησης, προβληματισμού και ταξιδιού, οι οποίες υλοποιούνται μέσα από παρεμβάσεις, μαρτυρίες και κοινή εργασία. Το τελικό έγγραφο γίνεται έκκληση προς τους πολιτικούς ιθύνοντες και τις κυβερνήσεις, για την οικοδόμηση ενός μέλλοντος ειρήνης στη Μεσόγειο.

Το κάλεσμα διακηρύσσεται μετά από μια σιωπηλή νυχτερινή πορεία - "Προς την αυγή της Ειρήνης" - η οποία εκτείνεται από τον τάφο του Don Tonino Bello έως τον Ιερό Ναό της Αγίας Μαρίας Leuca "De Finibus Terrae".

ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Από την πρώτη διοργάνωση, εκατοντάδες νέοι από διάφορες πλευρές της Μεσογείου έχουν έρθει στη Leuca για να συμμετάσχουν στη Συνάντηση, συντάσσοντας και διακηρύσσοντας τη "Χάρτα", αλλά και συμμετέχοντας στις διάφορες στιγμές εορτασμού, συναναστροφής και πολιτισμού. Μέρη συνάντησης, προβληματισμού και ταξιδιού, οι οποίες εκφράζονται μέσα από παρεμβάσεις, μαρτυρίες και κοινή εργασία. Το τελικό έγγραφο - μια σύνθεση των διαφορετικών πολιτισμών, των διαφορετικών ευαισθησιών, αλλά και των διαφορετικών θρησκευτικών δοξασιών στις οποίες ανήκουν οι νέοι - γίνεται μια έκκληση προς τους πολιτικούς ιθύνοντες και τις κυβερνήσεις, για να οικοδομήσουν ένα μέλλον ειρήνης στη Μεσόγειο.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

- Γεωγραφικά εμπόδια και ανεπαρκείς υποδομές: οι υπηρεσίες δημοσίων συγκοινωνιών είναι ανεπαρκείς και ως εκ τούτου υπάρχουν πολλές οργανωτικές και οικονομικές δυσκολίες.
- Πολυπλοκότητα στη διαχείριση της διοργάνωσης: πρόκειται για μια μεγάλη διοργάνωση στην οποία συμμετέχουν περίπου 30 μεσογειακές χώρες και συχνά με λίγους οικονομικούς πόρους.
- Covid-19: Κατά το τελευταίο έτος, ήταν πολύ δύσκολο να πραγματοποιηθούν οι προγραμματισμένες δραστηριότητες. Ως εκ τούτου, έχουν δημιουργηθεί στιγμές διαμοιρασμού στο διαδίκτυο, αλλά δεν είναι τόσο αποτελεσματικές όσο η παρουσία στην εκδήλωση.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Από την πρώτη διοργάνωση, το 2016, νέοι από διάφορες ακτές της Μεσογείου έχουν έρθει στη Leuca και συμμετείχαν στη διεθνή συνάντηση. Κατά τη διάρκεια αυτής της εκδήλωσης, οι άνθρωποι συντάσσουν και διακηρύσσουν τη "Χάρτα της Ειρήνης". Κατά την τελευταία εκδήλωση δια ζώσης, 800 παιδιά νηπιαγωγείου εκτόξευσαν ένα μήνυμα Ειρήνης στη Μεσόγειο υλοποιώντας ένα flashmob με την ονομασία "PeaceMob".

ΠΩΣ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ TOGETHER ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΙ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Η "Carta di Leuca" ενώνει διαφορετικούς πολιτισμούς φέρνοντας κοντά την ποικιλομορφία των ανθρώπων της Μεσογείου. Όπως είπε ο εμπειρογνώμονας αριθ. 9 στη συνέντευξη, ο Βορράς, ο οποίος είναι πάντα πιο βιομηχανοποιημένος, τείνει αναμφισβήτητα προς μια αυξανόμενη αποξένωση. Έτσι, *"Ας πούμε ότι γενικά ο Νότος, λόγω μιας ορισμένης έλλειψης πηγών και τεχνολογιών παραμένει η τελευταία δεξαμενή της ανθρωπότητας. Νομίζω ότι πρέπει να ξεκινήσουμε από αυτόν τον ορίζοντα για να δημιουργήσουμε έναν διάλογο με τον άνθρωπο. Δεν είναι τυχαίο ότι το έργο TOGETHER συντονίζεται από 5 χώρες που βρίσκονται στη "θάλασσα μεταξύ των χωρών" του Νότου".*

Η Carta di Leuca αποτελεί παράδειγμα διαπολιτισμικού διαλόγου και αναδεικνύει την ποικιλομορφία της Ευρώπης.

Παράδειγμα 2: Παράδειγμα Πολιτιστικής Κληρονομιάς

ΧΩΡΑ	Ιταλία
ΌΝΟΜΑ ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΤΟΠΟΥ / ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ / ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	Γλώσσα και λογοτεχνία
ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	Κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής περιόδου
ΠΕΔΙΟ, ΘΕΜΑ, ΕΪΔΟΣ, ΜΟΡΦΗ	Γλώσσα και λογοτεχνία
URL	Δεν υπάρχει

ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Η πολυπολιτισμικότητα είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά των σημερινών τάξεων. Οι μαθητές, από διαφορετικά μέρη του κόσμου και με διαφορετικό υπόβαθρο, βρέθηκαν να μοιράζονται πολιτισμικές έννοιες με βάση το σχολικό πρόγραμμα που υλοποιείται από το Υπουργείο Παιδείας της χώρας στην οποία ζουν. Μέσα από τις συνεντεύξεις, παρατηρήθηκε ότι το ιταλικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα έχει Ευρωκεντρικό σχεδιασμό. Αυτό δεν σημαίνει ότι βρισκόμαστε μπροστά σε μια λανθασμένη εκπαιδευτική προσέγγιση, αλλά, από άποψη περιεχομένου, αυτό θα μπορούσε να περιορίσει τη συνολική εμπειρία που πρέπει να προσφέρουν τα σχολεία στους μαθητές τους. Εξετάζοντας σε βάθος την έννοια, η εστίαση θα μπορούσε να γίνει σε ένα από τα θέματα που διεγείρουν τις ποιητικές σκέψεις και βοηθούν στην ενίσχυση της σχέσης μεταξύ λέξεων και ανθρώπων. Η λογοτεχνία είναι μια από τις σημαντικότερες πολιτιστικές κληρονομίες μιας χώρας. Οι ποιητές και οι μυθιστοριογράφοι του παρελθόντος καθορίζουν το γλωσσικό παρόν. Οι Ιταλοί αισθάνονται την επιρροή της ποίησής τους γιατί αντιπροσωπεύει αυτό που είναι. Ο τρόπος που είναι, που μιλούν, είναι εν μέρει στενά συνδεδεμένος με τον τρόπο που αντιλαμβάνονται τα πράγματα. Οι Ιταλοί, για παράδειγμα, είναι βαθιά προσκολλημένοι στις λέξεις που φτιάχνονται από φλύαρο συναισθηματισμό, όπου τα πράγματα περιγράφονται μέχρι την ψυχή τους, οι προτάσεις, συχνά, είναι μελωδικές αρμονίες στολισμένες με ηχητικούς συνειρμούς, ομοιοκαταληξίες και γοητευτικές μεταφορές. Η έρευνα της ομορφιάς και η υπερβολική προσοχή στη λεπτομέρεια βρίσκονται στη βάση της ιταλικής γλώσσας. Οι γλώσσες είναι ένα σημαντικό συστατικό της κληρονομιάς μιας κοινότητας - είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την ταυτότητά μας.

ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΗ Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ/ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΕΙ ΩΣ

ΑΡΩΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ;

Η γλώσσα επιτρέπει την επικοινωνία και η επικοινωνία σημαίνει μοίρασμα, γι' αυτό και η μελέτη της γλώσσας και της λογοτεχνίας της, όχι μόνο ως μάθημα που αποτελεί μέρος του σχολικού προγράμματος, αλλά και ως τρόπος εκμάθησης και μοιράσματος μιας κληρονομιάς, θα μπορούσε να διευκολύνει τον διαπολιτισμικό διάλογο μεταξύ μαθητών που προέρχονται από διαφορετικές χώρες. Ανακαλύπτοντας μάθημα προς μάθημα ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της ιταλικής γλώσσας, μαθαίνοντας ποιοι είναι οι σημαντικότεροι εκπρόσωποί της, ο Ιταλός μαθητής εισάγεται σε ένα μέρος της κληρονομιάς του, ενώ ο ξένος μαθητής έρχεται συγκεκριμένα σε επαφή με μια κληρονομιά που είναι διαφορετική από τη δική του. Αυτό θα μπορούσε να είναι το πρώτο σχετικό βήμα προς την πραγμάτωση του διαπολιτισμικού διαλόγου. Σε αυτό το σημείο, αυτό που θα μπορούσε να είναι καθοριστικό, θα ήταν η εισαγωγή στην τάξη, της γλώσσας και της λογοτεχνίας από ξένους μαθητές. Για παράδειγμα: αν σε μια τάξη υπάρχουν μαθητές που προέρχονται από την Αίγυπτο, ο δάσκαλος θα πρέπει να προετοιμάσει (αφήνοντας τον εαυτό του να βοηθηθεί και από τους Αιγύπτιους μαθητές) μαθήματα επικεντρωμένα στα θεμελιώδη χαρακτηριστικά της αιγυπτιακής γλώσσας, στις κύριες διαφορές μεταξύ της ιταλικής και της αιγυπτιακής γλώσσας, στους εκφραστές, την ποίηση και την πεζογραφία της αιγυπτιακής γλώσσας. Οι αλλοδαποί μαθητές θα μπορούσαν να είναι ο "γλωσσικός ειδικός" κατά τη διάρκεια του μαθήματος, βοηθώντας τον καθηγητή στην εξήγηση και την προφορά λέξεων ή προτάσεων. Αυτή η γλωσσική ανταλλαγή μεταξύ των μαθητών θα μπορούσε να συμβάλει στη δημιουργία ενός πραγματικού διαπολιτισμικού διαλόγου που θα ενισχυόταν από τη γλωσσική ανταλλαγή. Με αυτόν τον τρόπο, δημιουργείται μια διάσταση όπου όλοι οι πολιτισμοί συμμετέχουν και έχουν την ευκαιρία να εκφράσουν τις ιδιαιτερότητές τους. Το αξιοσημείωτο είναι ότι αυτού του είδους ο διαπολιτισμικός διάλογος πραγματοποιείται σε ένα χώρο όπου η εκπαίδευση και η διδασκαλία είναι οι κύριοι στόχοι, οπότε τα αποτελέσματα του ΔΔ θα είναι ακόμη πιο κομβικά και αποτελεσματικά.

Καθορισμός Επίγνωσης του Διαπολιτισμικού Διαλόγου: ΛΙΒΑΝΟΣ

Δρ. Guita Hourani

1. Εισαγωγή

Σχετικά με το TOGETHER

Το έργο TOGETHER (TOwards a cultural Understanding of thE oTHER) έχει ως στόχο να προωθήσει την εκτενέστερη συνεργασία μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των γειτόνων τους στη Μέση Ανατολή και την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας, με βάση τις κοινές ευρωπαϊκές αξίες και τους πολιτισμούς και τις παραδόσεις των χωρών που συμμετέχουν.

Το έργο αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της βιώσιμης ανάπτυξης και στην αντιμετώπιση διαφόρων προκλήσεων με την ενσωμάτωση διαδικασιών διαπολιτισμικού διαλόγου στις ατζέντες των τοπικών κοινοτήτων. Το TOGETHER θα συμβάλει στην ενδυνάμωση των τοπικών φορέων, ενισχύοντας τις διαπολιτισμικές δεξιότητες και ικανότητές τους και καθιστώντας τους "πρεσβευτές" της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και της διαπολιτισμικής κατανόησης.

Θα αναπτυχθεί καινοτόμο εκπαιδευτικό υλικό, ψηφιακά εργαλεία και μεθοδολογίες περιεχομένου για την επιτυχή κάλυψη των αναγκών των τοπικών φορέων και των κοινοτήτων τους. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτό μπορείτε να βρείτε στη διεύθυνση: <http://thetogetherproject.eu>.

Το TOGETHER χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα "Erasmus+" της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεντρώνει 6 ιδρύματα-εταίρους από 5 διαφορετικές χώρες:

CulturePolis – Ελλάδα

EWORX – Ελλάδα

IED – Κύπρος

FPD – Ιταλία

GACC – Γεωργία

LDN – Λίβανος

Σχετικά με την έκθεση

Σκοπός της έκθεσης είναι να περιγράψει την κατάσταση της ευαισθητοποίησης και της ανάπτυξης του διαπολιτισμικού διαλόγου στις χώρες του TOGETHER, και να προσδιορίσει τους παράγοντες που στηρίζουν τη διαπολιτισμική επικοινωνία και ένα δυναμικό χώρο διαλόγου στις τοπικές κοινότητες. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκουμε να δώσουμε πληροφορίες για το πώς γίνεται κατανοητός ο διαπολιτισμικός διάλογος, να προσδιορίσουμε τις κύριες προκλήσεις και ανάγκες του και να κατανοήσουμε πώς ορίζεται, σχεδιάζεται και παρουσιάζεται στην πολιτική και στην πράξη. Περιγράφει περαιτέρω τις ανάγκες μάθησης και κατάρτισης των μελών της τοπικής κοινότητας.

Η έκθεση αρχίζει με μια σύντομη επισκόπηση του υπόβαθρου της χώρας και του ιστορικού της πλαισίου όσον αφορά το διαπολιτισμικό διάλογο. Στην επόμενη ενότητα περιγράφεται η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων και ακολουθούν τα ευρήματα σύμφωνα με τα τρία κύρια θέματα της έρευνας:

1) Διαπολιτισμικός διάλογος: Γενική Επισκόπηση, 2) Πολιτική και πρακτική, 3) Ανάγκες των Τοπικών Φορέων. Η τελευταία ενότητα περιέχει συμπερασματικές παρατηρήσεις και συστάσεις που καλύπτουν και τα τρία θέματα.

2. Περίληψη

Ο διαπολιτισμικός διάλογος αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο ως επιτακτική ανάγκη για την επίλυση των συγκρούσεων, την οικοδόμηση της ειρήνης και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Το παρόν δελτίο αποτελεί μέρος της Έκθεσης Συγκριτικής Μελέτης παρουσιάζοντας τα βασικά ευρήματα της μελέτης που διεξάχθηκε για τον διαπολιτισμικό διάλογο στον Λίβανο. Η έρευνα με ερωτηματολόγια και οι συνεντεύξεις σε βάθος επιδιώκουν να αποτυπώσουν την τρέχουσα αντίληψη περί διαπολιτισμικού διαλόγου, αλλά και να καταγράψουν σχετικές πολιτικές και τις δραστηριότητες που εφαρμόζονται στο Λίβανο. Τα συλλεχθέντα στοιχεία επιτρέπουν μια αρχική καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης ανά χώρα, η οποία θα λειτουργήσει ως σημείο εκκίνησης για μελλοντικά προγράμματα διαπολιτισμικού διαλόγου στο Λίβανο.

Ακολουθεί μια περιληπτική λίστα των ευρημάτων:

- Ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι σημαντικός για μια ειρηνική κοινωνία.
- Υπάρχει μεγάλη ανεπάρκεια σε πολιτικές σχετικές με τον διαπολιτισμικό διάλογο στον Λίβανο.
- Η κυβέρνηση του Λιβάνου δεν αποτελεί βασικό συντελεστή στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου.
- Οι ΜΚΟ και τα θεσμικά όργανα επικεντρώνονται στον δια-θρησκευτικό διάλογο και την αποθρησκευτικοποίηση του συστήματος.
- Δεν υπάρχει πολιτική βούληση για την υποστήριξη του διαλόγου γενικά και του διαπολιτισμικού διαλόγου ειδικότερα.
- Οι πολιτικές είναι ιδιαίτερα πολιτικοποιημένες στο Λίβανο λόγω των αμφιλεγόμενων απόψεων μεταξύ Μουσουλμάνων και Χριστιανών σχετικά με την ταυτότητα του Λιβάνου, τις εξωτερικές υποθέσεις, την κοσμικότητα, τα δικαιώματα των γυναικών, τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, και πολλών άλλων θεμάτων. Ωστόσο, αυτές οι διαφωνίες προκαλούν συχνές θρησκευτικές διαμάχες στην ηγεσία, καταλήγοντας σε πολιτικό αδιέξοδο, αναποτελεσματικότητα και μεταρρυθμίσεις που κωλυσιεργούν παρά βοηθούν την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος.
- Διαπιστώνεται ανεπάρκεια διαπολιτισμικών δεξιοτήτων ακόμα και στο πεδίο των με κερδοσκοπικών οργανώσεων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.
- Διαπιστώνεται έλλειψη χρηματοδότησης και συμπράξεων που θα μπορούσαν να ενισχύσουν τον διαπολιτισμικό διάλογο στον Λίβανο.
- Το Σύνταγμα του Λιβάνου προστατεύει τις ελευθερίες των πεποιθήσεων, της έκφρασης και του συνεταιρίζεσθαι, οι οποίες ευνοούν τις δραστηριότητες της ICD.
- Lebanon is rich in its diversity, cultural heritage, and experience of co-existence among various ethno-religious groups, which can positively contribute to ICD.

- Ο Λίβανος είναι ένας τόπος συνύπαρξης διαφόρων εθνοθρησκευτικών ομάδων, πλούσιος σε ποικιλομορφία και πολιτιστική κληρονομιά, στοιχεία που μπορούν να συμβάλλουν θετικά στην ανάπτυξη διαπολιτισμικού διαλόγου.

3. Εθνικό Υπόβαθρο

Η σημερινή δημοκρατία του Λιβάνου προέκυψε μετά την κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Έγινε ανεξάρτητο δημοκρατικό κράτος το 1919 με την Συνθήκη των Βερσαλλιών αποτελώντας πρότυπο ελευθερίας και θρησκευτικής συνύπαρξης. Οι κάτοικοί του αποτελούνται από χριστιανούς και μουσουλμάνους διαφόρων εθνοτικών ταυτοτήτων και θρησκευτικών πεποιθήσεων. Αυτή η πολυεθνική και πολυθρησκευτικά συγκροτημένη κοινωνία έχει δεκαοκτώ επίσημα αναγνωρισμένες αιρέσεις. Κάθε αίρεση εκπροσωπείται στις νομοθετικές, εκτελεστικές και δικαστικές αρχές της κυβέρνησης με βάση ένα σύστημα ποσοτώσεων. Κάθε αίρεση έχει τους δικούς της νόμους και τα δικά της δικαστήρια. Αν και η επίσημη γλώσσα της δημοκρατίας του Λιβάνου είναι η αραβική, ομιλείται επίσης η αρμενική, η συριακή, η ασσυριακή, η χαλδαϊκή, η κουρμαντζή, η τουρκική, η ελληνική και η εβραϊκή γλώσσα λόγω των καταβολών που έχουν οι Λιβανέζοι από τους διάφορους πολιτισμούς που κατοικούσαν στην περιοχή κατά την αρχαιότητα. Τα γαλλικά και τα αγγλικά είναι κοινές γλώσσες εκπαίδευσης και επικοινωνίας.

Ο Λίβανος είναι ιδρυτικό και ενεργό κράτος-μέλος του Συνδέσμου Αραβικών Κρατών και του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, τηρώντας τις συμφωνίες και τα συμβόλαια στα οποία δεσμεύεται, όπως για παράδειγμα την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Είναι μια κοινοβουλευτική δημοκρατική δημοκρατία που βασίζεται στο σεβασμό των δημόσιων ελευθεριών, ιδίως της ελευθερίας της γνώμης και των πεποιθήσεων, και στο σεβασμό της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότητας των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων μεταξύ όλων των πολιτών χωρίς διακρίσεις.

Η κυρίαρχη κουλτούρα, η οποία ήταν θεμελιωδώς συντηρητική και οι μακρόχρονες ιουδαιοχριστιανικές και ισλαμικές παραδόσεις παραμένουν βαθιά ριζωμένες στους κοινωνικούς κανόνες. Ωστόσο, πολλές πρακτικές και τρόποι ζωής αντανακλούν επίσης δυτικές επιρροές, ιδίως ευρωπαϊκές, λόγω της εγγύτητας, των ιστορικών σχέσεων και των εμπορικών και πολιτιστικών ανταλλαγών. Εκ φύσεως, οι Λιβανέζοι έχουν έναν αξιοσημείωτο βαθμό προσαρμοστικότητας σε πλουραλιστικές και πολυπολιτισμικές κοινωνίες που πηγάζει από τις ιστορικές εμπειρίες, καθώς και από την ποικιλομορφία της ίδιας της σύνθεσής τους. Αυτή η ποικιλομορφία υπήρξε ιστορικά πηγή πλούτου αλλά και αιτία συγκρούσεων.

Παρόλο που το πολιτικό σύστημα του Λιβάνου οικοδομείται σε ένα Σύνταγμα που δίνει έμφαση στις αρχές των ελευθεριών, ιδίως της πίστης, της ισότητας, της δικαιοσύνης και της ουδετερότητας, η διακυβέρνηση του κράτους βασίζεται σε μια ρύθμιση καταμερισμού της εξουσίας στην οποία οι μεγάλες εθνοθρησκευτικές κοινότητες της χώρας εκπροσωπούνται επίσημα στην επίσημη δομή εξουσίας και αποτελούν προϋπόθεση για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των κρατικών θεσμών. Το Σύνταγμα υποχρεώνει το κράτος να αναθέσει βασικές αρμοδιότητες στον τομέα των

νόμων περί προσωπικής κατάστασης και της εκπαίδευσης στις δεκαοκτώ μεγάλες εθνοθρησκευτικές κοινότητες της χώρας. Ως εκ τούτου, η εκκοσμίκευση, εκλαμβάνομενη ως η διαφοροποίηση του νομοθετικού πλαισίου από τους θρησκευτικούς θεσμούς και κανόνες, παραμένει ατελής στο Λίβανο" (Farha, 2015). Το σύστημα αυτό χαρακτηρίζεται ως "πολιτικός ομολογιακός προσανατολισμός" που παράγει μια διπλή διακυβέρνηση που για να λειτουργήσει απαιτεί αδιάκοπη διαπραγμάτευση μεταξύ των μελών της πολιτικής ελίτ της χώρας μέσω αυτού που έχει ονομαστεί "ομολογιακός συνεταιρισμός". Η συνομοσπονδιακή δημοκρατία "είναι μια ταξινόμηση που εφαρμόζεται στις χώρες με βαθείς εθνοτικές, ταξικές, θρησκευτικές, γλωσσικές ή/και ιδεολογικές διαιρέσεις" (Bordenkircher, 2015).

Οι Λιβανέζοι είναι και συνεχίζουν να είναι "κολεκτιβιστές" ως προς την αφοσίωσή τους-αντιλαμβάνονται τους εαυτούς τους ως μέλη "ομάδων". Η ισχυρότερη αφοσίωσή τους είναι στην οικογένειά τους, έπειτα στη θρησκεία ή την εθνοτική ομάδα, το πολιτικό κόμμα ή τον πολιτικό ηγέτη και, τέλος, τον Λίβανο ως έθνος. Με άλλα λόγια, οι Λιβανέζοι αυτοπροσδιορίζονται με βάση τη θρησκευτική/κοινοτική τους ταυτότητα και όχι με βάση μια κοινή λιβανέζικη ταυτότητα. Αυτή η διάκριση είναι κρίσιμη. Στο πλαίσιο της πολιτικής δομής του Λιβάνου, η θρησκεία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, όχι πρωτίστως ως πνευματική δύναμη, αλλά ως βασική δομή της κοινωνίας (Haddad, 2002). Αυτή η "κολεκτιβιστική" αφοσίωση και η κοινοτική ταυτότητα "εμπόδισαν αυτές τις εθνοθρησκευτικές ομάδες να γίνουν "ένας λαός" και, κατά συνέπεια, να δημιουργήσουν ένα βιώσιμο κράτος", γεγονός που οδηγεί σε παρατεταμένες συγκρούσεις που φέρνουν το κράτος στα πρόθυρα της κατάρρευσης και πυροδοτούν "υπαρξιακά ερωτήματα σχετικά με τη βιωσιμότητά του" (Khashan, 1992).

Σε κάθε συγκυρία σύγκρουσης, μια νέα συμφωνία επινοείται μέσω διαπραγματεύσεων και συμβιβασμών που χρηματοδοτούνται από ξένες δυνάμεις. Ωστόσο, οι συμφωνίες αυτές απέτυχαν: i) να αποτρέψουν μελλοντικές συγκρούσεις, ii) να εξασφαλίσουν οικονομική και κοινωνική δικαιοσύνη, iii) να επιφέρουν εθνική συμφιλίωση και ειρήνη και iii) να παράγουν μια αφήγηση συναινετική για την ταυτότητα και τον ρόλο του Λιβάνου. Η αποτυχία αυτή ήταν το αποτέλεσμα της αποφυγής του διαλόγου για τις θεμελιώδεις διαφορές για τις κοινωνικές συγκρούσεις και τις πολώσεις μεταξύ των μουσουλμάνων και των χριστιανών που συνδέονται εγγενώς με τις αντίθετες απόψεις τους για τον Λίβανο (π.χ. την ταυτότητά του, την ουδετερότητά του, τον ρόλο του στη Μέση Ανατολή και τον κόσμο και τις πολιτικές των διεθνών σχέσεών του). Κατά συνέπεια, ο Λίβανος συνεχίζει να βιώνει παρατεταμένες συγκρούσεις που μαστίζουν κάθε πτυχή της ύπαρξής του και των πληθυσμών του.

Μετά τον εμφύλιο πόλεμο του 1975-989, δημιουργήθηκε μια πληθώρα ομάδων της Κοινωνίας των Πολιτών με σκοπό τη συμφιλίωση, όπως το Δίκτυο Επίλυσης Συγκρούσεων του Λιβάνου (LCRN), το Μόνιμο Κίνημα Ειρήνης, το Ινστιτούτο Ισλαμικών-Χριστιανικών Μελετών, το UMAM Documentation and Research, η Επιτροπή Ισλαμικού-Χριστιανικού Εθνικού Διαλόγου, και άλλα. Διαμορφώθηκε επίσης μια σημαντική πρωτοβουλία με τίτλο "La rencontre Islamo-Chrétienne autour de Marie" (Η ισλαμοχριστιανική συνάντηση γύρω από τη Μαρία), η οποία περιλαμβάνει τη Λιβανέζικη Επιτροπή για τη γιορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου (2002) που συγκέντρωσε χριστιανούς και μουσουλμάνους γύρω από τη γιορτή μέσω διαφόρων εκδηλώσεων προσευχής και άλλων εορτασμών (Fahed 2020) (βλ. βέλτιστη πρακτική στο Παράρτημα Β).

Σε εθνικοπολιτικό επίπεδο, μεταξύ 2008 και 2014, ο πρόεδρος Μισέλ Σουλεϊμάν ηγήθηκε της Διάσκεψης Εθνικού Διαλόγου, η οποία δημοσιοποίησε το 2012 την Διακήρυξη Baabda, την οποία το κράτος του Λιβάνου υιοθέτησε, συμπεριλαμβανομένης της Χεζμπολάχ. Η Διακήρυξη Baabda ζήτησε την αποδέσμευση του Λιβάνου από την αναταραχή στη Συρία και την απομάκρυνση του κράτους από "περιφερειακές και διεθνείς συγκρούσεις και τη διάσωσή του από τις αρνητικές επιπτώσεις των περιφερειακών εντάσεων και κρίσεων". (Wählich 2017). Το 2013, οι αξιωματούχοι της Χεζμπολάχ αποκήρυξαν τη δήλωση και κάθε εθνικός διάλογος σταμάτησε.

Αυτοί οι διάφοροι διαθρησκευτικοί διάλογοι, οι οποίοι αποτελούν μέρος του "Διαπολιτισμικού Διαλόγου", αντιμετώπιζαν μία από τις συγκρούσεις στο Λίβανο, παραμελώντας άλλες εξίσου σημαντικές συγκρούσεις, όπως ο ενδοθρησκευτικός διάλογος μεταξύ των αμφισβητούμενων σιτών και σουνιτών, ή ο δια-εθνικός διάλογος μεταξύ των Λιβανέζων, ιδίως των σουνιτών και των σουνιτών Κούρδων του Λιβάνου και των σουνιτών και των σουνιτών Τουρκμένων του Λιβάνου, και άλλων.

Παρά τα προαναφερθέντα, οι περισσότεροι Λιβανέζοι πιστεύουν ότι ο διαθρησκευτικός διάλογος και η συμφιλίωση αποτελούν "την φυσική τάση του Λιβάνου" και ότι ο Λίβανος είναι το "διαθρησκευτικό εργαστήριο της Μεσογείου". Αυτή την πεποίθηση απηχούν και τα λόγια του Πάπα Ιωάννη Παύλου Β' ότι «ο Λίβανος είναι κάτι περισσότερο από μια χώρα, είναι ένα μήνυμα ελευθερίας και ένα παράδειγμα πλουραλισμού τόσο για την Ανατολή όσο και για τη Δύση» (Noun 2011).

4. Μεθοδολογία Έρευνας

Διεξήχθη έρευνα μεικτής μεθόδου για να προσδιοριστούν η ανάγκη για διαπολιτισμικό διάλογο στον Λίβανο και να κατανοηθεί πώς σχεδιάζεται και εφαρμόζεται στην πολιτική και την πρακτική ζωή. Τα ερευνητικά μας εργαλεία περιλάμβαναν 1) βιβλιογραφική έρευνα, 2) ερωτηματολόγια και 3) συνεντεύξεις σε βάθος. Η ομάδα στόχος της έρευνας και των συνεντεύξεων σε βάθος περιορίστηκε σε επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα του διαπολιτισμικού διαλόγου, συμπεριλαμβανομένων κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανισμών, εκπαιδευτικών και πολιτιστικών ιδρυμάτων.

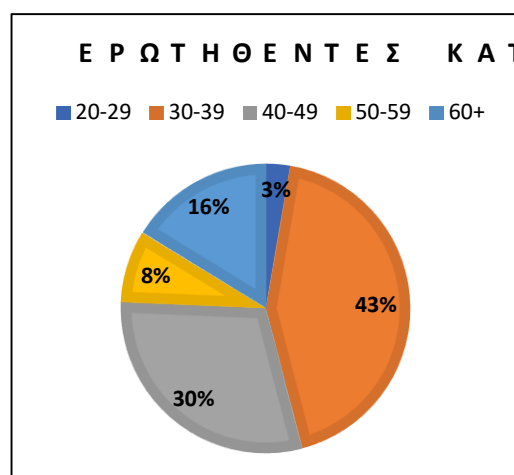
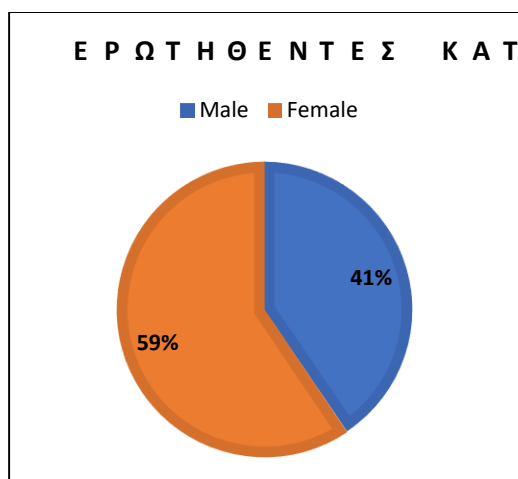
Βιβλιογραφική Έρευνα

Κατά την διεξαγωγή της βιβλιογραφικής έρευνας αναλύσαμε διάφορες νομοθετικές πράξεις, έγγραφα πολιτικής και εκθέσεις της Κοινωνίας των πολιτών και διάφορων διεθνών οργανισμών. Μεταξύ αυτών είναι οι εξής: *Culture in Lebanon by 2020* (2016), Lebanon; Martin Wählisch, *The Lebanese National Dialogue* (2017), “What Cultural Policies?” (2017); *Multiculturalism and Democracy: Lebanon a Case Study* (2010); John Paul II, the “saviour” of Lebanon’s unity (2011); *Cultural diversity and sectarian attitudes in post-war Lebanon* (2002); Lebanon in Cultural Policies in Algeria, Egypt, Jordan, Lebanon, Morocco, Palestine, Syria and Tunisia (2010; and Lebanon Models Interreligious Dialogue through the Feast of the Annunciation (2020). (για τον πλήρη κατάλογο βλ. παραπομπή).

Έρευνα με ερωτηματολόγια

Η έρευνα με ερωτηματολόγια δομήθηκε γύρω από τρεις κύριους θεματικούς άξονες: 1) Κατανόηση του διαπολιτισμικού διαλόγου - 2) Πολιτική και πρακτική - και 3) Προσδιορισμός των αναγκών των τοπικών φορέων για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου. Η έρευνα αναπτύχθηκε μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας και τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν στην κυβέρνηση, την Κοινωνία των πολιτών και τις οργανώσεις της τοπικής κοινότητας. Η έρευνα περιελάμβανε ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών με μία επιλογή, πολλαπλές επιλογές και ερωτήσεις κλειστού τύπου. Χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο Microsoft Forms και ο σύνδεσμος διανεμήθηκε μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας του Λιβανικού Δικτύου Ανάπτυξης, και στάλθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε περισσότερες από 600 τοπικές και διεθνείς οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον Λίβανο. Οι 600 οργανώσεις επιλέχθηκαν χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες λέξεις-κλειδιά για τον προσδιορισμό των τομέων παρέμβασής τους: Διαπολιτισμικός διάλογος, ιθαγένεια, ανθρώπινα δικαιώματα, επίλυση συγκρούσεων, δημοκρατία και πολιτικά δικαιώματα, νεολαία, πολιτισμός, φύλο, συνηγορία και ευαισθητοποίηση, πρόσφυγες, ειρήνη, ηθική και κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη.

Συνολικά 37 άτομα συμπλήρωσαν το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο. Οι ερωτηθέντες ήταν κυρίως πρόεδροι ή διευθυντές διαφόρων ΜΚΟ, καθώς και ακτιβιστές στον τομέα του διαπολιτισμικού διαλόγου. Τα δεδομένα αναλύθηκαν στη συνέχεια μέσω του Excel και παρουσιάστηκαν σε οπτική μορφή. Οι ερωτηθέντες ήταν 60% γυναίκες έναντι 40% ανδρών, οι περισσότεροι από τους οποίους (62,1%) είχαν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών και η ηλικία τους κυμαινόταν μεταξύ 20 και 60+ (βλ. σχήματα 1 & 2). Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2020.

Συνεντεύξεις σε βάθος

Ten in-depth interviews were completed with government officials, INGOs, NGOs, policy analysts, and beneficiaries (See list in Appendix A). In most cases, technology has made it easier for us to conduct our in-depth interviews through video-calling tools (e.g., Skype, Zoom, and WhatsApp). Some interviewees requested to answer the questions in writing their own convenience, a request that was accorded to them

Ολοκληρώθηκαν δέκα (10) συνεντεύξεις σε βάθος με κυβερνητικούς αξιωματούχους, εκπροσώπους διεθνών και εθνικών ΜΚΟ, αναλυτές πολιτικής και δικαιούχους (βλ. κατάλογο στο Παράρτημα Α). Στις περισσότερες περιπτώσεις, η τεχνολογία μας διευκόλυνε να διεξάγουμε τις συνεντεύξεις σε βάθος μέσω εργαλείων βιντεοκλήσεων (π.χ. Skype, Zoom και WhatsApp). Ορισμένοι συνεντευξιαζόμενοι ζήτησαν να απαντήσουν γραπτώς στις ερωτήσεις με τη δική τους ευκολία, αίτημα που έγινε αποδεκτό.

Περιορισμοί

Μεγάλο μέρος της ποιοτικής έρευνας εξαρτάται συνήθως από την διαπροσωπική αλληλεπίδραση για τη συλλογή δεδομένων μέσω συνεντεύξεων και εργασιών πεδίου. Ωστόσο, ο περιορισμός που δημιουργεί η έλλειψη τέτοιων αλληλεπιδράσεων λόγω της εξάπλωσης της πανδημίας COVID -19, μας οδήγησε στην επιλογή διαδικτυακών συνεντεύξεων, οι οποίες, αν και αποτελούν μια

εναλλακτική λύση, μας εμπόδισαν να εκμαιεύσουμε από τους συνεντευξιαζόμενους στοιχεία και πληροφορίες που προκύπτουν από την αυθόρμητη οπτική και μη λεκτική επικοινωνία που προσφέρουν οι διαζώσεις συνεντεύξεις. Ένας άλλος περιορισμός ήταν η απουσία απαντήσεων από ομάδες-στόχους λόγω μακρού αποκλεισμού, ταξιδιού ή μόλυνσης από το COVID-19. Ένας τρίτος περιορισμός ήταν η έλλειψη ανταπόκρισης ορισμένων δημόσιων υπαλλήλων ή η απαίτηση αποστολής επίσημων επιστολών μέσω των γραφειοκρατικών διαδικασιών. Ο τελευταίος περιορισμός που διαπιστώθηκε αφορά την έλλειψη διάθεσης των δημόσιων υπαλλήλων να παραχωρήσουν συνέντευξη ή να αναθέσουν σε κάποιον αντικαταστάτη τους να παραχωρήσει συνέντευξη. Αυτή είναι μια γνωστή τακτική που ακολουθείτε ιδιαίτερα προς έμπειρους ερευνητές.

Παρόλο που αντιμετωπίσαμε αυτούς τους περιορισμούς, αισθανόμαστε σίγουροι ότι, δεδομένου του χρονικού πλαισίου για την πραγματοποίηση των εργασιών πεδίου, τα ζητήματα αντιμετωπίστηκαν επαγγελματικά και βρέθηκαν εναλλακτικές λύσεις με ελάχιστο αντίκτυπο στην ποιότητα της συλλογής δεδομένων.

5. Βασικά ευρήματα

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τα βασικά ευρήματα της έρευνας για τον διαπολιτισμικό διάλογο που διεξήχθη στον Λίβανο. Η έρευνα με ερωτηματολόγια και οι συνεντεύξεις σε βάθος καταγράφουν την τρέχουσα γενική κατανόηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, τις πολιτικές και τις πρακτικές αλλά και τις ανάγκες των τοπικών φορέων, των κύριων ενδιαφερομένων σε αυτόν τον τομέα για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου. Οι προκύπτουσες πληροφορίες επιτρέπουν μια αρχική καταγραφή του περιβάλλοντος και των πολιτικών του διαπολιτισμικού διαλόγου ανά χώρα, η οποία θα λειτουργήσει ως σημείο ανάλυσης για την ενημέρωση μελλοντικών έργων και δραστηριοτήτων, με αντίκτυπο, καθώς και για τη χάραξη πολιτικής.

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας διανεμήθηκε σε περισσότερες από 600 ΜΚΟ και επαγγελματίες για να ληφθούν τουλάχιστον 30 απαντήσεις. Η στοχευμένη αναζήτηση ερωτηθέντων οδήγησε σε 37 απαντήσεις (30 απαντήσεις προέρχονταν από ΜΚΟ και οργανώσεις της Κοινωνίας των πολιτών, τρεις από ιδιωτικά ιδρύματα, δύο από ΜΚΟ, μία από κυβερνητική υπηρεσία και μία από οργάνωση της τοπικής κοινότητας) εντός του χρονικού πλαισίου που είχε οριστεί για την έρευνα.

Η έρευνα περιελάμβανε 18 ποσοτικές και ποιοτικές ερωτήσεις. Οι συνεντεύξεις σε βάθος διεξήχθησαν με δύο κυβερνητικούς αξιωματούχους, δύο ΜΚΟ, δύο εμπειρογνώμονες πολιτικής/ακαδημαϊκούς και τέσσερις τοπικές ΜΚΟ. Οι συνεντεύξεις βασίστηκαν σε ημιδομημένο ερωτηματολόγιο.

Γενικές Γνώσεις/Ενημέρωση για τον διαπολιτισμικό διάλογο: Τα βασικά ευρήματα.

Ο διαπολιτισμικός διάλογος θεωρείται βασικό εργαλείο για την οικοδόμηση ειρηνικών και συνεκτικών κοινωνιών. Η συντριπτική πλειονότητα των ερωτηθέντων και των συνεντευξέων μας αντιλαμβάνεται τον διαπολιτισμικό διάλογο ως ανταλλαγή μεταξύ ανθρώπων από διαφορετικούς πολιτισμούς, που οδηγεί επίσης στην αμοιβαία κατανόηση και την επίλυση συγκρούσεων.

- Ο διαπολιτισμικός διάλογος βοηθά να διευρύνουμε το όραμα μας, τον τρόπο σκέψης μας, τη νοοτροπία μας, την τεχνογνωσία μας, τις γνώσεις μας και τις ανακαλύψεις μας για τον άλλον.
- Ξεκινά με τη διάθεση να κατανοήσουμε τις προοπτικές των άλλων και να τους αφουγκραζόμαστε ώστε για να αποφεύγουμε την παρανόηση και να προωθήσουμε την ειρήνη.
- Ο διαπολιτισμικός διάλογος είτε επιτελείται εντός μιας ομάδας, είτε μεταξύ ομάδων, είτε αφορά την πολιτική, την θρησκεία ή την εθνικότητα, αναδύει τα κενά σε πρακτικές, ανάγκες και προσδοκίες και βοηθά στην εύρεση τρόπων και μέσων συμφιλίωσης ανάμεσα στους ανθρώπους.
- Ο διαπολιτισμικός διάλογος προσπαθεί να βρει κοινό έδαφος, να προωθήσει την κατανόηση και τον σεβασμό μεταξύ των διαφόρων ομάδων.
- Δημιουργεί έναν χώρο και μια διαδικασία μείωσης των συγκρούσεων και αύξησης της κατανόησης και της ενσυναίσθησης μεταξύ ομάδων διεθνώς και ενδοεθνικά.
- Ο διαπολιτισμικός διάλογος βοηθά τους ανθρώπους να ανακαλύπτουν ο ένας τον πολιτισμό του άλλου, να σέβονται τις διαφορές τους και να εκτιμούν τι προσφέρουν αυτές οι διαφορές στις κοινωνίες τους και στην ανθρωπότητα.
- Είναι ένας ανοιχτός διάλογος μεταξύ διαφορετικών ομάδων που είναι πρόθυμες να ανακαλύψουν η μία την άλλη, να κατανοήσουν η μια τις διαφορές της άλλης χωρίς κρίσεις ή διακρίσεις και να επιτύχουν κοινωνική συνοχή, σταθερότητα, θετικότητα και ειρήνη.
- Είναι μια ανταλλαγή μεταξύ ανθρώπων και διαφορετικών πολιτισμών που οδηγεί στην αμοιβαία κατανόηση και την επίλυση συγκρούσεων.

Από τις συνεντεύξεις σε βάθος προέκυψαν διάφοροι ορισμοί του διαπολιτισμικού διαλόγου, μεταξύ των οποίων οι ακόλουθοι:

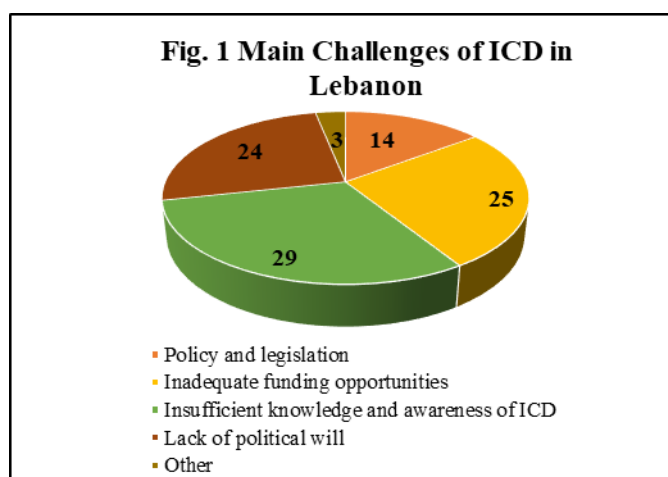
- Ορισμός #1
 - Ο διαπολιτισμικός διάλογος "είναι μια ανοιχτή και με σεβασμό ανταλλαγή απόψεων μεταξύ ατόμων και ομάδων που ανήκουν σε διαφορετικούς

πολιτισμούς, η οποία οδηγεί σε βαθύτερη κατανόηση της παγκόσμιας αντίληψης του άλλου".

- Ορισμός #2
 - Ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι μια διαδικασία που περιλαμβάνει μια ανοικτή και με σεβασμό ανταλλαγή ή αλληλεπίδραση μεταξύ ατόμων, ομάδων και οργανισμών με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο ή κοσμοθεωρίες. Στόχοι του είναι να αναπτύξει μια βαθύτερη κατανόηση των διαφορετικών προοπτικών και πρακτικών, να αυξήσει τη συμμετοχή, την ελευθερία και την ικανότητα επιλογής, να προωθήσει την ισότητα και να ενισχύσει τις δημιουργικές διαδικασίες.
- Ορισμός #3
 - Ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι μια διαδικασία που περιλαμβάνει μια ανοικτή και με σεβασμό ανταλλαγή ή αλληλεπίδραση μεταξύ ατόμων, ομάδων και οργανισμών με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο ή κοσμοθεωρίες. Στόχοι του είναι να αναπτύξει μια βαθύτερη κατανόηση των διαφορετικών προοπτικών και πρακτικών, να αυξήσει τη συμμετοχή, την ελευθερία και την ικανότητα επιλογής, να προωθήσει την ισότητα και να ενισχύσει τις δημιουργικές διαδικασίες.
- Ορισμός # 4
 - Ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι μια απλή έννοια σχετικά με το πώς καταλαβαίνεις τον άλλο, πώς αποδέχεσαι τον άλλο, πώς χτίζεις τη γραμμή σύνδεσης με τον "άλλο".

Κύριες Προκλήσεις: Ευρήματα

Η ανεπαρκής γνώση για θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου αναφέρθηκε ως η κύρια πρόκληση για την ανάπτυξη και προώθηση του στο Λίβανο. Ακολουθούν η ανεπαρκής χρηματοδότηση, η έλλειψη πολιτικής βούλησης, οι προκλήσεις που σχετίζονται με την πολιτική και τη νομοθεσία και την έλλειψη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων, χωρίς τις οποίες η πιο απλή επικοινωνία αποδεικνύεται μερικές φορές αδύνατη.

Αντίστοιχα, οι ερωτηθέντες ανέφεραν πιο θεμελιώδεις προκλήσεις για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου στο Λίβανο, συμπεριλαμβανομένων των ακόλουθων:

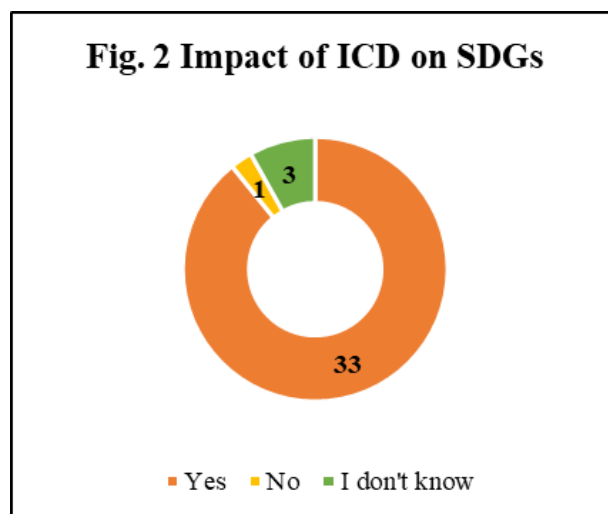
- Απάντηση #1
 - Η κύρια πρόκληση είναι η συμφωνία σχετικά με την ταυτότητα του Λιβάνου και τη δέσμευση της χώρας στις υπογεγραμμένες συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών και στις συμφωνίες του Αραβικού Συνδέσμου, ιδίως στον Διεθνή Χάρτη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
- Απάντηση #2
 - Υπάρχουν πολλές προκλήσεις για το ICD στο Λίβανο, κυρίως η έλλειψη δέσμευσης και οι φανατισμένοι οπαδοί θρησκευτικών και φυλετικών κομμάτων.
- Απάντηση #3
 - Θρησκευτική πίστη, ιδίως όσον αφορά τους νόμους περί προσωπικής κατάστασης.
- Απάντηση #4
 - Μία από τις προκλήσεις είναι η προπαγάνδα που προωθείται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και η οποία λέει ότι ο "άλλος" είναι εχθρός και ότι πρέπει να προστατευτούμε από αυτόν τον εχθρό και ότι δεν υπάρχει καμία πραγματικότητα εκτός της δικής μας θρησκευτικής κοινότητας. Μια άλλη πρόκληση είναι να βρούμε τρόπους να κατανοήσουμε ποιος είναι ο "άλλος".
- Απάντηση #5

- Απάντηση #6
 - Η κύρια πρόκληση είναι πρώτα να αναγνωρίσουμε τους "άλλους", ιδίως τους διαφορετικούς συμπατριώτες μας στη χώρα.
 - Οι κύριες προκλήσεις είναι να μπορέσουν οι άνθρωποι να βγουν από τη ζώνη άνεσής τους, να αυξήσουν την αλληλεγγύη και να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση.
 - Οι κύριες προκλήσεις είναι τα εξωτερικά και εσωτερικά πολιτικά παιχνίδια και η χρήση του κοινοτισμού στις εθνικές πολιτικές υποθέσεις.
- Απάντηση #7

Ο προβλεπόμενος αντίκτυπος του διαπολιτισμικού διαλόγου στους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης της χώρας: Βασικά ευρήματα.

Το 90% των ερωτηθέντων (90%) πιστεύει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα έχει θετικό αντίκτυπο στη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας. Μόνο το 1% πιστεύει ότι δεν θα έχει καμία επίπτωση στη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας, ενώ το 3% δεν γνώριζε.

Αντίστοιχα, οι ερωτώμενοι απάντησαν στο ερώτημα αυτό από διάφορες οπτικές γωνίες, όπως φαίνεται εδώ:

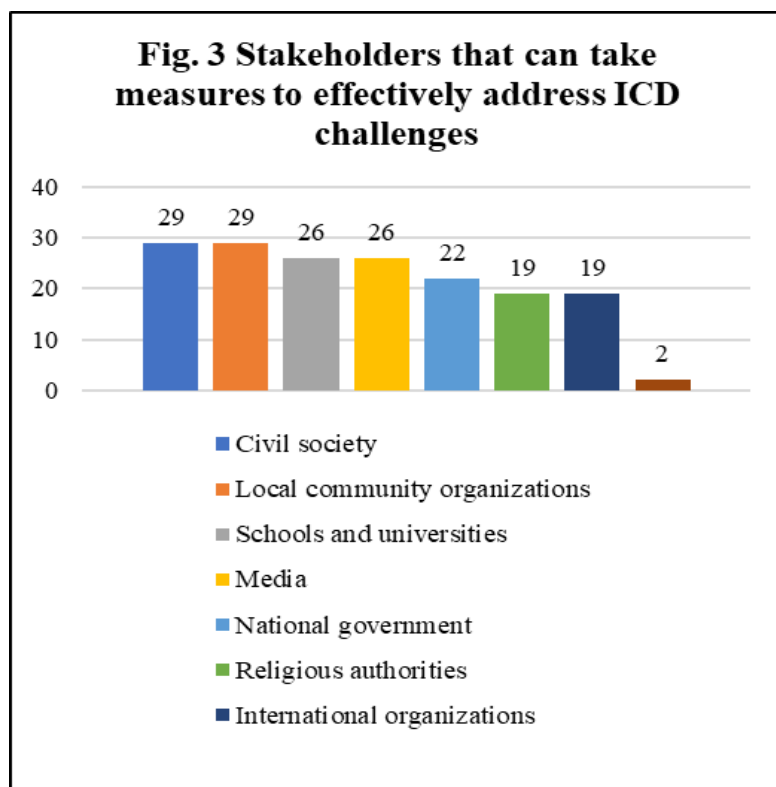

- Απάντηση #1
 - Ο διαπολιτισμικός διάλογος θα επηρεάσει θετικά τους στόχους για την βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας εάν υπάρξει συμφωνία για ένα κοινωνικό συμβόλαιο, σεβασμός του κράτους δικαίου, θέσπιση και εφαρμογή πολιτικών και ανάπτυξη πλαισίου ανθρώπινης ασφάλειας.
- Απάντηση #2
 - Ο διαπολιτισμικός διάλογος θα διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ διαφόρων ανθρώπων και θα ενισχύσει την αλληλεγγύη τους για την επίτευξη

βιώσιμων αναπτυξιακών στόχων προς όφελος όλων.

- Απάντηση #3
 - Απάντηση #4
 - Απάντηση #5
- Ο διαπολιτισμικός διάλογος θα φέρει ειρήνη. .
 - Ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι το κλειδί για την κατανόηση της ποικιλομορφίας ως εργαλείου για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Μπορεί να βοηθήσει μέσω της ενίσχυσης της δικτύωσης μεταξύ των οργανώσεων της Κοινωνίας των πολιτών και της ενδυνάμωσης των νέων με δεξιότητες κριτικής σκέψης και διαλόγου.
 - Ο διαπολιτιστικός διάλογος και η βιώσιμη ανάπτυξη είναι αλληλένδετες. Δεν θα υπάρξει βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς διάλογο για την επίτευξη ειρήνης και σταθερότητας και δεν θα υπάρξει διάλογος χωρίς βιώσιμη ανάπτυξη.

Ενδιαφερόμενα μέρη που μπορούν να λάβουν μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων του διαπολιτισμικού διαλόγου: Βασικά ευρήματα

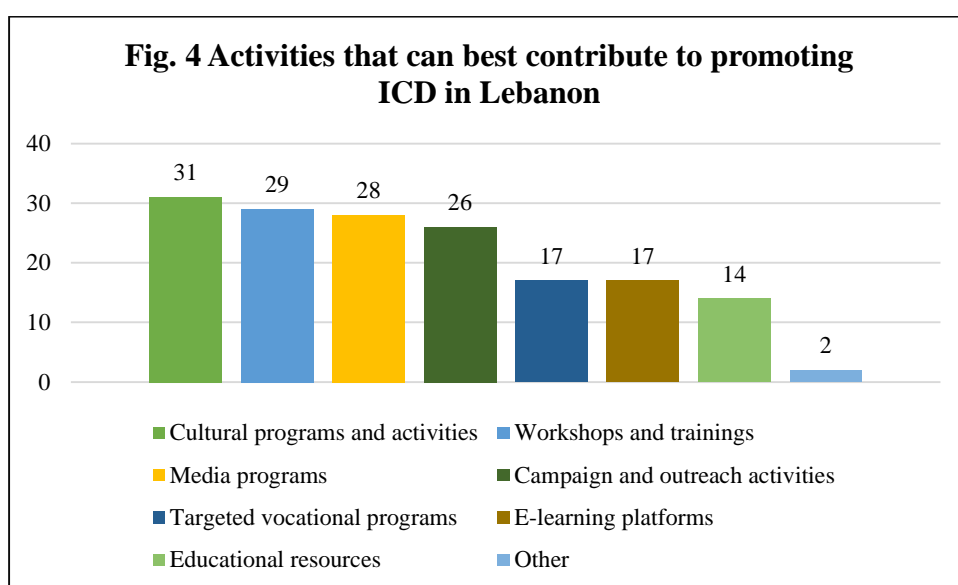

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων επέλεξε τα ιδρύματα της Κοινωνίας των πολιτών και τις οργανώσεις της τοπικής κοινότητας ως τα κύρια ενδιαφερόμενα μέρη που μπορούν να λάβουν μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων του διαπολιτισμικού διαλόγου, ακολουθούμενα από τα σχολεία και τα πανεπιστήμια και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Είναι ενδιαφέρον ότι η εθνική κυβέρνηση και οι θρησκευτικές αρχές κατατάχθηκαν στην πέμπτη και έκτη

θέση, παρόλο που και οι δύο έχουν θεμελιώδη ρόλο στην προαγωγή του διαλόγου, η πρώτη όσον αφορά τις πολιτικές και η δεύτερη όσον αφορά την προώθηση της ανεκτικότητας.

Δραστηριότητες που μπορούν να συμβάλουν καλύτερα στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου στο Λίβανο: Βασικά ευρήματα

Οι Λιβανέζοι ερωτηθέντες ανέφεραν ότι τα πολιτιστικά προγράμματα και δραστηριότητες, τα εργαστήρια και η κατάρτιση, το πρόγραμμα για τα μέσα ενημέρωσης και οι δραστηριότητες εκστρατείας και προβολής είναι οι καταλληλότερες προσεγγίσεις για να συμβάλουν καλύτερα στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου στο Λίβανο.

Ευκαιρίες που παρέχει ο διαπολιτιστικός διάλογος στον Λίβανο: Βασικά ευρήματα

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων χαρακτήρισε την προώθηση της ανεκτικότητας και της ανοικτότητας ως τη σημαντικότερη ευκαιρία που μπορεί να προσφέρει ο διαπολιτισμικός διάλογος στον Λίβανο, ακολουθούμενη από την ενίσχυση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την ενίσχυση της κοινωνικής συμφιλίωσης, τη βελτίωση της κοινωνικής ένταξης, τη διασφάλιση της ένταξης των προσφύγων και των μεταναστών και την πρόληψη του βίαιου εξτρεμισμού.

Ο ρόλος της πολιτιστικής κληρονομιάς στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου: Βασικά ευρήματα

Το είκοσι δύο τοις εκατό (22%) των ερωτηθέντων συμφώνησαν ότι η πολιτιστική κληρονομιά ενσωματώνει την ταυτότητα μιας συγκεκριμένης κοινότητας και, ως εκ τούτου, αποτελεί μια

ευκαιρία να μάθει κανείς για την ιστορία και τον πολιτισμό της. Μόνο το 11% συμφώνησε ότι η πολιτιστική κληρονομιά αντιπροσωπεύει οικουμενικές αξίες κοινές μεταξύ ανθρώπων και κοινοτήτων διαφορετικού υπόβαθρου.

Στο ίδιο πνεύμα, ορισμένοι ερωτηθέντες εξέφρασαν τις ακόλουθες απόψεις σχετικά με το ρόλο της πολιτιστικής κληρονομιάς στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου:

- Απάντηση #1
 - Απάντηση #2
 - 1. Απάντηση #3
- Η πολιτιστική κληρονομιά είναι η βάση της διαφορετικότητας, συνεπώς είναι η πύλη για την επίτευξη της ειρήνης, την αποδοχή του άλλου και την αλληλεπίδραση μαζί του.
 - Η πολιτιστική κληρονομιά μπορεί να αποτελέσει πηγή και αφορμή για την προώθηση της επαφής, της ανταλλαγής και της αμοιβαιότητας μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων και του κοινού. Αυτή η ευκαιρία είναι ιδιαίτερα αληθινή όταν οι άνθρωποι που ασχολούνται με την πολιτιστική κληρονομιά δεν θεωρούνται παθητικοί καταναλωτές αλλά δημιουργοί, διανομείς και υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων.
 - Η χρήση των τεχνών και των μέσων ενημέρωσης ως εργαλείων για την προσέγγιση ευρύ κοινού μεταδίδει μηνύματα με μεγάλο αντίκτυπο, διευκολύνει την επικοινωνία σε διάφορους τομείς με ανθρώπους από διαφορετικές χώρες ξεπερνώντας τα γλωσσικά εμπόδια, εμπλέκοντας καλλιτέχνες και επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης στη συζήτηση για τον διαπολιτισμικό διάλογο.

Ένας από τους εμπειρογνώμονες δήλωσε ότι οι κοινωνικές επιπτώσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς μπορούν να ενισχύσουν τη συνοχή της κοινότητας, να καλλιεργήσουν την αίσθηση του «ανήκειν» και να οικοδομήσουν την ικανότητα των πολιτών να ζουν ειρηνικά σε πλουραλιστικό και δημοκρατικό περιβάλλον. Αυτό μπορεί να διευκολυνθεί με την αυξανόμενη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της πολιτιστικής κληρονομιάς. Πρακτική εφαρμογή αυτής της διαπίστωσης είναι οι τόποι προσκυνήματος όπως το ιερό της Παναγίας του Λιβάνου (βλ. Παράρτημα Γ για την πολιτιστική κληρονομιά).

Πολιτικές και Πρακτικές: Βασικά ευρήματα

Δεν υπάρχει πολιτική διαπολιτισμικού διαλόγου, ούτε πραγματική πολιτιστική πολιτική στο Λίβανο, αν ανατρέξει κανείς στους κρατικούς νόμους, κανονισμούς και στρατηγικές, παρόλο που ο πολιτισμός αποτελεί μια αδιαμφισβήτητα πλούσια πραγματικότητα στη χώρα. Και οι 37 ερωτηθέντες στην έρευνά μας δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν καμία πολιτική διαπολιτισμικού διαλόγου στο Λίβανο. Ένας από τους συμμετέχοντες στην έρευνα έγραψε ότι "ο Λίβανος δεν έχει κανένα σχέδιο, χώρους ή προσπάθειες για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου εντός των συνόρων του, εκτός από τις σπάνιες συνόδους κορυφής για να συζητηθεί η θρησκευτική ανεκτικότητα και η ενότητα, οι οποίες θεωρούνται ως επί το πλείστον ως μάταιη άσκηση στην καλύτερη περίπτωση ή χειραγωγική στη χειρότερη. Βεβαίως, υπάρχουν κάποιες προσπάθειες στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών, αλλά σχεδόν καμία δεν υπάρχει σε κυβερνητικό επίπεδο με οποιαδήποτε ουσιαστική ιδιότητα".

Δεδομένου ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος δεν αναφέρεται πουθενά, η έκθεση ασχολείται με την πολιτιστική ζωή στη χώρα, η οποία είναι «προϊόν της ποικιλομορφίας, της μετανάστευσης, των συγκρούσεων και της ικανότητας του λιβανέζικου λαού για μύηση, προσαρμογή, άνοιγμα, οικιακή οικονομία και προσαρμογή» (Hamadi και Azar 2010).

Η έλλειψη πολιτικών έχει τις ρίζες της στη διαφωνία μεταξύ των δύο μεγάλων ομάδων του Λιβάνου, δηλαδή των χριστιανών και των μουσουλμάνων, όσον αφορά «τις διαστάσεις του λιβανέζικου πολιτισμού και τις πηγές του, καθώς και την ιστορία του Λιβάνου και τις συνιστώσες της» (Hamadi και Azar 2010). Κατά συνέπεια, η διαμόρφωση πολιτιστικών πολιτικών, είτε διαπολιτισμικών είτε πολιτιστικών, στον Λίβανο είναι μια περίπλοκη διαδικασία, καθώς αποτελεί πηγή διαμάχης μεταξύ των δύο κύριων συνιστωσών του Λιβάνου.

Ο Jeremy Ahearne αναφέρει ότι, στην έρευνα πολιτιστικής πολιτικής, οι ερευνητές «διερευνούν τις περιοχές όπου οι πολιτικές (στρατηγικές κατευθύνσεις δράσης) και οι πολιτισμοί (ενσωματωμένα συστήματα στάσεων και αξιών) συγκρούονται και διασταυρώνονται» (Ahearne 2009). Διακρίνει τις πολιτιστικές πολιτικές σε άμεσες και έμμεσες (Ahearne 2009) - οι άμεσες πολιτικές δεν περιλαμβάνουν μόνο τις πολιτιστικές πολιτικές που ορίζονται ως τέτοιες από το κράτος, αλλά και εκείνες που δημιουργούνται από τους φορείς της Κοινωνίας των πολιτών, και οι έμμεσες πολιτικές δεν περιλαμβάνουν μόνο τις πολιτικές στρατηγικές, αλλά και τις πρακτικές. Εδώ οι εμπλεκόμενοι φορείς σχετίζονται με το κράτος, την οικονομία/την αγορά, την κοινωνία των πολιτών και τις ξένες πολιτιστικές πολιτικές ή την πολιτιστική διπλωματία.

Το θεσμικό όργανο για την άμεση πολιτιστική πολιτική είναι το Υπουργείο Πολιτισμού (ΥΠΠ), το οποίο ανεξαρτητοποιήθηκε από το Υπουργείο Ανώτατης Εκπαίδευσης το 2000. Κύρια αρμοδιότητά του είναι η χάραξη μιας γενικής πολιτιστικής πολιτικής και η διαχείριση της εφαρμογής της. Στην πραγματικότητα, δεν υπάρχει ούτε μια συνολική πολιτιστική πολιτική ούτε ένα όραμα ούτε ένα λεπτομερές σχέδιο ή δράση από το εν λόγω υπουργείο (Maltzahn 2017). Το ΥΠΠ λαμβάνει μόλις 2 εκατομμύρια δολάρια από τις ΗΠΑ, από τα οποία ένα μεγάλο μέρος αφιερώνεται στη μισθοδοσία, επομένως το υπουργείο στερείται χρηματοδότησης για να επιτύχει την αποστολή του.

Ο Λίβανος εντάχθηκε στην UNESCO το 1946 ως μέλος και σήμερα διαθέτει μόνιμη αντιπροσωπεία που λειτουργεί ως περιφερειακό γραφείο. Η UNESCO συνεργάζεται με το Υπουργείο Πολιτισμού στις προσπάθειές του να καθορίσει συνολικές πολιτιστικές πολιτικές με βάση τις έννοιες της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και του διαπολιτισμικού διαλόγου και των σχετικών στατιστικών, καθώς και στην περαιτέρω ενίσχυση της διαφύλαξης και προστασίας της υλικής και άυλης κληρονομιάς και στην προώθηση της πολιτιστικής βιομηχανίας.

Η UNESCO έχει υποστηρίξει διάφορα ιδρύματα και δραστηριότητες, μεταξύ άλλων το "Chaire UNESCO d'études comparées des religions, de la médiation et du dialogue" στο Université St. Joseph (USJ) στη Βηρυτό. Το εν λόγω ίδρυμα, δημιουργήθηκε το 2003, με την υποστήριξη του περιφερειακού γραφείου της UNESCO στην Βηρυτός και του Τμήματος Πολιτιστικών Πολιτικών και Διαπολιτισμικού Διαλόγου της UNESCO στο Παρίσι. Δύο κέντρα είναι προσαρτημένα στο Chaire: 1. το Ευρω-Λιβανικό Διαπολιτισμικό Κέντρο (CIEL) το οποίο περιλαμβάνει ειδικό τμήμα στη διαπολιτισμική διαμεσολάβηση και ένα παρατηρητήριο διαπολιτισμικού διαλόγου και 2. το Κέντρο Επαγγελματικής Διαμεσολάβησης.

Το Διεθνές Κέντρο Ανθρωπιστικών Επιστημών, το οποίο ιδρύθηκε το 2000 υπό την αιγίδα της UNESCO, στοχεύει στη μελέτη του σύγχρονου ανθρώπου και της σχέσης του με τη φύση και την κοινωνία, καθώς και σε μια σειρά από ζητήματα που σχετίζονται με την ανάπτυξη, το διάλογο και την κουλτούρα της ειρήνης στον κόσμο.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, διεθνείς και τοπικοί φορείς εξασφαλίζουν τοπική και διεθνή χρηματοδότηση για την προώθηση των στόχων τους μέσω διαφόρων προγραμμάτων και δραστηριοτήτων, παρά την απουσία πολιτικών ή στρατηγικών. Η Arcenciel, για παράδειγμα, συνεργάστηκε με την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) το 2016 σε μια σύμπραξη με την ονομασία "Sawa: μαζί για ένα καλύτερο μέλλον" για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου μεταξύ 400 Λιβανέζων και Σύρων νέων στη Βηρυτό, την Beqaa και τον Βόρειο Λίβανο. Η Πρωτοβουλία

Διαλόγου του Λιβάνου (LDI) ιδρύθηκε ως κίνημα της κοινωνίας των πολιτών που υποστηρίζεται από διάφορες ακαδημαϊκές, επιχειρηματικές και κοινωνικές οργανώσεις, ιδίως από το Πανεπιστήμιο Notre Dame-Louaize (NDU). Η LDI ζητά τον χαρακτηρισμό του Λιβάνου ως παγκόσμιας γης του διαλόγου και τη δημιουργία ενός διεθνούς κέντρου διαλόγου στο Λίβανο ως απάντηση στις σύγχρονες τοπικές, εθνικές και διεθνείς διαμάχες, συμβάλλοντας στη μείωση των συγκρούσεων, τη συμφιλίωση, την κοινωνική δικαιοσύνη και την οικοδόμηση της ειρήνης. Πραγματοποίησε διάφορα διεθνή φόρουμ για τη διαμάχη μεταξύ Σερβίας και Κοσσυφοπεδίου και τη σύγκρουση στη Βόρεια Ιρλανδία. Το Ίδρυμα Anna Lindh (ALF) ενθαρρύνει τον διαπολιτισμικό διάλογο μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών, συμπεριλαμβανομένης της Ένωσης για την Κοινωνική Ενδυνάμωση και το Αειφόρο Περιβάλλον στη Μεσόγειο (ASESEM), η οποία εργάζεται για μια πιο δεσμευμένη κοινωνία και ένα αειφόρο περιβάλλον. Το ALF διοργανώνει το Ευρωμεσογειακό Φόρουμ για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο, όπου οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών από δεκάδες χώρες συζητούν τις πρωτοφανείς προκλήσεις στην περιοχή της Μεσογείου, ιδίως αυτές που αφορούν τους νέους - ανεργία, ριζοσπαστικοποίηση, μετανάστευση - προωθώντας τον διάλογο μεταξύ των νέων γενεών και βελτιώνοντας τις διαπολιτισμικές σχέσεις.

Όπως υπογραμμίζεται, ο διαθρησκευτικός διάλογος είναι η συνιστώσα του διαπολιτισμικού διαλόγου που είναι πιο διαδεδομένη στο Λίβανο. Πραγματοποιείται σε επίπεδο κοινοτήτων και σε επίπεδο διαθρησκευτικών οργανώσεων. Η δέσμευση για τον διαθρησκευτικό διάλογο μεταξύ των μη κυβερνητικών φορέων πραγματοποιείται με διάφορους τρόπους. Στη διδακτορική της διατριβή, η Pamela Chrabieh (2015) προσδιόρισε τρεις διαλόγους: τον πνευματικό διάλογο, τον διάλογο των έργων/συνεργασίας και τον διάλογο της ζωής ή φυσικό διάλογο.

1. **Ο πνευματικός διάλογος**, συμπεριλαμβανομένης της εμπειρίας της διαθρησκευτικής προσευχής, του διαλογισμού και της πνευματικής ανταλλαγής. Αυτό ενσαρκώνεται στην κοινή ετήσια συνάντηση προσευχής μεταξύ χριστιανών και μουσουλμάνων στο κολέγιο Notre-Dame de Jamhour κάθε 25 Μαρτίου στην εορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. Η ημέρα αυτή έγινε επίσημα η εθνική ισλαμοχριστιανική ημέρα στο Λίβανο και σύμβολο συμφιλίωσης και συναναστροφής.
2. **Ο διάλογος των έργων ή της συνεργασίας**, δηλαδή ο κοινωνικός και ηθικός διάλογος, ο οποίος είναι μια ευκαιρία να αναρωτηθούμε πώς να ενεργούμε από κοινού σε διάφορα ηθικά ζητήματα και πώς να σκεφτόμαστε για θέματα της κοινωνίας της παγκοσμιοποίησης, της γενετικής, της οικολογίας, της ελευθερίας της έκφρασης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της θέσης της γυναίκας κ.λπ. Αυτός ο διάλογος είναι μετασχηματιστικός επειδή συνίσταται στη συνεργασία με ανθρώπους από άλλες θρησκευτικές παραδόσεις για να γίνει ο Λίβανος ένα

μέρος όπου μπορεί κανείς να ζήσει με δικαιοσύνη και ειρήνη. Έτσι, ιδρύθηκαν ισλαμοχριστιανικές ενώσεις στο Λίβανο, όπως η Ένωση για την Προστασία της Παιδικής Ηλικίας, η Αραβική Ομάδα για το Διάλογο μεταξύ Χριστιανών και Μουσουλμάνων, η Nahwa al-Muwatiniya, η Amam05, η Laique Pride, η Nasawiya, η Helem, η Offer-Joy, η KAFA και η Women in Front μεταξύ πολλών άλλων.

3. **Ο διάλογος της ζωής ή ο φυσικός διάλογος** είναι αυτός που λαμβάνει χώρα μεταξύ των Λιβανέζων, στις κοινότητες, στις γειτονιές, στα σχολεία και στα πανεπιστήμια, στους χώρους εργασίας, στις διαπροσωπικές σχέσεις, στους διαθρησκευτικούς γάμους και άλλα παρόμοια. Είναι κάτι περισσότερο από απλή συνύπαρξη, είναι η ανάπτυξη πλούσιων και πολλαπλών σχέσεων.

Παρόλο που αυτοί οι μη κυβερνητικοί φορείς επιτυγχάνουν τους στόχους των προγραμμάτων και των δραστηριοτήτων τους, το περίπλοκο και ασταθές πολιτικό κλίμα στη χώρα βλάπτει τη δημόσια ζωή και τον διαπολιτισμικό διάλογο. Το κλίμα αυτό τροφοδοτείται από i) ορισμένους πολιτικούς που χρησιμοποιούν τη θρησκεία, τον σεχταρισμό, την εθνικότητα, τον τοπικισμό ή την εθνικότητα για να υποδαυλίσουν οξυμένα συναισθήματα, ii) ορισμένες θρησκευτικές προσωπικότητες που υποκινούν το μίσος, την εχθρότητα και τη βία και iii) την υποβαθμισμένη οικονομία που καθιστά τους ανθρώπους εύκολη λεία για φονταμενταλιστικές ιδεολογίες, φθόνο και εχθρότητα.

Ανάγκες των τοπικών φορέων για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου στο Λίβανο: Βασικά ευρήματα

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα και οι συνεντεύξεις σε βάθος με τους τοπικούς φορείς εντόπισαν πολλές εσωτερικές και εξωτερικές ανάγκες για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου στο Λίβανο. Οι ανάγκες αυτές περιγράφονται παρακάτω:

Εσωτερικές ανάγκες

- Το προσωπικό των τοπικών φορέων χρειάζεται κατάρτιση/ανάπτυξη ικανοτήτων στο πεδίο του διαπολιτισμικού διαλόγου.
- Το προσωπικό των τοπικών φορέων χρειάζεται κατάρτιση/ανάπτυξη ικανοτήτων στην αξιολόγηση αποτελεσμάτων έρευνας.
- Το προσωπικό των τοπικών φορέων χρειάζεται κατάρτιση/ανάπτυξη ικανοτήτων στη χρήση των μέσων μαζικής ενημέρωσης και στα εργαλεία που δίνουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου.
- Χρειάζεται επάνδρωση από επαγγελματίες και εμπειρογνώμονες στον διαπολιτισμικό διάλογο.

- Χρειάζεται υποστήριξη στην ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών
- Βοήθεια στην ανάπτυξη εκστρατειών ευαισθητοποίησης.
- Βοήθεια στην ανάπτυξη εσωτερικών πολιτικών για τον διαπολιτισμικό διάλογο.
- Βοήθεια για την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού & εννοιών προς εφαρμογή.
- Οι υπάλληλοι που ασχολούνται με τον διαπολιτισμικό διάλογο χρειάζονται αλληλεπίδραση με ξένους ομολόγους τους για να ανταλλάξουν εμπειρίες και να μάθουν για τις βέλτιστες πρακτικές.

Εξωτερικές ανάγκες

- Απαιτείται εθνική πολιτική για θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου.
- Αύξηση των ευκαιριών χρηματοδότησης για προγράμματα και έργα που σχετίζονται με τον διαπολιτισμικό διάλογο.
- Δυσκολία στην εξεύρεση εταίρων.
- Αύξηση της κάλυψης από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για τον διαπολιτισμικό διάλογο και τα συναφή θέματα.
- Προαγωγή διαπολιτισμικού διαλόγου μέσω διαδικτύου
- Βοήθεια στην ανάπτυξη και εφαρμογή ενός εθνικού χάρτη πορείας για τον διαπολιτισμικό διάλογο.
- Διάθεση ουδέτερων και ασφαλών χώρων για τη διεξαγωγή διαλόγου.
- Αποτελεσματική εμπλοκή της νεολαίας στον διαπολιτισμικό διάλογο με διάφορα πεδία (π.χ. πολιτικές, κατάρτιση, δραστηριότητες, προγράμματα κ.λπ.).
- Συμμετοχή των κοινοτήτων σε διαδικασίες διαπολιτισμικού διαλόγου μέσω διαφόρων πεδίων (π.χ. πολιτικές, κατάρτιση, προγράμματα, αναπτυξιακά έργα κ.λπ.).
- Συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερομένων (π.χ. μεταξύ κυβερνητικών φορέων, της κοινωνίας των πολιτών και των μελών της τοπικής κοινότητας).
- Μια εύκολα προσβάσιμη τράπεζα δεδομένων με πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον διαπολιτισμικό διάλογο.
- Προσέλκυση εθελοντών για να εργαστούν στον διαπολιτισμικό διάλογο με τη δημιουργία προγραμμάτων για τη συμμετοχή τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, την προσφορά θέσεων πρακτικής άσκησης και την αξιοποίηση νέων παραγόντων επιρροής, μεταξύ άλλων.
- Συντονισμός και συνεργασία από άλλους ενδιαφερόμενους φορείς της κοινότητας.

6. Συμπεράσματα

Η παρούσα έκθεση αποτελεί την πρώτη προσπάθεια αξιολόγησης της θέσης του διαπολιτισμικού διαλόγου στο Λίβανο. Αν και δεν αποτελεί εξαντλητική εργασία, μπορούν να εξαχθούν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

Η θέση του διαπολιτισμικού διαλόγου σκιαγραφήθηκε από επαγγελματίες, ακτιβιστές και ακαδημαϊκούς σε ένα πολύπλοκο περιβάλλον όπως αυτό του Λιβάνου, ο οποίος υποφέρει από παρατεταμένες κοινωνικές συγκρούσεις που τροφοδοτούνται από τον σεχταρισμό.

- Η έννοια του διαπολιτισμικού διαλόγου δεν ήταν πλήρως κατανοητή από τους επαγγελματίες, τους ακτιβιστές, τους ακαδημαϊκούς και το κοινό όσον αφορά το εύρος της, τις συνιστώσες, τα εργαλεία, τις τεχνικές της κ.λπ.
- Ο διαπολιτισμικός διάλογος έγινε αντιληπτός ως μέσο για την προώθηση της ανεκτικότητας και την ενίσχυση του σεβασμού μεταξύ των άλλων.
- Οι πολιτικές διαπολιτισμικού διαλόγου είναι ανύπαρκτες στον Λίβανο, παρόλο που το σύνταγμα της χώρας προστατεύει τις ελευθερίες και την ποικιλομορφία.
- Ο διαπολιτισμικός διάλογος αντιμετωπίζεται επιφανειακά από μη κρατικούς φορείς (π.χ. ΜΚΟ, ΚοινΣΕπ, Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών κτλ).
- Ο διαπολιτισμικός διάλογος στον Λίβανο περιορίζεται στον διαθρησκευτικό διάλογο με ελάχιστες δραστηριότητες που αφορούν τον διάλογο μεταξύ πολιτών και προσφύγων.
- Υπάρχει έλλειψη ικανοτήτων σχετικά με τον διαπολιτισμικό διάλογο στη χώρα.
- Οι πολιτικοί χρησιμοποιούν τον σεχταρισμό και τον τοπικισμό για να τροφοδοτήσουν τις συγκρούσεις μεταξύ των διαφορετικών ομάδων του λιβανέζικου πληθυσμού.
- Υπάρχει απουσία πολιτικής βούλησης για τη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για αποτελεσματικό διαπολιτισμικό διάλογο που θα συμβάλει στην κοινοτική ειρήνη, την ισότητα και την ευημερία.
- Η ανεπάρκεια χρηματοδότησης για έργα διαπολιτισμικού διαλόγου οδηγεί σε έλλειψη βιωσιμότητας των σχετικών πρωτοβουλιών και την αποτυχία επίτευξης των βασικών αποτελεσμάτων τους.
- Πολύ λίγες δραστηριότητες επικεντρώνονται στο πεδίο του διαπολιτισμικού διαλόγου, ενώ η πλειονότητα των δραστηριοτήτων αφορά είτε την αλλαγή του θρησκευτικού συστήματος στο Λίβανο είτε τον ισλαμοχριστιανικό διάλογο.

7. Συστάσεις

Τα ευρήματα εγείρουν τη σημασία της υποστήριξης του διαπολιτισμικού διαλόγου στο Λίβανο μέσω τεσσάρων προτάσεων:

Πρόταση I: Ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τη δημιουργία ενός σώματος ικανών ατόμων σε θέματα διαπολιτισμικού διαλόγου, ιδίως στο επίπεδο των ΜΚΟ και των Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών.

Πρόταση II: Συνεργασία με την κυβέρνηση για την ανάπτυξη πολιτικών διαπολιτισμικού διαλόγου.

Πρόταση III: Παροχή χρηματοδότησης για αποτελεσματικά προγράμματα και έργα που μπορούν να επιφέρουν θεμελιώδεις αλλαγές στις περιοχές όπου ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι περισσότερο αναγκαίος.

Πρόταση IV: Χρήση της συνεργατικής διαδικτυακής διεθνής μάθησης (Collaborative Online International Learning - COIL) ως μοντέλο για τη δημιουργία παρόμοιων προγραμμάτων στη χώρα, όπου δύο ή περισσότερες αίθουσες διδασκαλίας συνεργάζονται για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου. Αν και το COIL συνδέει τις αίθουσες διδασκαλίας δύο ή περισσότερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σε δύο χώρες για την προώθηση της πολιτισμικής κατανόησης και συνεργασίας των μαθητών, θα μπορούσε αντίστοιχη πρακτική να εφαρμοστεί ακόμα και στο εσωτερικό μιας χώρας που έχει έντονη ανάγκη διαπολιτισμικού διαλόγου εντός συνόρων, όπως στην περίπτωση του Λίβανου.

8. Παραπομπές

- Agenda Culturel (2016) Culture In Lebanon By 2020, Lebanon.
- Eric Bordenkircher (2015) Kings, Queens, Rooks and Pawns: Deciphering Lebanon's Political Chessboard, Ph.D. Dissertation, University of California, Los Angeles.
- Fady Noun (2011) John Paul II, the “saviour” of Lebanon’s unity, AsiaNew.it.
- Hans G. Niemeyer (2004) The Phoenicians and the Birth of a Multinational Mediterranean Society,” in Commerce and Monetary Systems in the Ancient World, ed. Robert Rollinger and Christoph Ulf (Stuttgart: Franz Steiner Verlag, 2004), 246, 250.
- Hilal Khashan (1992) Inside The Lebanese Confessional Mind. Lanham: University of America Press.
- Jeremy Ahearne (2009) Cultural Policy Explicit and Implicit: A Distinction and Some Uses, International Journal of Cultural Policy 15.2 (2009): 141-53.
- John C. Scot (2018) The Phoenicians and the Formation of the Western World, Comparative Civilizations Review, Vol. 78, Issue 78.
- Khalil Gebara (2018) Pluralism in Lebanese Politics: Formalizing the Informal Senate, Issue Brief, Baker Institute for Public Policy, Rice University, USA.
- Mark Farha (2015) Stumbling Blocks to the Secularization of Personal Status Laws in the Lebanese Republic (1926-2013), Arab Law Quarterly, Volume 29, Issue 1, 31-55.
- Martin Wählisch (2017) The Lebanese National Dialogue, Berghof Foundation.
- Nadia von Maltzahn (2017) “What Cultural Policies?” Explicit and Implicit Cultural Policies in Lebanon, Middle East - Topics & Arguments, Bd. 7, January 2017, S. 75-84.
- Nizar Abdel-Kader (20210) Multiculturalism and Democracy: Lebanon a Case Study, Lebanese Army, Lebanon.
- Nour Farra Haddad (2014) Dismantling Religious Boundaries by Sharing the Baraka through Pilgrimages in Lebanon, Journal of the British Association for the Study of Religion, Diskus 15 (2013): 54-73.
- Simon Haddad (2002) Cultural diversity and sectarian attitudes in post-war Lebanon, Journal of Ethnic and Migration Studies, Vol. 28, No. 2: 291-306.
- Watfa Hamadi and Rita Azar (2010) Lebanon in Cultural Policies in Algeria, Egypt, Jordan, Lebanon, Morocco, Palestine, Syria and Tunisia, Amsterdam: Boekmanstudies, Culture Resource (Al Mawred Al Thaqafy) and European Cultural Foundation.
- Ziad Fahed (2020) Lebanon Models Interreligious Dialogue through the Feast of the Annunciation, Journal of Ecumenical Studies, Volume 55, Number 3, Summer.

9. Παραρτήματα

Παράρτημα Α: Κατάλογος των συμμετεχόντων σε συνεντεύξεις σε βάθος

Οργανισμός	Τύπος Οργανισμού
Εμπειρογνώμονας και σύμβουλος σε θέματα δημόσιας πολιτικής	Αναλυτής δημόσιας πολιτικής
Λιβανέζικο Ίδρυμα για τη Μόνιμη Πολιτική Ειρήνη Lebanese Foundation for Permanent Civil Peace (LFPCP)	Τοπική NGO
Tammuz Centre for studies and citizenship Training	Τοπική NGO
Υπουργείο Εργασίας	Κυβέρνηση
Leadership for Sustainable Development (LSD)	Τοπική NGO
Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας & Ανάπτυξης Center for Educational Research & Development (CRDP)	Κυβέρνηση
Arcenciel	Δικαιούχος NGO
Ίδρυμα Anna Lindh - Anna Lindh Foundation.	Ευρω-Μεσογειακός φορέας
Civil Society Table of Dialogue	Οργανισμός της Κοινωνίας των Πολιτών
La rencontre Islamo-Chrétienne autour de Marie	Ακτιβιστική Πρωτοβουλία

Παράρτημα Β: Παράδειγμα καλής πρακτικής

ΧΩΡΑ	Λίβανος
ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	“La rencontre Islamo-Chrétienne autour de Marie” είναι μια πρωτοβουλία. (Η ισλαμοχριστιανική συνάντηση γύρω από τη Μαρία)
ΟΝΟΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/ΕΡΓ ΟΥ	Η λιβανέζικη επιτροπή για τη γιορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου συγκεντρώνει χριστιανούς και μουσουλμάνους γύρω από διάφορες εκδηλώσεις προσευχής και άλλους εορτασμούς.
ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	Μια μέρα κάθε χρόνο – 25 ^η Μαρτίου
URL	N/A
ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	<p>Η θέση της Μαρία, όπως αποδίδεται στο Κοράνι/Κοράνι θεωρήθηκε από ορισμένους μουσουλμάνους μελετητές ως τεκμηριωμένη θεολογική αρχή για την προώθηση της γιορτής του Ευαγγελισμού ως μουσουλμανικού-χριστιανικού εορτασμού.</p>
ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	<p>Ο εορτασμός αυτός οδήγησε τον πρωθυπουργό Σαάντ Χαρίρι να ανακηρύξει το 2010 την 25η Μαρτίου ως εθνική εορτή για τον εορτασμό των Χριστιανών και Μουσουλμάνων. Η εκδήλωση επαναλήφθηκε σε διάφορες πόλεις εκτός Λιβάνου (Πολωνία, Γαλλία κ.λπ.).</p>
ΕΜΠΟΔΙΑ/ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	<p>Άλλοι μουσουλμάνοι λόγιοι δεν είναι τόσο θετικοί όσον αφορά την ισότητα του Λαού του Βιβλίου (δηλαδή των Εβραίων και των Χριστιανών) με τους μουσουλμάνους στη λατρεία και τις πεποιθήσεις τους και, ως εκ τούτου, δεν εμμένουν σε αυτή τη γιορτή και την απορρίπτουν. Απειλές προέρχονται από ριζοσπάστες μουσουλμάνους για τη συμμετοχή των μετριοπαθών μουσουλμάνων θρησκευτικών ηγετών σε αυτόν τον εορτασμό. Παράλληλα, ορισμένοι ριζοσπάστες χριστιανοί έχουν επίσης κατηγορήσει τον εορτασμό αυτό ότι "κλέβει τη δική τους γιορτή του Ευαγγελισμού" και την εκτρέπει.</p>
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	

Οι μουσουλμάνοι να συνεχίσουν να γιορτάζουν τη γιορτή μαζί με τους χριστιανούς συμπατριώτες τους.

ΠΩΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΤΟ TOGETHER ΝΑ ΩΦΕΛΗΘΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ;

Να γίνει αυτή η γιορτή παγκόσμια.

Παράρτημα Γ: Παράδειγμα Πολιτιστικής Κληρονομιάς που προάγει τον διαπολιτισμικό διάλογο

ΧΩΡΑ

Λίβανος

ΌΝΟΜΑ ΣΤΟΙΧΕΪΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Η Παναγία του Λιβάνου

ΠΕΔΙΟ, ΘΕΜΑ,

Εθνικός θρησκευτικός-πολιτιστικός χώρος: Η Παναγία του

ΕΪΔΟΣ, ΜΟΡΦΗ

Λιβάνου

URL

<http://ololb.org/>

ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το ιερό προσκύνημα της Παναγίας του Λιβάνου - Χαρίσα βρίσκεται 26 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα Βηρυτό, στο ομώνυμο όρος Χαρίσα με θέα στον κόλπο του Jounieh, όπου χτίστηκε μια μικρή εκκλησία. Οι ρίζες του προσκυνήματος ανάγονται στο 1904, όταν ο Πατριάρχης των Μαρωνιτών Elias El-Hoyek και ο Νούντσιος του Βατικανού στο Λίβανο αποφάσισαν να δωρήσουν ένα σύμβολο λατρείας προς τη Μαρία στην 50ή επέτειο της δογματικής ανακήρυξης της Άμωμης Σύλληψης. Το άγαλμα, το οποίο χυτεύτηκε στη Γαλλία, εγκαινιάστηκε τον Μάιο του 1908. Η ιδέα για την κατασκευή του προσκυνήματος ήταν προϊόν του εορτασμού της επετείου της πεντηκοστής επετείου από τη διακήρυξη του δόγματος της Άμωμης Σύλληψης από τον Πάπα Πίο ΙΧ, εκφράζοντας την αγάπη της Παναγίας για τον Λίβανο.

Από τότε η μικρή πόλη της Χαρίσας έχει γίνει ένας από τους σημαντικότερους χριστιανικούς τόπους προσκυνήματος στην Ανατολή. Είναι ο προορισμός περίπου δύο εκατομμυρίων επισκεπτών κάθε χρόνο, οι οποίοι εκπροσωπούν διαφορετικές αιρέσεις (Δρούζοι, Σίτες, Σουνίτες, Μαρωνίτες κ.λπ.), θρησκείες (Χριστιανοί, Μουσουλμάνοι, Σιχ, Βουδιστές, Ινδουιστές κ.λπ.) και εθνικότητες (Λιβανέζοι, Ιρανοί, Σριλανκέζοι, Ινδοί, Φιλιπινέζοι/ες, Αιθίοπες, Βεγγαλέζοι, Αμερικανοί, Βραζιλιάνοι κ.λπ.).

Ορισμένοι μουσουλμάνοι έρχονται στη Χαρίσα για τουρισμό για να απολαύσουν την εκπληκτική θέα από την κορυφή του Ιερού, ύψους 575 μέτρων, που δεσπόζει στον κόλπο του Jounieh στη Μεσόγειο Θάλασσα, και άλλοι έρχονται για μεμονωμένες επισκέψεις για αναθήματα.

Η Χαρίσα, μεταξύ άλλων, αποτελεί τόπο εθνοθρησκευτικής λατρείας για τους χριστιανούς και ορισμένους μουσουλμάνους. Για τους μουσουλμάνους, η Μαρία είναι γνωστή στα αραβικά ως "Seidtna Maryam", η Παναγία μας Μαρία, καθώς είναι η γυναίκα που αναφέρεται περισσότερο στο Ιερό Κοράνι.

Ο Haddad αναφέρει ότι "τα λαϊκά προσκυνήματα έχουν εξαπλωθεί πέρα από τις συμβατικές χριστιανικές και μουσουλμανικές μορφές τους, αποδεικνύοντας την ευσέβεια των ανθρώπων

και την ανάγκη τους να συμφιλιώσουν την πρόσκαιρη ζωή τους με την πνευματική. Σε αντίθεση με την κωδικοποιημένη θρησκευτικότητα του τζαμιού και της εκκλησίας, οι πιστοί έχουν αναπτύξει μια πολύ λιγότερο περιορισμένη θρησκευτικότητα, την οποία ορισμένοι χαρακτηρίζουν ως "λαϊκή" μέσω των "ziyâgât" (επισκέψεις σε θρησκευτικούς τόπους, σε αγίους) (Haddad, 2013).

Κατά τη διάρκεια του μήνα Μαΐου, ο ναός δέχεται περίπου ένα εκατομμύριο επισκέπτες.

ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟ ΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΕΙ ΟΤΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΕΙ ΤΟΝ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ;

Σύμφωνα με τον Haddad, "η λατρεία των αγίων και τα κοινά προσκυνήματα φαίνεται να έχουν συμβάλει στη διατήρηση ενός "διαλόγου των πιστών", ακόμη και μεταξύ διαφορετικών θρησκευτικών ομάδων, ο οποίος βασίζεται σε κοινές μορφές αγιότητας" (Haddad, 2013).

Ο διάλογος αυτός εξακολουθούσε να τηρείται, στο μέτρο του δυνατού, ακόμη και κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου (1975-1990). Παρά τα διαλείποντα επεισόδια βίας μεταξύ μουσουλμάνων και χριστιανών, οι Λιβανέζοι και των δύο θρησκειών μοιράζονται πολιτισμικά χαρακτηριστικά και συνεχίζουν να πιστεύουν στη συνύπαρξη.

Κατά συνέπεια, αυτοί οι θρησκευτικοί χώροι, οι οποίοι προσφέρουν πνευματική, χαλαρή και προστατευτική ατμόσφαιρα για συνάντηση, έκθεση και σιωπηλό διάλογο, μπορούν να αξιοποιηθούν για αποτελεσματικό διαπολιτισμικό διάλογο.

Θα πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι υπάρχουν πολλοί χώροι στον Λίβανο που μπορούν να αποτελέσουν χώρους για διαπολιτισμικό διάλογο, όπως η Βύβλος όπου δημιουργήθηκε το πρώτο αλφάβητο και από όπου διαδόθηκε στον αρχαίο κόσμο ή οι Κέδροι του Θεού, όπως αναφέρονται πολλές φορές στην παλαιά και τη νέα διαθήκη, μεταξύ πολλών άλλων.

Παράρτημα

Διαδικτυακή Έρευνα: Αναγνωρίζοντας τις ανάγκες, τους εμπλεκόμενους φορείς και τις βέλτιστες πρακτικές για διαπολιτισμικό διάλογο

Η παρούσα έρευνα αποτελεί μέρος της συγκριτικής μελέτης με τίτλο Comparative Analysis Report, η οποία επιδιώκει να αξιολογήσει την ανάγκη ένταξης του διαπολιτισμικού διαλόγου στην τοπική κοινότητα, τους φορείς και τους θεσμούς, που συμβάλουν στην ανάπτυξη του διαλόγου καθώς και να αναδείξει βέλτιστες πρακτικές στο εν λόγω πεδίο στις ακόλουθες χώρες: Ελλάδα, Κύπρος, Ιταλία, Γεωργία και Λίβανος.

Η μελέτη αυτή διεξάγεται στο πλαίσιο της υλοποίησης του έργου “TOGETHER - TOwards a cultural understandinG of thE oTHER” και χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Erasmus + της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το εταιρικό σχήμα του έργου αποτελείται από 6 οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε 5 διαφορετικές χώρες: CulturePolis – Ελλάδα, Eworx Υπηρεσίες Ηλεκτρονικού Επιχειρείν Ανώνυμος Εταιρεία – Ελλάδα, Ινστιτούτο Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας iED – Κύπρος, Fattoria Pugliese Diffusa Associazione Culturale –Ιταλία, Georgian Arts & Culture Center– Γεωργία και το δίκτυο Lebanese Development Network– Λίβανος.

Η συμμετοχή σας στην έρευνα είναι εμπιστευτική και ανώνυμη και θα συμβάλει στην κατανόηση των προκλήσεων και των ευκαιριών στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου στην Ελλάδα. Οι πληροφορίες που παρέχετε θα αντιμετωπίζονται με απόλυτη εχεμύθεια σύμφωνα με τον νόμο περί προστασίας δεδομένων του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία τέτοιων δεδομένων.

Ευχαριστούμε για την συμμετοχή σας στην έρευνα!

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Έχω διαβάσει προσεκτικά τις πληροφορίες που παρέχονται και κατανοώ τον ρόλο μου στην διεξαγωγή αυτής της έρευνας.

ΝΑΙ / ΟΧΙ

Συμφωνώ να λάβω μέρος στην
εν λόγω έρευνα.

ΝΑΙ/ΟΧΙ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Ποιο είναι το φύλλο σας;

Ανδρας

Γυναίκα

Άλλο

Ποια είναι η ηλικία σας;

20-29 ετών

30-39 ετών

40-49 ετών

50-59 ετών

60+ ετών

Ποιο είναι το υψηλότερο επίπεδο της εκπαίδευσης που έχετε ολοκληρώσει;

Υποχρεωτική Εκπαίδευση

Απόφοιτος Λυκείου

Ανώτερη/Ανώτατη Εκπαίδευση

Μεταπτυχιακό

Διδακτορικό

Σε ποιόν τομέα/ περιβάλλον δραστηριοποιείστε;

Δημόσιος Τομέας

Ιδιωτικός Τομέας

Μη Κυβερνητικός Οργανισμός/ Οργανισμός της Κοινωνίας των Πολιτών

Φορέας τοπικής κοινότητας

Διεθνής Οργανισμός

Άλλο

ΚΑΤΑΝΟΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ – ΓΕΝΙΚΗ ΓΝΩΣΗ

1. Πώς θα ορίζατε την έννοια του διαπολιτισμικού διαλόγου; Απαντήστε σύντομα με δικά σας λόγια;

2. Κατά την γνώμη σας ποιες είναι οι κύριες πτυχές του διαπολιτισμικού διαλόγου;

Δια-κρατικός Διάλογος

Ενδο-κρατικός Διάλογος

Δια-θρησκευτικός Διάλογος

Διάλογος ανάμεσα σε ανθρώπους διαφορετικού εθνικού/γλωσσικού υπόβαθρου.

Διάλογος ανάμεσα σε ανθρώπους διαφορετικού εκπαιδευτικού υπόβαθρου

Διάλογος ανάμεσα σε ανθρώπους διαφορετικού κοινωνικο-οικονομικού υπόβαθρου

Άλλο. Παρακαλούμε σημειώστε.....

3. Θεωρείτε ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των 17

Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών;

Ναι

Όχι

Δεν γνωρίζω

4. Τι ευκαιρίες προσφέρει ο διαπολιτισμικός διάλογος στην χώρα ή τοπική κοινότητα που ανήκετε;

Προωθεί την ανεκτικότητα και την εξωστρέφεια

Συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη

Προλαμβάνει τον βίαιο εξτρεμισμό

Ενισχύει το κράτος δικαίου

Ενισχύει τον σεβασμό για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Ενισχύει την κοινωνική συμφιλίωση

Βελτιώνει την κοινωνική ένταξη

Συμβάλλει στην ένταξη των προσφύγων και των μεταναστών

Αυξάνει την ευημερία των πολιτών

Ενισχύει τον σεβασμό για την δημοκρατία

Ξεπερνά προκαταλήψεις και στερεότυπα

Άλλο. Παρακαλούμε αναφέρετε άλλες συνεισφορές του διαπολιτισμικού διαλόγου, εάν υπάρχουν.....

5. Με ποιον τρόπο θεωρείτε ότι η πολιτιστική κληρονομιά συμβάλει στην ανάπτυξη διαπολιτισμικού διαλόγου στο πλαίσιο των τοπικών κοινοτήτων;
- Η πολιτιστική κληρονομιά αντιπροσωπεύει παγκόσμιες αξίες οι οποίες είναι συχνά κοινές ανάμεσα σε ανθρώπους και κοινότητες διαφορετικού υπόβαθρου.
- Η πολιτιστική κληρονομιά εμπεριέχει την ταυτότητα μιας κοινότητας και επομένως αποτελεί μια ευκαιρία γνωριμίας με την ιστορία και τον πολιτισμό της κοινότητας αυτής.
- Άλλο. Παρακαλούμε προσδιορίστε.....

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

6. Γνωρίζετε την ύπαρξη τυχόν πολιτικών / νομοθεσίας / στρατηγικών που προωθούν τον διαπολιτισμικό διάλογο στη χώρα σας;?
- Πολιτικές
Νομοθεσίες
Στρατηγικές
Άλλο. Παρακαλούμε προσδιορίστε.....
7. Παρακαλούμε αναφέρετε σχετικές πολιτικές/νομοθεσίες/στρατηγικές που τυχόν γνωρίζετε.
8. Γνωρίζετε ή έχετε ακούσει για πρωτοβουλίες, δραστηριότητες, έργα ή προγράμματα που προάγουν τον διαπολιτισμικό διάλογο στην χώρα σας;
- Ναι
Όχι
Αν ναι, παρακαλούμε προσδιορίστε.....
9. Γνωρίζετε ή έχετε ακούσει για ευκαιρίες χρηματοδότησης δράσεων, που αφορούν στον διαπολιτισμικό διάλογο;
- Ναι
Όχι
Αν ναι, παρακαλούμε προσδιορίστε.....

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ – ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ

10. Ποιες είναι η κύριες προκλήσεις που αναφέρονται στην διαδικασία προώθησης του διαπολιτισμικού διαλόγου στη χώρα σας;
- Πολιτικές και Νομοθεσία

Ανεπαρκείς χρηματοδοτικές ευκαιρίες

Ανεπαρκής γνώση και ενημέρωση για τον διαπολιτισμικό διάλογο.

Έλλειψη πολιτικής βούλησης

Άλλο. Παρακαλούμε προσδιορίστε

11. Ποιοι εμπλεκόμενοι φορείς μπορούν να λάβουν μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων;

Κρατική Κυβέρνηση

Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

Η κοινωνία των πολιτών

Θρησκευτικές Αρχές

Μέσα ενημέρωσης

Διεθνείς Οργανισμοί

Φορείς/εκπρόσωποι τοπικών κοινοτήτων

Παρακαλούμε αναφέρετε άλλους φορείς/παράγοντες/θεσμούς που πιστεύετε ότι συμβάλουν στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου στην χώρα σας.

12. Τι εργαλεία/μεθόδους/δεξιότητες θεωρείτε ότι θα ενίσχυαν το δικό σας έργο στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου; Παρακαλούμε αναφέρετε μέχρι τρία παραδείγματα.

13. Επιλέξτε ποιες από τις παρακάτω δράσεις που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην βέλτιστη προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου στην χώρα σας.

Εργαστήρια και σεμινάρια

Στοχευμένα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης

Προβολή μέσω των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας

Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Υλικό

Πλατφόρμες Διαδικτυακής Μάθησης

Πολιτιστικά προγράμματα και δραστηριότητες

Εκστρατείες ενημέρωσης και δραστηριότητες διάδοσης

Άλλες δράσεις

14. Παρακαλούμε αναφέρετε άλλους τρόπους ενίσχυσης της διαδικασίας προώθησης του διαπολιτισμικού διαλόγου στην χώρα σας.

Ευχαριστούμε για την συμμετοχή σας στην έρευνα!

Βρισκόμαστε στην διάθεση σας για οποιαδήποτε πληροφορία.

